omnia creata. cõstat q̄ nisi sciret cām. admiraret̄ t naturaliter eā scire desideraret. Causa aūt oīm rex ē ipe de⁹. Quicq̄d ḡ de creaturis intellectus creatus intelligeret. nō q̄etaret̄ ei⁹ naturale desi derīū. nisi ipam diuinā eēntiā videat et cog̃scat. t̄ nō auferre hoīb⁹ visionē dine eēntie. est auferre eis btītudinē necesse ē ḡ ad btītudinē itellect⁹ cre ati q̄ dina eēntia videat̄. vñ dñs mat. v. Bti mū do corde qm̄ ipi deū videbūt. hec āt visio clara ē tota merces fm aug. Jo. xvij. Hec ē vita eīna di xit dñs ihs. vt cog̃scant te solū deū et quē misisti ihm xp̄m. et ē hec visio tante pulcritudis tantoq̄ amore dignissima. vt quibuslibet et q̄ntislibet bo nis p̄dictaz aīam sine hac extimet infelicissimam plotin⁹ p̄bs vt refert aug. de ciui. dei. videt ergo sancti et āgeli diuinā eēntiā nō p aliquā speciem creatā intelligibilē. ꝫ p lumē glorie irradiatū in tellectui eoz. fm illud p̄s. Apud te ē fons vite. et in lumine tuo videbim⁹ lumē. i. in lumīe glie lu mē diuine eēntie. aug. p̄r et fili⁹ et spūsctūs vnū sunt lumē. Et istud lumē glie ē q̄d creatū. nō qui dem obiectū visionis ꝫ ꝓfortās et eleuās intelle ctū ad videndū ipam diuinā eēntiā. q̄ et si tō vi deat q̄ in se infinita ē. tñ a creatura q̄ finite x̄tutis ē. nō infinite vt tōliter videat. i. vt tō ꝓhendat ꝫ q̄si finite. t solus deus se infinite videt q: se ꝓ̄ hendit. Nullus tñ sanct⁹ vl creatura aliq̄ ita vi det deū vt cōp̄hendat deū. t sic ad lām vez ē q̄ nemo vidit deū. s. ꝓhendendo. Nā cū ois intel lectus creat⁹ sit finite x̄tutis. t de⁹ infinit⁹. totuz eū cognoscere nō p̄t q̄tū. s. ē cognoscibilis. ꝫ so lus de⁹ se videt ꝓhēsiue. t sic itelligit̄. nemo no uit filiū nisi p̄r nec p̄rem nisi fili⁹. s. ꝓhensiue. nō inde excluso spūsancto. q: vn⁹ cū eis ē de⁹. t hoc ē qđ ait apl's. Qui habitat lucē inaccessibilē quā nemo videre p̄t. Videt tñ sancti deū p eēntiam vt dictū ē. vñ satiab̄ sine fastidio desideriū eoruz fm illud p̄s. Satiabor cū apparuerit glia tua. Et licet vn⁹ sanct⁹ limpidi⁹ diuinā eēntiā altero ꝓtē plet̄. sicut t corpaliter t intellectualiter acuti⁹ vi det aliq̄s rem vn⁹. q̄s alter propt̄ corpis vl intelle ctus meliorē dispositōem qđ p̄cedit ex maiori ca ritate hic habita. nō tñ aliq̄s videre p̄t diuinam eēntiā oculo corpali etiā glificato vl imaginatōe materiali. q: de⁹ ē spūs. t iō p̄cipi nō p̄t ab ocu lo materiali. propter impropoztōem potentie ad obiectū. Et sic p̄t etiā intelligi illud. Non vide bit me hō t viuet. Et deū nemo vidit vnq̄. s. ocu lo corpali vl imaginatōe q̄ ē de reb⁹ tñ materia libus. Sz videt̄ p̄t oculus corpis glificati x̄pi hu manitatē gliosam. sicut t corpa alioz̄ sctōz̄. Sz aīa x̄pi habuit ab initio ꝓceptōis t hz cōtinue vi sionē dine eēntie lōge eminēti⁹ sup oēs angelos t sanctos. vñ sapiēs. Oculi dñi lucidiores sole. t nil sub sole nouū. s. ihu x̄po. Habuit em̄ t hz visi onē seu noticiaz oīm q̄ fuerūt vnq̄. sunt t erūt in actu. ad heb. iiij. Oia nuda t apta sunt oculi ei⁹. Multa tñ videt de⁹ q̄ facē p̄t q̄uis nūq̄ sit fa cturus. t talia aīa x̄pi nō videt. vñ nec ipsa aīma x̄pi ꝓhendit tōliter diuinā essentiā. t hoc notat p̄s. in ꝑsona x̄pi dicēs. Mirabilis facta ē sciēcia tua. s. de⁹ ex me. ꝓfortata ē t nō potero ad eā. scz puenire ꝓhendēdo. videt ḡ aīa x̄pi a principio sue creatōis in v̄bo oīa q̄ actu fuerūt sunt vl erūt t dr̄ scia visionis q̄ sola ē dei. Sz nō videt oīa q̄ deus p̄t facē q̄ nō faciet. t dr̄ scia simplicis intelli gentie. Nemo tñ puenit ad illaz dei visionē t vi uit vt hō. i. sensualiter. vidim⁹ ḡ gl̄iam ei⁹ inquā tū p v̄bū incarnatū. puisum ē nobis vt videam⁹ gloriā diuine essentie si volumus.

Titulus sext⁹ de ecclesia militante.

Capitulum primū.

IPsum. s. christū dedit caput ecclesie. s. deus ait apl's. oīes em̄ sumus vnū corpus i x̄po. scz ecclesia cuius caput ē x̄ps. Cum igit̄ dictum sit de capite. s. verbo incarnato dño ihu x̄po quo ad cōuersationē eius oīm pfectione plenissimā. t quo ad doctrinā mirabilem ac mira cula eius gloriosa. passionem quoq̄ t rationem. de diuinitate quoq̄ eius breuissime. sed profun dissime a Johā. insinuata. Jam accedamus ad tractandū de ipa ecclesia cuius primi duces t pa stores fuerūt apostoli. que militans in mūdo isto extat vsq̄ ad finē mūdi. tūc autē transiet in trū phantem tota etiaz in corporibus. s. glorificatis. Jp̄m aūt decursum ecclesie per varios status in diuersis tempibus vsq̄ in finem reuelauit domi nus hiesus Johāni. sed multū obscure p visiōes imaginarias que a paucissimis intelligūtur. vn de ad litterā prophetando vel diuinādo exponū tur. put notauit Rico. de lyra. Beatissim⁹ igi tur Johānes apostolus t euāgelista t propheta Apostolus in epl̄is. Euangelista in euāgelio suo propheta in apocalipsi. ob insupabilem euāgeli sandi constantiā a domiciano impatore relegat⁹ est in insulam pathmos in qua destitutus huma ne cōsolationis cōsortio diuine meruit allocutio nis cōsolationibus releuari. Una em̄ dominica die apparuit sibi angelus x̄pm repsentans. q̄ sta tus ecclesie militantis in no. testa. per discursum diuersoz̄ tempoz̄ sibi reuelauit in visionib⁹ ima ginarijs diuersaz̄ rez̄ q̄s ab eo tūc habuit. de q̄ bus librū apocalipsim scripsit qđ interp̄tar̄ reue latio. In cuius libri cōmendationē Hiero. dicit. q̄ apocalipsis tot habet sacramēta quot verba t in cōmendationē voluminis. oīm laus inferior est. Designat aūt sed obscurissime persecutiones t afflictōnes quas passura est ecclesia a tyrannis gentilibus impatoribus t hereticis. ac etiam ma lis fidelibus. t consolatōnes diuinas hic t in fu turo p̄cipiendas t iudicia t penas maloz̄. vt ia cula p̄uisa minus feriāt. et spe diuini adiutorij et future remuneratōnis eoz̄ ac punitōne maloruz efficatius in aduersis roborent̄. t sub septenario numero multa miseria describit. Nam salutatio nem in principio ponit post deū a septem spirit⁹ bus qui in cōspectu sunt diuini throni. Angelū x̄pm repūtantē in medio vidit. septē candelabro rum aureoz̄. habentem in manu. septem stellas.

hec scribit.vij.ecclesijs asie.et.vij.angelis earū. id ē epis singula singulis. exinde ante thronū di uine maiestatis ostense ꝛ cōsortio eius.s.iiij.ani/ maliū .ꝛ.xxiiij.seniorū.vij.lampades.que sunt vij.spūs dei.vt ibi dicit. Postea librū quē habe/ bat sedens sup thronū deinde vidit clausuz. vij. signaculis. Agnus aūt ꝛ leo hiesus qui inuētus est valens aperire ꝛ soluere dicta signacula ostē/ sus ē habere cornua.vij. Post apertionē septem signaculoꝝ visi sunt ꝛ angeli.vij.fortiter tibicinā tes ꝛ loquētes quilibet vnus post aliū varia ꝛ di uersa. Demū ꝛ.vij.alij angeli apparuerūt habē/ tes.vij.phialas plenas aqua quas effuderūt su/ per terrā vnus post aliū. Sed ꝛ draco horribilis demōstratus est habens capita septem.

Quātum ad pri/ .§.I.

mū septenariū.exponit Nico.de lyra.A.vij.spi/ ritibus ꝛē.i.vniuersitate angeloꝝ. Nam septena rius numerus in scriptura frequēter vsitatus .si gnat vniuersitatē.ex eo vt dicit Grego. q omne tēpus decurrit per septenariū ebdomadarū. Et in prima ebdomada deus omnia fecit.vij.die ab opere cessans ꝛ ipsam sanctificās. Et quia vt ait apostolus ad Hebre.i. Oīnes administratorij spi/ ritus sunt missi in adiutoriū eoꝝ qui hereditatez capiūt salutis. Oīnes.vij.dicūtur propter.vij.q̄ deus circa nos operatur. Primū circa naturalia ea mouendo vel immutādo.vñ ꝛ philosophi po nūt substantias sepatas motores orbiū celestiū. Et Origen.exponit illud xp̄i quod scribitur Lu. xxi. Virtutes celorū mouebūtur. de angelis qui mouebūtur.i.amouebūtur in fine mūdi ab officō mouendi celos seu planetas. Nam tunc cessabit oīnis motus celi. Sed ꝛ virtutes fm Grego. di/ cūtur illi angeli per quos deus miracula operat in quibus natura immutat. Secūdum opus eo/ rū est circa infernalia ad coherendū. Officiū em̄ angeloꝝ qui dicūtur potestates fm Gre. ꝛ alios. est refrenare maliciā demonū ne tantū nobis no/ ceant quantū vellent in corpore ꝛ anima.huiꝰ ex emplū habemus in Thobia de angelo raphaele. qui relegauit demonē asmodeū in deserto ne no/ ceret filijs thobie ꝛ cōiugi eius. sicut fecerat.vij. maritis eius. Tercīū circa criminalia ad puniendū ꝛ electos ꝛ reprobos. Sic experti obstinatio/ nem in crimine pessimo sodomoꝝ ꝛ aliaꝝ quatuor ciuitatū immiserūt sup eos ignez ꝛ sulphur de acre ꝛ subuerse sunt. Exercitū sennacherib deum blasphemātis. vna nocte interfecit angelus vnꝰ clxxxiij.milia hominū. Dauid quoq; gloriātez se in multitudine subditoꝝ angelus afflixit vulne/ rādo peste mortifera in triduo.lx.milia hominū. de populo suo. Quartum circa intellectualia ad erudiendū. Oīnes em̄ visiones ꝛ reuelatōnes p̄ phetice fiūt ministerio angeloꝝ. Nam ꝛ legē mo saicam dicit apostolus ad Gala. ordinatā p ān/ gelos in manu mediatoris. Angelus em̄ erat q̄ loq̄ batur moysi in persona dei dicens . Leges meas custodite ego dñs. Gabriel angelus fuit q̄ reuela uit danieli vtrūq; xp̄i aduentū determinās tp̄us primi. vt p̄z Dan̄.ix. Gabriel nunciauit zacharie cōceptū futurū Jo.baptiste. ꝛ marie cōceptū xp̄i Angelus in somnis Joseph manifestauit ꝓceptū marie de spūsancto. ꝛ accessum in egiptum ꝛ re/ uersionez inde hiesu nati. Et significauit deus p angelū suū seruo suo Jo. status ecclesie p succes/ sionē tempoꝝ vt hic dr̄. Quinto circa volūtaria ad accedendū. p̄s. Qui facit angelos suos spūs, ꝛ ministros suos ignē vrentē.q̄.s.in ministrando hominibus faciat eos vrere diuino amore. Licz em̄ nō angelus immediate moueat volūtatē ad bonū ꝑ solus deus.tñ purgat fantasiā a malis re p̄sentationibus ex q̄bus homo incitat ad malū. ꝛ bonas imaginatōes suggerit. vnde q̄s affectet bona. In cuius figurā vnus seraphin ex officio quidē nō ex ordine trahens nomen. tetigit labia ysaie calculo ignito ꝛ purgauit iniq̄tatē eiꝰ .ysa. vi. Os anime ē volūtas. Sexto circa penalia ad blandiendū seu ꝓfortandū. vñ ꝛ xp̄o agonisanti in ortone appropinquāte passione apparuit āge/ lus de celo ꝓfortans eū. Tribus pueris missis in fornacē descendit angelus de celo ꝓsolās eos. et ab ignis cōbustione liberās. Danie.iij. Helie dor mienti fesso ex labore ꝛ persecutōne impie iezabe lis apparēs ꝛ excitans ꝓfortantia proposuit. Se ptimo circa agibilia ad dirigēdū. Malach.iij.ec ce ego mitto angelū meū qui preparat viaz. Sic angelus dñi qui dicit fuisse michael p̄cedebat po pulū israhel egressuz de egipto ꝛ p desertū pgen/ tem ad terrā promissionis in die in forma colūne nubis. ꝛ in nocte colūna ignis. Sic ꝛ raphael di rexit associās thobiā p totam viā pergens in ra/ ges ꝛ domū sospitē reduxit diuitē factū. Demuz angeli electos in extremis dirigentes ne deficiant eos in supnam patriā associant. sicut legimus de lazaro mendico q̄ portatus est ab angelis in sinu abrahe ꝛ sancto Martino ꝛ sctō Nicolao ꝛ alijs

Quantum ad .§.II.

illū quē vidit in medio.vij.candelabroꝝ aureoꝝ similē filio hoīs angelū.s.xp̄m repūtantē.septem candelabra signāt in eccīa militanti omnes sctōs viros.p̄cipue regētes ꝛ docētes alios.aurea per caritatē candelebra.lucentia p̄ doctrinā ꝛ exēpla rem vitā.in medio aūt eoꝝ.i.eccīa xp̄s ē eos ꝓte gens. Vel etiā.vij.candelabra designāt.vij.sta/ tus beatoꝝ eccīe.triūphantis.s.pfiarcharū pro/ phetaꝝ.apl'oꝝ martirū.doctoꝝ.virginū ꝛ cōfes/ soꝝ.in quoꝝ medio xp̄s ē ab oībus visus. Describūtur.aūt.vij.cōditōnes seu qualitates huius si milis filio hoīs q̄ signant.vij.virtutes. ꝛ octaua cōditio eius signat.vij.dona spūssancti q̄ omnia fuerūt in xp̄o ꝛ sunt in quolibet sancto viro per/ fecto.q̄ similis ē filio hoīs.i.xp̄o aliquo mō.ꝛ pri mo iste similis filio hoīs dr̄ vestitus podere.i.ve ste linea vsq; ad pedes.q̄ signat cōstantiā in ad/ uersis vsq; in finē vite. Nā linū ꝓpter macellatō nem ꝛ multas p̄cussiones puenit ad pannū albū vt vestis fiat. ꝛhabitꝰ cōstantie ꝛ fortitudinis ac q̄rit̄ per mlta aduersa tolerata q̄ debet ad pedes ꝓtingere.i.finē vite.pes em̄ ē finis corpis. apoc.

Esto fidelis.s. cõstanter dimicãs vsq; ad mortẽ. ⁊ dabo tibi coronaz vite. Erat secũdo ille p̃cinct⁹ ad mãmillas zona aurea. qđ signat cõtinentiam Mã precincto signat restrictõnẽ carnaliũ delectationũ in cibis p abstinentiã. in venereis p castitatem. ⁊ vtrũq; ptinet ad tẽpantiã. signãter autẽ dicit p̃cinctũ ad mãmillas non in lũbis. mãmille aie sunt intellectus ⁊ volũtas in qbus debet esse restrictio carnaliũ delectationũ. Non solũ debet qs vt sit vere ꝓtinẽs abstinere a carnalibus delectationibus viciosis exterioribus ꝫ etiã interioribus. vt nec cogitet seu cõcupiscat illicita iuxta illud apli. emũdemus nos ab oĩ inq̃namẽto carnis ⁊ spũs. Zona aũt qua fit ista p̃cinctio dr̃ aurea. qz ex dei amore debet castitas seruari. Tercia cõditio signat agendoz prudentiã q̃ exprimitur in hoc qđ dr̃. Caput eius ⁊ capilli candidi tã q̃ lana alba ⁊ tanq; nix. In qb⁹ ostẽdit canities qz. s. senex apparebat ⁊ canus. Prudentia aũt est in senibus ⁊ in his q̃ mlto sunt tpe inquit sapiẽs. ex multis eñ expientijs acq̃ritur prudentia. que multũ tẽpus requirũt. Caput aũt anime mẽs est capilli cogitatõnes. Quarta ꝺditio diligendoz insinuat cõgruentiã cuz subdit. Oculi eius sicut flama ignis: ⁊ pedes eius similes auricalco sicut in camino ardenti. Ignis caritatez innuit fm id dõi nr̃i Lu. xij. Ignẽ veni mittere in terrã. Oculi q̃ membra sunt in eminẽtiori loco. ⁊ nobilius q̃ cũcta cõspiciũt. sunt cõtemplatio diuinoz q̃ dupliciter habet. s. de deo in se tanq; dexter oculus de creaturis in deũ reducẽdo vt oculus sinister. Hec cõtemplatõ dei ignea ẽ in electis ⁊ affectiua seu gustatiua ex caritate ꝓcedens ⁊ ipam magis accedens. sicut aũt obiectũ dilectõnis est nõ solũ deus ꝫ ⁊ proxim⁹. ita ⁊ vita ac cõuersatio homis nõ solũ ꝓtemplatiua ꝫ ⁊ actiua. Actiua autẽ ipsa signatur p pedes. qz sicut eis p terrã discurritur. ita p actiuã circa ꝓximũ exercet q̃ terra ẽ ⁊ i terra versat. Pes aũt dexter actio circa spũalia. sinister circa cꝛpales elemosinas. de puma. Cõsule castiga tẽ. de secũda. Visito poto cibo tẽ. Actiua aũt debz ee firma ⁊ lucẽs caritate feruẽs. ideo pedes de auricalco solido metallo ⁊ lucẽti in camino ardẽti. Quinta ꝺditio demõstrat donoruz affluentiã. qz habebat in dextera eius stellas. vij. Stelle celestes sunt munera celestia spũssancti. q̃ stelle sunt lucẽtes alij p bona exempla. fm illud. Spẽs celi. i. pulcritudo hois celestis glia stellaz id ẽ relucẽtia eaz. He septẽ stelle designãtur per arturũ signũ in celo. habẽs septẽ stellas q̃ nunq; occidũt ⁊ dona spũssancti nũq; deficiũt etiam in beata vita. Hec habẽtur in manu opis nõ solum in habitu mẽtis. ⁊ dextera manu. i. ex recta intentione bone actionis. fm illud Abath. vi. Nesciat sinistra tua qđ faciat dextera tua. i. se nõ immisceat sinistra intẽtio fauor popularis ⁊ hmõi i operibus bonis. Hec dona fuerũt in xp̃o perfectissime vt patz ysaie. xi. ⁊ habent a q̃libet vere bono fm tñ magis ⁊ minus. Sexta cõditio notat verbum seu doctrine auctoritatẽ ⁊ ꝓfidẽtiam. qz vox eius sicut vox aq̃rũ multarũ. Aqua signat doctrinaz scriptuarũ iuxta illud. aq̃ sapientie salutaris potauit illum. Sancti aũt viri ⁊ in mẽte ⁊ in verbo alios docendo pmaxime habẽt documenta scripturarũ sanctaz nõ gentiliũ: q̃ habẽt i se magnũ clamorẽ diuine auctoritat⁹ purgantes maculas. vt aque peccatoz. ⁊ refrigerãtes ꝓtra estũ laboz xiij. ꝓsolatõem scripturarũ spem habeam⁹. cũ eñ tales aque fideles dicãtur. qz falli nõ pñt. vt a deo ꝓducte et in eis ꝓmittat pmiũ immensum viriliter dimicãtibus. inde generat spes in mentibus eas ruminãtiũ ⁊ ipas audientiũ cõfortans eos ad agones. Septima ꝺditio importat iudicandoz iustã sententiã. Quia gladius ex oze ei⁹ ex vtraq; pte acutus. Justicia exercet in iudicijs circa distributõnes ⁊ ꝓmutatões. vt vnicuiq; tribuatur qđ debet per sentẽtiã. q̃ tanq; gladi⁹ pcedere debet ex oze cordis qđ rõ dictat et postea ex oze corpis. q̃ gladius ex. vtraq; pte debet eẽ acutus. i. ex parte ꝓmutationũ vt nullus ledat in cõmertijs ⁊ abscindat omne iniquũ. ⁊ ex pte distributionũ vt denr̃ honores et bñficia ydoneis et a malis auferant. ⁊ p scelertibus inferãt supplicia. Juste iudica ꝓximo tuo inq̃t dõs in lege. et gre. Summũ bonũ ẽ in rebus hũanis iusticiã colere. ⁊ sua vnicuiq; iura seruare. xij. q. iij. Cũ deuotissimam. Octaua ꝺditio signat credendoz relucentiã. ⁊ facies eius sicut sol in virtute sua lucet. Sicut lumen solis excedit lumina oĩm alioz. ita lumen fidei oẽm sciendoz noticiã. q̃ nõ credit in tenebris ẽ inq̃t Joh. vñ ex qbusdã nõ habentibus rectã fidem dixit dõs hiesus. Adhuc modicũ lumen in vobis ẽ. dũ lucẽ habetis credite in lucem vt filij lucis sitis. s. p fidẽ. Facies aie qua discernitur a brutis ẽ rõ. q̃ vt sol luminosa ẽ virtute fidei ⁊ in lumine tuo. s. fidei videbim⁹ lumẽ ait p̃s. qđ lumẽ nobis ẽ a sole iusticie q̃ ẽ xp̃us deus noster. lux vera q̃ illuminat omnẽ hoiem venientem in hũc mũdũ. Jo. i. Et ex isto lumie fidei facta sunt miracula qz oĩa opa eius i fide. p̃s. ⁊ Mar. vlt. Signa eos q̃ crediderint hec seq̃ntur tẽ. vñ tot⁹ mũdus illuminat⁹ ẽ. Septẽ aũt ecclie asie qđ⁹ scribit in cap̃. ij. ⁊. iij. signant oẽs eccias. qz vt dictũ ẽ septenarius ẽ nũerus signãs vniuersitatem in qb⁹ repiũtur diuersi defect⁹ ⁊ vicia de quibus Jo. reꝓhendit. ⁊ virtuosa de qbus ꝓmẽdat. Angeli aũt eaz sunt p̃lati ipaz. qbus scribẽs redarguit. qz vt ait Leo papa iferioz ordinũ culpe ad nullos magis referẽde sunt q̃ ad desides negligentesq; p̃latos. qz multã sepe nutriũt pestilẽtiaz dũ seueriorẽ dissimulãt adhibere medelã. distin. lxxxvi.

Deinde in capi/ .§.III.

tulo. iiij. Volẽs Jo. decursum eccie describere a tpe apl̃oz vsq; ad finẽ mũdi sibi ostensum ꝫ certis imaginibus sibi declaratis ꝫ nobis i ipo libro nõ clare expositis. Et ista seq̃ns exposito ẽ Nicolai de lyra p totũ. Primo designat diuinã maiestatẽ vt p̃sidentẽ ipi eccie militãti ⁊ regentem. vñ dicit. Fuit statim in spũ visionẽ. s. imaginariã

intelligendo. ⁊ ecce sede
lum signat ecclesiã. p se
⁊ potestas dei eccĩam
dens. s. deus trinus in
Et q̃ sedebat similis. e
dis ⁊ sardinis. Tales
mentiã ad id qđ reuela
bat vt gubernãs eccĩam
se habet vt cõsolator ⁊
dr̃ hic colores taspidis
fortatiuus vitus. ⁊ sard
ꝑter similitudine ad ign
tus. Et yris erat in circu
sedus dei ad ecclesiã suã
ista datus ẽ signũ federis
milis visionis smaragdin
dis colozis. et vnus de c
apparebat ille yris ima
dis intensior: ceteris vid
latio dei affuturꝛa max
clesie futuris. eo q̃ colo
sus vt dictũ ẽ.
et nobili ꝓsortio cũ dr̃.
sedilia. p hec designant
clesie q̃ licet sint multe.
tur propter ꝓcordiã no
legit. i. paralip. xxv. q
cantũ diuinũ in templo.
q̃ erãt pncipes sacerdo
da sua cũ suis officium p
nes sedentes sup sedilia
debet esse etatis ⁊ mor
Hy erãt vestimẽtis albis
bet lucere castitas ⁊ pur
corone auree. qz in me
respectu inferioz viriũ
tie claritas signata p a
cedũt fulgura voces ⁊
raculoz denũciatio p
Ista ꝓcedebant a deo
sica aliq̃ tempe ꝓlatis ec
dentes aũ thronũ dei q̃ s
omnẽ terrã. per hec ingel
tussancti. vel oĩes ang
ria pagenda. Ardentes
dũt ad cognitionẽ ⁊ am
dis tanq; mare vitreũ
facim qđ nõ ẽ mobile
le respectu caracteris in
⁊ in circuitu. iiij. animali
aliud vitulo. terciũ ho
designatur q̃tuor euãge
colaus de lyra. dicit q
q̃tuor principales eccle
chena alexandrina. ⁊
habet. xxiij. p totũ. ⁊
dinoribus aliũ illoz
bãt aliã ilã alas sena
ralem. moysi. ꝓphetic
etrinã. ⁊ cõsonoz seu ecc
astici debẽt sectum ascen

intelligendo.ꝛ ecce ſedes poſita erat in celo. Celum ſignat eccleſiā.ꝓ ſedem intelligiꝫ auctoritas ꝛ poteſtas dei eccīam regentis. Et ſupra ſedē ſedens.ſ. deus trinus in ꝓſonis. ⁊ vnus i eſſentia. Et q̄ ſedebat ſimilis.erat aſpectui lapidis iaſpidis ꝛ ſardinis. Tales apparitōnes fiūt ſm cōuenientiā ad id qđ reuelaꝫ. Deus autez ſic apparebat vt gubernās eccīam militantē. circa quaz ſic ſe habet vt cōſolatoꝛ ꝛ caritatis incenſoꝛ. et ideo dr̄ hic coloꝛis iaſpidis q̄ eſt viridis.q̄ coloꝛ ē confortatiuus viſus.ꝛ ſardis q̄ ē coloꝛis rubei:q̄ ꝓpter ſimilitudine ad ignē ſignat incendiū caritatis. Et yris erat in circuitu ſedis.ꝓ quē deſignaꝫ fedus dei ad eccleſiā ſuā. Nam yris.i.arcus celeſtis datus ē ſignū federis inter deum ꝛ terrā. Similis viſionis ſmaragdine. Smaragdus ē viridis coloꝛis. et vnus de coloꝛibus yridis.ſic ergo apparebat ille yris imaginarius.ꝙ coloꝛ ille viridis intenſioꝛ ceteris videbaꝫ. in q̄ deſignaꝫ cōſolatio dei affutura maxime in tribulationibus eccleſie futuris. eo ꝙ coloꝛ viridis ē cōfortatiuꝰ viſus vt dictū ē. Deinde deſcribiꝫ maieſtas dei ex nobili ꝓſortio cū dr̄. In circuitu ſedis ꝛ .xxiiij. ſedilia.ꝓ hec deſignanꝫ vniuerſe cathedrales eccleſie q̄ licet ſint multe.tñ ſb hoc numero deſignātur ꝓpter ꝓcordiā noui teſtamēti aduētus in q̄ legiꝫ.i.paralip.xxv.ꝙ Dauid volens ampliare cultū diuinū in templo.inſtituit.xxiiij. ſacerdotes q̄ erāt principes ſacerdotū ꝛ q̄libet eoꝝ ebdomada ſua cū ſuis officium pagebat. Et .xxiiij. ſeniores ſedentes ſup ſedilia ſunt epi eccīarū in quibꝰ debet eſſe etatis ꝛ moꝝ maturitas. Circūamicti. Hij erāt veſtimētis albis.qz pmaxime in epis debet lucere caſtitas ꝛ puritas. ꝛ in capitibus eoꝝ corone auree. qz in mentibus eoꝝ q̄ capita dicūr reſpectu inferioꝝ viriū ſenſitiuaꝝ. debet eē ſapiē tie claritas ſignata ꝓ aurū.ꝛ de throno.ſ. dei ꝓcedūt fulgura voces ꝛ tonitrua.i. choꝛuſcatō miraculoꝝ denūciatio ꝑmioꝝ et terroꝛ ſupplicioꝝ. Iſta ꝓcedebanꝫ a deo in pumitiua eccleſia ꝛ poſtea aliq̄ tempe ꝑlatis eccīaꝝ.ꝛ. vij. lampades ardentes añ thronū dei q̄ ſunt. vij. ſpūs dei miſſi in omnē terrā.per hec intelligūtur. vij. dona. ſpiritusſancti. vel oēs angeli q̄ mittūtur ad miniſteria pagenda. Ardentes ſunt. qz illuminānt ꝛ accēdūt ad cognitionē ꝛ amoꝛē dei. Et in cōſpectu ſedis tanq̄ mare vitreū ſimile criſtallo.ſ. baptiſmi ſacrm qđ nō ē mobile ꝛ fluidū ſ firmū ꝛ indelebile reſpectu caracteris impreſſi. Et in medio ſedis ꝛ in circuitu.iiij. aīmalia. quoꝝ vnū ſimile leoni. aliud vitulo.terciū homini. q̄rtū aquile. In qb⁹ deſignātur q̄tuoꝛ euāgeliſte ſm alios. Sed Nicolaus de lyra.dicit ꝙ melius ꝓ hec ꝓñt intelligi q̄tuoꝛ pr̄iarchales eccie.ſ.hieroſolimitana.antiochena.alexandrina.ꝛ ꝓſtantinopolitana.de qb⁹ habeꝫ.di.xxij.ꝓ totū.ꝛad aptationē ponit ex cōditionibus aialium illoꝝ ad tales eccīas.ꝛ habebāt aialia illa alas ſenas.q̄ ſunt ſex leges.ſ.naturalem.moſaicā.ꝓphetica.euāgelicā.aplicoꝝ doctrinā.ꝛ cōcilioꝝ ſeu eccie ſtatuta.his alis eccleſiaſtici debēt ſurſum aſcendere ꝓ ꝓtemplationē.et deoꝝſum deſcendere ꝓ ꝓximoꝝ edificationē.ꝛ requiem nō habebāt.ex reuerentia.ſ. obſequio ad diuinā maieſtatē. Nam in dictis eccleſijs deuote fuit celebratū diuinū officiū nocturnū ꝛ diurnū. Uel etiā ſi euāgeliſte intelligank.dicūtur requiē nō habere a laude diuina.qz ꝓtinue ꝓ ſuā doctrinā euāgelicoꝝ nos excitāt ad laudē dei dicentes ter ſanctus.ad innuendū miſteriū trinitatis.ꝛ ſb ditur. Dñs deus oīpotens. ꝓpter miſterium vnitatis eēntie in perſonis ipis diuinis. Sex ale etiā pñt dici ſex cōditōnes ẋtuoſe q̄bus volamꝰ ad deū.due circa deū.ſ. obedientia ꝛ ſpeculatio. circa ꝓximū beniuolentia ꝛ ſuffragatio.circa ſeipm modeſtia ꝛ circūſpectio. Per vigintiq̄tuoꝛ ſenioꝛes pñt intelligi pr̄es veteris ꝛ noui teſtamēti .xij. pr̄iarche in veteri.ꝛ .xij. aplī in nouo⁹q̄ fuerūt in eccīa militāti ꝛ nūc in triūphanti añ deū.ꝛ cuz illa q̄tuoꝛ aīalia darēt gl̄iam ꝛ honoꝛē ⁊ē.ſeruiēdo.ſ.deo ꝛ collaudando in officijs diuinis ille q̄tuoꝛ eccie pr̄iarchales icludēdo tñ romanam vt caput omniū in cōſtantinopoli in qua cōſtantinꝰ q̄ exaltauit eccīam poſuit imperiū.alie cathedrales ſecūtur in diuinis officijs celebratis:ꝙ dimittūt coꝛonas ſuas añ thronum. ſignat ꝙ recognoſcunt ſapiam ſuā a deo dicentes. Dignus es dñe accipe gl̄iam ⁊c. Nō ꝓ hoc intelligendū ē ꝙ deꝰ accipiat aliquid de nouo vel ei aliquid accreſcat ex laudibus ꝛ opibus nr̄is. ⁊ q̄ hoies ex bñficijs receptis tenenꝫ aſſurgere ad laudandū deū.ꝛ ꝓpter volūtatē tuā erāt creata oīa.ſ. in diſpoſitōe tua ab eterno ſicut artificiata ſunt i mēte artificis anteq̄ faciat.ꝛ creata ſunt.ſ.in tpe ꝓducta in effectu ꝓpr̄ volūtatē tuā.nō ex neceſſitate nature.

De libro ſigna- .§.IIII.

to. vij. ſigillis.in ca. v. vbi notanꝫ in aptione eoꝝ vij. ꝓſecutiones eccie ſub imperatoꝛib⁹ gētilibus ſcz vſq̄ ad ꝓſtātinū.dicit ġ. ꝙ vidit librū i dextera ſedentis i throno ſignatū. vij. ſigillis. Sedēs in throno ē deꝰ trinꝰ ꝛ vnꝰ. Liber iſte ē ſcia diuina.in qua oīa ſunt ſcripta. Sciendū añt ꝙ i deo ponīt duplex ſcia. vl' vna duplici mō dicta. Prima ē q̄ extēdit ad oīa poſſibilia. q̄ tñ nūq̄ fuerūt nec erūt. ꝛ dr̄ ſcia ſimplicis intelligentie.alia q̄ ſe extēdit ad oīa exñtia in actu ſub q̄cūq̄ dr̄ia tp̄is p̄teriti pñtis vel futuri.ꝛ dr̄ ſcia viſionis.ꝛ iſta ſunt in virtute dei operatiua inq̄tū operaꝫ ea in aliq̄ tēpoꝛe.ꝛ iſta deꝰ reuelauit hoi xp̄o. vñ dr̄ liber iſte i dextera dei ē. deſignāte ẋtutē eiꝰ operatiuā. q̄ liber intelligiꝫ noticia dei de diſpoſitis ab eo fieri.ſigtꝰ dr̄ ſigillis. vij. i. oīmodis obſcuritatib⁹ vt dicūt aliq̄ ſm hoc ponīt nūerꝰ determinatꝰ ꝓ indeterminato.i. nūerꝰ ſeptenariꝰ ꝓ multitudine obſcuritatis indeterminata. ſignatio ġ iſta ſignat clauſionē dīne ſcie de diſpoſitis ab eo fieri q̄uſq̄ ſit ab eo reuelatū fieri vl' ſint ab eo i actu ꝓducta. ⁊ meliꝰ vr̄ dicendū ſm Nico.de ly.ſ. q̄ ſigilla iſta nō ſunt aliud q̄ dīna volūtas. claudēs ꝛ apiens ſuū ſecretū ,put ꝛ q̄n ꝛ quō ſibi placet q̄ lz in ſe ſit vna.dr̄ tñ mltiplex ad varios effectꝰ relata.ſm illud. Magna opa dñi. exq̄ſita in oēs

volũtates eius. Septenarius igit sigillor est septenarius renelationis diuine volũtatis ad reuelanda Johãni distincta in .vij. reuelationibus. fienda in .vij. tpibus. Et vidi angelũ fortẽ. videt iste fuisse gabriel q interptatur fortitudo dei dicẽtem. Quis ẽ dign⁹ apire librũ .i. manifestare dei secretũ. Et soluere signacula ei⁹ .i. sigillatim ostẽdere quo singula de qb⁹ dicũtur procedent ex diuina volũtate. Et nemo poterat. neq; i celo quo ad angelos. nec in terra quo ad homines. nec i inferno quo ad demones in quibus remanserũt naturalia vñ t acuitas intellectus apire librũ. quia nullus põt ad secreta dei attingere. nisi deo reuelante q pius reuelauit xpo homini t xps Jo. per angelũ. Et ego ait Joh. flebã multũ vbi ostẽdit Johãnis desideriũ de sciendo eccie futurum processum. t vnus de senioribus dixit mihi cõsolando. Ne fleueris. Iste senior licet aliq aliter dicãt. videt melius itelligi q fuerit petrus iam in celo coronatus p martirũ. Ecce vicit leo de tribu iuda radix Dauid. Leo in resurrectione. vicit per passionẽ diabolũ. radix dauid: de eo descendens fm carnẽ. t eũ producens fm deũ vt radix arborem. apire librũ .i. manifestare eccie discursum a deo põordinatum. t vidi. et ecce. in medio throni agnũ stantẽ tanq occisum .i. in medio ecclesiarũ in nomine eius cõstitutaz. tanq agnus dr ratõe immolatõnis. stans dicit propter resurrectionez ad vitam immortalẽ tanq occisus dicit. q; quotidie in ecclesia immolat in sacrificio altaris q̃tũ ad effectũ t repñtationẽ. vñ dicit tanq habẽtem cornua. vij. q sunt. vij. spũs dona q dicuntur cornua. q; his cõterit virtus inimici in vitijs. et venit. s. agnus t accepit librũ de dextera sedentis i throno. nõ q xps tũc accepit noticiam futuri processus eccie. q; a principio ꝯceptionis aĩa ei⁹ habuit noticiã fiendoz. ℔ noticiã de ꝑdictis acceptã a principio ꝯceptionis tũc Johãni reuelauit et p eũ vniuersali eccie obscure tñ. t cum aperuisset librũ. s. ad reuelandũ eccie processum. iiij. aĩm alia. t. xxiiij. seniores ceciderũt in facies suas tc̃. i. q̃tuor eccleſie patriarchales t alie eccie cathedrales p orbẽ p hoc habuerũt materiã venerãdi ipm t cantabãt canticũ nouũ ptinẽtia ad nouũ testñ ꝯtemplãtes gras agebãt dicẽtes. Dign⁹ es tc̃. deinde ponit iocũditas assistẽtiũ xpo i eccia triũphãti cũ dicit. t audiui vocẽ angelor mltor tc̃.

Et vidi cũ ape/ .§.V.

ruisset sigillũ primũ tc̃. in ca. vi. Audiui vnuz de q̃tuor aĩalibus dicens. p ista q̃tuor aĩalia dicẽtia Johãni. Veni t vide. fm aliquos designãtur q̃tuor euangeliste. Sed melius dicit fm Nico. de lyra q designãt ꝓlatos pfiarchaliũ ecciarũ. Vñ primũ extat Jacobus minor pfiarcha hierosolimitanus iam martirio in celo triũphãs. Veni et vide ait. s. decursum t statũ primitiue eccie. t ecce equus albus. Aliq exponũt hoc de gayo imperatore. qõ reprobat Nico. de ly. t melius fm euz dicitur q designat cetum apostoloz dealbatum sanctitate vite. Tum etiã quia t beatus iacobus ecclesie hierosolimitane episcop⁹ seu patriarcha vestibus lineis vñ t albis induebat. t idẽ potest verisimiliter extimari de alijs apostolis. vñ machometus vocat eos viros dealbatos. Per sedẽtem sup istũ equũ intelligit xps directorem eoz. et qui sedebat sup eum. s. xps habebat arcũ in manu. i. verbũ ꝓdicationis in manu. s. operationis. quia cepit hiesus facere t docere. t sic etiaz apostoli q predicabãt verbo. exemplo seruabãt. t data est ei corona in sui resurrectione et ascensione. t exiuit per effectum suũ dando apostolis visibiliter spũmsanctũ. Vincẽs aduersarios suos p⁹ in iudea cõuersis multis milibus iudeoz ad fidem vt patet in actibus apostoloz. vt vinceret p totum orbem colla gentiliũ postea iugo fidei subijciendo miraculis adhibitis. Naz adhuc viuente Petro ecclesia dilatata est vsq; ad fines terre.

Et cum aperuisset sigillum secundum tẽ. hic describitur status ecclesie a tempe Neronis vsq; ad tempus Titi. Audiui secundũ animal tẽ. hic fuit beatus petrus primus patriarcha ecclesie antiochene. qui iam trãsierat p crucem tempe huius visionis. d. Veni t vide. s. secundũ statum ecclesie. t exiuit alius equus rufus. Hic equus est populus romanus qui dicit rufus tempe Neronis Vel q; rubeus quod dicit rõne multi sanguinis effusi per neronem romanoz ex sua crudelitate. Nam matrem etiã. vxorem. fratrẽ t sororem t senecam discipline preceptorẽ occidit. t principem apostoloz t alios multos fideles. vel pro rusedine ponit. q. s. nero ciuitatẽ romanã incẽdi fecit magna pte. t in tali incẽdio ex cõmixtione flame t fumi apparẽtia ruffedinis causat. et q sedebat sup eũ. s. nero dominãs impio romanoz. datũ ẽ ei. s. a deo ꝓmittente. vt sumeret pacẽ de terra. q; turbata ẽ vrbs t imperiũ propter scelera eius. vt t inuicẽ se occiderẽt hoies. nã nerone occiso. galba postea otto. extinde vitelli⁹ vsurparũt sibi romanũ impiũ. vñ bellãtes adinuicẽ multi occisi sũt t dat⁹ ẽ illi gladi⁹ magn⁹. s. ptãs occidendi xpianos. nã primã psecutõem ipe mouit ꝯ xpianos q ad psecutões impatoz. nã pri⁹ psecutõnem sustinuerãt p iudeos. Et cuz apuisset. hic describit terci⁹ stat⁹ ecclie q fuit sb tito. vidi terciũ aĩal. d. hic fuit btus marc⁹ prim⁹ pfiarcha alexãdrin⁹ q iam martirizat⁹ erat i glia. et ecce equus niger. s. exercit⁹ roman⁹ q dr niger effectiue. sicut sol dicitur calid⁹. q; causat calorẽ. exercit⁹ em roman⁹ sb tito intãtũ afflixit ihabitãtes hierosolimã. q fuerũt fame denigti t alijs afflictoib⁹ vt refert ioseph⁹. t q sedebat sup eũ. s. tit⁹ regẽs exercitũ illũ. hẽbat i manũ sua staterã. s. diuinã iustitiã quã ope exequebat. Nã ex ordine diuine iustitie ꝓcessit. q exercit⁹ romanus occidit iudeos ptim captiuauit. in vindictã mortis xpi. q; tñ ꝓter intentõz Titi t exercit⁹ sui hoc erat. Nã ꝓpter rebellionẽ iudeoruz ad impiũ pugnarũt ꝓtra eã ideo dr q habebat i manu nõ i mẽte staterã. qm exeqbat op⁹ diuine iustitie. t si nõ intẽderet vẽdicare mortẽ xpi Et audiui tanq vocẽ de medio quatuor aĩaliũm. i. de throno dei in cuius circuitu erant .iij.

alia ad ostendendū q̄ ꝓcessit illud inq̄tuz ma lum pene ex diuina ordinatōe. Bilibris tritici de nario vno ⁊c. Hugo floriacēs. dicit. q̄ romani ca pta hierosolyma fessi cede multa querebant quō mancipia ipōs scz iudeos captos venderēt. et q̄ multa erāt ⁊ pauci emptores. ideo decreuerūt vt xxx. mācipia vno numismate vēderent. bilibris est mēsura duarū librarū. Et vinū et oleū ne lese/ris. i. xp̄ianos illi⁹ regionis q̄ signant ꝑ vinū et oleū. ꝓpter leticiā spiritualē ⁊ feruorē ac pietatē in ꝓximos. Isti em̄ nō fuerūt lesi ꝑ exercitū titi. q̄ añ obsidionē fuerant admoniti inde recedere.

Et cū aperuisset sigillū quartū. Ponit statum quartū ecclesie sub domiciano. s. qui mouit secun dam ꝓsecutōz ecclesie. et multa mala fecit roma ne impio. Audiui quartū aīal. i. aliquē ꝓximū pa triarchā seu ep̄m constantinopolitanū (q̄ tñ ciui/tas nō dicebat tūc ꝓstantinopolis sed bizantiū) iam defunctū ⁊ in gloria existentē. Eleni et vide s. quartū statū eccie. Et ecce equus pallid⁹. i. ro manus ꝑs. domician⁹ em̄ magnā ptē senatorū et alioꝝ nobiliū ī exiliū misit: bona eoꝝ diripiēs: imponēs eis crimina. ꝓpter qō q̄ rome erāt ⁊ a libi stabāt in magno timore ne filia ab eo paterē/tur. timor aūt facit mēbra exteriora pallida et p̄ci pue faciē: et ideo romanū imperiū ꝓ illo tpe si/gnat ꝑ equū pallidū ⁊ q̄ sedebat sup eū scz domi cian⁹ nomē illi mors actiue ⁊ passiue q̄ mltos oc cidit et romanoꝝ et gētiliū tā fideliū q̄ infideliū ⁊ ipe demū a senatu, interfectus est ꝓpter suā cru delitatē. Et infernus sequebat eū. q̄ moriens ad gehennā descendit. et data est illi potestas su per q̄tuor ptes terre in q̄bus scz dilatatū erat imperi um romanū interficere gladio. Nā multi ꝑ orbis ptes de mandato eius fideles martyrizati sūt. Et fame q̄ multi in carcerib⁹ cruciati defecerunt. et bestijs terre q̄ multi sunt traditi bestijs deuoran di. et morte q̄ et plurib⁹ alijs modis cruciati. Et nota q̄ sicut zach. vj. ꝑ q̄tuor equos variatos co lorib⁹ designant q̄tuor monarchie seu regna: ita hic ꝑ q̄tuor equos ꝑ primū regnū xp̄i: per alia ro manoꝝ sed variatū regimine.

Et cū aperuisset sigillū quintū. Hic notat quint⁹ status eccie qui fuit sub trayano vsq̄z ad dyoclecianū. Iste enim trayanus mouit terciā ꝓsecutionē cōtra ecclesiā. Marcus anthoni⁹ quartā. Seuer⁹ quintā. Ma ximianus sextā. Decius septimam. Valerianus octauā. Aurelian⁹ nonā. Et licz plures interme dij imꝑatores occidi fecerint xp̄ianos: tñ isti spe/cialiter dicunt ꝓsecutōes mouisse cōtra ecclesiā. q̄ fererūt et renouauerūt edicta cōtra xp̄ianos. Tpibus em̄ istoꝝ imperatorū nō erāt eccie nec al taria stabilia publica: sed ī locis occultis p̄cipue in criptis martyrū super corpora eoꝝ ibi sepulta. portabant ⁊ erigebant altare ligneū ꝑ celebratōne missarū. et ideo dicit. Vidi subtus altare dei ani mas interfectoꝝ. i. martyres iterfectos. eo q̄ erāt ibi corpa eoꝝ ꝓpter verbū dei q̄tū ad doctores qui martyrizati sunt ꝓpter p̄dicationē verbi. Et ꝓpter testimoniū qō habebāt q̄tū ad simplices qui martyriū susceperūt: eo q̄ nolebāt negare ꝑ magis ꝓtestabant se credere in xp̄m. Et clama/bant voce magna. et iste clamor nō est nisi quedā manifestatio malicie tyrannoꝝ cōtra deū merito punienda: sic vox sanguinis abel de terra ad de um clamabat. Vsq̄quo dñe sanctus ⁊ verus nō vindicas sanguinē nostrū de his q̄ sunt in terra. id est de tyrannis q̄ habitāt in terra dñantes. Et date sunt singulis stole albe. i. gloria ale. et dictū est illis vt requiescerēt scz corpa eoꝝ. Adhuc mo dicū scz vsq̄ ad iudiciū finale: qō modicū tps est respectu eterni. et tūc recipiēt stolā corpis. i. glori am. et vindicta. i. punitio fiet ꝓtra tyrānos illos manifestata. Donec impleat numer⁹ ⁊c. a deo p̄/ordinatus.

Et cū aperuisset sigillū sextū. Hic describit status eccie sub dyoclecian⁹ et maximi ano q̄ decimā ꝑsecutionē mouerūt ꝓtra ecclesiaz hec fuit atrocior oībus p̄cedentib⁹. intantū q̄ in/fra. xxx. dies legit. xvij. milia ꝓmiscui sex⁹ mar/tyrio coronatos. Ponit ḡ primo acerbitas ꝑsecu tionis et postea suauitas ꝓsolatōis diuine. Dicit ergo in aptione hui⁹ sigilli q̄ terremotus factus est magn⁹: q̄ in oībus ptibus romani imperij de mandato dyocleciani et maximiani moti sunt iu dices ⁊ potētes ad occidendū xp̄ianos. Et sol fa ctus est niger. i. xp̄s qui est sol iusticie denigrat⁹ est q̄tum ad famā ⁊ etiā in mēbris suis. q̄ eis im ponebat q̄ erāt magi ⁊ malefici: ⁊ q̄ a xp̄o ꝑ apo stolos artes illas magicas dicerāt: et sic q̄tum in eis erat xp̄m denigrabāt. Et luna tota facta ē si/cut sanguis. q̄ tunc eccia tota fuit sanguine mar tyrū rubricata. et stelle ceciderūt de celo q̄ mlti q̄ erāt eminētes ī celo ecclesie militātis. timore mor tis inclinabant ad ymolandū idol'. vt ptz de mar cellino papa q̄ idolis thurificauit. vñ et de alijs multis verisimile ē q̄ deficiebāt a fide. Marcelli nus tñ pnia duct⁹ martyriū postea ꝑ fide xp̄i su/scepit. Et cessauit tūc ep̄atus roman⁹ annis. vij. et mensib⁹. v. ꝓpter immanitatē ꝑsecutōis illi⁹.

Sicut ficus emittit grossos suos cū a vento ma/gno mouet. Ficus grossi dicunt ficus primi tpis immature. q̄ de facili cadūt a magno vēto ꝓcusse Tūc em̄ flauit in ecclesia turbo tēpestuose ꝑsecu/tionis. et celū recessit velut liber inuolut⁹. i. eccia tūc tpis. q̄ xp̄iani tūc se occultabāt q̄tum pote/rant nisi aliq̄ pauci ⁊ feruore spūs martyrio se ex ponētes et offerētes. et oīs mons ⁊ insule de loc suis mote sunt. Nā in mōtib⁹ et sup rupes inac/cessibiles ⁊ insulis maris clause vbi fugerāt xp̄ia ni q̄rebant. Et sic dicunt loca ista mota ꝓpt mo tum inhabitantiū sicut dicitur ciuitas moueri q̄ inhabitātes in ea mouent. Cū em̄ eccia iā diffu/sa esset ꝑ totū orbē timētes deficere in tormētis a fide tpe persecutōis dyocleciani ⁊ maximiani. q̄/rebāt se abscōdere in locis cauernosis sub mōti/bus. Aliqui etiā timētes capi ⁊ cruciari ⁊ nō su/ferre posse: desiderabāt supposita tñ dei volūtate breui morte finiri. ⁊ hoc desiderium exprimit cum subdit. Et dicūt montib⁹ cadite sup nos. et q̄ cū deus flagellat nos aliq̄ tribulatōe dicit irat⁹ cō/tra nos ꝑ similitudinē hois irati: ideo subditur. Abscondite nos a facie sedētis sup thronū: irati

scz cõtra nos.qñ venit dies magnus ire ipox.i. tempus psecutõis magne a deo pmisse.Et quis poterit stare.q.d.pauci firmi pmanebunt respectu cadentiũ.Vel fm alios pt intelligi in his q petãt fidelis illius tpis suffragia sanctox in patria.q dicunt montes t petre ppter exaltationẽ et firmitatẽ in bono.a qbus postulant vt cadant sup eos.i.vt cooperiãt eos ptegẽdo suis oroĩbꝰ

In capitulo se/ §.VI.

ptimo.post magnã tribulatõnez psecutionis tpe dyocleciani et maximiani ponit facta suauitas cõsolationis in ecclesia militãti t triumphãti secuta tpe.s.cõstantini magni.Sed ponit alia breuis eccie tribulatio post dyoclecianũ t maximianũ q repressa est p cõstantinũ q notat cum dicit. Et vidi alterũ angelũ tc.Pro quox declaratõe sciendũ fm q habet in hystoria ecclesiastica.li.ix. Postqz dyoclecianus t maximianꝰ deposuerũt insignia imperij.pstituti sunt duo impatores Galerius et cõstantius.Galerius aũt duos cesares instituit.i.sibi adiutores.Seuerũ in italia:et maximinũ in oriẽte.Cõstantiꝰ aũt monies regni sui cõstituit heredẽ cõstantinũ magnũ filiũ suum ex helena susceptũ.q factus imperator assumpsit in psortiũ imperij sui liciniũ cognatũ suũ.qt si paꝰ fuit pacificus xpianis: postea tũ factus est psecutor.Maxentius vero rome tyrannizabat vsurpans sibi imperiũ.Quatuor q̃ psecutores erãt i quatuor ptibus imperij.s.maximinus in oriente Seuerus in italia.Maxentius rome.Licinius alexandrie in egypto.Et notandũ q hoies maxime potẽtes t in dignitate cõstituti in hoc libro frequẽter noiant angeli.qui si sunt boni sunt angeli dei:si mali angeli sathane.vnde et de angelo sardis.i. psidenti dicit supra.Nomen habes vt viuis t mortuus es.scz in spiritu.vñ et malꝰ. dicit ergo Jo.Post hec vidi q̃tuor angelos.id ẽ malos psecutores ecclesie stantes.i.dñantes sup q̃tuor angulos terre.i.q̃tuor partes imperij.tenẽtes q̃tuor ventos terre ne flarent.i. impedientes doctores ecclesie ne verbũ dei pdicarẽt. de q̃ flatu dicit Can.iiij.Surge aquilo et veni auster et perfla ortũ meũ:et fluent aromata eius. qz p flatum pdicatõis fecundat bonis operibꝰ ortus ecclesie.ne flarẽt super terraz nec sup mare nec sup vllã arborẽ.xpianox enim aliqui habitabãt in terra.aliqui i insulis maris.alicq in siluis persecutionẽ fugiẽtes. Exinde ponit repressionis actus dicte psecutionis cũ subdit.Et vidi alterũ angelũ.i.imperatorẽ cõstantinũ.Ascendentẽ ab ortu solis.qz ex ordinatõe solis iusticie ascendit ad dignitatẽ imperialẽ habentẽ signũ dei viui.i.signũ crucis xpi.Nam vt scribit libro.ix. hystorie ecclesiastice.Cõstantino veniẽti ad bellum ptra maxentiũ:anxio de euentu belli fuit ostensum signum crucis:et ei dictũ.in hoc signo vinces.vñ securus de victoria signũ crucis in vexillis suis poni fecit t cõtra maxentiũ plians triumphauit. Et clamauit voce magna q̃tuor angelis.i.quatuor tyrannis pdictis qbus datũ est nocere terre et mari.id est permissum nocere xpianis habitantibus in terra et insulis maris.d.Nolite nocere et cetera.Hã illos q̃tuor tyrannos repressit a persecutione christianox.duos debellãdo scz.maxentium et liciniũ.alios mandato suo deterrendo.s. maximinũ et seuerũ.Quouscq signemus seruos dei nostri in frontibꝰ eox.Constantinus enim baptizatus a beato siluestro.honorauit et exaltauit ecclesiã et maxime sacerdotes t ministros eiꝰ.multa priuilegia cõferens xpianis.et pio suo exẽplo multos ad baptismũ induxit:et per mysteriũ sacerdotũ christo cõsignauit seruos eius.Et sciendum q ista dictio quouscq nõ tenet hic finite sed indefinite.sicut cum dicit quis nõ penituit quouscq vixit.i.nũq̃.qz post mortẽ penitere nõ potuit.Sic isto loco.Hã post istã psignatõ tz cõstanni repssionẽ.illi tyrani nõ sunt reuersi ad psequẽdum xpianos sed exterminati sunt. Et audiui numerũ signatox.Hic ponit repressionis fructꝰ dicte psecutionis.qui fuit fideliũ multiplicatio. Centum quadragintaquatuor milia ex omni tribu filiox israel.Aliqui dicũt q hic ponit numerꝰ cõuersox ex iudaismo et numerus determinatꝰ p indeterminato.et postea numerus cõuersorũ ex gentilitate ibi.Post hec vidi turbã magnam quã dinumerare nemo poterat tc.Sed hoc non videt.qz cum fm hebreos et latinos decẽ tribus fuerint captiuate t incluse intra mõtes caspios. de illis tribubꝰ nõ videtur q fuerint baptizati in tanto numero.cum tũ de illis etiã ponat numerꝰ duodecim miliũ.Melius ergo videtur dicendũ q hic designatur multitudo cõuersox ad christũ tempore cõstantini de quacũq natione fuerint: qui per baptismũ rem nois cõsequuntur. Interpretatur enim israel videns deum.Videtur aũt hic per fidem et in futuro per speciẽ.Nomẽ ergo israelis fm rem et veritatẽ transiit ad omnẽ populum in christo regeneratũ:et p cõsequens nomina duodecim tribuũ ad fideles xpi:t precipue ad.xij.apostolos correspondẽtes.xij.patriarchis filiorum israel.Dan vero nõ ponitur quia ex eo dicitur antixps nasciturus. Post hec vidi turbam magnã quã dinumerare nemo poterat.Hic ponitur cõsolatio q̃tum ad eos qui sunt in ecclesia triumphanti.Nam sicut post persecutionẽ acerbissimã dyocleciani et maximiani facta est cõsolatio ecclesie militanti per cõstantinũ pace reddita:sic in triumphãti facta est leticia magna de martyribus innumerabilibus passis in omni natione tempore dyocleciani et maximiani per christum suscipientẽ animas eox.Illud post hec.nõ refertur ad gloriam martyrũ.id est tanq̃ gaudiũ fuerit in celo post cõstantinnz de coronatione martyrum.cum immediate fuerint glorificati:sed ad narrationẽ visionis Job.Stantes ante thronuz clare scz intuentes deũ et fruentes eo.Amicti stolis albis.i.gloria aie Palme i manibꝰ eox.i.pfecta victoria tẽptationũ.Et clamabant voce magna feruẽti amore.Salus deo t agno.i.salꝰ quã habemus hic in gloria:inest nobis a deo t xpo.s. merito sue passionis.Et omnes angeli stabant

in ꝛspectu throni.parati scilicet ad exequendum voluntatē dei.gratias agentes de victoria sanctoꝝ.Benedictio.i.laus7 claritas.i.diuulgatio nois eius et q̄ sequunt deo nostro.s.attribuant. Nec ex his intelligendū q̄ aliquid accrescat deo in creaturis sed tm̄ in effectibus suis.et cuz interrogasset vnus.qui sunt isti et vñ veniūt. Rñdit vnus ex seniorib⁹.s.beatus petrus.Hi sunt q̄ venerūt ex magna tribulatōe.s.p martyriū ad gloriam7 lauerūt stolas suas.i.aīas purgarūt i sanguine agni:sustinētes mortē per ipm̄.Vel q̄ fuerunt mēbra corporis xp̄i: sanguis eoꝝ dicit sanguis agni.i.xp̄i. Et deducet eos ad vite fontes aquarū agnus.i.xp̄s ꝓtinuabit in eis gloriā animarū vsq; ad aliā stolā quā recipiāt scz gloriam corpoꝝ in resurrectōe corpoꝝ.Et ab eis absterget oēm lachrymā ꝛc̄.Imperauit aūt cōstantin⁹ cū reddita est pax eccie.anno dñi.cccix.vel circa.

Et cum aperuis §.VII.

set sigillū septimū.Post ꝓsecutionē et pugnā ecclesie cōtra tyrannos hic ponit pugna ꝓtra hereticos sub aperitōe septimi sigilli.Vbi sciendū q̄ ista diuisio nō est p̄cisa.Nā tpe primitiue ecclesie fuerūt heretici aliqui vt ptz ex epl̄is apostoloꝝ.Et post cōstantinū magnū fuerunt tyranni ꝓsequentes ecclesiā.Sed accipit hec diuisio fm illud q̄ p̄cipaliter describit in p̄cedentibus 7 sequētib⁹.Heretici aūt futuri sunt inter xp̄ianos vsq; in finē mundi vt ostendit in parabola boni seminis 7 zizanioꝝ.math̄.xiij.Pars ergo ista libꝝ in generali durat vsq; ad finē mūdi seu termini hui⁹ libri.Et diuidit in tres ptes.Nā primo describit status ecclesie iudiciū p̄cedens.Secundo status ecclesie iudiciū ꝓcomitans.xix.ca. ibi.Et vidi thronū magnū.Tercio status iudicium subsequēs ibi.et ego iohānes. Circa ad statū iudiciū p̄cedentē.primo ponit pugnā inter ecclesiā et hereticos ꝑprie dictos:et postea ꝓtra hereticos extense 7 large dictos.et hoc in.xij.ca. Et de hereticis ꝑprie dictis.Primo agit de hereſiarchis seu inuentoribꝰ heresim.Secundo de fautoribus eoꝝ et hoc in capi.ix. Cōtinuans ergo iohānes ad p̄cedentia in quib⁹ dixerat de ꝓsecutionibus tyrannoꝝ ꝓtra ecclesiā 7 de ꝓsolatōe ecclesie p cōstantinū:ponit quandā breuē ꝓsecutionē quā passa est ecclesia p Julianū apostataz imperatorē.que tm̄ paululū durauit scz vno anno cū dimidio quo imperauit. Hic em̄ occidi fecit paulū et iohannē.et multi alij xp̄iani martyrio coronati sunt.Preceperat etiā ecclesias claudi ꝓhibēs diuina officia publice celebrari. Hoc aūt notat cū dicit iohānes. Factū est silentiū in celo.id est in ecclesia militanti ꝓhibente iuliano officia celebrari publice. quasi dimidia hora. q̄ parum durauit hec ꝓsecutio.Nā in bello cōtra persas occisus est iulian⁹.quo mortuo cepit xp̄iana religio gaudere.Et vidi septem angelos ꝛc̄. De horū singulis et eoꝝ tibicinijs dicet infra.et alius angelus ꝛc̄.Hic ponit cōtinuatio ad liberationē factā p cōstantinū.Nam post mortē Juliani paulo post damasus papa creatus amplia/uit cultū diuinū in ecclesijs.ordinās die noctuq; vt psalmi cantarent in ecclesia et in fine psal.dicerēt gloria patri ꝛc̄.et ipe damasus intelligitur hic esse alius angelus alius ab illis.vij. de q̄bus declarabit.i.cōtrarius:q; sanctus.Venit et stetit ante altare.q; ꝑfuit ecclesie romane.hūs thuribulū aureū.i.cor deuotū.et data sunt ei incēsa multa.Hec sunt orōnes fideliū vt daret sup altare aureū.i.xp̄o offerret qui est altare aureū charitate plenū ante thronū dei.ad summū eñ pontificem vt caput ecclesie ptinet referre deuotiōz populi in deū.Et accepit angelus thuribulū 7 impleuit illud de igne altarꝭ.i.accepit damasus domum a deo in corde feruide charitatis.Et misit in terrā.q; ex sua ordinatōe et exemplo:induxit habitātes in terra et ad feruorē deuotōis et charitatis.Et facta sunt inde tonitrua sancte p̄dicationis.Voces diuine laudis fulgura 7 choruscationes miraculoꝝ.Tunc eñ aliqui p̄lati in ecclesia claruerūt miraculis.Et terremotus. q; multi terreni moti sunt ad bene operandū ex his. Et septē angeli.Hic ponit cōtinuatio ad p̄cedentia et agit de hereſiarchis.Et primus angelus. Licet multi diuersis tpibus fuerint hereſiarche.tm̄ de quatuor videt hic facere expressaz mentionē. cōtra quos quatuor generalia cōciliaꝭ p̄cipaliora cōgregata sunt. Fuit ergo p̄m⁹ de istis quatuor Arrius p̄sbyter qui superbia elatus asseruit cōtra articulū sancte trinitatꝭ patrē et filiū 7 spiritumsanctū sicut distinctos i psonis ita in essentijs.vnde referebat patrem solū esse deum essentialiter:filiū vero et spiritumsanctū ꝓcipatiue.Cōtra quē cōgregati patres.cccxviij. episcopi in cōcilio Niceno eum cōdemnarūt:et peruersum ei⁹ dogma.Nec tm̄ ab errore destiterūt plures eius discipuli eum renouātes.et plures p̄ncipes et imperatores infecti tali errore.ꝓsecutionem cōtra catholicos mouerūt.De isto ergo ario dicitur et primus angelus.i.arrius.Nam vt dictū est supra.homines mali ita nominant hic angelus sicut et boni.Tuba cecinit cum magno boatu et superbia dictā heresim publicando.Et facta est grando.i.grandis tempestas. quia per hoc homines in ecclesia fuerūt inter se diuisi.vñ dicitur in historia ecclesiastica.Ea tempestate ecclesie facies facta est feda admodū vt vnus fidelis alium fugaret et vterq; se de ecclesia esse dicebat.et ignis mixtus sanguine.i.ignis emulationis ex qua secuta est effusio sanguinis.et potissime tempore valentis imperatoris qui lapsus in heresim arrianā persequebat catholicos diuersis modis occidendo.et etiam prius tempore cōstantij filij magni cōstantini.Et tercia pars terre cōbusta est id est christianitas.Nam alie due partes sunt iudaismus et paganismus.Igne ergo arriane perfidie christianitatis corrupta est. Terre quo ad laicos terrenis innitentes.Arborum quo ad p̄sidentes qui alijs p̄eminent sicut arbores terre.fenum quo ad nouellos depositos ad cōuersionē teneros.Nā valēs impator

stulantibus gothis dispotis ad fidei receptionē ab eo vt mitteret eis epos et pbyteros q̄ ibuerēt eos in doctrina xpi: misit pbyteros arrianos q̄ fece illius erroris eos imbuerūt. ¶ Secūdus angelus.s.sathane hic fuit macedonius.q̄ dixit filium esse eiusdē nature et essentie cū patre: sed spiritumsanctū esse creaturaz t seruū filij. Hic ergo angelus malꝰ tuba cecinit falsa sua doctrina manifestauit suū errorē. Et tanq̄ mons magnus.i. heresis magna alta supbia ardēs igne pfidie.missus est in mare.s.ecclesie.q̄ mare dicitur rōne baptismatis. Et facta est tercia ps maris sanguis.i. deturpata est tercia ps aq̄ baptismalis. accipiendo tū baptismū valde large. Baptismus eīm cōfertur in noīe trinitatis.q̄ dicit deturpari: dū spiritussanctus fm macedoniū asserit creaturaz t seruilis cōditionis.et mortua est in eo tercia ps creature qz mlti p baptismū regenerati et noua creatura facti corrupti sūt illo errore. Et tercia ps nauium.qz multi platoz q̄ naues dicūtur. qz alios debent deferre ad portū salutis: corrupti sunt dicto errore q̄ cōdemnatꝰ est in cōcilio cōstantinopolitano. ¶ Et tercius angelus tē. Hic fuit tercius hereſtarcha.s.pelagius.q̄ tpe archadij t honorij imperatoz induxit hūc errorē circa gratiā spūssancti dicēs.q̄ homo ex suis naturalibꝰ puris sine gratia dei posset ꝓmereri vitā eternam. ¶ Qui error reprobat de cōse.di.v. Placuit.et.c. sequē. Et q̄ puuli nascunt sine originali culpa t p̄sequens nō purgant ab originali p bapt.smū ¶ Nō reprobat de cōse.di.iiij. Firmissime. Iste ergo malus angelus tuba cecinit: cū errorē suū docendo in palā fecit.et cecidit de celo.s.ecclesie in/cidendo in talē errorē.stella magna.ipe.s.pelagius q̄ fuit literatus t religiosus qz monachus. Ardens tāq̄ facula. Multos eīm corrupit rōne literature et apparentis sanctitatis in cōuersatione. Et cecidit in terciā ptē fluminū tē. p flumina et fontes designat ecclesia baptismalibꝰ aq̄s sanctificata.et nomē stelle dicit absinthiū.qz scz cōtra dulcedinē gratie spūssancti p̄dicabat. Et facta ē tercia ps aquaz absinthiū: qz magna ps ecclesie p eius dogma corrupta fuit.et multi hoies mortui sunt spūaliter de aq̄s.i.puersis illius dogmatibus.qz amare facte sunt.i.cōtra dulcedinē gre spiritussancti. ¶ Et quartꝰ angelus tē. Hic fuit quartus hereſtarcha.s.eutices q̄ asseruit in dño nostro iesu xpo tm̄ vnā naturā sicut t vnā psonā dicēs.q̄ ex diuina natura t humana incarnatōe facta sit vna natura p quā cōmixtionē sicut ex elemētis suo mō resultat vna mixti natura. quod est impossibile: cū diuina natura nō sit alteri cōmiscibilis nec aliquo mō transmutabilis. Iste ergo angelus malus eutices tuba cecinit: cum suū puersum dogma diuulgauit. Et ꝑcussa est tercia ps solis.s.deitatis q̄ dicit sol. Sapi. v. ps tū hic accipit valde large: inquantū scz filius dei dicit tercia psona in trinitate.i.vna ex tribus. Et dicitur ꝑcussus.qz fm illū errorē dei filiꝰ nō esset neq̄z deus neq̄z homo.sicut mixtū ex elementis nō est aliqō elementoz̄ sed alia natura ex eis resultans. Et tercia ps lune.i.platoz qui adheserūt illi.et tercia ps diei.et tercia pars noctis obscurata est.p diē nouū testamentū: p noctē vetus dessignatur.fm illud. Nox p̄cessit dies autē appropinquauit. Iste ergo eutices obscurauit partem scripturarū veteris et noui testamenti suo errore quantū in se fuit.dicēdo cōtra eas que loquunt de diuina t humana natura christi vt de distinctis naturis non cōmixtis.quas scripturas male eutices exponit. Post hec dicit Joh. se vidisse et audiuisse vocē vnius aquile volantis per medium celi voce magna dicentē. ve ve ve habitantibus in terra. Aquila ista est vel Jo. ipe euangelista. vel aliquis ex sanctis patriarchis cōstantinopolitanis iam defunctis.p̄nunciās tribulationē adhuc maiorē superuenturā ecclesie bonis et malis sub tibicinio triū angeloz̄ sequentium. ¶ Et quintus angelus tē. Hic p̄sequitur Jo. de hereticoz̄ fautoribꝰ. q̄tum ad wandalos in tibicinatōe quinti angeli. secūdo q̄tum ad italicos in tibicinatōe sexti angeli. tercio q̄tū ad gothos in tibicinatōe septimi angeli. Est igit scien dum ꝓ declaratōe dicendoz̄. q̄ valens impator ad terrā gothoz̄ volentiū recipere fidē xpi misit sacerdotes arrianos vt dictū est supra. per quos infecta est gens illa gothorū illo errore et similiter gens wandalica. que magnā tribulationē fecit ecclesie in affrica t postea in gallia ac etiaz in italia. vt habet li. xj. spec. histo. et in plurib⁹ cronicis. dicit igit. Et quintus angelus scz valens qui cepit ꝑare anno dñi. cccl xvij. Et vidi stellam de celo cecidisse in terrā. id est valentē qui ex psuasione vxoris de altitudine catholice fidei cecidit in heresim arrianā. dicunt enim homines t angeli t stelle diuersis respectibus et boni t mali. et data est ei clauis putei abyssi. i. potestas releuandi t exaltandi heresim arrij cōdemnatā. Nā per potestatē imperialem misit sacerdotes arrianos ad illas gentes inficiendas. Et aperuit puteum abyssi. et ascendit fumus tē. id est doctrina erronea veritatis obscuratiua. et ideo subditur. Et obscuratus est sol. i. christus qui fm illam heresim negat esse verus deus. et aer id est ecclesia que illuminat a christo sicut aer a sole. Magna enim pars xpianoz̄ infecta fuit illo errore. Et de fumo putei exierunt locuste. i. wandali arriana heresi infecti. qui dicuntur locuste. quia sicut locusta saltat de loco ad locum: ita t wandali de hispania transierunt in affricam. et deinde intrauerunt italiam et galliam eos vastando. Unde sequitur. Et data est illis potestas scz a deo permissa nocendi hominibus cautelis t armis iusto eius iudicio occulto. et ꝓceptum est illis id est a deo ꝓhibitū ne lederēt fenum. Ubi aduertēdum q̄ affrica tūc temporis erat inhabitata partim a christianis: partim a paganis ante ingressum wandalorum in eam. Paganos autē occiderunt non autem christianos. qui q̄tum ad minores signantur per fenum: quantum ad medio cres signantur per omne viride: quātum ad maiores per arbores: nisi tantum homines qui non

habẽt signum dei.i.paganos qui nõ sunt signo crucis consignati. Et datũ est illis ne occiderent eos scz xp̃ianos ad ip̃os referr̃ sed cruciarẽt eos. Licet eñ nõ occiderẽt xp̃ianos:tñ afflixerũt eos multipliciter.ep̃os eor expellendo ꝛ aliquos ꝛeti am eor affligẽdo.vñ honoricus rex wandalorũ multos ep̃os in exiliũ misit et trascimund⁹ succes sor eius et gillerme aliquib⁹ ep̃is catholicis lin/ guas radicitus amputauit.et tñ postea miracu= lose loquebanr̃ ꝛ p̃dicabãt. Hensibus quinq; p p hoc designanr̃ q; regnum wandalorũ durauit sub regib⁹ quinq;.postea extinctũ est ꝛ extermi/ natũ p bellisariũ patriciũ a iustiniano imperato/ re in affricã missum. Et cruciatus eor vt crucia/ tus scorpionũ. Nã istor reges pa⁹ simulauerũt benuolentiã xp̃ianis postea grauiter afflixerũt intantũ q; multi de ecclesia volebãt magis mori q̃ videre cõculcationẽ illã ecclesie. et iõ subdit̃. Et querũt hoies mortẽ ꝛẽ. Cõditiones aũt wan dalor describit q̃s locustas vocauerat dicens si= militudines locustarũ. Siles equis paratis ad p̃liũ.vbi innuit̃ q; wandali erãt hoies bellicosi. et sup capita eor tanq̃ corone similes auro. Au= rum signat sapientiã ꝛ wandali plusq̃ ceteri bar bari videbanr̃ habere de fulgore naturalis indu strie q̃ large dicit̃ sapiẽtia. Et facies ear sicut fa= cies hominũ.qz scz rõ naturalis q̃ facies aĩe dici= tur magis vigebat in eis q̃ in alijs barbaris. Et habebãt capillos mulierũ.qz.s. nutriebãt capil= laturã.et dentes eor vt leonũ ferreos. Nã arma ti erãt ad inuadendũ alias gentes.et vor alarũ earũ sicut vor curruũ qz cũ magno strepitu,pces sit exercitus eor.et habebãt caudas vt scorpio= num vtš. Et habebant sup se regẽ angelũ abyssi abbadon.s.magnũ aliquẽ p̃cipẽ demonũ ad impellendũ eos ad mala. Uevnum abijt:et ecce alia duo ve.i.tribulatio facta p vnam gentem.s. wandalor deficit.s.afflictio:aliarũ duar sequit̃ Et sextus angelus. Hic ꝓsequit̃ Joh.de fau= toribus hereticor q̃tũ ad ytalicos et cõstantino politanos. Pro cuius declaratõe sciendũ q; ana stasius impator heresi euticiana infectus incepit impare anno dñi.ccccl xxxiij.et imperauit annis xxv.et tunc rex erat in italia theodoricus arria/ nus. Eo aũt tpe electi sunt duo pape in ꝓtentõe s.symachus et laurentius. p q̃bus facta est ꝓten tio magna in pl̃o xp̃iano ꝛ in clero: ꝓcedẽs vsq; ad homicidia multa. Demũ ecclesia repulit lau/ rentiũ et symachũ acceptauit. Paschasi⁹ aũt car dinalis licet esset sanctus ꝛ deuot⁹ in hoc errauit q; q̃tum potuit sustinuit laurentiũ.existimãs ad illũ papatũ ptinere. ꝓpter qõ post mortẽ ipe pa= schasius visus est in pena purgatorij a germano vt refert Grego.in.iiij.dialogor. Ex his aũt mo ta est magna tribulatio in ecclesia ꝓpter istos q̃= tuor.s.symachũ et laurentiũ cõtendentes de pa= patu:et anastasiũ ꝛ theodoricuz de zelo heresim suarũ. Nã videntes clerũ catholicũ cõtendentez vsq; ad homicidia:reputauerũt eũ peior ẽ q̃ an te.et similiter ꝓdoctrinã catholicã ꝓpter qõ incita ti sunt ad p̃secutionẽ,dicit ergo, Sextus angel⁹ id est laurentius tuba cecinit.q; conatu impropbo et verbo supbo ad papatũ anhelauit. Et audiui vocẽ vnã ex altaris cornib⁹.s.vocẽ paschasij car dinalis existentis de collegio romane ecclesie.q̃ in electõe dedit vocẽ suã laurentio et eius ptẽ su stinuit cõtra ecclesie cõmunitatẽ dicentẽ.vj. an= gelo.s.laurentio. Solue quatuor angelos q̃ alli gati sunt in flumine magno eufrate in romano.s. imperio.qõ vocat̃ flumen magnũ ꝓpter multi= tudinẽ pl̃or in eo existentiũ. Eufrates dicit̃. qr sicut eufrates est quart⁹ fluuius paradisi: sic roma num imperiũ est quarta monarchia regnor mũ di. In hoc ergo fluuio.i.pl̃o quatuor angeli.scz symachus et laurentius anastasi⁹ et theodoricus tenebanr̃ q̃si ligati ante electionẽ huius. Ad tur bationẽ aũt p̃dictã exercitati fuerũt mõ p̃dicto. Et soluti sunt q̃ parati erãt in horã et diẽ.s.eccle siam cõtinue ꝓturbare. Cuius aũt paschasi⁹ q̃ bo= nus erat nõ intẽderet ꝓturbationẽ ecclesie: tñ qr secuta fuit licet p̃ter eius intentionẽ ad electionẽ laurentij cui vocẽ dedit:ideo dicit̃ hic dixisse lau rentio. Solue q̃tuor angelos ꝛẽ.qr p eius ambi= tionẽ ip̃i et alij tres ꝓcesserũt ad ecclesie turbatoz Ut occiderẽt terciã ptẽ hoim.hec tercia ps dicit̃ pl̃us catholicus.qui in magna pte fuit occisus. p̃tim p malos adherẽtes laurentio: ꝓtim similit̃ p adherẽtes symacho.et ꝓtim per anastasiũ im= peratorẽ hereticuz q̃ multos ep̃os catholicos in exiliũ misit et multos fideles afflixit.et ꝓtim per theodoricũ regẽ arrianũ q̃ totã ytaliã pdere q̃= tum ad hoc voluit. Et sanctũ Jo.papã ac symachum patriciũ et boetium viros clarissimos mar tyrizauit.et numerus equestris exercitus adhe= rens ip̃is quatuorr sequentiũ eos ad turbationẽ christianor. Uigesies milies dena milia. Hic po nitur numerus determinat⁹ ꝓindeterminato.et notat̃ magna eius multitudo. Et ita vidi equos in visione.i.subditos dictis q̃tuor:et obediẽtes eis in malo:et specialiter anastasio ꝛ theodorico Et qui sedebat sup eos.i.p̃dicti quatuor ducen= tes eos. Habebãt loricas.lorica malor est iniu/ sticia.sicut et ecõtra bonor est iusticia. Igneas per apetitũ feruidũ nocendi.et iacinctinas.i.ce= lestis coloris in quo designat̃ aparẽs zel⁹ fidei. et sulphureas ꝓpter seditatẽ vicior.et capita e= quorũ.i.p̃cipes malor.tanq̃ capita leonũ.i. crudelissimi. Et de ore eor ꝓcedit ignis.s. emu= lationis q̃tum ad laurentiũ et symachũ.et fum⁹ scz vanitatis q̃tum ad anastasiũ imperatorẽ.et sulphur q̃tũ ad theodoricũ arrianũ. Ab his pla gis occisa est tercia ps hoim.scz magna ps xp̃ia= norum. Et ceteri hominũ qui non sunt occisi his plagis.scz ꝓ fide christi vt illi supple:sed sunt oc cisi morte corporali et eterna. Et tangit inciden= ter quandã magnam occisionez que facta est de paganis qui nõ sunt de ecclesia tempore theodo rici. Nam saxonibus cõgredientibus in bello cõ tra thuringos:magna strages facta est ex parte vtriusq;. Ratio mortis eorum eternalis ponitur in eo quod subdit̃. Quia nõ egerũt penitentiaz de operibus et cetera.

Et vidi alterū §. VIII.

angelū. Hic ponit Jo. post tribulationē prefatā ecclesie cōsolationē eius et fructū ex ea scz deuotionē. Pro quor declaratōe sciendū. q post anastasium hereticū imperauit Justinꝰ annis. x. Cepit aūt imperare anno dñi quingentesimo. xviij. hic amore xp̄iane religionis feruēs voluit in ptibus orientis ecclesias arrianor eis auferre ⁊ per catholicos eas cōsecrari. Sed nō pfecit impeditus p̄cibus pape Jo. ne huius occasione oēs catholici occiderent in ytalia gladio theodorici regis arriani. qō cōminatꝰ fuerat si illud fieret. De isto ergo iustino dicit. Vidi alterū angelū fortē scz ꝓpter imperialē potestatē descendentē de celo. scz militantis ecclesie p baptismū amictū nube scz gratie celestis. Et yris i capite eius qui est signū federis. pacē habēs in mētis ꝓposito. Facies eius sicut sol ꝓpter fidei sue splendorē. et pedes eius sicut columna ignis. i. affectus eius accensi ex charitate ad ꝓmotionē xp̄ianitatis. Et habebat in manu sua libellū aptum. qr scripsit et misit epl̄as p imperiuz suū in fauorē xp̄ianor. et posuit pedē suū dextrū sup mare ⁊ sinistrū super terrā: qr scripsit habitantibꝰ in insulis maris ⁊ in terra. Vel p mare signant xp̄iani ꝓpter aquam baptismi. p terrā pagani quia terrenis immersi. Utrisq; mandauit. Sed qr magis fuit fauorabilis xp̄ianis. ideo dicit sup mare posuisse dextruz pedē. et clamauit voce magna. dans mādata imperiali auctoritate q̄ magna est. quemadmoduz cū leo rugit: ad terrorē arrianor. Et cū clamasset locuta sunt. vij. tonitrua voces suas. i. vniuersitas ecclesiarū septenario numero designata exclamauit in voces diuine laudis. veruntū qr iustinus nō pfecit qō intendebat cōtra arrianos rōne iam dicta: ideo ꝓhibet Johā. ea scribere. vñ dicit. Signa q̄ locuta ⁊c. et angelꝰ quē vidi. Hic notandū q̄ reges et p̄ncipes habent duos angelos custodes. vnū rōne singularis ꝓsone sicut et oēs hoīes de quibus Matth. xviij. Angeli eorum ⁊c. aliū rōne dignitatis seu officij qui dicūtur esse de ordine p̄ncipatuū. de quibꝰ Dañ. x. Et isti angeli aliq̄n sumunt ꝓ regibꝰ vel regnis quibus p̄sunt. et sic est in ꝓposito. vñ dicit. Angelus quē vidi stantē sup mare. i. angelus iustini: leuauit manū suā ad celū ⁊ iurauit ad maiorē scz rei future assertionē. qr tempus amplius nō erit. Nō p hoc intelligendū cessatio tpis simpliciter: qr etiam post tubicinū. vij. angeli describit magnus decursus tpis vsq; ad finē mūdi: sed intelligitur cessatio tpis q̄tum ad virtutū heresis arriane. vt patebit in capi. sequēti. qō fuit impletū tempore iustini minoris qui fuit tercius impator ab isto iustino seniore. Et ex hoc ꝓz q illud qō dicit hic de angelo stante sup mare ⁊ super terrā nō p̄t intelligi de iustino seniore: qr nō habuit noticiam de fiendis post mortē suā: sed angelus suus cognouit p diuinā reuelationē q̄ volūtas iustini senioris de destructōne heresis arriane (que tū fuit impedita rōne p̄dicta) tpe iustini iunioris fore cōplenda. Et sicut p̄cognouit sic iurauit. Cū ceperit tuba canere. Nam in principio iustini iuniozis fuit hoc impletū. Cōsummabit omne mysteriū. i. secretū a deo p̄uisum sicut euangelizauit p seruos suos ꝓphetas. et in diebꝰ septimi angeli p̄ualuerunt christiani ꝓtra hereticos infideles. Et tunc audiuit Jo. voces in celo dicentes. Factum est regnū huiꝰ mundi christi ⁊c. Et vocē quā audiui. Hic ponitur cōsolationis ꝓtinuatio p imperatorē iustinianū qui in principio sui imperij fuit vere catholicus. et succedens iustino cepit imperare anno dñi quingentesimo vigesimo octauo. Fuit aūt iste homo literatus ⁊ leges romanas abreuiauit et in vno volumine cōpilauit qō dictū est codex Justiniani. in quo multas leges xp̄ianis fauorabiles posuit. de quo libro hic loquit Jo. et vocē quā audiui. Ista fuit vox angeli p quam christus loquebat iohāni. Vade ac cipe librū aptum id est codicē iustiniani qui dicitur hic accipiendus a iohanne. quia fauorabilis erat ecclesie. De manu angeli stantis supra mare hic fuit angelus iustiniani rōne imperij. et dixit mihi. Accipe ⁊ deuora illū tanq̄ rem delectabilē Et faciet amaricare ventrē tuū. quia iustinianus in fine vite sue fuit heresi depr̄auatus. et sic eius memoria in libro cōtenta fuit facta fidelibꝰ amara que prius erat dulcis. et ex hoc patet q̄ angelus iste qui tradidit librū iohanni nō fuit angelꝰ iustiniani qui lapsum suū i heresim nō p̄uidit sed angelus eius. qui etiā addidit loquens iohanni oportet te iterū ꝓphetare: quia postea de multis gentibus et populis iohannes ꝓphetice scripsit

Et datus est mihi calamus ⁊c. Hic ponit fructus deuotionis sequens ex cōsolatione ecclesie. Ubi sciendum. q̄ Felix papa qui illis temporibus p̄fuit romane ecclesie instituit festum dedicationis ecclesie p annos singulos celebrari. In dedicatione autē ecclesie episcopus circuit ecclesiā dedicandā. et sic se habet per modum mensurantis muros eius exterius et interius in pauimēto ab augulo in angulū scribendo alphabetū. et sic quasi mensurat. Et sm hoc dicit iohannes in ꝓsona ecclesie loquēs ꝓphetice. et datus est mihi calamus virge similis. Nam dedicans in manu sua habet aspersoriū. Surge et metire templum Atriū autem exterius ejce foras. Ipe enim felix instituit vt nō celebretur missa nisi in loco sacro.

Et vidi ciuitatē ⁊c. Hic reuertitur iohan. ad describendū quandā tribulationē ecclesie excitatam per anthemium patriarchā cōstantinopolitanum. qui ꝓpter heresim euticianā qua erat corruptus per agapitū papam fuit depositus et loco eius mennas seruus dei monachus institutꝰ. Sed theodora imperatrix infecta eadem heresi petijt a siluerio papa anthemiū restitui. et quia renuit hoc facere: theodora impatrix indigna/ta et maritus eius iustinianus heresi euticiana p anthemium depr̄auatus: mouerunt p̄secutionez ꝓtra ministros ecclesie ita q̄ siluerioꝰ de facto fuit depositꝰ: ⁊ in exiliū relegatus p guillisariū patriciū. xxij. q. iij. guillisariꝰ: et mennas seruꝰ dei in

carcerem afflictus. Et hoc est qđ ait Job. Et ci-
uitatē sanctā. s. ecclesiā ciuiū fideliū vnitate col-
lectā calcabūt. s. anthemius ⁊ iustinian⁹. theodo
ra et guillisari⁹ ecclesie ministros. grauiter oppri-
mendo mensibus. xlij. i. trib⁹ annis cū dimidio.
Tantū eīm tpis dicit duravisse illa psecutio. et da-
bo duob⁹ testibus meis. s. ꝓstantiā ⁊ sapiam. Et
hi fuerūt silueri⁹ et mennas q̄ steterunt ꝓstanter
cōtra fautores illi⁹ heresis eutycetis. et ꝓphetabunt. i. p̄dicabunt dieb⁹. M. cc. scz tantū tpis ve-
stiti saccis. i. vilibus. Mā silueri⁹ spoliatus habi-
tu papali vestit⁹ fuit monachali. Hi sunt due oli
ue ⁊c. ꝓpter plenitudinē pietatis. Que sequūt
exponunt in cōmendatōe eoꝝ. Bestia q̄ ascēdit
de abysso. Hec est guillisari⁹ patricius crudelis
faciet bellū cōtra illos scz filueriū ⁊ mennā. et oc
cidet eos morte ciuili eos relegando. Et corpora
eoꝝ iacebūt. i. reputabunt vilia sicut cadauer ia
cens in platea. Et post tres dies ⁊ dimidiū spiri-
tus vite intrabit in eos. post tres annos cū dimi
dio fuerūt restituti ad statū pristinū. Nam anno
dñi quingentesimo. xxxvj. iterū Siluerius sedit
in sede papali. et timor magn⁹ cecidit sup eos. i.
sup eutycianos. veruz siluerius iterū remissus in
exiliū ibi mortuus est martyr. et sic ꝑ palmā mar
tyrij ad celū ascendit. Et idē de seruo dei menna
qui etiā siluerius legit post mortē claruisse mira-
culis. Ubi tū sciendū. q̄ iste textus de duob⁹ te-
stibus cōmuniter exponit de enoch ⁊ helya. qui
in fine mundi venient ꝓtestificaturi ꝓtra antixp̄m
quos demū occidet. Et in illa hora. Descripta
persecutōe ecclesie a wandalis ⁊ principibus cō-
stantinopolitanis ⁊ italicis facta: hic ponit psecutio a gothis. Ubi sciendū. q̄ eo tpe quo iusti-
nianus et theodora ⁊ anthemius psequebantur
ministros ecclesie. Vigilius papa fune in collo
missō fuit tractus ꝑ ciuitatē cōstantinopolitanā
et clerus q̄ cum eo adductus fuerat damnat⁹ ad
metalla scindēda per diuersa loca. Propter hoc
aūt dei iudicio Totila rex gothoꝝ collecto ma-
gno exercitu inuasit imperiū ⁊ multas ꝓuincias
ꝓuagatus italiam vastauit. et sanctū herculanū
ep̄m perusinū cū populo ei⁹ interfecit. et multos
alios xp̄ianos per diuersa loca. dicit ergo. In il-
la hora scz tpe iustiniani heresi arriana depraua-
ti: cito post mortē siluerij et menne. Fact⁹ est ter-
remotus magnus. i. cōmotio magna habitantiū
in terra ꝑ totilā regem. et decima pars ciuitatis
cecidit. i. magna ps populi xp̄iane. ita vt ad deci
mam ptem posset puenire. et occisa sunt in terre
motu noīa hoīm. vij. milia. id est hoīm noīatoꝝ
in magno numero. ponit eni numer⁹ determina
tus ꝓ indeterminato. et reliqui in timorē missi. i.
populus romanus qui multū timebat q̄n totila
cepit ciuitatē romanā. Uerū populū nō occidit
nec ciuitatē incendit: ⁊ ideo subdit. Dederūt glo
riam deo. s. de sua euasione. scōm ve abijt. i. tri-
bulatio predicta.

Et septimus an §. IX.

gelus. Hic describit gothoꝝ destructio. Justin⁹
enim iunior successit in imperio iustiniano. Et ce
pit imperare anno dñi quingentesimo. lxvi. Hic
aūt cōstituit in arcē patriciū romanoꝝ virū in ar
mis strennuū. mittens eū ad reprimendū gentes
gothoꝝ. qui collecto magno exercitu gothos ex
pugnauit et regē eoꝝ occidit. Et sic italia libera-
ta xp̄o absq̄ timore seruiuit. et hoc est qđ dicitur
Et septimus angelus. i. iustinus imperator tuba
cecinit. i. auctoritate impiali maxime misit in ita-
liam. Et facte sunt voces magne in celo. i. in ec-
clesia militanti. q̄ gothis occisis ecclesia ꝓrupit
in voces diuine laudatōnis dicens. Factū est re
gnum huius mundi dñi nostri iesu xp̄i. Tunc eīm
italia in qua est roma q̄ est caput regni xp̄i in ter-
ra libere xp̄o seruiuit liberata a gothis et alijs ar
rianis. et. xxiiij seniores. i. ꝓlati ecclesiaꝝ gratias
deo egerūt de liberatiōe sua. Et irate sunt gētes
id est gothi de sua debellatōe ⁊c. Et apertū est
celū. Hic ponit deuotōis augmentatio. Mā illo
in tpe ꝓtigit magna mortalitas. et signū magnū
apparuit in celo ⁊c. Descripta impugnatōe eccle-
sie ab hereticis ꝓpric dictis: nūc ponit impugna
tio eius ab hereticis large dictis. ꝑ quē modum
pagani: sarraceni: scismatici discipuli antixp̄i et
alij infideles dici p̄nt hereticī. Agitur ergo nunc
de impugnatōe a paganis postea scz sarracenis.
Sciendū igit q̄ Focha imperante q̄ cepit impe-
rare anno dñi sexcentesimoquinto. perse sub cos-
droe rege grauissima bella mouētes. multas ro-
manoꝝ ꝓuincias ⁊ ipam etiā hierosolymā inua
serunt. Et destruentes ecclesias sacraq̄ loca ꝓ-
phanantes inter ornamēta sacra que rapuerunt.
etiā crucē sanctā ꝑ pte ibi ab helena relictā aspor
tauerūt vt ptz in legēda exaltatōis sancte crucis
Ecclesia igitur sic afflicta cruciabat donec pare-
ret filiū qui eam liberaret ab afflictione cosdroe
et suorum. et hoc est quod dicit. Signū magnuz
apparuit in celo. s. militantis ecclesie. Mulier id
est ecclesia generaliter et spiritualiter hierosoly-
mitana amicta sole cōuersatione ⁊ imitatōne xp̄i
qui dicitur sol iusticie. et luna sub pedib⁹ eius. i.
omnia mutabilia et transitoria sub affectib⁹ eius
per cōtemptum. Et in capite eius. i. in mente co-
rona stellarū. xij. id est fides duodecim articulo-
rum seu p̄dicatio et doctrina. xij. apostoloꝝ. et in
vtero habens desiderium scz sue liberationis in
animo clamabat parturiens. In angustia enim
posita clamabat ad deum vt cito daret sibi filiuz
qui eam liberaret ab oppressione infideliū. Et vi-
sum est aliud signū in celo scz cosdroe rex persa-
rum. qui dicitur visus in celo ecclesie militantis.
videlicet vt psecutor eius. vnde subditur de qua
litata eius. Et ecce draco ipe cosdroe ꝓpter ma-
licias eius et dolos. Magnus ꝓpter potestatē.
Ruffus ꝓpter sanguinis effusionē vel ꝓpter in-
cendium sacroꝝ locoꝝ. Habens capita septē
id est septem reges sibi subditos: ipe tamē erat se
ptimus. et cornua decē. i. decē acies in suo exerci
tu. Uel ꝑ septē reges intelligit vniuersitas prin
cipū sibi subditoꝝ. ꝑ cornua vniūsitas suoꝝ bella
toꝝ. et eius cauda. i. exercit⁹ sequēs eū trahebat

terciam partē stellarū.i.fideliū. Nam de egypto libia et terra sancta:multos fideliū cepit et occidit. Et draco ille stetit ante mulierez. qz cosdroe oībus modis insidiabaf z conabaf cōtra omnē pncipē xpianoz volentē eā defendere. Et peperit filiū. Hic notaf eraclij imperatoris creatio. peperit ergo filiū.s.eracliū quē tunc pepit.cū sublimatus fuit ad imperiū. Qui impare cepit anno dñi sexcentesimo terciodecimo post focham. Et impauit annis.xxx. Masculū dicit ad signandū q erat vir strennuus et exercitat⁹ in armis. Qui rectur⁹ erat oēs gētes in virga ferrea:qz rexit romanū imperiū oēs rebellātes ei domādo p gladium. Et raptus est filius ad thronū dei.i.in ptectione dei posit⁹ est.q eū ptexit cōtra insidias et dolos cosdroe qbus qrebat occidere eum. Et mulier fugit in solitudinē. Haz ecclesia q erat in asia timoze cosdroe transito mari qō dicit brachium sancti georgij: venit in greciā q dicit hic solitudo:non qz inhabitabilis:sed istis fugitiuis vt ibi pascāt eam.s.xpiani habitantes in grecia viebus mille ducētis.i.tribus annis et dimidio. Et infra eodē ca. dicit q mulier hec ibi alitur p tps id est vnū annū et tpa.i.duos annos:et dimidiū tpis.i.mediū annū.hoc est trib⁹ annis cū dimidio.hec igit simul iungendo.i.tres annos cū dimidio notatos in dieb⁹. M.cc.et tres annos cū dimidio cōprehensos in tpibus dictis pstituunt vñ. Et tantū durauit bellū inter persas z eracliū Deinde ponit victoria eraclij cosdroe. vñ sequit Et factū est pliū magnū.intensiue et extensiue qz multi erāt ex vtroqz exercitu z longo tpe durauit.et michael pliabatur et angeli eius. Quis istud possit exponi de michaele archangelo qui est pnceps ecclesie ad ptegendū ipam z iuuandum cū angelis bonis q in tali plio ptegebat et dirigebat eracliū cōtra cosdroe. sicut z diabolus pt intelligi p draconē et demones p angelos ei⁹ qui sollicitabāt cosdroe cōtra eracliū et ecclesiā. aptius tñ dicit q michael cū angelis suis signat eracliū cū exercitu xpianoz.et cosdroe cum suis intelligat p draconē cum suis. Et nō pualuerūt id est cosdroe ptra eracliū. Heqz locus eoz amplius inuentus est in celo.i.in ecclesia militāte in qua erat cū gente sua.nō vt membrū sed vt pfecutor.qz fugatus est ab eraclio de ethiopia libia et terra sancta:in quib⁹ locis vigebat prius ecclesia.et cōpulit eū turpiter redire in terraz suā. Et pjectus est draco ille magnus antiqu⁹.q dicitur antiquus.siue qz regnū pfarū erat antiquū: siue qz ipe cosdroe antiqu⁹ erat etate qui vocabatur diabolus et sathanas.s.ppter nimiā eius nequiciam.sicut nūc de hoie pessimo dicit q est vnus diabolus. Qui seducebat vniuersum orbē. qz faciebat se adorari vt deus. vñ et fecerat turrim argenteam in qua residebat et alia de quib⁹ habet in legenda exaltatōis sancte crucis. Et cū dicit vniuersum orbē est locutio ypbolica.i. magnam ptem orbis quā scz sibi subiecerat. Et audiui vocem magnā.s.gratiarū actionis deo a filijs ecclesie p deiectōe cosdroe de celo scz militātis ecclesie dicens. Nunc facta est salus et virtus zc. quia scz fideles potuerūt xpō libere seruire liberati a tyranno illo. Quia pjectus est accusator fratrū nostroz.s.xpianoz quos faciebat accusabiles coram deo:inducendū eos ad malū idolatrie. Et ipi vincerūt eū. Istud nō referf ad eos q acquiescebāt cosdroe idolatrādo:sed ad fideles eligentes poti⁹ mori qz a fide vera discedere. vñ subdit. Et nō dilexerūt animas suas.i.vitā suā corporalē. Propterea letamini celiz.scz de martyrū glorificatōe et cosdroe deiectōe. Ue terre et mari.i.subditis eius cosdroe q habitabāt in terra et aliqui in insulis maris. Nā cōpulsus redire ad terrā suā iratus fecit grauare subditos ad multiplicandū bellatores vt posset regnū suum defendere ab eraclio imperatore. Quia descēdit diabolus.i.cosdroe rōne iam dicta qū modicum tps habet.erat eñ senex ppter qō et regnū tradidit filio suo. Postqz vidit draco zc. Licet eñ aū pfecutus fuisset ecclesiā:multomagis postqz fuit fugatus. Sicut fecit sennacherib rex erga filios israel reuersus de iudea cōfusus interfectōe sui exercitus. Et date sunt ei due ale aquile magne. hic declarat quoddā superius dictū scz qualiter mulier amicta sole fugit i solitudinē.fuit eñ hoc per auxiliū eraclij. Aquila eñ est signuz imperij romani. Ale eius sunt acies exercitus militaris. Eraclius eñ misit milites multos ex pte grecie ad recipiendū xpianos fugiētes de pside. vel etiam qz misit ita copiosuz exercitū i extremitatib⁹ psidis. q cosdroe gētes erāt ibi totaliter occupati ad resistendū. Et sic occupatis potuerūt xpiani q erāt ibi exire z ire in greciā. Et sic uuit mulierem.i.ecclesiā vt iret in solitudinē grecie. Ubi alitur p tps zc. expositū ē supra. Et misit serpēs ex ore suo post mulierē aquā.i.gentē multaz ad interficiendū xpianos.et adiuuit terra mulierē. id est grecia vel exercit⁹ eraclij ecclesiā. Et absorbuit flumē.qz scz gens a cosdroe missa fuit debellata. Et irat⁹ est draco in mulierē.i.ptra catholicam plebē z abijt facere bellū cū reliqs de semine eius.i.cū illis xpianis q nō potuerūt fugere cum alijs vel cū eraclio ne intraret regnū psidis. Et stetit sup arenā maris.i.in extremitatib⁹ territorij regni pfarū.qō regnū dicit mare:qz multū populosum. Arena aūt est extremitas maris. z hoc ne eracli⁹ excitaret fines regni. Et vidi de mari Post descriptionē pfecutōis facte ecclesie a cosdroe:nūc ponit pfecutiōz factā eidē sub filio ei⁹ succedente sibi in regno.dicit ḡ. Et vidi de mari id est de regno psidis. Bestiā.i.filiū cosdroe bestialiter viuentē ascendentē ad regni.s.psidis potestatē habentē capita septē z cornua decē exponitur vt supra in capitulo pcedenti de pfe ei⁹. Et sup capita noia blasphemiarū.qz capitanei exercitus sui pupendebāt nomē xpi.et bestia simulis erat pardo ppter varietatē vicioz in qbus erat obstinatus. Et pedes ei⁹ vt vrsi habētis plantas magnas ad calcandū.sic iste anhelabat ad cōcalcandū ecclesiā.et os eius sicut os leonis ppē magnā crudelitatē. Et dedit illi draco virtutē suā.

Quia Cosdroe tradidit sibi regnum remanente eo in turri argentea. Et vidi ꝛc. In hystoria exaltationis crucis dicit. q exercitus eraclij et exercitus filij cosdroe occurrerunt sibi iuxta danubiuz: ꝛ ex cōmuni consensu vtriusq; ptis decretū ꝛ cōuentum est vt eraclius ꝛ filius cosdroe soli inuicem dimicarēt ꝛ victus cū exercitu suo victori se subijceret. pugnando igit eraclius victor extitit. Vnde ille se subdit. qō notat dum dicit. Et vidi vnū de capitibus. i. filiū cosdroe primū et principale caput: quasi occisum in morte. i. deiectu mꝛ subiectū eraclio. ꝛ ideo dicit quasi occisum: qz nō fuit mortuus simpliciter. et plaga mortis eius curata est. qz postea rebellauit eraclio: ꝛ sic curata fuit ab eius subiectione. Et adorauerunt bestiaz. s. illi de gente sua. dicētes. qs similis bestie. se iactātes de potentia eius. Sed nicolaus dicit melius exponi q cum filius cosdroe in vno conflictu cuz eraclio fuerit vulneratus ad mortē: ꝓtra omnem spem fuit satis cito curatus a vulnere. ꝓpter qō gentes sue crediderunt aliquid numinis esse i eo cuius virtute fuerit sic sanatus. Et ideo vt pfem suum ita eū adorauerūt vt deū: vnde dicebant. Quis silis bestie. q. d. nullus. qz et si vulneret in bello curabit cito. Et data est illi ptās facere bellum cū sanctis: qz sanctū anastasiū cum. lx monachis ꝛ multos alios occidit. mensib⁹. xlij. idē tribus annis cū dimidio. Sicut eñ bellū eraclij cū cosdroe durauit tribus annis cuz dimidio: ita et bellum eius eraclij cū filio eius alijs tribus annis cum dimidio. et data est ei. s. bestie potestas i omnem tribū ꝛc. est locutio p excessum. i. in multos. Et adorauerunt eū omnes q nō sunt scripti in li. bro vite ꝛ agni. i. in libro p̄destinationis. q dicit liber vite agni. ratione diuinitatis ꝛ etiā humanitatis inc̄tum omnes predestinati saluant in fide mediatoris. q occisus est ab origine mundi. Qō intelligit dupliciter. vicz dispositiue in c̄tum disposuit ab eterno xp̄m occidi. sicut ꝛ munduz disposuit creare ꝛ tunc fuit origo prima mundi. vel figuratiue. qz. s. christi passio fuit figurata ab initio creationis mūdi vt in abel morte ꝛ multis alijs Qui habet aures audiendi. i. intellectu audiat. scz finem huius belli eraclij ꝛ psarum. qz perse q multos captiuauerant fuerunt captiuati ab eraclio. Et qui gladio occiderit ꝛc. qz cosdroe q mlꝛtos occiderat occisus fuit. hic est patientia ꝛ fides sanctoꝝ. s. probata ꝛ exaltata. qz Zacharias pfi/archa hierosolymitan⁹ q cū multis alijs sanctis: fuerat ductus captiuus in psidē p cosdroe habuit meritū patiētie ꝛ reduct⁹ fuit liber in hierusalē.

Descripta perse/ §.x.

cutione ecclesie p cosdroe ꝛ filiū eius: nunc ponit psecutionē ei⁹ sub machometo. Vbi sciendū q licet de inchoatione secte machometi varie dicat a diuersis: tñ cōius tenet q iceperit circa finē imperij eraclij de quo dictū est. hic aūt machomet⁹ de pauptate ad diuitias eleuatus. cogitauit fieri rex hysmaelitaꝝ de quo populo erat q ꝓprie dicunt agareni. ysmahel eñ a q habent originem. filius fuit agar ancille nō sare: sed sibi vsurpauerunt nomen a sara vt dicant saraceni. ad obtinēdum ꝓpositum suum vsus fuit ꝓsilio ꝛ auxilio cuiusdam heretici noie Sergij monachi cōdendo legem falsam ꝛ carnalem: et quibusdam auctoritatibus veteris ꝛ noui testamenti colloratam: vt sic non solum a gentibus ad carnalia ꝓnis sed etiam a simplicibus xp̄ianis ꝛ iudeis qui habitāt in illis partibus recipet facilius. Finxit etiā legē illam sibi a deo vt ꝓphete summo reuelatam. Et ideo nūc de hoc dicit. Vidi aliā bestiā. s. machometū vitam voluptuosam vt bestia ducentē. naz fuit luxuriosus sup omnes homines orientales. Ascendentem de terra: qz p mercationes ꝛ rapinas de pauptate ascēdit ad diuitias. et habebat cornua duo similia agni. i. christi. Hec cornua sūt ꝓphetia ꝛ legis noue latio. Finxit eñ machometus maledictus se esse ꝓphetam. s. ꝛ legis diuine latorem: sicut christus vere fuit ꝛ realiter. multa futura et occulta prenunciando ꝛ legem nouam condendo. ꝛ loquebatur sicut draco. s. astute mēdaciter ꝛ dolose. et potestatem omnez ꝓrioris bestie faciebat. Ista ꝓrior bestia potest dici cosdroe cuius regnum. s. psarum transtulit ad saracenos Sz meli⁹ dicit q bestia ista ꝓr sit ipe machometus primus rex saracenoꝝ bestialiter viuentium qz quicquid solet agere primus rex alicuius regionis ad firmandum statum suum ꝛ dilatandum ita iste diligenter agebat potestatem suam exercens. Et fecit terrā ꝛ habitantes in ea adorare bestiam primam. i. seipsum bestialiter viuentem nō tñ fecit se adorare vt deum sicut cosdroe: sed vt ꝓphetam dei summi. cuius curata est plaga mortis fuit eñ in quodam bello grauiter vulneratus: sz postea curatus vt dicit in libro hystoriarū orientaliū. et fecit signa magna falsa tamē ita vt ignez faceret de celo descendere. hic ignis dicit methaphorice. machometus eñ postq̄ fuit magnus effectus. cepit cadere epilentica passione. ꝓpt qō ne ex hoc vilificaret. dixit se hoc pati ex apparētia angeli gabrielis. vtpote homo purus non valens sufferre angeli apparitionē refulgentē. sic etiam factum est multis in veteri testamento. Angeli autem ignis dicunt. vt ptz in ps̄. cij. Sed quia istud erat falsum: ideo subdit in ꝓspectu hoim. i. in opinione falsa sibi credentiū. Dixerunt etiam sui discipuli q lunam a se vocatam fecit descēdere que ratione luminis cōuenit cum igne. et seduxit habitantes in terra p se ꝛ discipulos suos: ꝓpter signa que falso dicta sunt de eo in conspectu bestie suipsius vel populi ipsius bestialiter viuētis vt faciant imaginē bestie. Dicit aūt e⁹ imago lex ab eo data in qua repꝛesentat eius conditiones ꝛ vita. quam p̄cepit firmiter custodire. et hoc ē qō dicit: vt faciant imaginem. i. opere impleant ei⁹ legem. Et datum est illi. i. ꝓmissuz est a deo. vt daret spūm imagini. i. vigorem sue legi. Lex eñ dicit viua q̄diu viget. ꝛ mortua cum abrogat. Et vt loquat imago bestie. i. sententiam suam ostendat sicut dicit. lex talis loquit in tali casu. Nam omnia fere hic accipiūt metaphorice. et faciet vt

Z

quicunq; non adorauerint. Nam precepit sb pe/
na mortis legem suam haberi in magna reuerentia. Et faciet omnes pusillos t magnos. i. oēs
hoies cuiuscūq; conditionis habere caracterem.
id est circūcisionem. vt dicunt aliq. Nam saraceni
sunt circūcisi sicut t iudei. Vel melius p caracterem intelligit determinatus modus viuendi fm
legem machometi q a ceteris natiōib⁹ distinguūtur. Ideo dicit in dextera manu ḡstū. s. ad operationem. aut in frontibus suis p apertā ꝓfessionez
Et ne quis possit emere vel vendere. i. cū saracenis in suis legalibus cōicare nisi q habuerit caracterem bestie: id est modū viuendi dictū. aut nomen sicut sunt saraceni ficti: ꝓpter qō pmittūt cōmunicare cū christianis veris sic est int saracenos
Aut numerū nois eius: sicut sunt serui saraceno/
rū alterius tū legis. q cōicant eis in hūanis. eo q
sunt de numero familie domus saracenorum.

Hic est sapientia hic ponit reuelatio. cuiusdaz
secrete sententie. i. numerus annoz respiciēs machometum. t ideo dicit. hic est sapientia. i. res occulta ad intelligendum. q eam capē ꝓprie est sa/
pientū qui habent intellectum viuacē t penetratiuū occultoz. Cōputet numerū bestie. i. machometi q vt bestia vixit: t numerus nois est t nūerus ei⁹ sexcenti t. lxvj. Sed ad quid referat determinatus iste numerus. ptz q nō refert ad numerum annoz vite machometi q: vixit. lxiij. annis.
vt habet in spec. histo. Aliqui dicūt q refert iste
numerus ad durationē legis eius. q: tantū durauit. Sed hoc patet esse falsum. nam lex eius cepit
circa finē imperij eraclij. q impare cepit anno dñi
sexcentesimo decimotercio t impauit annis. xxx.
A fine aūt huius tpis vsq; ad presens. s. nicolai ō
lyra qui hoc scribit multo maius tps est. nam currit annus dñi. M. cccxxix. t tū adhuc durat illa
lex maledicta. Alij dicūt q post mortē machometi. lex illa fuit corrupta p sapientes saracenos t ab
illa corruptione cōputat iste numerus. Sed nec
hoc videt verum q: illi sapientes fuisse dicuntur
discipuli machometi et sic non fuit illa corruptio
multū tps post machometum nec defecit lex illa.
Et cum durauerit a principio eius vsq; ad p̄sens
p septingentos t octuagintaocto annos. nūc eñ
sumus in anno dñi. M. ccclij. quasi cōpleto. immo magis inualuit. nam vt dicit tartari q sunt in
magno numero in magna pte receperūt eam. Vi
det ergo q iste numerus sit incipiendus ab incar/
natiōe dñi vsq; ad mortē machometi. de q ꝓphetice loquit hic Johannes. Pōt ego lra sic exponi. Nūerus. n. hois. s. xpi q fuit pfectus sciētijs et
vtutib⁹ a pncipio sue cōceptionis. Et nūerus ei⁹
est. i. machometi. sexcēti. lxvj. q: tantus numer⁹
fuit ab anno quo dñs factus est homo vsq; ad annum mortis machometi. Sciendū aūt q lib apocalipsis fuit scriptus in greco in q habet hoc no/
men antemos vbi dr hic sexcenti sexagintasex cuius significatū ꝓpriū est ꝑius qō ꝓprie ꝓuenit
machometo q fuit ꝓtrarius christo. negās ei⁹ di/
uinitatē t psequēs xpianos. signatū aūt dicte dictionis accōmodatū est nūero. dc. lxvj. Sciēduz
est eñ q sicut in latino alique lre accōmodate sūt
ad significandū ceteros numeros. sic. c. centuz. l.
qnquaginta t hmōi ita t in greco alique lre ponunt ꝓ numeris. et ille lre quibus hoc nomen
antemos in greco scribit signant numerū istum.
s. dc. lxvj. ꝓpter quod in aliq̄bus biblijs in latino
ponit sic. et numerus eius est dic lux. que dictio
apud latinos signat numerū predictum. nā d. signat qngentos t vnū. c. centū. l. qnquaginta. v.
qnq;. x. decē. et sic habet nūerus ille.

Et vidi t cetera .§. xi.

Hic describit ꝑmiū sustinentiū psecutiōez macho
meti. Pro cuius declaratione notandū fm croñ.
Hugo floriacēn. q circa finē impij eraclij. saracēni machometo duce ceperūt egyptū t ethyopiaz
grauiter inuadere. t siliter homarus machometi
discipulus damascum t regionem fenicis t hieru
salem: totamq; syriam occupauit t antiochiaz. et
in his locis erant multi deuoti xpiani in cenobijs
etiam numero centenario t ducētenario congregati t maiori numero. quoz maior pars viuebat in
virginitate vel viduali castitate. qui p gladios saracenoz transierunt ad regna celoz. Ad quod in
sinuandū dicit Johannes. et vidi. Et ecce agnus
id est xps q stabat supra montē syon. i. in ecclesia
triumphante. Stans dicit ōsi ad iuuandū martyres illos ad martyriū sufferendū. et cū eo centū quadragintaq̄tuor milia. i. in tāto numero vt
circa tales occisi extimant. habentes nomen ei⁹
t nomē patris eius. et per p ꝓsequens spūssancti
qui est nexus amboz scriptum in frontibus suis.
p apertam t liberam ꝓfessionem. Et audiui vo/
cem in celo tanq; aquarum multarū. i. multitudinis sanctoz illoz t laudantiū deum de sua victoria. Et tanq; vocem tonitrui. vbi notat magnitudo laudis. sicut cytharedoz tc. q: laus ista coraz
deo t angelis gratiosa. et cantabant canticuz nouum. q: ptinentes ad nouū testamentū. et nemo
poterat cantare tc. Ex voto eñ cōtinentie illi habebant aliquid speciale in merito: vnde t in premio. Qui empti sunt de terra. s. sanguine christi.
Qui cum mulieribus nō sunt coinquinati. vel integritatē carnis simpliciter seruando vel postvotum castitatē. Hi sequunt agnū. i. xpm. nō solum
q ad obseruantiam mandatoz sed etiā cōsilioz. Hi empti sunt ꝑmitie. i. gratiosi sicut ꝑmi fructus
Et in oze eoz tc. Nam veritatē fidei confessi sūt
animo constanti. Sine macula sunt quia purgati ab omni per martyrium. Et vidi alterum angelū. Hic ponit incident q̄daz ꝓuersio mirabilis
multoz q facta est circa illa tpa. nā sanctus boni
faci⁹ missus fuit a romano pontifice ad p̄dicādū
turingis fidē catholicā i austria t frisia in q̄ legatione multos ꝓuertit ad fidē. et hoc est qō dr hic.
Et vidi alterū angelū. i. sanctū bonifaciū volantē p mediū celū. i. velociter t ꝓpere executū officiū sibi iniūctū habentē in corde t ore euangeliū
eternū. Nam ei nō succedet aliud. vt euangelizaret illud. sedentib⁹ sup terrā. i. pūs predictis in q
bus diuersificabant lingue saltim in aliquo. t q:

nō solum illis gēnibus
bus gener aliter cum
nit sup omnem gentē
quo notat efficacia p̄di
minum timoze filiali t d
patris: quia venit hora
fine mundi: particular
Et adorate eum tc. qui
ꝓdola vana. Confessa
plequentium xpianos.
q constans nepos eracli
hereſim imonoscitarū n
christo t multos eccles
hereſi sue grauiter affli
per qō martinus papa ꝓ
pōsum cū fautoribus suis
stantinopolim fuit ducus
ret. t q: remanet missus
Et de hoc exponit aliq
angelus. i. papa martin
hereſim ꝓdemnādo. C
corū. Et dicit duplicat
t impatoz herencis: qb
cderunt. t vocat babil
q: ꝓfibile illud erat. Et
glos. exponunt de Greg
nem impatorem. q post
rum Anno dñi. dcc. xvij
tam scribit. Sed melꝰ vi
de machometo t ei⁹ sequa
locutus fuerat ꝓuerſ pen
dicat. t alius angel⁹ l. sanct
cidit cecidit babilon. i. gen
rum est ꝓfusionibus plen
ptuosa. et etiā ꝓpter ꝓfu
inordinate tradit. t idē
tur: nec scriptura vel rat
Sagma dicit q: multū
t dilatata. Dicit aūt cecid
fuit cū romanis in q̄ ꝓfic
tis alijs sunt empti. vt ꝓ
de vno fornicatiōis sue po
typole ch. ad deligendū
gentū errox machometi
lege carnis delectabilia ad
Et tercꝰ angelus. hic
na. vii tercius iste angelus
mus vel aliquis sanct⁹ ꝓd
mem. Sicꝫ adorauerit de
sanū est supra de eius im
bine nō vno ire dei. i. pur
pum sine mero. pumino de
dicit vinum. et cū aūt seq
tur vini merum. sic sarac
dicti deuiuer a romanis
t idolatrie. et cruciabun
fumus tormentoz eoz tc.
t idolatrie. a requie nō
et dicit indenti ca. B
tremij ꝓpter multo cen
tatis q̄ p̄ tercios. Et qui

non solum illis gēnibus paratus erat predicare: ꝙ oibus generaliter eum audire volentibus. ꝛ iō dicit. sup omnem gentē ꝛc. dicēs voce magna in quo notat efficacia p̄dicationis sue. Timete dominum timore filiali ꝛ date ei honorem sicut filio patris: quia venit hora iudicij eius generaliter in fine mundi: particulariter in morte cuiuscunq;. Et adorate eum ꝛc. qui est creator omnium non ydola vana. ¶ Consequenter ponit punitionem psequentium xp̄ianos. Et alius. vbi sciendum: q; constans nepos eraclij impatoris qui incidit i heresim monoscelitarū negātiū duas naturas in christo ꝛ multos ecclesie ministros nō assentiētes heresi sue grauiter afflixit ꝛ in exiliū relegauit. ꝓpter qō martinus papa ꝓuocato cōcilio dictā heresim cū fautoribus suis damnauit. ꝓpter qō cōstantinopolim fuit ductus vt dicte heresi assentiret. ꝛ q; renuit missus est in exiliū vbi ꝛ mortuꝰ ē Et de hoc exponūt aliq; locū istū cū dicit. Alius angelus. i. papa martinꝰ secutꝰ est dicēs. s. dictaꝫ heresim ꝓdemnādo. Cecidit babilon impiū. s. grecoꝝ. Et dicit dupliciter. cecidit. q; in patriarcha ꝛ impatore hereticis: q̄bus cadētibꝰ multi alij ceciderunt. ꝛ vocat babilon qō interp̄retat ꝓfusio q; ꝓfusibile illud erat. Et qō sequit. s. ꝛ tercius angelus. exponunt de Greg. iij. qui excōicauit Leonem impatorem. q; post theodosiū sumpsit imperium Anno dñi. dcc. xviij. eo q; heresim damnatam seq̄bat. Sed melius videt dicendū q; loquat de machometo ꝛ eiꝰ sequacibus. de q̄ꝝ p̄secutiōe locutus fuerat ꝑius: ꝙ penā eoꝝ nō exp̄sserat. Cui dicit. ꝛ alius angelꝰ. s. sanctus ioh. loquens ait. cecidit cecidit babilon. i. gens saracenoꝝ. nā lex eorum est ꝓfusionibus plena q; ibi laxat vita voluptuosa. et etiā ꝓpter ꝓfusum p̄cedendi modū nā inordinate tradit. ꝛ idē frequent ꝛ inutiliter repetitur: nec scriptura vel ratione aliqua fulcit aucte. Magna dicit q; multū est multiplicata illa gens ꝛ dilatata. Dicit aūt cecidisse q; circa tpa illa conflixit cū romanis in q̄ ꝓflictu tres amirrei cū multis alijs sunt ꝓempti. vt ꝓ in cronicis sigisberti. q̄ de vino fornicatiōis sue potauit omnes gentes. hypbole est. ad designandā magnā multitudinē gentiū erroꝛe machometi infectā. ꝓcedit eñ i sua lege carnis delectabilia ad q̄ est ꝓna multitudo. ¶ Et tercius angelus. Hic describit pena eoꝝ eterna. vñ tercius iste angelus est aliq̄s angelus bonus vel aliquis sanctꝰ p̄dicatoꝛ ꝓtra sectā machometi. Siq̄s adoꝛauerit bestiā. i. machometum vt dictū est supra de eius imagine ꝛ charactere. hic bibet de vino ire dei. i. punietꝫ a dño grauit qō mixtum est mero. punitio dei tpalis ad coꝛreptionē dicit vinū merū cū aūt sequit pena gehenne: dicitur vinū mixtum. sic saraceni puniti sunt tunc vt dictū est tpaliter a romanis. ꝛ cū hoc pena eterna ꝛ ideo subdit. et cruciabunt igne ꝛ sulphure. Et fumus tormentoꝝ eoꝝ ꝛc. i. eterna ē. ꝛ ē cōtinua ꝛ ideo seq̄tur. et requiē nō habebant ꝛc. q̄ patent ex dictis in p̄cedenti ca. q̄ est patia sanctoꝝ q̄ patientia xp̄ianoꝝ multociens ꝛ multipliciter exercitata ē ꝑ saracenos. Et audiui. Hic pꝰ punitōnē malorꝝ ꝑpetuā describit retributio bonoꝝ eterna vt sic oppositā magis elucescant: et iō dr̄ hic iobi. Scribe. tanq̄ rē notabilissimā. beati mortui q̄ in dño moriūt. i. in ꝓfessiōe dñi ꝙ palmā martyrij q̄les fuer̄t illi. cxliij. milia de q̄bꝰ supra. Immodo eñ dicit spūssanctꝰ q̄ est vnꝰ deus cū pre ꝛ filio et inseparabiliter in nobis operant. tñ q; opa nostra q; sint meritoria habent efficaciā a gr̄a spūssctī ꝛ iō merces spāli mō ei attribuit. vt redescāt a laboribus suis. nam in btitudine appetitꝰ totaliter quietat. ¶ Inchoata p̄secutione saracenoꝝ hic ponitur alia. s. longobardoꝝ: vñ dic. Et vidi. Sciendū igit q; anno dñi. dcc. liij. Aistulphꝰ longobardoꝝ rex in ytalia multū afflixit eccl̄iaz. ꝓpter qō stephanꝰ papa trāsijt in franciā q̄r̄s auxiliū ꝙ p̄dictū regē: qō ꝛ impetrauit: ꝛ ꝑmo a pipino rege postea a karolo mag̃. dicit g̃. Et vidi ꝛ ecce nubē candidā ꝑ hāc intelligit regnū francie fide ꝛ moribꝰ decoratū. ꝛ sup nubē sedētē. s. pipinū regē: similē filio hois. i. xp̄m ꝓformatū in iustitia ꝛ bonitate. lz hec ꝓformatio sit valde longinq̄. habētē i capite coꝛonā aureā. Reges. n. francie coꝛona aurea coꝛonant. habētē in manu sua. i. in ptāte sua: falcē acutā. i. exercitū valde bellicosū. ꝑ quē pipinus multas ꝛ magꝫ victoꝛias hūit. Et aliꝰ angelus. s. stephanꝰ papa exiuit de tēplo. s. romane ecclesie clamās voce magn̄. i. ex magn̄ affectu deꝑcās ad sedentē sup nubē. s. pipinū regē mittē falcē suam ꝛ metere. i. dirigē exercitū suū ꝙ ausculphū tyrannizantē. qm̄ venit hora vt metat. i. vt eiꝰ tyrānidis tollat. qm̄ aruit messis. i. ipe ꝛ exercit⁹ eius obdurati sunt in malicia suā. ꝛ misit q̄ sedebat super nubē falcē suā. q; pipinꝰ misit ꝛ cū valida manu intrauit ytaliam ꝛ messuit terrā. nā ꝙ Ausculphum viriliter dimicauit. ꝛ stephano pape q̄ abstulerat sui iuris restituit. ¶ Et alius angelꝰ. hic describit auxiliū factū ecclesie ꝙ longobardos ꝑ karolū magnū vbi sciēdū q; anno dñi. dcc. lxxiij karolus rex frācie ad p̄ces adriani pape intrauit ytaliā cū exercitu forti ꝙ desideriū regē lōgobardoꝝ ecclam multiplicit affligentē: qō etiā hr̄ i decret̄ di. lxij. adrianꝰ. quē regē desideriū karolus ipugnās tādē cepit ꝛ secū in frāciā duxit in q̄ defecit regnū longobardoꝝ. ꝛ hoc tangit cū dicit: ꝛ aliꝰ angelus: scz karolꝰ magnꝰ exiuit de tēplo. s. ix. mense q̄ coꝛonatꝰ fuit qō est in celo militanti ecclesie habēs ꝛ ipe falcē acutā. i. exercitū fortē imo ꝛ ꝑfis sui exercitū fortioꝛē. Et aliꝰ angelꝰ exiuit ꝺ altari. papa adrianꝰ ad qō altare accesserat ꝑ misse celebratiōe ad oꝛandū ꝑ ecclesia. vt dñs eā ꝑtegēt. Qui hz ptātē sup ignē. i. inferendi excōicationis ꝛ aggūatōis penā. Dis aūt pena aliq̄n designat noie ignis. et clamauit voce magna. i. magno affectu deꝑcatꝰ est karolū vt ferꝛet sibi auxilium. mittē falcē. s. acutā. i. exercitū suū vindemia/re botros. i. longobardos auferēdo eis potētiaz. qm̄ mature sunt vue. i. qm̄ digni sunt destructiōe Et misit angelus. i. karolus magnus falcē suam i. exercitū suū sup terrā. ꝛ vindemiauit vineā. id est potentiā abstulit longobardoꝝ. Et misit in lacū ire dei magnū. nā regē duxit captū cū vxoꝛe

in exilium extra terram suam. Et exiuit sanguis de corporibus occisoꝝ.qz in illa captiõe ciuitatis papie vbi erat ꝛ rex multi longobardi occisi sunt vsqꝫ ad frenos equoꝝ. Nã ex sanguine occisorũ frena equoꝝ militũ karoli rubricati sunt.ꝑ stadia .M.dc. Nam fama huius victorie karoli fuit longe lateqꝫ dispsa scz ꝑ quatuor mũdi partes: ꝑ dictum numerum designatas:eo ꝙ dictus numerꝰ est quadratus.Dicit aũt numerus quadratꝰ qui ex numero binarij in seipsum ductus ꝓfurgit.

Et vidi aliud si- §.XII.

gnũ. In ca.xv.post destructionẽ nunciatã lõgobardoꝝ ponit psecutionẽ pluriuz psecutoꝝ ecclesie.vidi ait aliud signũ.i.future rei signatiuũ magnũ ꝛ mirabile.Angelos septem habentes septẽ plagas.i. virtutẽ a deo inferendi tales pcussiões et tribulationes nouissimas nõ simpliciter sed respectu preteriti qm̃ in illis consũmata est ira dei. i.ꝑ illas posita est vindicta dei de probis in effectu.Et vidi.hic describit laus diuina.q̃ licet sit secuta pcussiones reproboꝝ:tñ hic premittit executioni earum.Et qz sancti in celo preuidẽtes pcussiones istas letant anteqꝫ sint in effectu. ideo dicẽ ioh.Vidi tanqꝫ mare vitreũ.i.ecclesiã militantez que sic dicit rõne baptismi mixtũ igne.s.spũssancti qui dat in baptismo.Et eos qui vicerũt bestiam.i.gentẽ saracenoꝝ bestialiter viuẽtẽ ꝛ imaginẽ eius.i.similes saracenis in vita.Et numerum noĩs eius.i.infideles quoscũqꝫ xp̃o ꝛ eccie ꝓtrarii antes stantes ꝑ vite sanctitatẽ.habentes cytharas dei ꝑ hoc intelligunt gratiarũactiones in ecclesia dei de victoriis sequẽtibus ꝓtra reprobos. Cantantes canticum moysi ꝛ agni.qz sancti sunt in celo de vtroqꝫ testamento.d. Magna ꝛ mirabilia sunt opera tua dñe qz dictas victorias attribuunt diuine potentie. Juste ꝛ vere sunt vie tue puniendo obstinatos ꝛc.que secunt. ¶ Et pͦ hec hic ponit executio dictarũ plagarũ. aptum ẽ celum.i.diuinũ secretũ ꝑ impletionẽ in effectu eoꝝ Et exierũt. vij.angeli.i.dei nuncij q̃ postea noiabunt.habentes septẽ plagas.i.ptãtem inferendi septem vindictas vestiti lapide mũdo.i. chasto. q̃ est lapis angularis mũdo qz petrã non fecit ꝛ hꝫ ꝑ imitationẽ bonoꝝ operũ.et precincti circa pectora coronis aureis.i.castitate mentis.et vnͦ de quatuor animalibus. Marcͦ euangelista. ꝓm aliquos vel alius sanctus ex patriarchis principalibus iaz defunctͦ. dedit. vij.angelis. vij.phialas id est ptãtẽ puniendi reprobos ex ordinatiõe diuina.Et impletum est templũ fumo ꝛc.ꝑ qd̃ designat diuina condescensio.et nemo poterat intro ire in tẽplũ qd̃ dr ꝓpter reuerẽtiã diuie presentie.

Et audiui vocẽ §.XIII.

magnã. In .c.xvj.notat magnitudo auctoritatis diuine de templo glorie diuine:dicentẽ septẽ angelis.ite ꝛc.s.ad exequendũ diuina mandata de reproboꝝ punitione. Vbi sciendũ ꝙ ꝓstantinͦ q̃cepit impare anno dñi.dc.xlij.fuit pessimus. Nã sicut dicit Sigisbtus imagines ,christi ꝛ sanctoꝝ ab ecclesijs remouit.eosqꝫ qui dei genitricẽ inuocabant ꝛ qui vigilias in ecclesijs agebant ꝛ q̃ religiose viuebant ꝛ q̃ a iuramẽtis ꝛ ab immũdis abstinebant patrimonijs priuauit ꝛ multipliciter cruciauit.ꝛ monachos ꝛ sanctemoniales ꝓtrahẽ matrimonia coegit.que multi vitantes martyrizati sunt. Postea xͦo impante hyerene vxore Leonis cũ filio suo cõstantio ad instantiaz patriarche cõstantinopolitani.ꝓgregauit adrianus papa synodum in nicena.hoc aũt imperiuz cepit anno dñi dc.lxxxiij.ꝛ in illa synodo ꝓdemnata fuit hereſis execrantiũ imagines christi ꝛ sanctoꝝ cum sint libri laicorũ:mouentes eos ad deuotõnẽ.de ꝓse.distinctiõe.iij.venerabiles. Condemnauit etiã heresim felicianã q̃ posuit in xp̃o duplicẽ dei filiationẽ.s.verã in natura diuina ꝛ adoptiuã in humana. Ad qd̃ sequit in christo duplicẽ eẽ psonaz qd̃ dixit nestorius hereſiarcha.ꝛ ꝙ virgo maria non sit mat dei sed hominis tñ.ꝛ iste hereſes habẽt similitudinẽ cũ pfidia machometi:nã saraceni imagines execrant ꝛ dicũt iesum filiũ marie virginis esse purũ hoiem. Qd̃ ergo dicit. Et abijt ꝓmͦ angelus.intelligit de adriano sancto ꝛ bono viro. ꝛ effudit phialã suã in terra ,pficiẽdo excõmunicationis sniam in krenos hoies dictam hẽsim tenẽtes.ꝛ factũ ẽ vulnus seuũ ꝛ pessimũ. Nã spũalis plaga.s.excõmunicatiõis ẽ peior ꝙ talis. in hoies q̃ hẽbant characterẽ bestie.i.similitudinez vite machometi.ꝛ eos q̃ adorauerunt imaginem eius referẽdo principes machometi ei ꝓfomes. Et scͦus angelͦ. hic ponit scͦa plaga. Iste angelus fuit karolus magnus.q̃ tpe illo debellauit saxones q̃ hic ꝑ mare designant ,ppter multitudinẽ illius populi qz vt infra dicit. Aque multe: sunt populi multi.tũ etiã qz saxones mares trãseuntes plures terras christianoꝝ afflixerunt.dicit ĝ. Et scͦus angelus.i.karolͦ magnͦ effudit phialam suã in mare.i.exercuit vindictã suam in saxones.ꝛ sanguis factus est tanqꝫ mortui qz multi ꝺ saxonibus occisi sunt. Sed qz de remanentibꝰ aliqui videntes victoriã karoli facta dei virtute baptisma receperũt:iõ nõ dicit factͦ est sanguis mortui simpliciter:sz tanqꝫ mortui. Ceteri xͦo obstinati fuerũt occisi. Nam vna die de illis karolus q̃tuor milia quingẽta fecit decollari. Et ideo subditur. Quis aĩa viuens mortua est in mari. q̃ captifuerũt viui obstinati in infidelitate saxonũ occisi sunt. Et tercius angelus. Intelligit ꝛ hoc de karolo magno sz postqꝫ fuit factus impator:ꝛ qd̃ dictũ est de scͦo angelo:intelligit de eodẽ karolo: sz aĩ impij assumptionẽ.nã.xxxiij. annis regnauit sup francos ꝛ postea.xiij.annis impium tenuit. Tercio aũt anno impij sui hunos q̃ multas terras xp̃ianoꝝ affligentes depopulauerãt totalit debellauit ꝓm croñ. Sigisbti ꝛ eos q̃ remanserũt fidei subiecit. Et ideo dicit tercͦ angelͦ.i.karolͦ postqꝫ fuit impator creatͦ effudit phialã suã. id ẽ dei vindictã sup flumina ꝛ sup fontes aquaꝝ.id est sup quares siue hunos q̃ sic noiantͦ.s.flumina ꝛ fontes:ex eo ꝙ ꝓmitus habitabant iuxta paludes meophides vbi sũt multe ebullitões aq̃ꝝ ad

modum fontiū: quas paludes cū putarent immeabiles nō audebant transire: ꝫ experti esse meabiles trāseuntes eas: gothos q̄ vltra illas paludes in scithia habitabant debellauerunt. Ex q̄ victoria elati alias terras vsq; in galliam sub attila rege ferro t igne vastauerunt. Et fact⁹ est sanguis q: karoli exercitus multos de illis hunis interfecit. Et audiui angelū. Vbi sciēdū q̄ angeli boni de ordine principatuū diuersis regnis t gentib⁹: vt ꝓcurent bonuz regni sibi cōmissi videnť sibinuicē resistere. qñ gentes eis cōmisse ꝓtrarianť ad inuicē t belligerant: anteq; sciāt determinationē diuine voluntatis de futura illius vel illius gentis subiectione vel prelatione. vt ptz Dañ. x. Sz qñ sciunt diuinā voluntatē p reuelationē vel effectus positionē: cōcorditer approbant diuinā sententiā t eam executť. dicūt ģ. Audiui angelū aq̄rum. i. hunoꝝ p aquas signatoꝝ dicentē. Justus es rē. approbātes diuinā sniaz de gēte sibi ꝓmissa deuicta. Quia sanguinem sanctoꝝ tuoꝝ fuderūt huni eñ ante q; debellarenť multos christianos occiderunt. et sanguinē dedisti eis bibere: eos scz puniendo simili pena. Et audiui alterū. s. angelū francoꝝ dicentē. etiā dñe. Nā ambo angeli approbauerunt diuinā sentētiā. s. angelus francoꝝ t angelus hunoꝝ. ¶ Et quartus angelus. cuius quidā hoc exponant de crescētio romano patricio q̄ deposuit Grego. papā nō ꝑmū sed altū: t loco eius institui fecit Johannē nullius meriti vitꝝ Sed melius exponiť de leone papa sancto viro: q̄ a romanis inuasus exoculatus fuit: lingua etiā ei abscisa: sed diuinitus lingua t visu restitutis: misit ad karolū auxiliū petēs. dicit ģ. Et quart⁹ angel⁹. i. leo papa sanct⁹ hō. effudit phialā suā in solez: denunciādo animi sui amaritudinē karolo ipatori: eo q̄ iniuste t ī dei ꝓtēptū fuerat sic male tractat⁹ t a sede sua deiect⁹. Dr aūt karol⁹ sol: qz sic sol refulgentia p̄cellit alios planetas: ita karolus p̄cellebat alios reges terre fide t magnanimitate. Et datū est illi estu affligere homines q: data sibi a deo virtute romā adijt: cās examinauit. t deo rebelles t ecclesie grauiter afflixit t puniuit t leonem papam iterum in sua sede collocauit vt habeť in croñ. Sigisbti. Et estuauerunt homines ſ. mali estu magno doloris: t iracundie q: nō poterant karolo resistere. et blasphemauerūt nomē dñi. s. q̄tum ad obstinatos: qui in pctis suis mortui sunt. ¶ Et quintus angelus. hic ponit quinta plaga in q̄ iohannes reuertit ad psecutionem factā p saracenos t punitionē eoꝝ: t q̄uis aliqui exponant hoc de ottone impatore: q̄ Grego. ejectum p crescētiū reposuit in sede sua. t iohannem intrusum expulit. Abeli⁹ tamen exponit de saracenis vt scribit Helinand⁹ cū patriarcha hierosolymitanus de ciuitate expulsus a karolo impatore petijt subsidiū denuncias ei terre sancte discidium: q̄ collecto exercitu maiori q̄ vnq; habuit: peruexit in terram sanctā. t infidelibus reptis ibi partim occisis ꝑtim fugatis: patriarcham in sede sua reposuit. Dicit ģ. Et quint⁹ angelus. i. pfiarcha hierosolymitanus: effudit phialā suā id est karolū q̄ fuit instrumentū dei ad puniendū gentē machometi. Sup sedē bestie. i. gentē machometi bestialiter viuentis. dicit aūt pfiarcha effudisse hāc phialam: quia karolum inuitauit ad puniendum cōtemptū dei t ecclesie. Et factū est regnū eius. s. machometi tenebrosum: q: saraceni ꝑtim fuerunt occisi: partim ibi confusibiliter expulsi. t commā ducauerunt linguas suas p̄ dolore. Hos est hominis irati t aflicti mordere labia sua t frendē dētibus quasi linguam manducans: t blasphemauerunt deū celi ex impatientia: tum etiā q: dicūt saraceni christū purū hoiem t sic blasphemabāt: et nō egerūt pniam. mortui in sua pfidia. ¶ Et sextus angelus. hic ponit sexta plaga. exponūt ꝫ aliqui de Gregorio papa q̄ fuit ꝑus notatus Hildebrandus. q̄ ꝑfuit ecclesie impante heinrico. iiij. q̄ cepit impare anno dñi. Mo. lvij. inter quē t gregoriū papā orta est dissensio eo q̄ greg. papa excommunicauit omnes electos i ecclesia q̄ acciperent inuestituraā p annulū t baculuz de manu laici: cum tamen reges t impatores vsi fuissent pa⁹ tali potestate. t sic sextus angelus esset gregori⁹ iste papa. Sed aliter potest exponi t meli⁹ de karolo magno q̄ iuitatus a beato iacobo purgauit viaz ad sepulcrū eius ꝑius ignotū: eo q̄ tota hispania ꝑius erat a saracenis occupata t vuasconia t nauarra q̄s partes t nationes karolus cuz multis laboribus: ꝑtim occidit ꝑtim fugauit: partim subiecit fidei christiane: vexatione illis dante intellectū. Et hoc est qđ sequit. Et sext⁹ angelus. i. beatus Jacobus effudit phialā suā. i. karoli magni potentiam quem inuitauit ad puniēdū gentem saracenoꝝ. q̄ dicit flumen magnū ꝓpter magni populi multitudinē. t siccauit aquā eius. auferendo saracenoꝝ potentiā: vt ꝑpetur via regibus. i. pegrinis sancti Jacobi. inter q̄s fuerunt t sunt multi reges principes t potētes. vñ ipse karolus deuote locuz illum adijt t ab ortu solis. sepulcrū eñ beati iacobi est in occidente terre habitabilis. t iō viam veniēdi ad ipm̄ ē ab ortu solis simpliciter q̄tū ad illos q̄ venūt ab oriente: vel ſm quid q̄tum ad veniētes ab aquilone t meridie. ¶ Et vidi. hic ponit septima pla. Circa hoc sciendum q̄ a tempore cosdroe regis ꝑsarum ꝑ maiori parte ppls catholicus in tra ꝓmissiōis et circa fuit in afflictione t fuitute dura vsq; ad ei⁹ liberationē p ꝓncipes occidētales christianoꝝ vt tpe Gotfredi de billion ducis lothoringie. Nam alie liberationes facte dicte terre p eracliū t karolum magnū: de q̄b⁹ sup̄: fuerunt q̄si momentance q̄m̄ cito transierūt. Nam recedente eraclio de hierusalē arabes homaro duce terrā sanctā t plures alias regiones subiugarunt. siliter post recessum karoli magni de hierlm saraceni dñantes ī egypto iudeā sibi subiugarūt. et postea turchi ó manu chaliphe egyptij auferentes tenuerūt: q̄usq; debellati fuerunt p ꝓncipes p̄dictos in ptib⁹ antiochenis. Tūc eñ debilitata turchorū virtute egiptij abstulerūt hierlm t iudeā de manib⁹ turchorū. sed infra annū vel circiter xp̄iani de manibus egyptioꝝ eā abstulerūt vi armoꝝ. Notādū etiā

q̄ sicut inter christianos sunt p̄dicatores exercentes se ad impugnandū saracenos ita sunt inter ipsos aliqui literati excitantes eos ꝯ xp̄ianos qđ iohannes p̄uidens dicit. Et vidi de ore draconis i. summi p̄ncipis in regno p̄sidis. et de ore bestie. i. Califfe seu summi principis in egypto. ⁊ de ore pseudoprophete. i. p̄dicatoꝝ saracenos ꝯ xp̄ico/las excitantiū tres spūs īmūdos. i. verba ꝓphārum doctorū etiam principū. ⁊ dicunt spūs īmūdi q̄ inducūt nos ad immūdicias p̄cti. In modū ranarū: nā suo garritu alios inquietant. Sūt em̄ spūs demoniox q: demones ad hoc excitant facientes signa. Nā ⁊ inter fideles p̄mittunt aliquā/do demones facere signa iusto dei iudicio. Dicūt qui scribūt de historijs transmarinis: q̄ post mortē machometi saraceni diuisi sunt in duas sectas ⁊ vna pars posuit sedē in egypto. Alia in p̄sidis regno. et nō solū fuerūt diuisi locis sed etiā in aliquibus punctis sue legis: ita q̄ isti vocāt alios sb uersores ⁊ saſsmaticos ⁊ ecōuerso inter eos fuit cōtētio ⁊ guerra vsq̄ ad tp̄s salādini q̄ cepit regnare anno dñi. M.clxxix. post liberationē terre sancte p̄ principes supra dictos p̄ magnū tp̄s. Hic ei salandinus induxit saracenos habitantes in egypto ad tenendū ceremonias alioꝝ in p̄side existentiū ⁊ reduxit eos ad ꝯcordiā. vñ qđ hic dicit. Cōgregate eos ad p̄eliū. nō est intelligenduꝫ simul q̄tū ad omnes ꝑ successiue ad diē magnū ⁊c. q̄ satis ex p̄dictis p̄nt intelligi.

Et septim⁹ an/ §.XIIII.

gelus. In. xvij. ca. describit p̄secutio septime plage: vbi sciendū q̄ aliqui expositores dixerūt hūc vij. angelū esse alexiū impatorē cōstantinopolitanū. q̄ scripsit vrbano pape p̄ recupatione terre sancte. Sed hoc nō videt: q: ille fuit dolosus ⁊ ꝯ latinos machinatus. Sed melⁱ alijs videt de quodam petro heremita. q̄ deuotione motus visitās loca illa sancta ⁊ colloquiū habens cū catholicis in illa regione existentibus p̄ recupatiōe t̄re sancte. induxit illos ad supplicandū pape vrbano p̄ eo ope. Qui petrus heremita l̄as ipsas p̄sentauit accedens ad vrbanū papā ⁊ idē p̄suadēs. Urbanus aūt celebrato cōcilio generali i gallia apō claromōtē post edita plura statuta anno dñi. M. xcv. fideles p̄ncipes animauit ad recupatienez dictam terram sanctā. sollicitans dños bincinde p̄ dictū petrū heremitam ad opus ip̄m. Multi ei catholici de francia. hispania. anglia. alamania. ytalia ⁊ alijs partibus crucē suis humeris affixerunt. vno animo xp̄ianis in seruitute detentis in illis p̄tibus succurrere intendēs. ⁊ sic iste septimⁿ angelus petrus heremita effudit phialā suam in aerē: q: verbis efficacibus terre sancte miseriā exposuit. ⁊ exiuit vox magna de tēplo. i. de ecclesia a throno. i. auctoritate summi pontificis dicēs. factum est. i. exaudita est petitio populi xp̄iani hierusalē habitantis ⁊ facta sunt fulgura visionuꝫ ⁊ signoꝝ. Uoces ⁊ tonitrua p̄dicationū crucis. ⁊ terremotus factus est magnⁿ. i. cōmotio magna i p̄lis relinquentibus terras ꝓprias in succursum ad dictum locū qualis nunq̄ fuit ⁊c. q: sicut dicitur in cronicis villermi. nūq̄ tot gentes in vnam p̄uenerunt siriam. Opinionē hoīm vincebat numerus q̄uis existimaret sexagesies centū milia. Et facta est ciuitas magna exercitus ille. nā vno animo p̄gebant in tres partes. nā ꝓpter hospitia ⁊ victualia repienda vna p̄s sequebat petrū heremitam: alius exercitus secutus est principē p̄cipuū Gotifredo duci se iungentes. Tercⁱ⁹ iuit cuz boamundo duce epulie p̄ nauigiuꝫ. Et ciuitates gentiū. i. saracenoꝝ ceciderunt q: a nicea bitinie ⁊ antiochie que sunt in regno p̄sidis: vsq̄ hieru/salez ⁊ vsq̄ ad riuū egyptij ciuitates detēte ab infidelibus. p̄ dictū exercitū subiugate fuerūt. ⁊ babilon magna. i. secta saracenoꝝ plena ꝯfusione in suis legibus ⁊ ritibus. venit in memoriā ante deū scz ad puniendū eam. ⁊ omnes insule fugerūt. id est habitantes in insulis ꝓprie saraceni fugerunt p̄ mare. ⁊ grando magna sicut talentū. i. bellū im portabile saracenis. Et venit vnus. Hic describit septima plaga magis in speciali. fm̄ tū opinionē illoꝝ q̄ dicunt q̄ tota ista litera ab isto loco vsq̄ ad illum textum cū ꝯsummati fuerint mille anni circa mediū. c. xx. sit impletum de p̄terito. fm̄ h̄ exponet hec l̄ra vsq̄ ad dictū passum. postea dicam quid mihi videat sup hoc. Scōm̄ q̄ opinionē illoꝝ iste angelus nō fuit Alexius impator: vt quidam dicunt: neq̄ petrus heremita: sed magis beatus iacobus ap̄s q̄ in celis triumphās reuelauit iohanni. d. veni ⁊ ostendā tibi damnationē meretricis magne. i. secte saracenoꝝ. q̄ sedet sup aquas ⁊ dñat p̄lis multis. Cū qua fornicati sunt reges terre. q: multi reges recepert leges machometi. et inebriati sunt ⁊c. Et abstulit me ait iohānes in desertū ad videndū. s. statū saracēoꝝ a deo ꝓpter p̄tā sua derelictū. et vidi mulierē sedentē sup bestiam. sectā turchoꝝ ⁊ saracenoꝝ bestialit viuentium ⁊ effeminate. Coccineā. i. sanguie christianoꝝ rubricatā plenā noībus blasphemie q: dicunt xp̄m hoīem purū ⁊ virginē mariaꝫ nō dei matrem esse. habentē capita septē ⁊ cornua .x. expositū est supra. vel septē capitalia vicia ⁊ transgressionē. x. preceptoꝝ habentes hmōi gentes. habens poculū aureū. i. doctrinā suauē carni. Et que sequūt in isto capitulo p̄ totū exponūt de saracenis ⁊ turchis vsurpantibus iudeam ⁊ syriaꝫ vnus post aliū. ⁊ postea ipsi a xp̄ianis inde electi tempore Gotifredi. prius em̄ syria ⁊ iudea possessa est p̄ egyptios sed a turchis ablata est eis. Et postea egyptij recupauerūt eas electis turchis. ⁊ ista variatio regni notat hic.

Que habent .§.XV.

in sequenti ca. isto. xviij. quod incipit. post hec vidi aliū angelū ⁊c. exponunt a quibusdā de abdamaro podiensi episcopo anglice mūdicie viro. q̄ in exercitu p̄cipū occidētaliū xp̄ianoꝝ. suscepit legatōis officiū ad directōnez exercituū xp̄ianoꝝ et in eo qđ subdit descendētē de celo: exponūt p̄cedentē a sublimitate sedis apostolice habētē potestatē magnam in spūalibus q: legat⁹ de latere.

Et terra.i.exercitus christianus.illuminata est a gloria eius.s.vita ⁊ doctrina. Et exclamauit voce magna ꝑdicando verboꝝ exemplo. Cecidit babilon magna cecidit.s.gens saracena.bis dicit cecidit.qꝛ bis fuerunt ꝑ xp̄ianos debellati. primo ꝑ karolū postea ꝑ Gotifredū. Et que sequunt in textu exponūtur de debellatione gentis saraceno/rū. Post h̄ audiui voce magna.d.alleluia. In ca.xix. ponit iohannes grārūactionē in militanti ecclesia de saracenoꝝ debellatione ⁊ xp̄ianorum exaltatione.⁊ in ecclesia etiā triūphanti sancti de beneficijs collatis fidelibus in p̄nti gratias agūt deo.et cū ioh. voluisset adorare angelū q̄ h̄ ei oī debat. ꝓhibuit angelus dicens. Vide ne feceris ⁊c.qꝛ post incarnationē verbi angeli reformidāt se venerari a natura humana quā videt in verbo vnitam sup se eleuatā.hic deū adora.s.adoratione latrie. Et qō postea dicit.et vidi celū aptū: qꝛ.s.iohanni fuit reuelatū qō erat in dei p̄scientia nobis clausuꝝ. Et ecce equus albus. exponūt de regno hierosolymitano dealbato ꝑ sanctitatē xp̄ianoꝝ q̄ habitabant ibi postq̄ gotifredꝰ cepit illud p̄mus rex ibi instituꝰ. Et q̄ sedebat sup eū ⁊c. Iste fuit balduinus q̄ successit Gotifredo fratri eiꝰ in dicto regno hierosolymoꝝ.q̄ statim cepit dilatare regnū illud ꝑ expugnationē saracenoꝝ. Anno dñi. M.c. Oculi eius ⁊c. describunt cōditiones eius. Et qō infra subdit. vidi angelum vnū ⁊c.hic notat ioh.quendā magnā victoriam: quā habuit balduinus ꝑdictus q̄nto anno regni sui ꝑ saracenos. Nam cū soldanus rex egypti cōgregasset maximū exercitū ⁊ venisset ꝑ xp̄icolas ꝑ recupanda terra sancta amissa balduinus cum paucis victoriā habuit.magna strage facta de saracenis. Et vidi angelū ⁊c.q̄ habent in.c.isto.xx. vsq̄ ad locū illū.et cū ꝓsūmati fuerint mille anni ⁊c.exponūt aliqui de calixto papa ⁊ de heinrico impatore quinto huiꝰ nois.q̄ cogente eū papa sb interminatione anathematis renūciauit cōsuetudini qua vsi fuerant impatores.s.inuestiēdi epos ⁊ abbates ꝑ baculū ⁊ annulū ꝑ.ccc.annos ⁊ amplius.s.a tempore karoli magni. que potestas ei ꝓcessa fuerat sub adriano papa in ꝓsilio rome habito. vt habet in cronica sigisbti. vnde exponunt vidi angelū.i.calixtū papam habentē clauē abissi.i.potestatem excōicandi.et cathenā magnā.i. multitudinē cardinaliū ⁊ prelatoꝝ.et app̄hendit draconē.i.romanū impatorem.⁊ ligauit ꝑ censuram ecclesiam ne amplⁱ⁹ vteret tali ptāte ꝑ mille annos.s.vsq̄ ad tp̄s antixp̄i.ponit eū numerꝰ determinatꝰ ꝑ indeterminato. Videt tū melior expositio fm Nico.de lyra eoꝝ q̄ dicūt hunc angelū esse innocentiū papā terciū:q̄ approbauit ordines ꝑdicatoꝝ ⁊ minoꝝ anno dñi. M.cc.ꝑ quorū doctrinā et exempla ecclesia est q̄dāmodo renouata ⁊ ptās demonū restricta.dicit ġ. Vidi angelum.s.innocentiū papam.descendentē de celo. i. de apice pontificali ꝓdescēdētē dñico ⁊ francisco. habentē clauem abyssi.i.ptātē approbādi dictos ordines ad rep̄mendū ptātē demonū.⁊ cathenaz magnā.i.fratrū dictoꝝ ordinū multiplicationem

Et ap̄hendit draconē qꝛ ꝑ eoꝝ doctrinā ⁊ vitaz potestas dyaboli est repressa.⁊ reprimet vsq̄ ad tempus antichristi.qō signat ꝑ mille annos. Sz tunc tpe antichristi soluet data sibi ptāte magis seuiendi.ꝑ hoc modico tpe. Et quod postea sb dit.⁊ vidi sedes ⁊c.aliqui exponūt de psecutōe salādini.ꝑ melius videt exponi de tartaris. q̄ anno dñi. M.cc.xj. de terra sua exeuntes multos populos tā christianos q̄ paganos occiderunt. Sz dicit Nico. de lyra q̄ ista expositō.s.a ca. xvij. vsq̄ ad istū locū sibi vī improp̄ria.i.extorta:⁊ ī pluribus improbat eā. Et qō dictū est in ea de gente saracenoꝝ signatā ꝑ babilonem q̄ sit tpaliter destructa.cū magis nūc vigeat ⁊ hierosolymā cū illis ptibus possideat. Itē q̄ intelligāt de balduīo q̄ cōiter a doc.exponūt de xp̄o vt illud q̄ hz scriptū nomen qō nemo nouit nisi ipe.⁊ illud nomen eius verbū dei.et illud hz scriptuz in femore suo rex regū. Itē qꝛ fm dictā expositionē scriptaz in tribus dictis capūs ab annis.cc.⁊ amplⁱ⁹ sūt impleta.litera aūt sequens immediate exponit cōit ab omnib⁹ de tpe antichristi. Q̄ aūt in tanto tpe ꝓtingentia de statu ecclesie.cū aduentꝰ antichristi nō appareat ,ppinquꝰ ioh. nihil scripserit:non videt cōueniens maxime cū dicat cōiter a doct. q̄ ioh.in hoc lib.scripserit notabilia circa ecclesiā ꝓtingentia vsq̄ ad mūdi terminū. Propter hec et alia q̄ dici possunt ꝑ dictā expositionē mihi videtur saluo meliori iudicio q̄ tota ista lr̄a a ca.xvij. vsq̄ ad locū istum:nōdū sit impleta. et qꝛ nō suz ꝓpheta neq̄ filius ,pphete:nolo ō futuris aliq̄d dicere nisi qō a sancta scriptura vel a doctoribus sanctis ⁊ autenticis elici p̄t. Potest etiā h̄ addi ad dicta nicolai q̄ expositio etiā facta de septē sigillis ⁊ vij. angelis tubicinantibus.⁊. vij. angelis effudentibꝰ phialas suas;q̄uis sit pura adaptatō ⁊ illa gesta descripta sint vere impleta.vtz Joh. euangelista de illis intellexerit expositis an ō aliis.incertū est nobis et de quacūq̄ alia literali expositione.vnde hugo cardinalis omnia exponit moraliter potius q̄ lr̄aliter. Et cū ꝓsūmati fuerint mille anni ⁊c. Hic describit psecutō antixp̄i de qua sacra scriptura ⁊ sancti doc.loquunt ī pluribus locis. Per gog:qō interp̄etat tectū intelligit antichristus.q̄ erit tectū.i. habitaculū sathane. Per magog.qō interp̄etat detector intelligūtur adherentes antichristo sui sequaces.et ꝓgregabit eos in p̄liū.i.ꝑ certum fideliuz. Et vidi thronum. Postq̄ iohannes descripsit generalez ecclesie psecutionē iudiciū precedentē. hic ponit iudicium ipsum.deinde in capitulo sequēti. s.xxj describit statū ecclesie triumphantis pⁱ iudiciuz: dum ait. Et vidi celū nouū ⁊ terrā nouā qꝛ pⁱ iudiciū oīa innouabūt ī melⁱ⁹: nō mutata substātia sed qualitate celoꝝ ⁊ elementoꝝ in claritate ⁊ h̄moī.qō totū cedet ad gloriā btōꝝ:⁊ vidi sanctā ciuitatē hierusalē.i.electoꝝ societatē pfecta charitate vnitā. Nouā q̄tū ad coꝛpoꝝ glorificationez Et qꝛ hoc fiet ꝑ gloriā aiārū ad coꝛpa redundantē. iō subdit. Descēdētē de celo.nā aie descendēt de celo vt coꝛpa reassumāt ⁊ in iudicio appeant:

q̄ erūt impassibilia clara agilia ꝛ subtilia. Ad deo paratā dotibus.s.aie visionē.tentione: ꝛ fruitione.ꝛ corpis dotibus.s.dictis.vñ subdit. Sic̄ spō sam ornatam viro suo. Et describens iohānes finalē ꝓsummationē q̄ ad electos dicit. Audiui vocē magnā de throno.s.diuine maiestatis dicentē. effectu. Ecce tabernaculū dei cū hominibus.i.habitatio dei cū hoīb⁹ beatis inseparabilis.q: semp eū habebunt p̄sentē p aptam visionē. Et p hoc excludit omne malū culpe ꝛ pene.vnde subdit. Et mors vltra nō erit ꝛc. nec anie nec corporis quo ad beatos.nam quo ad reprobos erit mors sine morte. Et dixit qui sedebat in throno.s. p effectū opis.dixit deus trinus ꝛ vn⁹.ecce noua facio oia s.celos elementa ꝛ corpa sanctor.Et dixit mihi. scribe ad informatōnē.s.ecclesie militantis. factū est.i.cōsummatū est gaudiū beator.Ego sum alpha ꝛ o.principiū ꝛ finis. Est em̄ deus principiū effectuū omniū. q: omnia procedūt ab eo ꝛ finis ad quē oia ordinant. Ego sitienti dabo de fonte aque viue.i.debito modo desideranti dabo pticipationē vite beate gratis q: primā gratiā null⁹ merebit. Qui vicerit.s.carnē mundū ꝛ dyaboluz. possidebit hec.s.hereditate ppetua. Et ego ero illi in deū.s.dans gloriam.et ipse erit mihi in filiuz p assimilationez. Timidis aūt.s.timore mūdano ꝛ ꝓpter hoc ad mortalia declinantib⁹ ꝛ in eis decedentib⁹.ꝛ incredulis vt iudeis saracenis hereticis ꝛ ceteris infidelibus.execratis.i. reuertentib⁹ ad pctā enormia.veneficis.i.maleficis sortilegis ꝛ mendacibus.s.mendacio pniciosō ꝛ alijs vicijs mortalibus.pars illoz in stagnū ignis.i.retributio eoz in gehenna infernali. Postea describit iohannes magis in particulari magnificentiā supne hierusalem.et noia apostoloz ibi descripta de quibus modo agēt.

Capitulum II

Ieronimus ip̄z prologo biblie sic ait. Actus apl̄oz nudā quidē sonare vident hist̄oriā ꝛ ecclesie nascentis infantiā texere.sed si nouerim⁹ scriptorem eoz lucā esse medicū.cui⁹ laus est i euāgelio. aiaduertimus pariter oia verba eius aie languētis esse medicinā. Tractat igit in principio de xp̄i ascensione.qua pacta vt ibi dicit: reuersi sūt apostoli in hierusalem in cenaculū.xj.s. nā iudas scarioth.xij.post proditionē seip̄m ex desperatiōe suspendens: crepuerat medius ad inferna descēdēs. Hi aūt omnes apostoli erant pseuerantes in oratione vnanimiter cū mulieribus ꝛ maria matre iesu.ꝛ fratribus ei⁹.i.cōsanguineis xp̄i ex pte mris nō quidem germanis.q: sicut xp̄m peperit virgo primogenitū ita ꝛ vnigenitū. Erat aūt turba hominū simul fere centū viginti. In illis ergo dieb⁹ qui sunt inter ascensionē ꝛ pentechosten.petr⁹ sciens se a christo summū pastorē institutū: exurgēs in medio fratrum dixit. Viri fratres oportet impleri scripturam quā p̄dixit spūssanctus p os dauid de iuda.qui fuit dux eoz q̄ comphenderūt iesum: qui connumeratus erat in nobis.s.in collegio duodecim apostoloz.illud vicz quod scriptum est p ps̄.cviij. Fiat cōmoratio eius deserta et episcopatū eius accipiat alter. Omnes em̄ apostoli a christo fuerūt facti ep̄i i vltima cena. Oportet ergo ex his viris q̄ nobiscum congregati sūt i omni tempore quo intrauit ꝛ exiuit inter nos dominus iesus.incipiens a baptismate iohannis vsq; in diem qua assumptus est a nobis: testē resurrectionis eius fieri nobiscū vnū ex his.ꝛ de communi ꝓsilio ꝛ assensu elegerunt duos ex.lxxij.discipulis christi fama ꝙsanctitatis celebriores. videlicet ioseph qui vocabat barsabas q̄ cognominatus est iustus germanus iacobi minoris ꝛ mathiam in lege eruditissimū.et statuentes eos i medio orauerunt dicentes. Tu dñe qui corda omnium nosti.ostende quē elegeris ex his duobus.scz aliqno signo in locū apostolatus iude.ꝛ dantib⁹ eis sortes: cecidit sors sup mathiā. Ve istis sortibus quales fuerint est duplex opinio.nam dyonisius dicit hanc sortē fuisse quendā radiū splendoris qui apparuit sup mathiā.ex quo signo insinuatum est omnibus videntibus ipsum a deo vocari in apostolatū pro iuda. Sed alia opinio cōiter est q̄ fuerunt sortes cōes siue dicant diuisorie siue cōsultorie.quibus vtunt homines frequenter ad aliquid diuidendū vel cognoscendū de re dubia fienda. Et nota q: q: vt dicit ysidorus.mathias sorte est electus quē primū p apostolos legimus ordinatū.ideo ordinati in minoribus vel maioribus ordinibus dicūtur clerici: cleros enim grece vnde clericus dicit latine sors vel hereditas dicit. Ideo clerici dicunt tales.quia de sorte sunt domini vel quia deum partem habent. dist. xxj.ca.j. Item nota q: et si dominus iesus elegerit ap̄los.xij.simplices ꝛ illiteratos ne.s. conuersio mundi p p̄dicationem eoz attribuerēt humane industrie ꝛ sapientie sed virtuti diuine.voluit tamen ab apostolis assumi in coapostolum Mathiam eruditum in lege: ad insinuandum posteris rectoribus ecclesiarū q: periti viri nō ydiote sunt ad clerum ꝛ regimen animarū assumendi. Sicet paulū doctissimū in lege de celo vocauit ad apostolatum. Adnumerat⁹ est ꝙ mathias cum.xi. ap̄lis vt eēt duodecim⁹. Qui numer⁹ sacer denotat ꝛ pfectionis eoz plenitudinē: ꝛ officij sui effectū salutarē. Est em̄ numer⁹ supabundās.q: partes eius aliquote in se multiplicate supabundant ad ip̄m numerū.sūt em̄ partes ei⁹ aliq̄te vnū duo tria.quatuor sex.que simul collecte ꝓstituūt sedecim. Signat etiaz q: p ipsos ap̄los. xij. doctrina euangelica xp̄i q̄ternaria in quatuor ptibus mundi orientis.occidentis austri ꝛ aquilonis erat p̄paganda ex qua suscipet mund⁹ noticiā trinitatis cū tribus virtutib⁹ theologicis. Ab his dicit editum simbolū ꝓtinēs totā substātiā credēdor distinctā in.xij.articulos.vt quilibet eor apposuerit partē suā. vt notat hostien.in sūma. Hi figurati sunt p.xij.patriarchas filios iacob.p.xij.exploratores terre.pmissionis.p.xij.lapides p̄ciosos insertos in ornamēto pontificis.p.xij.fontes aquarū reptos in helym in deserto.

Cum autē cōple/ §.I.
rent dies penthecostes qui erat quinquagesimꝰ dies a solēnitate phase. quā diem penthecostē solennizabant iudei p ebdomadam in memoriā beneficij eis a deo collati scilicet legis mosayce i mōte syna. Ad quod festum ꝯcurrebant iudei de diuersis partibus mūdi ꝟm preceptū legis ad hierusalem. Jam eīm p varias captiuitates eoꝝ erāt iudei dispersi p orbem. Illa ergo die. l. a xpi resurrectōne aplūs simul ꝯgregatis cum alijs discipulis xpi vtriusq; sexus. t Maria matre ihesu hora tercia ꝝ ipsis orantibus: factus est de celo sonꝰ aduenientis spūs vehementis. id ē ac si spiraret vehemens ventus. qui t repleuit domū totaz illius cenaculi. Et in illo sonitu apparuerūt sup omnes illos ꝯgregatos dispartite lingue tanq̄ ignis. in quo signo visibili missus est in eis inuisibiliter spiritussancti gratia in maxima plenitudine. Non ḡ ille ignis visibilis qui apparuit sup eos erat persona spiritussancti. qui spiritus inuisibilis est. nec in vnitate pſone. s. s. ignem illum assumpsit. sicut dei filius naturam humanam: sed ignis ille de nouo formatus est a deo t in p̄iacentem materiam; postea redactus. ad ostendendum inuisibilem effectum quem in eis operabaꝫ. vt scz legem igneam charitatis infusam in cordibꝰ suis feruentibꝰ linguis ignitis p orbem ꝓmulgarent corda auditorū accendendo ad dei amorem t ꝓximi: t zelo ignito animaꝝ salutem quererent. Qđ p effectū subito patuit. Nam postposito oīi timore quo prius clausi manebant. domū egressi sunt ad predicandum publice omnibꝰ. audito eīm p ciuitatem illo magno sonitu erga illud cenaculū: subito ꝯcurrit maxia multitudo diuersaꝝ nationuꝫ q̄ venerāt ad diē festū ad scisitandū cām illiꝰ sonitꝰ. Aplī ergo visa multitudine cepeſt loqui varijs linguis magnalia dei. Aliqui intelligunt isto modo videlicz vt loquentibꝰ apostolis in vno ydiomate solo puta hebraico: omnes audientes ꝙ aliorum ydiomatum sub illo intelligerent suū vnusquisq; eorum. Sed si hoc fuisset: potuisset hoc miraculū calumniari t magis attribui virtuti auditoꝝ qui intelligerent ydioma alienū: q̄ virtuti loquentium. Et ideo dicit Tho. in summa q̄ loquebanſ vt dic̄ litera varijs linguis ipsi apostoli in diuersis tēporibus. nūc hebraica quod intelligebant hebrei p̄sentes. nūc greca quod p̄cipiebant greci. nūc ytalica quod sciebant romani. nunc arabica et sic de alijs. Propter qđ admirati qui cōuenerant dicebant adinuicem. Nōne oīs isti galylei sunt. t q̄modo nos audiuimꝰ vnusquisq; linguam nostrā in qua nati sumꝰ. Parti t medi ꝛc̄. Alij vo irreligiosi t leues irridebāt eos dicentes q̄ musto pleni sunt isti. putantes q̄ ex ebrietate sic varie loq̄rētur. Petrus autem cum alijs apostolis predicando reprobauit locutōnem illorum t opi. qui dicebant eos ex ebrietate taliter loqui. quia hora erat dic tercia in qua ꝓ magno crimine habebāt iudei ante illam horā bibere. Sed declarauit tūc in eis impletam ꝓphetiam Jobelis quia p̄dixit missionem copiosam. s. s. dicens. In nouissimis diebus effundam de spiritu meo sup omnez carnem. i. super vtrunq; sexum hominū ꝛc̄. Effusio importat superabundantiam. Exinde ostendit Petrus p̄dicando ꝓphetiam dauid de xpi morte t resurrectōne impletam: in eo qđ ps̄. dicit. Non dabis sanctū tuum. i. xp̄m videre corruptōnem. Notas mihi fecisti vias vite ait xp̄e ad patrē: qđ fuit i resurrectōne. q̄ de dauid oīdi nō pōt intelligi cum viderit corruptōez qđ patebat ex sepulchro eius Inducit t illō. Dixit dns dño meo ꝛc̄. Quibꝰ auditis ꝓpuncti sūt corde t petētibꝰ q̄d deberēt facē p sui salute. Rsidit petrꝰ: vt peiterēt t baptismuz recipent in noīe ihu xp̄i qđ t factū ē. t sup eos baptizatos descēdit. s. s. in forma ignis. t loq̄bantur varijs linguis t apositi sunt ad eos numero tria milia baptizati. In illo aūt p̄ncipio ex inspiratōe t dispēsatiōe spiritussancti baptizabaſ illa forma scz baptizo te in nomine ihu xp̄i. vt dulcesceret tale nomen: t ipse ihs in cordibus fidelium p cuius inuocatōnem tantū donum videbant se recipere qđ alijs erat infidelibꝰ abominabile. Et dicit Lucas q̄ erāt ꝑseuerātes. s. ꝙuersi ad fidez in doctrina apostoloꝝ t cōicatōne fractionis panis. id est sacre ꝓmunionis t oratōnibus. Fiebat autē omni anime timor: t multa miracula faciebant apostoli in irlm. Qui autem ꝙuertebanſ vendebant possessiones coꝝ: t precium rerum venditarū ponebant añ pedes aplōꝝ: omnia habentes in communi: t diuidebāt singulis necessaria ꝓut vnicui q̄ opꝰ erat. Et erāt q̄tidie frangētes circa domos panē. quod cōiter exponiſ de pane sacſali eucharistie. Nam ꝯgregatis simul in domo aliq̄. p̄missis oratōnibus t quibusdā ceremonijs deuotꝫ: vt pie credi pōt etsi nō p scripturā expſſisset: omnes ꝓmunicabāt etiā layci. qđ sacramentū ꝓficiebant ipsi aplī vel alij discipuli ordinati a xp̄o vl aplīs eius in sacerdotes.

Vna autē dierū §.II.
ascendentibus in templū ad horā oratōnis nonā petro t iohā. quidam infirmus claudus ex vtero matris sue qui mendicabat ad portā templi. id ē. atrij templi dictam speciosam: petebat elymaz ab ipis petro t iohe introeūtibꝰ in templū. Cui respicienti in eos t expectanti elymam ait petrꝰ. Argē tum t auꝝ nō ē mihi: qđ aūt habeo ꝥ tibi do. In noīe ihu xp̄i nazareni surge t ābula. q̄ statī sanatus ābulauit: intrās cū eis tēplū t laudās deum. Cūq; oēs stuperēt t mīti ꝓcurrerēt ad intuendū miraclm: dixit petrꝰ ad ꝓplm. Viri isrlite qđ admiramī t intuemī i nos q̄si nr̄a ẋtute fecerimꝰ hunc ābulare. ihs quē vos intfeciſt ꝥ deꝰ eū suscitauit a mortuis: ipe eū sanauit. Penitemī igiſ t ꝙuertimini. s. ad fidē eiꝰ: vt deleanſ pcā vr̄a. ꝥ eīm ihus ē ille de q̄ p̄dixit moyses. ꝓphām suscitabit vob: dns deꝰ vester de fratribꝰ vr̄is. ipm tanq̄ me audietꝭ iuxta oīa q̄ vob locutus fuerit. Erit aūt omnis aīa q̄ nō audierit ꝓphetam illum extermiabitur de plebe. s. cetu sanctoꝝ. t omnes ꝓphete a samuele t deinceps ānūciauerūt dies istos. ad abra-

ham etiam dixit. In semine tuo benedicent oēs familie terre. Tob igit primū dr⁹ suscitans filiuz suū misit eū benedicentē vob. s. hūc ihm: vt conuertat se vnusq̄sq; a sua nequicia. Multi autē eox q̄ audierāt verbū crediderūt. Et fact⁹ est nūerus eox quinq; milia. Nota q̄ die pentheco. conuerterat ad fidē tria milia vt supra patuit. Nūc aūt facto miraculo bis puertit q̄nq; milia. Et sic iaz ecclesia p̄mitiua hierosolimis hz octo milia fideliū. Hz loquentib⁹ aplis ad plm supuenert sacerdotes t magistratus t saducei. t dolētes q̄ p̄dicarēt iesum t resurrectoēz a mortuis. ceperūt eos t posuerūt in carcerē. Sequēti aūt die pueniētes i irlm principes sacerdotū t scribe. t anna et cayphas et oēs de genē sacerdotali. statuētes aplos coram se i medio. interrogabāt in q̄ virtute fecerāt illud miraculū. s. claudi sanati. Rndit petr⁹: q̄ in virtute et noie ihu nazareni quē crucifixerāt: b de⁹ euz suscitauerat. Et q̄ hic est lapis reprobat⁹ a vob edificantib⁹ qui fact⁹ est in caput anguli: nec ē aliō nomen sub celo datū hominib⁹ in quo opteat saluos fieri. videntes aūt petri t iohis pstantiam. perto q̄ essent homines sine literis: t scientes q̄ cum ihu erant admirabant: nec poterant celare miraculum vel calumniari cum esset pūs ille sanatus. Et facto inter eos psilio quid agerent de eis. demū vocantes eos mandauerunt sub cōminationibus ne vltra loquerent nec docerent vltra i nomine hiesu. Quibus respondentes petr⁹ t iohannes dixerūt. Si iustum est vos poti⁹ audire q̄ deum. iudicate. Non ei possumus que audiuimus t vidimus non loqui. Qui dimissi cum cōminatoriis mandatis. reuersi ad pfratres narrauerunt que dixerant eis principes sacerdotum. Omnes autem orantes dixerūt. Domine qui fecisti celum t terram: qui p os dauid dixisti. Quare fremuerst gentes tc. Respice in minas eox t da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuū. Oratōe cōpleta motus est locus t repleti sunt spiritusancto loquentes cum fiducia verbum dei t virtute magna reddebant apostoli testimoniū resurrectiōis ihu xpi domini nostri. Multitudinis aūt credentium erat cor vnū t aīa vna. nec quisq̄ eox q̄ possidebat suū aliquid esse dicebat: sed erāt illis omnia pmunia. Nec quisq̄ egens erat inter illos. pcium em eox que vendebant possessionū t agrorum erat in dispensatōne aplorum. vnde t barnabas leuites genere cypr⁹. soci⁹ pegrinatiōis pauli postea deputatus: cum haberet agrum vendidit t precium aplis assignauit. Quidam autem Ananias nomine cōuersus ad fidem cum vxore Saffira. vendētes agrum suum partem precij attulerūt petro. asserendo nō pluri precio illū vendidisse: ptem sibi retinuit conscia vxore. Cui⁹ petrus in spiritu cognoscēs dure redarguit eum de tali mendacio. ad cui⁹ increpatōnem subito cecidit mortu⁹ indeq̄ delatus ad sepulchrū. Et cum paulopost vxor saffira petro se p̄sentans interrogata ab eo de quantitate precij t ipsa mentiretur. redarguta a petro subito spirauit. In quo insinuatum est q̄ sit damnabile t mortiferū vicium pro-

prietatis i religione. vbi oia eē debēt in cōi: sic primi xpicole degebāt hierosolimis. t de b. xij. qō. s. dilectissim⁹. Et. q. ij. futurā. Per man⁹ aūt aplorū fiebāt pdigia t sig̃ magna in plo. Magisq̄ aūt augebat multitudo viroz ac mulierū credentū dño: ita vt i plateis ejecerēt infirmos t ponerēt i lectulis vt veniēte pe. saltē vmbra ei⁹ obūbraret quēq; illoz. Currebat aūt t multitudo vicinoz ciuitatū afferentes egros t vexatos a spiritib⁹ imūdis q̄ oēs curabant. Principes aūt sacerdotū cū illis qui erāt de secta saduceoz repleti zelo inuidie. quia magis ac magis augebat numer⁹ fideliū t doctrina t fama sctitatis: ceperūt aplos t miserūt i carcerē. Hz nocte illa angelus dñi soluit illos: t mādauit vt mane plo pdicarēt. Qō t factū est. Cū autem mane pgregato cōcilio mandarent ministris suis: vt eductos de carcē eos cora se sisterēt. Qui euntes ad carcerē ftulerūt illis carcerē inuenisse clausz et custodes añ eū: b vacuū inuenisse. sup q̄cūq; ābigerēt q̄d de eis factū eēt: aduenit quidā dicens illos eē in tēplo plm docētes. Tūc abijt mgr̄atus ad eos ducēs sine vlla vi: q̄ timebāt vim eis ifere. ppter plm ne lapidaret eos. In medio āt cōcilij positi rogauerunt sr̄ q̄re nō seruassent pceptū eorū. s. de nō pdicādo vlteri⁹ ihm: b tota ciuitatē repleuerāt doctria illa. Quib⁹ pe. Obedire oz deo magis q̄z hoib⁹ addēs resurrectoēz ihu factā a deo quē illi crucifixerāt. Que cū audissēt dissecabantur t cogitabāt interficē illos. Surgēs āt q̄dā i psilio pharise⁹ noie gamaliel legis doctor t honorabilis vniūse plebi. iussit foras ad breue fieri hoies. i. aplos. t dixit ad pgregatos i psilio. viri israēlite attēdite vob sup hoib⁹ istis q̄d acturi sitis. et posuit exēplū duoz q̄ sua psumptōe fecerst se capita multoz nouitates i tēptando. s. Teodas q̄dā dicens se aliq̄d magnū. t multitudini pgregate ad eius doctrinā pmisit p iordanē ducendā. Qui cū suis scz. cccc. viris occisus ē. Deinde iudas q̄dā galyleus. q̄ pgregatōne facta asserebat tributa ñ danda romanis: t occisus ad nihilū redact⁹ ē cū suis Ex his psilit sic. Discedite ab hoib⁹ istis t sinite illos. qm̄ si ē ex hoib⁹ psiliū hoc dissoluet. Si vo ex deo nō poteritis dissoluere eos. ne forte et deo videamini repugnare. Et placuit oib⁹ psiliū suum vocātes aplos eis cesis demādauerst ne amplius loquerent in noie Ihu. Qui dimissi ab eis ibant gaudētes a pspectu psilij: qm̄ digni habiti sr̄ ptumeliā pati. Hic gamaliel fuit mgr̄ pauli: vt ipse ait. Demū xpian⁹ effect⁹ cū filio. cui⁹ corp⁹ rectū pertū est cū corpe scti stephani eo reuelante.

Crescente aūt .§.III.

numero discipuloz factū est murmur aduers⁹ hebreos. eo q̄ despicerent in misterio q̄tidiano viduc coz: vel q̄z nimis grauabant i exercitijs manualib⁹ plusq̄ mlieres hebreoz. Vel q̄z ñ admittebant sicut ille. Solēt em̄ mlieres eē bone emulari adinuicē qm̄ plus requirunt obsequia ab alijs q̄ ab eis: reputātes se ptemni. Cō murmur statim aplī duodecim sedauerūt. Nā pgregata multitudine dixerst nō esse equuz eos derelinq̄re ver-

bum dei.t mīstrare mēsis.i.dispensatōne tpaliū. Cōsiderate ḡ aiūt frēs ex vob viros boni testionij.vij.plenos spūsctō t sapia.qs cōstituam sup hoc opus t nos oratōni t pdicatōni vacabimus Placuit hoc omni multitudini.t elegerūt septez ex eis qui magis ydonei sunt estimati optime fame scz Stephanum.Philippum.prochorum.nicanorem.timonē.parmenā t nicolaum aduenaz Antiochenum.t imposuerūt apostoli eis manus dyacones instituentes eos. Unde gratianus di. xxj.§.j.in fi.dicit.leuitas ab apostolis ordinatos legimus:quoz maximus fuit beatus Stephan⁹ subdyaconos aūt t acolitos pcedente tēpe ecclesia sibi ꝓstituit.hec ibi. Nō intelligendum est fm Tho.in.iiij.q̄tum ad explicatōnem et manifestā distinctōnem ordinū in officijs suis. Nam q̄tum ad primā institutōnem:xp̄c oēs ordines instituit sicut t oīa sacramenta. Sed vltimus supdictorum fuit hersiarcha.vnde dicti sunt nicolaite. de quo ferē q habuerit vxorem pulcerrimam. Et q: suspitio orta est ꝓtra eum q zelotipus essz ō ea ad tollendā suspitōnem dixit ipam t alias vxoēs debere esse ꝓmunes oīnibus.s.in cognoscēdo eas ij.q.vij. Non oīnis.

Stephanus au/ §.IIII

tem plen⁹ gra.s.s.t fortitudine vltra officiū administratōis rex viduis pdicabat.t faciebat pdigia t signa magna in pl̄o. Quadā āt die surrexerūt quidā ex iudeis alexādrinis cirenēsib⁹ t asianis: ad disputandū cuz stephano:vtputo de scripturis circa aduentū messie.t cū nō possent resistē sapie eius:submiserūt falsos testes qui accusarent eum se audisse verba blasphemie ab eo in deū t Moysen.t capientes eum duxerunt in consilium:dicētibus testib⁹ falsis. Iste nō cessat loqui aduersus locū scm̄ t legem. Audiuimus em̄ eum dicentez q ihs nazaren⁹ destruet locum istū t mutabit traditōnes moysi. Et intuentes in eum qui erant in ꝓcilio viderunt faciem eius tanq̄ faciem angeli. Interrogauit autem princeps sacerdotum si hec ita se haberent. Stephan⁹ autem respondens fecit prolixum sermonem refellens falsitatem testium contra eum de blasphemia. Nam commendat deum dicens.deus glorie.s.auctor dator t cōtentor.i.continens omnem gloriam ꝓmēdat multipliciter patres eoz. pmaxime abrahaam ysaac iacob t ioseph. Moysen magis:dauid q̄z t salomonē t ip̄m templū t beneficia plurima eis collata a deo.demū increpans duriciam eoz dixit.dura ceruice t incircūcisis cordibus t auribus:vos semp spiritui sancto restitistis.sicut patres vestri: ita t vos. Quem em̄ pphetarum nō sunt persecuti patres vestri t occiderūt eos qui annūciabāt de aduentu iusti. Cui⁹ vos nūc pditores t homicide fuistis. Audientes aūt hec stridebāt dentib⁹ in eū. Intendens aūt Stephan⁹ in celū vidit gloriam dei. Et ait. Ecce video celos aptos t filiuz hominis stantem a dextris dei. Exclamantes aūt voce magna ꝓtinuerūt aures suas.s.in detestatōnez reputantes eū blasphemasse:q: dixerat ih̄m videre a dextris dei. Et eiciētes ex ciuitatē lapidabant inuocantē t dicētē.dñe ihu accipe spm̄ meū. t posit⁹ genib⁹ p inimicis orabat dicēs. Ne statuas illis h̄ pctm̄.q̄ dicto obdormiuit in dño. Ut āt expediti⁹ possent in eū lapides iacē exuētes vestimēta sua deposuerūt testes ea sec⁹ pedes adolescētis sauli. q postea ꝓfusus fact⁹ ē paul⁹ dict⁹. In illa āt die fcā ē magna psecutō in eccīa ꝓmitiua hierosolimis ita vt oēs dispergerēt p regiones iudee t samarie p̄ter ap̄los. Curauerūt aūt stephanū lapidatuz viri timorati t fecerūt planctū magnū sup eū. Fuit aūt lapidat⁹ stephan⁹ eodem anno quo et xp̄c crucifixus scz de mense augusti sequenti die tercia Sed corpus eius inuentum fuit anno domini.ccccvij. Et imperij honorij anno.vij. Que inuentio facta est fm Bedā in cron̄.hoc modo. Nam cuidā presbytero Luciano moranti in territorio hierosolymitano.in stratu suo quiescēti ꝑ vigilāti.apparuit sanct⁹ Gamaliel magr̄ pauli t doctor eximi⁹ tribus vicib⁹ in diuersis noctib⁹.oīdēs ei corpa eorū sub specie quatuor calatoꝝ trium aureoꝝ habentiū rosas:t quartum erat argentum plenum croco: t locum vbi iacerent declarans ei illa esse sanctoꝝ stephani lapidati a iudeis: t nichodemi q̄ xp̄m sepeliuit q̄ fuerūt xp̄iani. t filij sui q̄ etiam fuerat fidelis.t hoc intimaret iohi hierosolimitano archiepo. Nō t fecit t inuenta corpa ip̄a loco designato:trāstulit in syon cū magna veneratōe In cui⁹ inuentōne narrat Aug.in.xxij. de ci. dei. sex mortuos suscitatos.t.lxx.hoies a varijs infirmitatib⁹ liberatos: e quib⁹ aliq̄ in yponensi dyocesi sanati sunt. Postea translatum est ꝓstantino polim deinde romā. Fiebat festū iuentōis corꝑis eius sequenti die post natalis. Sed q: magis decet solennizare martyriū q̄ inuentōnez corꝑis:ideo postea transtulit ecclesia festa vt.s. de martyrio ei⁹ agaṫ post natalem imediate:t de inuentōne ei⁹ tercia augusti qñ fuit lapidat⁹.

Qui autem di/ §.V.

sp̄si erāt fideles t recesserāt a ih̄m ptrāsibāt p ciuitates euāgelizātes x̄bū dei. Philip⁹ aūt nō q̄dem ap̄los.ſ vn⁹ ex.vij.dyacon⁹ descendēs in ciuitatē samarie pdicabat illis xp̄m. Intendebant autē turbe verbis eius videntes signa que faciebat in eijciendo demones ab obsessis t sanādo infirmos. Erat autem quidam nomine Symon qui fuerat in ciuitate magus seducens gentem samarie dicens se esse aliquid magnum cui assentiebāt oēs dicentes hic est virtus dei magna t multo tpe sic infatuauerat eos.cum aūt hoies illi crederent philippo euāgelizanti de regno dei t nomine iesu.t baptismū reciperent:credidit vel potius simulauit se crederet baptizatus est.adhesitq̄ philippo admirans super miraculis maximis que fiebant a Philippo. Cum autem audissent Apostoli qui erant hierosolimis quia recepit samaria verbū dei scilicet credendo per baptismum suscipiendo.de ꝓmuni ꝓsilio miserunt ad eos petrū et Johem vt principaliores: vt darent eis sacm̄ cōfirmationis. Erant enim tm̄ baptizati in nomine

ihu. sed nondū crismati. huiꝰ enī sacri collatio sp fuit epis reseruata. Petrus igit & Joh. q epi erāt pmissa oratōne imposuerūt manꝰ sup illos baptizatos: & immediate accipiebant spīm sctm. s. in sīg ignis visibili de quo sacro habes in tercia parte.

Cum aūt vidisset symon q p impositōem manus aplōꝝ accipiebant homies spīm sctm: obtulit aplis magnā pecunie summā vt darent ei illā potestatem. s. dandi spīm sctm. Cui petrus maledixit dicens in detestatōnem criminis pecunia tua tecum sit in pditōnem: qm estimasti donū dei pecunia possideri tē. Et ille. Precamini vos p me ad deum vt nihil eoꝝ q dixistis veniat sup me. Quia igit iste fuit primus in uouo testamento qui commisit symoniā & complete quia ideo voluit emere spūalem illam gratiā vt alijs postea ipse venderet in quo psistit vicium symonie. s. emēdo vel vendendo spūalia: ideo ab eo denominant tale vitiū ppetrantes. i. symoniaci. j. q. j. Qui studet & in detestatōnem tanti criminis etiā pecunia ipsa maledicta est. Sed de hac materia symonie vide in scda parte diffuse ti. j. c. j.

Extinde angelꝰ dñi dixit philippo vt iret in viā qua descendit ab hierusalez in gazam ptra meridiē. Qui pgens inuenit illic quendā eunuchū ethyopem potentem. q erat sup oīs gazas regine ethyopū candacis. q venerat adorare in hierusalē & iude reuertebatur in patriam: sedensq in curru suo legebat ysaiam pphetam. Approprias aūt philippus curru & audiens eum legentem ysaiam: dixit eunucho. Putas ne intelligis que legis? Qui respondit q̄modo possum intelligere nisi quis mihi ostenderit? Rogauitq philippū vt ascenderet in curruꝫ suum Erat aūt locus scripture quē legebat: illud tanq agnus ad occisionē ductꝰ est &c. Generatiōem eiꝰ q̄s enarrabit? Interrogabat g philippꝰ si pphā illud loquebat de se vel alio & de quo? Ad philippus exposuit q de xpo ihu intelligebat. annūcians ei mysteria xpi & viam salutis: s. p baptismū. Et ambulando simul aplicuerunt ad locum vbi erant aq. Cunq eunuchꝰ affirmaret se omnia credere q philippus ei pdicauerat baptizatꝰ est ab eo reuersus cum gaudio in terram suā. & philippꝰ inuentus est in azoto. Interea saulꝰ deuastabat ecclesiam vt lupus rapax domos intrās puersoruz ad fidem: & trahens eos vtriusq sexus in custodiam.

Saulus igitur §. VI.

ipse spirans minaꝝ & cedis in discipulos dñi. abijt ad principē sacerdotū petens epistas ptātis: vt q̄s inueniret in via pgens damascū fideles vinctos pduceret in irlm. Cum aūt iter faciens appropinq ret damasco: circūfulsit eū lux de celo. Et cadens in terrā ex terroze audiuit vocē dicentē sibi. Saule saule q̄d me pseq̄ris? psequebat vtiq xpm: qa psequebat fideles membra ecclie: cuiꝰ ipse caput erat. Cui saulus. Quis es dñe. Et ille. Ego sum ihs nazarēꝰ quē tu psequeris: durum est tibi ptra stimulū calcitrare. Cui saulꝰ tremens ait. dñe q̄d me vis facere. Cui rndit: ingredere ciuitatez & ibi dicet tibi q̄d te oporteat facē. Viri aūt q comitabātur eū stabant stupefacti: audientes vocē et neminem videntes. Qui trahentes eum ad manꝰ qz nihil videbat: introduxerūt ciuitatē. vbi i domo cuiusdā q dicebat iudas māsit tribꝰ diebꝰ nō videns neq māducās nec bibens. Apparuit interea dñs cuidaz discipulo noīe anania simplici viro. mandans ei vt accedēt ad saulū in domū iude. & cum ille timeret eū dicēs. dñe audiui de hoīe isto quāta mala fecerit ptra fideles in irlm &c. Dñs cōfortauit eū dicens. Vade ad eū: qm vas electōnis ē mihi iste: vt portet nomē meū coram gentibꝰ & regibus & filijs isrl. Ego ostendā illi quanta oporteat pati p nomine meo. Accessit ad eum ananias & dicens: q dñs ihs qui sibi apparuerat in via miserat eum. Et posita manu super eum: ceciderūt tanq squame ab oculis eius. Et visum recepit. Baptizatusq accipiens cibum pfortatus est. Ingressusq synagogas que erant damasci pdicabat ihm. qm hic est filius dei: & p scripturas puincebat iudeos disputans cū eis. Stupebantq magis: eo q prius psequebat discipulos xpi. Ubi nota fm̄ augustī. q vbi ptās dat iniqui a malo phibēdi sunt & ad bonū cogendi exemplo hoc. Plaz si volūtas mala semp sue pmittēda eēt libertati. q̄re paulus nō est pmissus in psecutione ecclie. Sz pstratꝰ vt crearet excecatꝰ vt mutaret: mutatꝰ vt mitteret. missus est vt q̄lia fecerat in errore talia p veritate pateret. xxiij. q. iiij. Quis.

Cūq iudei facto cōcilio quererēt mortē eiꝰ & custodiri facerēt portas citatis vt eū capent: hꝫ scito sbmissus ē nocte in sporta p muros ciuitatis a discipulis & sic euasit.

Cūq inde venisset irlm tēptabat iungē se discipulis & oīs timebāt eū nō credētes verū eē discipulum & simulatū ad nocendū. Barnabas aūt duxit eum ad aplos insinuās quō in via vidisset dñm. & quē eēt puersus: ac damasci fiducialr pdicasset i noīe ihu. Eratq cū illis intrās & exiēs in irlm disputabatq cū grecis & loq̄batur cū gentibꝰ: & qrebāt eū occidere. Qd cum cognouissent frēs. deduxerūt eū cesareā & dimiserūt tharsum: Ecclesia aūt p totā iudeā & samariā habebat pacem et edificabatur ambulās in timore dñi: & psolatōne spūssancti replebat.

Petrus aūt di- §. VII.

scurrens venit liddam. Ibiq in nomīe ihu sanauit paraliticū noīe eneā. In ioppem q̄ q̄ ppe liddam erat cū moreret dieb illis quedaz discipula noīe tabita plena elemosynis & opib bonis: mussum fuit p petro rogando ne pigritaret venire illuc. Qui cum venisset & mortuā inuenisset. mor lachrymis & precib viduax & aliorum quib tabita faciebat vestes & alias elemosynas: resuscitauit eā. Quo diuulgato miraculo multi crediderūt in ihm.

Erat aūt in cesarea quidā gentilis nomine cornelius centurio cohortis que dicit ytalica vir religiosus timēs deum cum omni domo sua: faciens elymosynas et deprecans deum semp. Hic hora nona vidit angelū dei manifeste. s. in forma hūana sibi dicentem q orationes sue & elymosine ascende-

rant in ꝓspectu dei. Orabat eñ ꝓ salute sua. et q̄ mitteret ꝑ petro q̄ tūc erat in ioppem in domo sy/monis coriarij. Et hic sibi diceret quid eū oporte ret facere ꝓ salute ꝓsequēda. Qui cū missiset duos ex domesticis suis. apꝛopinquātibus illis ciuitati ioppe: petro hora sexta orāti in supiori parte domus cū esuriret ⁊ interim sibi pararet̄ cibus factus est sup eum excessus mentis ⁊ vidit celum apertū ⁊ vas quoddam velut lintheum submitti de celo quatuor initijs in q̄ erant omnia quadrupedia serpentia ⁊ volatilia. Et facta est vox ad celo dicens surge petre: occide ⁊ manduca. Et petrus. Absit a me dñe: qm̄ nunq̄ manducaui cōe ⁊ immundū. Et vox scō ad eum. Q̄d deus purificauit tu ne cōe dixeris. Et factum est hoc ꝑiter tercio. Et vas demū receptum est in celum. Cuu q̄ petrus cogitaret sup visionē quid significaret: nuncij cornelij pulsarūt ostiū domū illius querentes petꝛ. Cui dixit spū sc̄o surge vade cuz illis qui petūt te. nihil dubitans quia ego misi illos. Per illam aūt visionē dabat intelligi q̄ petrus cū ceteris apostolis nō solū iudeos: sed ⁊ gentiles īmū/dos ꝑ ritus ydolatrie deberent occidere a vicijs ⁊ comedere. i. incoꝛpoꝛare cōuersos ad fidem ecclesie. quod factū est tūc in cornelio cum familia sua postea in toto oꝛbe. Applicante ergo petro cesaream. cornelius ꝓuocatis cognatis et amicis. obuiꝰ fuit petro ⁊ ꝓcidens adoꝛauit eum. Sed petrꝰ sibi to leuauit eum dicens. Surge ego homo sum sicut tu. Intranſq̄ domuz interꝛogauit a cornelio causam sue vocatōnis. Qui explicauit sibi apparitōnem angeli hoc dicentis. Unde ⁊ parati erāt facere quecuq̄ mandaret eis. Et petrus. In veritate ꝓperi. q: nō ꝓsonaꝛ acceptoꝛ est deus: sed i omni gente qui timet deum ⁊ operatur iusticiā acceptus est illi. Et p̄dicans illis ihū passionem resurꝛectōnem miracula ⁊ sanctitatem: cui oñs ꝑphete testimoniū ꝓhibent accipe remissionez peccatoꝛ ꝑ nomen eius. Hec petro loquente: cecidit spiritussanctus sup omnes qui audiebant verbū sc̄z in specie ignis. Et obstupuerūt ex circūcisione fideles qui venerant cū petro: quia ⁊ in natōnes id est gentiles gr̄a spūssancti diffusa est. audiebāt eum ⁊ illos loquētes varijs linguis ⁊ magnificātes deū. Quos oñs petrus fecit baptizari in nomine ihū xp̄i. Reuertente aūt petro hierosolimaz post aliq̄s dies. quidā ex iudeis ꝓuersis ad fidez zelantes ꝑ lege disceptabant aduersus ꝑetrum. Quare introisset ad viros gentiles ⁊ manducasset cum eis. s. cum cornelio ⁊ familia sua. At ꝑetrus retulit eis visionem suam sup his: ⁊ cornelij vocantis eum ⁊ mandatū domini ꝓcludens. ego quid eram qui possem ꝓhibere deum. His auditis tacuerūt glorificauerūtq̄ deū dicentes. quia ⁊ deus gentibus pn̄iam ad vitaz dedit. Ex quo innuit̄ q̄ p̄lati ⁊ si non teneant̄ ex debito: tñ debent aliq̄ rationem assignare subditis in rebus obscuris que disponūt ad reꝓmendū querelas: vt habetur. ij. q. vij. Petrus. ⁊. §. sequen. Qui autē dispersi erāt in lapidatōne Stephani discurꝛebant p̄dicando ꝑ phenicem. cyprum̄ antiochiā iudeis tm̄. In antiochia autem loquentibus ad grecos magna multitudo ibi ꝓuersa ē. Quo audito miserūt apli ex hierosolimis barnabā plenum fideꝛ spūsctō. ad ꝓfirmādū illos i fide ⁊ doctrina. Qui barnabas ꝓgens tharsuz vbi erat paulꝰ duxit eū antiochiā. ⁊ ꝑ annū ibi ꝓuersati sunt i eccia: docētes turbā multā ibi ꝓuersaz. et primū ibi. s. antiochie discipuli xp̄i nūcupati sunt xp̄iani. q̄d nomē oēs fideles retinēt sp̄. Supueniētibꝰ aūt q̄busdā ꝓphis a hierosolimis antiochiā. agabꝰ ꝓphā: ꝑnūciauit famē magnā futurā in vniuerso orbe q̄ facta ē sub claudio impatoꝛe. discipuli aūt ꝓut q̄s q̄ hēbat ꝓposuerūt iu ministeriū mittere habitātibus in iudea fratribꝰ. Q̄d ⁊ fecerūt mittētes ad seniozes qui scz habebant ꝓuidere ꝓuersis viuentibꝰ in cōi ꝑ manꝰ barnabe ⁊ pauli.

Eotempoꝛe §. VIII.

misit herodes rex magnꝰ vt̄ affligeꝛet q̄sdā ꝺe eccle sia. ⁊ cū occidisset iā iacobū aplm frēm ioh̄. decapitādo i festo azimoꝛ: apposuit apꝛehēdere ⁊ pe. Q̄d ⁊ fecit ponēs eum in carcerē sb magna custodia vinctū duabꝰ cathenis. Nocte autē p̄cedente diē q̄ erat eū occisurꝰ. ecclia aūt interea sine intermissione oꝛante ꝑ eoꝛ: angelꝰ ei astitit cum lumīe ⁊ excitans eū dixit surge velociter. ⁊ sbito ceciderꝰ cathene de manibꝰ. Et dixit sibi q̄ se p̄cingeret et calciaret ⁊ vestimētū sumeret sequendo eū. ⁊ portis reseratis miraculose p̄ma sc̄a ⁊ tercia q̄ erat ferꝛea: egressus ē cū angl̄o. ⁊ ꝓcedētibꝰ vicū vnū angl̄s disparēte: petrꝰ in se reuersus q̄ paꝰ estimabat se somniaꝛe ait. Nūc scio vere q: misit dñs angelū suū q̄ eripuit me de manu herodis ⁊c̄. Accessit inde petrus ad domū marie matris Marci vbi multi erant ꝓgregati oꝛantes ꝑ liberatōe petri. ⁊ pulsante ostium petro accessit puella ad ostium vt sciret quis esset. Et cum cognouisset vocez petri pꝛe gaudio non subito aperuit: sed iuit nunciare q̄ ꝑetrus ei at. Cui dixerunt insanis. Cum autē illa affirmaret: dixerunt angelus eius ē. Cū q̄ ꝑetrus ꝑseueraret pulsans. aperientes ostiuz viderunt vere cē ꝑetrū. ⁊ obstupuerunt. Et narrauit quō liberatus esset. ⁊ significarent iacobo ⁊ fratribus. et egressus abijt ꝑetrus ad aliū locuz tutioꝛem. Herodes autez frustratus est̄ de maliguitate sua in ꝑetrum. Sed ⁊ punitus est. Nam descendens a iudea in cesaream ibi commoꝛatus est. Erat autem iratus tyꝛijs ⁊ sydonibus: ⁊ psuaso blasco cubiculario regis postulabant pacez eo q̄ alerentur regiones eoꝛ ab eo. Statuta autem die herodes vestitus veste regia sedebat pro tribunali ⁊ concionabat̄ ad eos. Populus autē acclamabat voces dei ⁊ non hominis adoꝛans euz pro deo. Nam veste sua auro ⁊ argento mirabiliter iutexta ⁊ ornata. sedens in loco vbi sol radiabat mirabilis splendoꝛ in eo apparebat. ꝓpter q̄d ꝓpls adoꝛabat. Et quia nō dedit gloꝛiā deo: sz sibi ꝓplacuit in illo cultu ⁊ veneratōne dei sibi exhibita. angelus domini ꝑcussit eum. ⁊ ꝓsumptus vermibus expirauit.

Cum aũt essent §.IX.

in ecclesia antiochie plures ꝓphete ⁊ doctores inter quos erat paulus ⁊ barnabas ministrantibus illis domino ⁊ ieiunantib⁹: dixit spiritussanctus. Segregate mihi barnabam ⁊ Saulũ in opus ad quod assumpsi eos scz ad p̃dicandum gentib⁹ di/scurrendo per orbem. qui ieiunantes ⁊ orãtes imposuerũt eis manus dimittentes eos. qui venert seleutiam ⁊ inde cyprum. ⁊ cũ pambulassent paulus et barnabas vniuersam insulam vsq; paphũ inuenerũt quendam iudeum magum pseudo ꝓ/phetam nomine barien seu elimam cum ꝓconsule sergio paulo viro prudente. qui ꝓconsul voca/re fecit paulũ et barnabã: desiderans audire ✠bũ dei ab eis. Sed ille magus barien resistebat querens auertere ꝓconsulem a fide. Sed paulus increpans eũ dure de sua malicia ⁊ falsitate. vocãs eum filiũ dyaboli: percussit eũ cecitate solo verbo Quod cernens ꝓconsul admirans sup doctrina domini credidit. Exinde ꝓfecti sunt pergẽtes pamphilie vbi Johannes qui et marcus ꝓsobri/nus barnabe recessit ab eis pergens hierosolimã videre suos. Ipsi aũt paulus et barnabas venerunt antiochiam et ingressi synagogam iudeorũ ad requisitõnem eorum paulus surgens fecit sermonem. referens quomodo deus elegisset patres eorꝫ. ducensq; de egypto dederat; terrã ꝓmissiõis post pegrinatõez eorꝫ p desertum quadragĩta annis. in qua terra eiectis ⁊ exterminatis. vij. natõib⁹ chananeorꝫ: dedit eis iudices vsq; ad samuelẽ ⁊ post eum reges precipue dauid: de cui⁹ semine/ibs xp̃c erat. quẽ Johannes baptista p̃dicauerat pl'o eum esse saluatorẽ. quẽ cum ꝓcurassent a pylato vt crucifigerẽ sine vlla cã: deus suscitauẽat a mortuis die tercia. ⁊ visue fuerat a multis q̃ tũc hec p̃dicabant. Quod totum p̃dixerat Dauid in ps̃. ibi. Filius me⁹ es tu ⁊c̃. Et alibi. Non dabis sanctum tuum videre corruptõnem. qõ de dauid nõ poterat intelligi. Et p ibm oñis qui credit iustificatur: nõ p opa legis mosaice. exortando eos ad fidem ihu: ⁊ ne in duricia remanerent. ⁊ multi iudeorꝫ et aduenarꝫ secuti sunt pauluz ⁊ bar. Sequenti sabbato cũ pene vniuersa ciuitas ꝓuenirz audire verbum domini: iudei repleti zelo inuidie ꝓtradicebant his que a paulo dicebanꝰ blasphe/mantes. Quib⁹ paul⁹ ⁊ barnabas ꝓstanter dixerunt. Vobis quidem scz iudeis oportebat p̃muz loqui verbum dei. sed qm̃ illud repellitis et indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cõuertimur ad gentes. Audientes aũt gentes gauise sunt. et glorificabãt verbũ dei. ⁊ crediderũt oñs quotq̃t p̃ordinati erant ad vitam eternam. Judei aũt cõcitauerũt religiosas mulieres ⁊ honestas ⁊ prios ciuitatis ⁊ excitauerũt psecutõez in paulũ et barnabaz: ⁊ iecerũt de finib⁹ suis. At illi excusso puluere pedũ in eos: venerũt ychoniuz. In ychonio p̃dicãtib⁹ in synagoga iudeorꝫ multi credide/runt iudeorꝫ ⁊ grecorꝫ. Qui aũt nõ crediderũt ex iudeis suscitauerũt psecutõez ⁊ ad iracundiã ꝓcitauerũt alias gentiũ aduersus fratres. Sed dominus dedit cito pacem: ⁊ multa signa fiebant p eos diuisa est aũt multitudo ciuitatis ⁊ quidaz erant cum iudeis quidã cum aplis: factoq; gentiliuz et iudeorũ cum principib⁹ suis magno tumultu: ita vt ꝓtumelijs afficerent ⁊ lapidarent eos. Intelligentes hoc fugerũt ad ciuitates licaonie ⁊ listris ⁊ ꝺeben. Predicabant aũt paulus ⁊ barnabas in listris. ibiq; paulus quendã claudum nõ valentẽ ambulare cum credidisset doctrine ei⁹ sanauit ipsum. Quod videntes turbe clamauerũt dicẽtes: dij siles facti hoib⁹. descenderũt ad nos. vocãtes barnabã iouẽ ⁊ paulũ mercuriũ q̃ ipe erat dux ꝛbi. Quib⁹ etiã sacerdos iouis volebat cuz turbis thauros ĩ sacrificiũ offerre: ꝙ paul⁹ ⁊ barnabas cõcissis vestib⁹ ꝓhibuert clamãtes ⁊ dicẽtes. Quid facitis: ⁊ nos mortales sum⁹ siles vob hoies. ⁊ annunciam⁹ vob ꝓuerti a dijs vanis ad eũ viuũ creatorẽ oim. Qui vix sedauerũt eos ne eis imolarent. Supuenert aũt quidaz de ychonio ⁊ antiochia iudei. q̃ psuaserũt turb̃ ⁊ lapidãtes paulum traxerũt ex ciuitatẽ estimantes mortuũ. Circũdãtib⁹ aũt eũ discipul surgẽs ingressus ẽ ciuitatem. Et exinde ꝓfecti sunt in derben: reuersisq; listraz p ychoniũ ⁊ antiochiã: ꝓfirmabãt aios discipulorũ exhortãtes vt pmanerent in fide: et qm̃ p multas tribulatõnes oz nos intrare in regnuz dei. Et cũ ꝓstituissent illis p singlas ecclias p̃sbyteros et orassent: ꝓmẽdauert eos dño in quẽ crediderunt transeũtes p lisiã venerũt pamphiliã. postea in pgen ⁊ antiochiã euãgelizãtes vbiq; narrãtes q̃nta p eos fecisset de⁹ et de ꝓuersione gentiũ.

Quidam autem .§.X.

descendẽtes de iudea ex ꝓuersis ex iudaismo docebant fratres q̃m nisi circũcidamini fm morem moysi: nõ potestis salui fieri. Quib⁹ ꝓtradicentibus paulo ⁊ barnaba facta est seditio nõ modica inter discipulos antiochie ex ista ꝓtrarietate opinionum.. Statuerũt autẽ mittere hierosolimam ad apostolos p decisione hui⁹ questionis. Missi sunt aũt ex vna parte barna. ⁊ paulus. et alij p pte ꝓtrarium sentientium. qui applicantes hierosolimam susceptí sunt honorificate ab apostolis et ecclesia. et ꝓuenerunt apostoli et seniores videre de verbo hoc. Ubi nota hoc fuisse primũ ꝓciliuz ecclesie. Cunq; qõ ꝓpposita esset: surgens Petrus qui vt summ⁹ pontifex hẽbat determinare questionem. in qua qõne negocium fidei versabaꝰ. s. de obseruatõne legalium: dixit. Viri fratres vos scitis: quia a dieb⁹ antiquis elegit deus p os meum audire verbum euangelij gentes et credere. fide purificans corda eorum ⁊c̃. Concluſit determinãdo non esse gentiles conuersos grauandos ĩ obseruatõne legalium circũcisione et aliarum cerimonialiũ. Exinde locutus est in ꝓcilio Jacob⁹ minor archieps hierosolimis factus ab aplis. nõ tã/q̃ maior petro vel determinãs questionẽ: cũ hoc ad eũ non ptineret: sed p pte ꝓcilij seu alior de cõcilio approbans et ꝓfirmans determinntõez petri. sicut patres in concilijs respondere solent per placet. Quod cũ placuisset oñibus destinarunt

apostoli ⁊ seniores nunci
hominib⁹ ⁊ alios cum lin
filii ⁊ seniores his qui fu
alios fratrib⁹ et gentib⁹
q̃ quidã ex nob exeunte
turbantes aias vras: q
Concludentes vnius eti
vltra oneris vobis impo
abstinatis vos ab immo
guine ⁊ suffocato ⁊ fornic
phibuerũt vt tolleretur
rie. sedm ⁊ tertiã nec pur
sis q̃ ab his et observantes
rũ abominabiles hmõi vi
mando ⁊ attento inter eo
rꝫ p se malis⁹ q̃ gentiles
lꝫ solum cũ solutõne p
ma. Reuertãtes q̃ nũcij a
si sunt oĩa ⁊ solati in h
cente paulo ad barnabã
quib⁹ p̃dicauer at ad p
barnabas volebat in itin
bines q̃ ⁊ marcus ꝓsobr
rabat nõ cũ iudicab
hmõi: ex eo q̃ vt nimidus
tate. Vel vt nimis affectu
ad eos videndũ hierosolim
ens infirmitatẽ ⁊ ei affect⁹
phasia facta q̃ inter illo
uccem discederent. Ad tem
dauli ad diuersas ptes acc
ficerent plurib⁹ natõib⁹
dissensione peccauerũt: q
ucdatur vt dicat Dan. in
q̃ cum Johanne seu mar
las autem cum syla pam
ẽfirmans ecclias: ⁊ p̃cep
filoꝫ ⁊ seniorꝫ.

Peruenies

apostoli ⁊ seniores nuncios antiochiā paulum et barnabā ⁊ alios cum literis hec ꝓtinētibus. Apostoli ⁊ seniores bis qui sunt Antiochie ⁊ Syrie et cilicie fratrib⁹ ex gentib⁹ salutē. Qm̄ audiuimus q; quidā ex nob̄ exeuntes turbauerūt vos v̄bis. euertentes aīas vr̄as: quib⁹ non mandauim⁹ tē. Concludentes visuz est nobis ⁊ spūisancto: nihil vltra oneris vobis imponere q̄z hec necessaria vt abstineatis vos ab immolatis simulacroꝝ ⁊ sanguine ⁊ suffocato ⁊ fornicatōne. valete. Primum ꝓhibuerūt vt tolleretur suspitio ⁊ occasio ydolatrie. scōm ⁊ terciū nec ꝓuersantes cū iudeis ꝓuersis q̄ ab his ex obseruantia legis abstinebāt: reddere rēr̄ abominabiles hmōi vtentes: ⁊ inde oriret̄ indignatio ⁊ ꝓtentio inter eos. Quartū ꝓhibuerūt vt p se malū: ꝫ q; gentiles existimabāt illud licere sz soluti cū soluta: ideo ꝓhibuerūt ꝑm Tho. i sūma. Reuertētes g̈ nūcij antiochiā lectis lr̄is gauisi sunt oīs ⁊ ꝓsolati in his. Post aliq̄s dies dicente paulo ad barnabā vt discurrerēt p ciuitates quib⁹ ꝓdicauerat ad ꝓfirmādos conuersos i fide barnabas volebat in itinere cū eis vt ducerēt̄ Johānes q̄ ⁊ marcus ꝓsobrinus ei⁹. paulus aūt contradicebat nō eū iudicabat cū ydoneū ad tē mysterū: ex eo q; vt timidus recessisset ab eoꝝ societate. Vel vt nimis affectus ad ꝓpinquos iuisset ad eos videndū hierosolimā. Barnabas ꝓpatiens infirmitati ⁊ ei affect⁹ oīno volebat secū illuz ꝓficisci factaq; est inter illos dissensio ita vt abinuicem discederent. Qd̄ totū dispensauit deus: vt diuisi ad diuersas ptes accederēt: magisq; fructificarent pluribus natōnib⁹ ꝓdicando. Nec in illa dissensione peccauerūt: q; vterq; bono zelo mouebatur vt dicit Vin. in spec. hysto. Barnabas g̈ cum Johanne seu marco nauigauit cypr̄. paulus autem cum syla pambulauit syriam ⁊ siliciaz ꝓfirmans ecc̄las: ⁊ ꝓcipiēs custodire ꝓcepta apostoloꝝ ⁊ seniorū.

Peruenies aūt §.XI.

paulus cū syla listris inuenit ibi quēdam discipulum. i. ꝓuersum ad fidem nōie timotheū filium vidue fidelis pr̄e tū gentili. Hic est cui aplūs descripsit epl̄as duas q̄ habent̄ in canone. Et cuz ꝓcepisset paul⁹ hūc optime fame decreuit secū ducere. ⁊ q; incircūcisus erat. ne iudei ꝓuersi in illis ꝓtibus zelantes. p obseruatōne legaliū scandalizarent̄ ducēdo secū incircūcisuz: circūcidit eū secuz ducēs. Cū aūt transirēt frigiā ⁊ galaciaz. vetiti sc̄ a spūsctō loq̄ verbū dei in asia. s. p reuelatōez. Et cum temptarēt irebitiniaz nō ꝑmisit spūssanctus forsitā p̄stās aliqō impedimētū. i troade āt morā do i visione apparuit pau. vir macedo dep̄cās eū ⁊ dicēs. Trāsi i macedoniā ⁊ adiuua nos. Intelligēs ex h̄ pau. deo placē vt i macedonia p̄dicaz illuc accessit. ꝑmanēte āt aliq̄ tpe philippis q̄ ē ps macedonie: eūtes foras portā Paul⁹ cū socijs ad certū locū oīonis: obuiauer̄t cuidā puelle habēti spīm phitonicū. q̄ magnū q̄stū p̄stabat dn̄is suis i diuinādo. Clamabat āt ista p⁹ eos dicēs. hi homines sunt serui dei excelsi: q̄ annūciāt vob̄ viā salutis. Er cū hoc ageret plurib⁹ dieb⁹. dolēs sup h̄ pau. vna dieruz dixit spūi illi dyabolico: p̄cipio tibi in noīe ih̄u xp̄i exire ab ea. Qui stati dimisit eā Qd̄ videntes dn̄i eius qm̄ questū illū ꝓdidissent. indignati ꝓtra paulū ⁊ socios ꝓduxerūt eos ad ꝑncipes in foꝝ: ⁊ offerentes mgr̄atib⁹ dixerūt. hi homines ꝓturbant ciuitatem cū sint iudei: ⁊ annūciant morem quē nō licet nob̄ tenere cū sim⁹ romani plebs g̈ accurrens ⁊ mgr̄atus scissis tunic̄ eos iusserūt virgis cedi acriter: ⁊ in carcerē artū miserūt ligno stringētes pedes eoꝝ ⁊ sb̄ diligēti custodia. Media āt nocte paulo ⁊ sila laudātib⁹ deuz terremot⁹ fact⁹ est magn⁹: ⁊ carceris ostia apta ac vincula dissoluta. Expgefact⁹ āt custos carcer̄ videns eū aptū. estimauit illos fugisse. ꝓpter quod euaginato gladio suo volebat se occidr̄. Sed clamauit paul⁹ dicēs. Nil mali tibi fecer̄. h̄ em̄ oīs sum⁹. Qui assumpto lumine introiens ꝓcidit ad pedes sile ⁊ pauli. ⁊ credēs i ih̄m ad doctrinā eoꝝ baptizat⁹ ē cū familia sua. Facta die mgr̄at⁹ iussit custodi vt dimittēt eos liberos. Paul⁹ āt dixit Cesos nos publice ⁊ indēnatos hoies romanos miser̄t nos i carcerē: nūc occulte eiciunt. Nō erit ita: ꝫ ipi nos eiciāt. Qd̄ audiētes mgr̄at⁹. s. q; essent romani timuer̄t. Et veniētes dep̄cati sū eos vt exirent ciuitatē. Dixit aug. ꝓtra petilianū hereticū. Si in adiutoꝝ vim terreni imperij leges assumēdas putatis: nō reꝑhendim⁹. nā fecit h̄ paulus: cū aduersus iniurioſos romanū ciuē se eē testat̄. vt h̄ ⁊ infra. c. xxij. Recedētes g̈ venerunt thessalonicā in qua p tria sabbata paul⁹ i sinagoga iudeoꝝ disserebat de scꝑturis. insinuās q; oportuit xp̄m pati ⁊ resurgē: ⁊ q; h̄ ē xp̄c ih̄s quē ānū/cio vob̄ ⁊ multi crediderūt ex iudeis ⁊ gentilib⁹. Alij iudei repleti zelo de vulgo q̄sdā malos cōcitauer̄t ⁊ turbā ciuitat̄ ꝑ paulū ⁊ socios. ⁊ venientes ad domū iasonis nō inuenientes eos ibi: traxerūt ip̄m iasonē fidelē ⁊ aliq̄s alios ad ꝑncipes ciuitat̄. clamātes q; turbarēt ciuitatē ꝑ decreta cesaris faciētes: dicētes aliū regē eē ih̄m. Sed acceptа satisfactōne a iasone et socijs: dimiserūt eos. Paul⁹ āt occulte p noctē dimissus ē: ⁊ veit i beroen. qui suscepерūt cum auiditate verbum dei q̄tidie scrutantes scripturas in synagoga si hec ita se haberent. Et multi ceciderunt ex iudeis ac gentilibus vtriusq; sexus. Suscitataq; turbatōne a q̄busdam contra Paulum: fratres dimiserunt paulum. Indeq; deductus fuit athenas ⁊ ibi dispu/tabat cum iudeis in synagoga. ⁊ cum colentibus ydola in foro per omnes dies. Quidam autē epicheri et stoyci philosophi disserebant cum eo. Et quidam dicebant. Quid vult semiuerbius h̄ dicere: Alij dicebant. Nouorum demoniorum videtur hic annunciator esse: quia predicabat resurrectionem mortuorum. Et apprehensum euz duxerūt ad ariopagum: dicentes. Possumus scire que hec est noua doctrina tua. Volumus scire q̄ nam hec suut. Ariopagus est quedam villa seu ciuitas vbi colebatur Mars in qua erat precipuum studiū ꝓhorum. Et dicitur in textu. Athenienses oīs ⁊ aduene hospites ad nil aliō vacabant nisi

audire aut dicere aliquid noui. Stans ergo paulus in medio ariopagi ait. Viri atheniēses p oīa supstitiosos vos video: ꝓteriens eīm t videns simulacra vra. inueni arā in qua scriptū erat. s. ꝓto titulo ignoto deo. Qđ ḡ vos igrantes colitis: hō ego annūcio vob. Ex his igit sumpsit materiā p̄dicandi. dicens q dē creator celi t terre cum det oībus vitā t inspiratiōez: fecitq ex vno hominū genē inhabitare sup terrā. definiēs statuta tpa t terminos habitatōnis eoz querere deū si forte attrectent eū aut inueniant. q̄uis nō longe sit ab vnoquoq nostrū. in ipo eīm viuim⁹ mouemur et sum⁹ sicut quidā vīm poetaz dixerūt. ipsi⁹ eīm genus sum⁹. Ex hoc ꝓbat Beda licere doctoribus seu p̄dicatorib⁹ inducere auctoritates gentilium. di. xxxvij. Turbat. Raro tñ hoc egit apls. Cuz ḡ audissent verba apli p̄dicātis futurā resurrectionem: quidā irridebant eū. alij dixerūt audiemus te de hoc iterū: t aliqui inherentes doctrine pauli crediderūt. inter quos fuit dyonisi⁹ ariopagita suprad⁹ict⁹ maximus phs: cum damari vxore sua

Egressus paulus ab athenis venit corinthum t inueniens quēdam iudeū noīe aquilam ponticum genere: t priscillā vxorē suā. qui venerāt ab ytalia: eo q p̄cepisset Claudi⁹ impator abscedere oīs iudeos a roma: accessit ad eos. Et q eiusdē erant artis. s. scenophactorie: manebat apd eos t opabat. Sicq de labore manuū suaz ꝓuidebat sibi t socijs Timotheo t sile qui secū erant. Contradicentib⁹ aūt iudeis t blasphemantib⁹ doctrine pauli: ait ad eos. Sanguis vr sup caput vīm. Mund⁹ ego: ex hoc ad gentes vadā. Et inde migrans venit in domū Tyti iusti t colentis deum. Crispus aūt archisynagogus credidit cuz omni domo sua: t multi corinthioz baptizati sunt. per noctem aūt dīs in visione ꝓfortauit eum ne timeret q secum erat: t ꝓstanter p̄dicaret: q populus erat sibi in ciuitate illa scz ꝓuertendus ad fidem. Ibi t ibi pmansit p annū cum dimidio docēs verbum dei. Gallione aūt ꝓconsule achaie existente insurrexerūt iudei vno aīo in paulū t dixerūt ante tribunal accusantes: q cōtra legem hic suadet colere deum. Incipiente paulo respondere: dixit Gallio ad iudeos. Si esset iniquū aut pessimum facinus o iudei audirem vos. Si vero q̄stiones sunt de verbo t noībus legis vestre: vosipsi videritis: iudex ego hoz esse nolo. t remouit eos a tribunali. Demū valefaciens paulus fratrib⁹ perexit in syriam. t postea ephesim: exinde galatiam: t frigiaz ꝓfirmans oīs discipulos. Ephesim autem cū esset: deuenit illuc quidaz iudeus nomine apollo alexandrin⁹: vir loquens potens in scpturis. Hic edoctus viam dīi feruens spū: loquebat t docebat diligenter q̄ erant ibu. sciens tñ baptisma iohis. hūc cum audissent priscilla t aqla qui illuc venerāt cum paulo: assumpserūt eum t diligentius docuerūt eum viam dīi. Veniēsq paulus achaiam multū ꝓtulit his q crediderant. vehementer eīm iudeos reuincebat publice oīdens p scripturas esse ihm xp̄m quem scz p̄dicabat.

Cum aūt paulus iterū veniss ephesim inuenit quosdam discipulos. i. xp̄ianos. quos interrogauit si recepissent spīm sanctum scz visibiliter in specie ignis. Qui cum respondissent se nescire si est spūs sanctus t tñ baptizatos baptismo iohis. Qui fecit eos baptizari in noīe dīi ihu xp̄i. Quo facto paulo imponente manus vt eīs crismatis. Venit spūs sanctus sup eos t loquebant līguis ꝓphantes. Erant aūt numero. xij. Quotidie autem disputabat suadens de regno dei qd factum est p biennū ita vt oīes qui habitabant in Asia audirent verbū dei iudei t gentiles. virtutesq de us faciebat p manus pauli: ita vt etiam sup languidos deferent a corpe eius sudaria vel semicia. t recedebant ab eis languores: t spūs immūdi egrediebant. Temptauerūt aūt quidam exiudeis exorciste inuocare nomen ihu sup demoniacos vt expellerent demones dicētes. Adiuro vos p ihm quē p̄dicat paulus. erant aūt cuiusdaz seruie principis sacerdotū. vij. filij hoc facientes. Respondens aūt spūs nequā ait. Jhm noui t Paulum scio: vos aūt qui estis Et insiliens hō in quo erat demoniū pessimū in eos inualuit ꝓtra ipsos ita vt nudi t vulnerati effugerēt de domo illa. et diuulgatū est hoc oīm⁹ iudeis t gentilib⁹ habitantibus epheſi: t magnificabat nomen dīi ihu. Adultiq credentiū veniebant ꝓfitentes actus suos. Multi aūt ex eis qui fuerāt curiosa sectati cōtulerūt libros scz artis magice t ꝓbusserūt eos coram omnibus. Et ꝓputatis pcijs eoz inuenert pecuniā denariorz quinq̄ginta miliū.

His expletis di/ §.XII.

sposuit pau. i spū trāsita macedonia t achaia: ire hierosolimā di. qñ p⁹ q̄z fuero ibi: oz me vidē romā. t mittēs i macedoniā timotheū t erastū: ipse fmāsit ad tp̄s i asia. eo aūt tpe facta ē turbatō nō mīma de via dīi. Nā qdā demetri⁹ noīe argēta/ri⁹ q faciebat edes diane argēteas: vñ p̄stabat q/stū nō modicū artificib⁹ ex illo artificio, cōcitauit opifices ꝑ paulū dicens. q: cū p̄dicet cōtra deos. asserēs qñ nō sunt dij q fiūt manib⁹ hoim: euacuabit cult⁹ diane. nō solū ephesi: ꝫ in tota asia t destruet quē colit tota asia t orbis. his auditis repleti ira clamauerūt dicētes. Magna diana ephesioz: t impleta ē ciuitas ꝓfusione. et impetū fecerūt vnanimit in theatz rapto Gaio t aristarcho macedonib⁹ comitib⁹ pauli. Ipo aūt paulo volēte intrare in ꝓplm. nō pmiserūt discipli ne. s. occideretur. Sz t qdā amici ei⁹ rogauerūt vt nō se daret in theatz: alij aliud clamabāt. Eratq̄z eccia ꝓfusa t plures nesciebāt ex q̄ cā ꝓuenissent. De turba autem detraxerūt alexandz ꝓpellētib⁹ eū iudeis Alexander aūt silētio manu postulato. cū vellet rēdere rōnez cogscētes eū iudeū ee: q̄si p duas horas clamauerūt magna diana ephesioz. Et cū sedasset scriba turbā dixit. Viri ephesi: t qs ē q nesciat ephesioz ciuitatē cultricem eē magne diane iouisq̄z ꝓlis. Cū ḡ his ꝓtradici non possit: vos sedatos eē t nil temere agere optz. Adduxistis homines istos neq̄z sacrilegos neq̄z blasphemantes deā vram. Qđ si demetri⁹ t q̄ cū eo sunt artifices

habent aduersus aliquez cām: ꝙuentus fozentes agant̄ z ꝓconsules sunt accusent inuicez. Nam z piclitamur argui seditōnis hodierne: cū null⁹ obnixus sit de q̄ possim⁹ reddere rōnez ꝓcursus h⁹ his dictis dimisit eccliam. Postq̄ aūt cessauit tumultus vocatis paul⁹ discipulis exhortat⁹ valedixit. z venit in greciā. vbi cū fuisset p tres menses facte sunt illi insidie a iudeis nauigaturo ī sy/riam. habuitq̄ ꝓsilium vt reuerterek in macedoniam. Et comitati sunt eū thimothe⁹ secundus et Gaius z alij ex asia z thessolonica. venięteseq̄ troadem ibi mozati sunt diebus septem. Una autez dierū cū ꝙuenissent ad frāgēdū panē paul⁹ disputabat cū eis. ꝓtraxitq̄ sermonē vsq̄ ad mediam noctē. Erant aūt lampades copiose in cenaculo: vbi erant ꝙgregati. Quidam aūt adolescēs noie euticus sedens sup fenestrā ad audiendū. cū mergerek somno graui disputante diu paulo: cecidit de tercio cenaculo deozsum: z sublatus oblat⁹ est mortu⁹. Ad quē cum descendisset paul⁹ incubuit sup eum z ꝓplexus dixit. nolite turbari: aīa enim ei⁹ in eo est. Ascendensq̄ in domū frangensq̄ panem z gustans ꝓtraxit sermonē vsq̄ in lucē. Ad/duxerūtq̄ puerū viuentem z ꝓsolati sunt valde. Ascendēteseq̄ nauē paul⁹ cum discipulis aplicuerunt in asson: z inde nauigarūt ꝓtra chium. Postea aplicuerūt samū z die sequenti miletū. Festinabat aūt si possibile sibi foret diem penthecostē facere hierosolimā. A mileto aūt mittens ephesū vocauit maiozes natu eccīe. qui cuz venissent ad eum: dixit illis. vos scitis a prima die q̄ ingressus sum in asiā qualiter vobiscū p omne tp̄s fuerim. seruiens deo cū omni humilitate z lachrymis mltis z temptatōnib⁹ q̄ mihi acciderūt ex insidijs iudeozum. Et q̄ min⁹ nihil vobis subtraxerim vtiliū vt annunciarē vobis z docerem publice z per domos testificans iudeis z gentib⁹ in deū pn̄iam: et fidem in dn̄m ih̄m xp̄m. Et nunc ecce alligat⁹ ego spū vado in hierusalē: q̄ in ea mihi ventura sunt ignozans: nisi q̄ spūssanctus p oīs ciuitates p/testatur mihi dicens⁹ qm̄ vincula z tribulationes me manent hierosolimis. Sed nihil hoz vereoz: nec facio aīam meā p̄ciosiozem me dūmodo consumē cursum meū z ministeriū verbi. Et nūc scio q: faciem meam ampli⁹ nō videbitis: quapropter ꝓtestoz vos hodierna die: q: mūdis sum a sanguine omniū. Non em̄ subterfugi quo min⁹ annūciarem vobis omne ꝓsiliū dei. Et de hoc nota. distī. xliij. Ephesijs. Attendite q̄ ait vobis z vniuerso gregi in q̄ posuit vos spūssanct⁹ epōs. regē eccle/siam dei quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio q̄ post discessum meū in vos veniēt lupi graues nō parcentes gregi. s. heretici z pseudo p̄dicatores. Et nūc ꝓmendo vos deo z verbo gratie eius z vigilate mente retinentes q̄ dixi. argentū et aurum aut vestem cuiusq̄ nō ꝙcupiui. vos scitis qm̄ ad ea q̄ mihi opus erant z his q̄ mecū sunt: ministrauerūt man⁹ mee. Omnia ostendi vobis: quoniam sic laborantes oportet susc̄ipere infirmos: ac nemini verbi domini ih̄u: qm̄ ipse dixit. Beatius est magis dare q̄ accipere. Istud nō reperitur in euangelijs dictū: nec tū dubitandū quin dixerit. cum apls cui a xp̄o reuelatū est euangeliū referat. Adulta em̄ xp̄c z fecit z dixit q̄ euangeliste reticuerunt: vt extra de cele. mis. Cum marthe. de h̄ eti/am. xvj. q. j. Predicator. Demū positis genibus orauit cū illis magnusq̄ fletus factus est omniuz osculabanturq̄ eum. dolentes maxime. quia dixit non eum visuros amplius. z deduxerunt eum ad nauem.

Nauigantes .§.XIII.

venimus choum. sequenti die rodū: inde patiraz Et nota q̄ lucas auctor libri hic z in alijs locis loquit̄ de hui⁹ pegrinatōne in ꝓsona prima. s. venimus: q: socius fuit itineris z comes indiuiduus. Exinde syriam z thirū. A thiro in cholomaydaz z alia die venerūt cesareā. ibiq̄ intrauerūt in domū philippi qui vnus erat ex. vij. dyaconib⁹ de q̄ supra cui erant quatuor filie virgines ꝓphetātes z cū morarek in domo eius p dies aliquot. Superuenit quidā a iudea ꝓpheta noīe agab⁹ intrās h̄ in domū vbi erat paulus cū socijs: tulit zonā pauli cum ea ligans manus z pedes sibipsi z ait. hec dicit spūssanctus. virū cui⁹ est hec zona alligabūt eū in urlm iudei z tradēt in manus gentium. Q̄ cum auditū esset. rogabant eū sui z alij illius loci ne ascenderet in hierusalem. Tūc paulus ait. q̄d facitis flentes z affligentes coz meū. Ego em̄ non solū alligari sed etiā mori paratus sum in hierusalem ꝓpter nomen domini ih̄u. Et cum ꝑei suadere nō possem⁹ ait Lucas: quieuim⁹ dicentes dn̄i voluntas fiat. Post dies igit̄ illos ascēdens hierusalē qui libenter recepti sunt a fratrib⁹. z sequenti die introiuit paulus cū socijs ad iacobū. s. minozem. vbi erant z seniozes ecclesie ꝙgregati. Quos cuz salutasset: narrabat paulus p singula quāta p eū fecisset in gentib⁹ dn̄s p mysteriū eius. sup quib⁹ magnificabant deū. Dixerūt autez paulo vides frater quot milia sunt in iudeis qui crediderunt: z omnes emulatozes sunt legis. Audierūt autez de te. q: discessionē doceas a moyse eoz qui sunt p gentes iudeoz. z q̄ nō debent circūcidere filios z alia ceremonialia seruare. ꝓsuluerūt g̃ ei ad tollendum scandalū z hmōi opi. a iudeis. qō cuz q̄tuor ex iudeis ꝓuersis qui habebant sup se votuz vt sanctificaret se cum eis in templo fm mozez legis z ꝓpter hoc reputarent iudei zelatozes legis: iudicarent falsa ee q̄ audierāt de paulo. exq̄ z ipe fuabat legē in hmōi vot̄ explēdis cū alijs. qō fecit paul⁹ die seq̄nti intrās in templū cū illis q̄tuor ad oblatōez faciendā. Ibi aūt q̄ de asia venerant iudei videtes paulū ī templo. ꝓcitauerūt oēm populū aduersus eū z iniecētes man⁹ī eū clamabāt Viri israelite adiuuate: h̄ ē hō q̄ aduersus ꝓplm z legē. z hūc locuz vbiq̄ docet. Insup z gētiles induxit ī templū. Cōmota ē igit̄ tota ciuitas. Et apphēdētes paulū trahebāt ex templū. i. atria tēpli. Et cū q̄rerēt occidē paulū audiēs tribun⁹ q: tota ꝓfundit̄ ciuitas: cucurrit ad locū cū militib⁹. quē videtes iudei cessauerūt pcutē paulū Tribun⁹ aūt apphēdēs pau. ligauit duab⁹ cathenis introgās

quis eēt: alij aliud clamabant. Et cū nō posset di
scerni p tumultu: iussit duci i castra. Et cū veniss
ad grad⁹ prigit vt portaret a militib⁹ ppter vim
plī clamātis. Tolle eu. Dixit aūt paul⁹ tribuno.
Si liceret ei etiā loq. Qui dixit paulo. Nonne tu
es egypti⁹ ille. q añ hos dies tumultum pcitasti t
eduxisti in desertū q̄tuor milia siccarioꝝ viroꝝ. Ait
Lui pau. Ego su iude⁹ nō ignote citat⁹ mūiceps
Rogo te pmitte me loq ad plm. Qō cū pcessisset
stans pau. in gradib⁹ t mag silentio facto vt audi
ret: locut⁹ ē hebraice dicēs. Viri frēs t pres au
dite quā ad vos reddo rōe. Ego vir iude⁹ a thar
so cilicie erudit⁹ ad pedes gamalielis nutrit⁹ i ci/
uitate ista emulato⁹ legis sīc t vos nūc est⁹ psecut⁹
q ē rem circa eū gestā. quō. s. eūti damascū ad p
seqndū t capiēdū xpianos: circūfulsit eū lux ppe
damascū. quā quidē videt socij ꝑ vocē nō audie
rūt dicentē sibi. Saule saule tc. put hr̄ ē. capi. ix
Factū est āt reuertēti mihi i irl'm et oāti i templo
me fieri i stuporē ment⁹ t vidē illū dicentez mihi.
Festina exi velocit de irl'm: q nō recipiēt testimo
niū tuū de me. Vade qm ad natōes mittā te. Au
dierūt ꝑ eū vsq ad hūc verbū t tūc leuauerūt vocē
dicentes. Tolle de terra hmōi hoiem. non enī fas
est eū viuē. Vociferātib⁹ aūt eis t pjciētib⁹ vesti
mēta t puluerē i aerē iactantib⁹. iussit tribun⁹ eū
in castra induci t flagell'i cedi t torqueri: vt sciret
cām ppter quā sic clamassent ei. Et cum astrinxis
sent eū lorīs: dixit paul⁹ centurioni. Si hoiez ro/
manū t idēnatū lz vob flagellare. Qō cū cēturio
nūciasset tribuno. Tribun⁹ āt introgans si roma-
nus eēt: et ille affirmasset dixit tribun⁹. Ego mul
ta sūma. s. pecunie hāc ciuitatē psecut⁹ sum. t pau-
lus. Ego aūt in ea nat⁹ sum Ex hoc recesserūt ab eo
q erāt torturi: ppto q eēt roman⁹ t tribun⁹ timu/
it. Postea die volēs scire diligētius q̄ excausa:
accusaret a iudeis. soluit eū t iussit sacerdotes cō
uenire et oē psiliū. Et pducēs paulū statuit inter
eos. Intendēs āt paul⁹ in psilio ait. Viri fratres.
Ego oi pscia bona cōuersat⁹ sum añ dīm vsq in
hodiernū die. pnceps āt sacerdotū ananias pce/
pit astantib⁹ sibi pcutē os ei⁹. Tūc paul⁹ ad eum:
pcutiet te de⁹ paries dealbate. Et tu sedens iudi-
cas me fm legē: t ptra legē iubes me pcuti. In q
apls nō maledixit: ꝑ ppḥando dixit sacerdotiū il
lud vetus q̄si dealbatū p ypocrisim destruendu
Et cū dicerēt astātes. Sūmū sacerdotē dei male-
dicis. Rndit. nesciebā q: pnceps ē sacerdotū. nec
in hr̄ dixit mendaciū. s. q: nō reputabat illū sūmū
sacerdotē: qm̄ reuera nō erat ꝑ cessauerat figura.
Hec aug. xxiij. q. j. Parat⁹. Sciens āt paul⁹ q:
vna ps pgregatoꝝ in psilio erat phariseoꝝ. alia
saduceoꝝ: exclamauit i psilio. Viri frēs ego pha
riseus sum filius phariseoꝝ. de spe t resurrectōne
mortuoꝝ ego iudicor. Et ex hr̄ facta ē dissensio in-
ter eos t soluta ē mltitudo. Saducei ei dicūt nō
esse resurrectōnez neq angelū neq spm: phariseī
vtrūq; pfitent t bñ. Fact⁹ est ꝑ clamoꝝ magnus t
surgētes quidā phariseoꝝ pugnabāt p eo exquo
erat de secta sua dicētes. Nihil mali inuenimus i
hoie isto. Quid si spūs locut⁹ ē ei: aut angel⁹. Cū
ꝑ magꝝ dissensio facta eēt inter eos timēs tribun⁹ ne
paul⁹ discerpet ab eis: iussit milites rapere eum de
medio t duci in castra. Seqnti nocte assistens ei
dñs ait. pstans esto paule sīc ei testificat⁹ es ō me
in irl'em sic te oꝝ t rome testificari. Facta āt die
collegeft se quidā votū faciētes se nil comedē vel
bibere nisi p⁹ occiderēt paulū. q erāt plus q̄. xl.
viri. Qō votū insinuaft pncipib⁹ sacerdotū dicē
tes q peterēt a tribuno paulū iteruz mitti ad eos
aliqd certi⁹ cogniturī: q facto i via occiderēt eum
Audiuit āt hr̄ filī⁹ sororꝝ pauli adolescēs: t intrās
castra nūciauit insidias paulo. Qui centurionem
vnū rogauit vt duceret ad tribunū hāc ei secreta
referre. Ad quē accedēs explicauit insidias para
tas paulo ad occidendū. Tribun⁹ āt timēs ne in/
dei vi rapent eum. t ppter hr̄ ipe calūniā pateret:
q̄si huic rei acqeuisset ꝑ pecunia cū roman⁹ eēt fe
cit pare. cc. milites t eqtes. lxx. et lancearios. cc.
q scōa hora noctis ducerēt paulū saluū ad felicē p-
sidē cū epla ptinēte cām hr̄ missionis ad eu. qr. s.
cū eēt roman⁹ t nil dignū morte patrasset. ꝑ a iu/
deis de qōnib⁹ legis accusaret: t iudei insidias mor
tis ei passent vt diligentius iudicaret ab eo. Qō
totū factū est Cū āt felix pses recepisset epla. au
dito a paulo q eēt de cilicia: dixit audiā te cū ac-
cusatores tui venerīt: iussitq; custodiri eū. Ubi
nota fm aug⁹. q paul⁹ nō vite sue trāsitoꝝ: ꝑ ec/
clesie dei psuluit: qñ ptra illos q occidē eū pspira
uerāt psiliū eoꝝ vt tribuno pderet effecit. s. mit/
tens ad eū nepotē suuz. Ubi fcm ē vt ad locum q
fuerat pducend⁹ deduceret miles armat⁹ ne illo-
rum pateret insidijs. xxiij. q. iij. Adaximian⁹. Et
si in illa deductōe aliqs deducentiū ab emul⁹ pau
li fuisset occisus in rixa vel ecōtra: nō imputaret
paulo. xxiij. q. v. de occidendis.

Post quinq §. XIIII.

dies descendit pnceps sacerdotū ananias cum q
busdā seniorib⁹ t tertullio q̄dā oratore cesaream
t audierūt psidē felicē aduersus pauluz. Et citato
paulo cepit accusare dicēs ḥba ad captandā be-
ninolentiā. Inuenim⁹ hūc hoiem pestifere exitā
tem seditiōez oīb⁹ iudeis i vniuerso orbe q etiā tē
plū violare conat⁹ ē. quē volum⁹ fm legē nr̄az iu
dicari. Supueniens tribun⁹ lisias vi rapuit eum
de manib⁹ nr̄is. Et affirmauerūt ceteri iudei cuz eo
hr̄ ita se hr̄e. Rndit aūt paul⁹ annuēte psidē. Et di
xit q neq in tēplo inuenerūt iudi eū aliq disputātē
aut pcursum facientē turbe: neq in synagogis ne/
q in ciuitate: neq pbare possunt tibi de quib⁹ ac-
cusant me. Confiteor aūt tibi quia deo meo deser
uio fm sectam q̄ dicit phariseorum. spem habēs
in deū t in resurrectōnem mortuoꝝ: quā t ipi ex/
pectant. Post annos autē plures elemosynas fa-
cturus in gentē meā veni et oblatōne t voto iue-
nerūt me purificatū in templo neq cum turba ne
q cū tumultu. Ipsi dicant quid in me inuenerūt
iniquitatis cum starez in psilio: nisi de hac vna so
lūmodo voce qua clamaui inter eos stans. quoni
am de resurrectōne mortuoꝝ ego iudicor hodie a
vobis. Dixit aūt felix. Cuz tribunus lisias descē-

verit audiā vos: iussitq; centurioni custodiri paulū t habere requiem. Post aliq̄t aūt dies veniēs felix cum drusilla vxore sua q̄ erat iudea vocauit paulū t audiuit fidem ihū ab eo. disputante autē paulo de iusticia t castitate t de iudicio futuro: tremefactus felix rñdit. Q̄ nūc attinet vade: tēpore opportuno audiā te simul: t sperans q; t pecunia ei dareť a paulo: ꝓpter qō t frequenter accersiens eum loquebať cum eo. Biennio autē expleto accepit successorem felix portiū festum. Felix autem volens gratiam parare iudeis reliquit paulum victum. Festus autē cum venisset in prouinciam ascendit de cesarea in hīm. Adierūtq; principes sacerdotū aduersus paulum rogātes gratiam vt iuberet paulum ꝓduci in hīm. insidias tendentes in via vt occiderent eum. Festus autē rñdit. Q; ex q̄ seruabať in cesarea q̄ ipse cito erat accessurus: illuc irent qui de aliquo accusare valent eum. Et post dies octo festus descendens cesaream ꝓ tribunali sedens iussit paulum adduci. Cunq; iudei multas t graues causas obijcerent quas ꝓbare nō poterant. paulo aūt ratōnem reddente q̄m neq; ꝓtra legem iudeoꝝ neq; ꝓtra templum neq; in cesarē quicq; peccaui. Festus gr̄am volens parare iudeis interrogauit: si vellet iudicari de his ab eo hierosolimā. Rñdit paulus ad tribunal cesaris sto: vbi oportet me iudicari. Iudeis nō nocui sicut tu melius nosti. Si nocui vel aliquid morte dignū feci: nō recuso mori. Si vero nihil eoꝝ in quibus isti me accusant feci: nemo pōt me illis dānare. cesarem appello. Tunc festus cum ꝓsilio locutus ait. Cesarem appellasti: ad cesarem ibis. Trāsactis aūt aliquib⁹ diēb⁹ agrippa rex t bernice descenderūt cesaream ad festum salutandū. Cunq; p dies ibi morarent: dixit Festus regi de paulo quō iudei cum ascendisset hierusalem postulant eius damnatōez. Quibus respondebat quia nō esset consuetudo romanis aliquez hominē damnare priusq̄ his qui accusatur ꝑsentes habeat accusatores: locumq; defendendi accipiat ad abluenda crimina. Cum aūt huc venissem sedente me ꝓ tribunali. iudei adūsus paulum accusantes nullam cām deferebant mali: sed qōnes quasdā de sua supstitiōne habebāt aduersus eum: t de quodā ihū defuncto quē paul⁹ affirmabat viuere. Hesitans ḡ de hui⁹ questiōne dicebam paulo si vellet ire hierusalem t ibi iudicari. Appellauit ad cesarem. Unō iussi eum seruari donec mittam ad cesarē. Agrippa aūt dixit Festo q̄ vellet paulū audire. Die ergo sequenti cū intrassent auditoriū rex agrippa t bernice cū multa ambitiōne iussit adduci paulum. referens quid actuz erat cum eo: t quō appellauerat. ꝓpter qō intendebat mittere eum ad cesarem: sed non habebat quid certum de eo scriberet. Et ꝓpterea iām eum interrogaret: vt exinde rex informaret festum q̄d scriberet. Neq; eñ videbať rationabile vinctum mittere t causam nō significare. Agrippa vero ad paulū ait. ꝓmittiť tibi loqui ꝓ temetipso. Tūc paulus extenta manu cepit ratōnem reddere dicens. De omnibus quibus accusor a iudeis rex agrippa estimo me beatum apud te. cū sim defensurus me hodie: maxime te sciente omnia q̄ apō iudeos sunt ꝓsuetudines t questiones. ꝓpter qō obsecro me patienter audias. Et quidē vitā meā a iuuentute nouerūt oīs iudei qui ẽ certissimā secta vestre religionis vixi pharisеus resurrectionem mortuoꝝ credens. de qua spe accusor a iudeis o rex. Et ego existimauerā me aduersum nomen ihū multa aduersa facere qō et feci hierusalē t multos sanctoꝝ incarcerans t insaniēs ꝑsequebar vsq; in exteras ciuitates. et adiecit visionem t locutōnem sibi factā a ihū cum appropinquaret damasco ad capiendū ꝓuersos ad fidem ihū concludens. Unde rex agrippa nō fui incredulus visioni sed iudeis t gentilib⁹ nunciabam vt penitē/tiam agerent t ꝓuerterenť ad deum. Hac ex causa iudei cum essem in templo ꝓprehensum tēptabant me occidere. Hec paulo dicente: festus magna voce dixit insanis paule. multe litere te ad insaniam ꝓuertunt. Cui paulus. Non insanio optime feste: sed sobrietatis t veritatis verba loquor. Credis rex agrippa ꝓphetis. Scio quia credis. Agrippa aūt ad paulū. In modico suades me fieri xp̄ianum. Et paulus opto apud deum t in modico t in magno: nō tm̄ te sed t oīs qui audiunt fieri tales qualis ego sum exceptis his vinculis. Et surgens rex agrippa t preses t bernice dicebāt adinuicem nil morte dignum fecit iste. Et agrippa ait Festo: dimitti poterat homo iste si cesarem nō appellasset.

Vtaūt iudica .§.xv.

tum est eū ire in ytaliā t tradi paulū cuz reliquis custodijs centurioni noīe Julio. ascendētes nauē in loca asie sustulim⁹. Exinde applicuim⁹ sydonez vbi centurio ꝓcessit paulo ad amicos t curam sui agere. Deinde applicuerūt listra q̄ est ꝑs cicilie: et ibi centurio transposuit paulū in aliā nauim alexandrinam nauigantē in ytaliam. Nauigantesq; applicuerūt ad quēdam locum qui dicebať boni portus. Et cū iam nō esset tuta nauigatio Paul⁹ hortabať ad ꝑmanendū ꝓpter pericula imminētia maris. Centurio aūt magis credēs nauclero: t gubnatori nauis q̄ Pau. voluit inde nauigare ad remanendū in loco ꝓmodioꝝ. Valida autem tempestate iactatis sequēti die iactū fecerūt: t tercia die suis manib⁹ armamēta nauis ꝓiecerūt. neq; sole aūt neq; luna apparentib⁹ ꝑ plures dies et tempestate non exigua in mente iam erat ablata spes oīs nr̄e salutis. Et cum multa ieiunatō fuisset: stans Paulus in medio dixit. Oportebat o viri audito me nō tollere a creta lucriq; facē hāc iacturam. Et nūc suadeo vobis bono animo esse. amissio eñ nulli⁹ aīe erit ex vob: ꝑ tm̄ nauis. Astitit eñ hac nocte mihi angelus dei cui deseruio dicens. Ne timeas paule cesari te oz astistē. t donauit tibi de⁹ oīs q̄ tecū nauigant: ꝓpter qō bono aīo estote viri. Quartadecia nocte supueniente appropinq̄ntes ad quēdā insulā media nocte tibāt i aspa loca deueire t nauī frāgi. Nautī āt q̄rētib⁹ fugē de naui, cū misissent scaphā sb obtentu

quasi inciperent anchoras extendere: dixit ꝑ-
lus centurioni ꝛ militib⁹. Nisi hi in naui manserit
vos salui fieri nō potestis. Tūc abscideſt milites
funes scaphe: ꝛ cū lux incipet fieri: rogabat pau-
lus oēs cibū sumere dicēs. ¶ Quartadecima ho-
die dies ē expectantes ieiuni pmanētes nihil ac-
cipientes. ꝓpter qđ rogo vos accipite cibū ꝓ sa-
lute vra: qz nullius vrm capilꝰ de capite pibit. et
cum hec dixisset sumēs panē: gras egit deo in cō-
spectu oim: ꝛ cū fregisset cepit māducare. alequi-
ores aūt facti oēs ꝛ ipi sumpserūt cibū. Eramus
aūt in naui oēs aie nō minus. ccl xx vj. Et saciati
cibo alleuiabāt nauē iactantes triticū in mare. et
pupis quidez soluebaſ a vi maris ꝓa īmobilis
fixa manebat. Militū aūt ꝓsiliū fuit vt custodias
occiderēt ne qs cū enatasset effugeret. Sz centu-
rio volēs seruare paulū ꝓhibuit ꝫ fieri. Jussitqz
eos q̄ posset natare mittere se ī mare ꝓmos ꝛ eua
dere ad terrā: ꝛ ceteros alios in tabulis ferebant:
ꝛ quosdā sup ea q̄ de naui essent. Et sic oēs eua-
serūt ad terrā. ¶ Et cū euasissem⁹ tūc cognouim⁹
qz mitelene insula vocabaſ. Barbari aūt ꝓstaba-
bant nō modicā humanitatē. Accēsa aūt pira re-
ficiebāt oēs nos ꝓpter ymbrē q̄ ūminebat ꝛ frig⁹
¶ Cū aūt ꝓgregasset paul⁹ sarmentoꝝ nō modicaz
multitudinē ꝛ posuisset sup ignē vipa a calore cū
ꝓcessisset invasit manꝰ eius. Barbari vō vt vide
rūt bestiā a manu pēdentē dicebāt adinuicē. vti-
qz homicida est hō hic. q̄ cum euaserit de mari vl
tro nō sinit eū viuere. At paul⁹ excutiens bestiaz
in ignē nihil mali passus est. qđ illi estimabāt ī tu
morē ꝓuersurū ꝛ moriturū. Et cū diu expectātes
nil mali viderēt in eo: ꝓuersi dicebant eū eē deuz.
¶ Publius autez princeps insule triduo excepit
eos benigne. Pfem aūt publij febribus ꝛ dissente
ria vexatū paulus ingressus ad eū oās sanauit.
Sz ꝛ oēs q̄ ī insula illa habebāt infirmos: duce
bant ad paulū ꝛ curabat eos. Deinde pꝰ tres mē-
ses venim⁹ siracusam. Et pꝰ triduū inde nauigā-
res applicuim⁹ regiū. die aūt seqnti puteolos vbi
inuētis fratrib⁹ rogati sum⁹ manere apud eos di-
ebꝰ. vij. Et sic demū venim⁹ romā. Et cū audissēt
frēs occurrerūt nob vsqz ad appij foꝝ ꝛ trib⁹ tab-
nis. Quos cū vidisset paul⁹ gras deo accepit: fi-
ducią. Cū venissem⁹ aūt romā: ꝓmissum ē paulo
manere sibimet cū custodiente se milite. ¶ Pꝰ terci-
um diē ꝓuocauit primos iudeoꝝ ꝛ dixit eis. Vi-
ri frēs. ego nihil aduersus plebē facies aut morē
paternū: vinctꝰ ab hierosolimis tradit⁹ sum ī ma-
nus romanoꝝ. Qui cū interrogatōnez de me ha-
buissent: voluerūt me dimittere eo q̄ nulla causa
mortis esset in me. Cōtradicentib⁹ iudeis coactꝰ
sum appellare cesarē: nō quasi gentē meā hns ali-
quid accusare. ¶ Propter hāc ḡ cām rogaui vos vi
dere ꝛ alloq. Cui dixerūt. Nos neqz lras accepi-
mus de te a iudea neqz aduenies aliqs fratrū ali-
quid nob nūciauit aut locutꝰ est de te malū. Ro-
gamꝰ aūt te audire q̄ sentis. Nam de secta hac no
tum est nob: qz vbiqz ei ꝓtradicit. Cū aūt ꝓstituis
sent ei diē: venerūt ad eū plures in hospitiū qui-
bus exponebat testificās regnū dei. Suadensqz
eis de ihu ex lege moysi ꝛ pphetis a mane vsq ad
vesperā. ꝛ quidā credebant paulo: alij non crede
bant. Cumqz inuicē nō essent ꝓsentientes discede-
bant dicente paulo vnū verbū. qz bñ spūssanctus
locutus est ꝑ ysaiā. Elade ad ꝑlm istū dic ad eos
Auditu audietis ꝛ nō intelligetis. Incrassatū est
enim cor ꝓpli hui⁹ ꝛē. Notū ḡ sit vob: qm̄ gentibus
missum est hoc salutare dei. Exierūt ḡ iudei multaz
inter se de hoc verbo hntes qōnem. Mansit autem
paulus biennio toto in suo ꝓducto. s. hospicij. et
suscipiebat oēs q̄ ingrediebant ad eum ꝓdicans
regnū dei ꝛ docens que sunt de dño ihu iudeos ꝛ
grecos. Et hic ē finis actuū apl̄oꝝ q̄ sunt descꝑti
a luca euāgelista approbati ab eccia. Haz alij qui
reperiūt acr⁹ descripti a diuersis: sunt apocrypbi
vtz di. xv. Sancta romana. Et paucis exceptis ge
sta in eis ꝓtinent principiū apl̄oꝝ Petri ꝛ pauli:
primo petri vsqz ad. xij. c. excepta quersione pau
li. Residuū solius pauli. Hūc de gestis eoꝝdez q̄
habent ex diuersis libris ꝛ martyrio: ꝫ pa⁹ ꝛ bre-
uissime de Maria mfe ihu.

Capitulum tercium.

Inquiritur pꝰ ascē
sionez dñi inquit Hiero. in sermone de
assumptōne eiꝰ quid egerit beata vgo
certū est q vgo sancta ꝓmansit. quā sane angelus
Gabriel vt celestis paranimphꝰ intactā custodi-
uit: ꝛ iobes euāgelista vgo vginē seruauit suisqz
deseruuit obsequijs. Nō q chorus apl̄oꝝ eā de-
seruerit inter qs intrās ꝛ exiens familiaritꝰ cōtulit
de xpi incarnatōne. ꝛ tanto veriꝰ quāto pleniꝰ ab
itio ꝑ spūsctū cūcta didicerat. et ꝓspexerat ocul⁹
vniuersa. Quā iane ꝛ si oēs venerati sunt disci-
puli eiqz famulabanſ: iobes tñ amplius ꝛ spūalius
in finē vite. Ceterū ad exemplū humane vite con
uersatio eiꝰ cum apl̄is fuit: qnouiqz dispgerent si
cut lucas meminit dicēs. hi oēs erāt cū maria ma
tre ihu ꝛ fratrib⁹. Ecce ihs ascendente cū quibus
vacat in scola virtutū ꝛ meditaſ in lege manda-
toꝝ dei. vt ꝛ ipa sit forma discipline xpi ꝛ exēpluz
ꝓfectōnis vginib⁹: quersaſ cū testib⁹ resurrectio-
nis. ꝛ ipa testis ꝓuersaſ cū senatorib⁹ celi infra cu-
riam padisi. sub spūssancti disciplina et magiste-
rio toti⁹ diuine maiestatis inueniſ ꝓma inter pa-
mas summi regis cohortes: quaꝝ vita iam nō erat
de terris ꝫ de celis. ¶ Puto q quicqd cordis est:
quicqd mentis. quicqd virtutis humane si totū ad
hibeas: nō sufficiet vt cogitare valeat quanto in-
desinenter cremabaſ ardore pij amoris. quātus
mouebaſ repleta spūsctō celestiū secretoꝝ incita-
mēti. dū reuolueret ais cūcta q̄ audierat q̄ vide-
rat q̄ cognouerat. Nouis q̄tidie inflamabaſ desi
derioꝝ affectio⁹. totā incāduerat diuin⁹ amor vt
in ea nihil esset quod mundanus affectus. sed ar-
dor ꝓtinuus ꝛ ebrietas ꝓfusi amoris. Fortasis er-
go ꝓ nimio amore in loco quo sepultus diciſ eꝰ
filius interdum eam habitasse credimus: quate-
nus pijs paſceret internus eius amor obtutibus
Sic nanqz locus est sanande medius ꝓstitutus:
vt adire posset passionis vestigia ꝛ locuz sepultu-

re ⁊ ascensionis: seu omnia in quibus passus ē loca inuisere. Quis em̄ in spiritu esset: tū dū in carne viueret carneis mouebatur sensibus: ⁊ ideo locorum recreabatur visitationibus. Hec oīa hieronymus.

De transitu ei⁹ §.I.

(dicit idem hiero. in eo sermone) nihil aliud experiri pōt ꝑ certo nisi q̄ hodierna die. s. xv. augusti migrauit a corpe. Ostrat sepulcrū ei⁹ in valle ioſaphat medio: q̄ vall' ē int' mtōē sy5 et mōtē oliueti posita i q̄ fabricata ē eccia q̄ sepulta fuisse ab oīb⁹ ꝑdicat: ꝑ nūc vacuū esse cernentib⁹ ostenditur. Quō aūt vel quo tpe aut a quibus personis sacratissimū corp⁹ e⁹ ablatū inde fuerit. vl' vbi transpositū vtrum ve surrexerit nesciat: q̄uis non nulli astruere velint eam iam resuscitatā ⁊ beatā cū xp̄o imortalitate vestiri. Quid aūt hoc veri⁹: ambigimus melius tū deo totū ꝓmittimus q̄ nostra auctoritate aliquid temere diffinire qō nō ꝓbamus. hec ille. Communiter tū pie tenet eam resuscitatā in aia ⁊ corpe glorificatam. cū xp̄o in celo regnare. Hoc sentit Bern̄. in sermone ex eo q̄ si nō fuisset corp⁹ e⁹ in celo. ꝑ in terris remansisset: videret xp̄c matrē nō honorasse decenter ⁊ min⁹ alijs sanctis ꝓcessisse. Nam corpa aplor⁹ ⁊ aliorū q̄ reperiunt sanctor: q⁹ scitur locus reliquiarum eor⁹ visitant frequēter cum magna veneratione: vt pz de corpibus Petri ⁊ Pauli. Iacobi antonij nicolai ⁊ hmōi. Si q̄ corpus xp̄ianis remāsisset in terris. revelasset deus vt ab oīb⁹ visitaret: sed q⁹ in celis dicat glorificatū: ideo nō reputur in terris. Idem sentire videt Aug. in sermone dicēs inter cetera. Putredo ⁊ vermis obp̄robriū sunt humane ꝓditōis. ab hoc obp̄robrio cuz iēs sit alienus: natura Marie excipit quā iēs de ea assumpsisse ꝓbatur. Quoto aūt anno vite sue migrauerit a corpe: nō est clar⁹. Nam triplex reꝑit opinio. Epiphani⁹ asserit eam fuisse. lxxij. annor⁹ cū migrauit e corpe. dicit enim. xuij. anno etatis sue xp̄m ꝓcepisse ⁊ in. xv. peperisse. xxxiij. annis cum filio fuisse quibus ille vixit. Et post ascensionem filij. xxiij. supuixisse. Qui numeri simul iūcti constituūt. lxxij. Beata aūt Elizabeth in suis reuelationibus asserit ab angelo sibi insinuatū beatā virginem post annū ⁊ menses q̄tuor vl' circa migrasse a corpe. Et inde. xl. die resuscitatā in corpore et glorificatā: celū ascendisse. Cōmunior opinio est q⁹. xij. annis supuixit post ascensionē. ⁊ sic sexagenariā obisse a dolore mortis alienā sicut ⁊ a corruptōne corpis: ⁊ tercia die sue mortis in corpe suscitatam ⁊ glorificatā cum xp̄o sibi obuiante ascendisse. Multa habent de modo obitus ei⁹ et sepultura in libro qui dicit de transitu beate Marie: sed q⁹ liber ille inter apocriphos ꝓputat. id ē. dubios de veritate eor: vt pz di. xv. Sancta romana. ideo illa omittant. Q⁹ aūt apli interfuerit in transitu eius ⁊ sepultura ⁊ cū summa deuotione ⁊ veneratōne officiū illud pegrint: testat Dyonisius. De honore āt sibi exhibito a curia celesti ⁊ filio in transitu suo. ait hiero. in sermone vbi sup̄.

Ad hui⁹ exequias angeli famulabant quantum fas est credere: ⁊ vniuerse celor⁹ famulabant curie. Nec mirū q⁹ honor matern⁹ eius est. q̄ natus est ex ea: quē oīs celor⁹ ordo venerat. Legim⁹ q̄sepe ad funera qnorūlibet sanctor⁹ angelos aduenisse obsequia p̄stitisse: necnō ⁊ animar⁹ electorum ad celos cum laudibus et hymnis detulisse. insup ⁊ adhuc viuentes ibidem miri odoris fragrantiā diuti⁹ ꝓsensisse: quanto magis credendū est hodierna die militiā celor⁹ cum suis agminib⁹ festiue obuiā aduenisse genitrici dei: eamq⁹ ingenti lumine circūfulsisse. et vsq⁹ ad thronū sibi ante mūdi ꝓstitutōnem paratū cum laudib⁹ ⁊ canticis spiritualib⁹ ꝓduxisse. Nulli dubiū omnē illam celestem hierusalem tūc exultasse ineffabili letitia. Nec immerito. Creditur em̄ q⁹ saluator ꝓ se totus festiuus occurrerit ⁊ cū gaudio matrez in throno collocauit als quō implesset p̄ceptum ab eo in lege. ꝓmulgatū. Honora patrē tuū ⁊ matrē. hec ille Bern̄. q̄ in sermone de assumptōne ait. Quis explicare queat quibus ad thronuz glorie canticis sit deducta q̄placito vultu. q̄serena facie: q̄ letis amplexibus suscepta a filio: ⁊ sup̄ omnē creaturā exaltata. cum eo honore quo tanta mater digna fuit: cum ea gloria q̄ tantū filiū decuit. Hec est dies inquit hiero. in q̄ vsq⁹ ad throni celsitudinē ante merata mater ascendit ⁊ ꝺgo ꝓcessit atq⁹ in regni solio sublimata post xp̄m gloriosa resedit. Sic vbiq⁹ sancta canit ecclesia: qō de nullo alio sanctor⁹ fas est credere: vt vltra angelor⁹ merita vel archangelorum transcenderit. hec ille. Et nota q⁹ hic archangeli nō accipiunt stricte. s. ꝓ scōo ordine angelorum quē ordinē multi sanctor⁹ transcendūt: ꝑ large ꝓ principalioꝝ⁹ in quolibet ordine. Exaltata siquidē fuit virgo Maria sup̄ choros oīs angelor⁹. De miraculis ei⁹ in vita sua nō legit erga alios: licet tota vita sua fuerit miraculosa. cuz in nullo peccauerit: ꝑ ⁊ miracula sanitatū ⁊ hmōi. ñ faciūt hoiem sanctiorē vel deo acceptiorē. Unde nec iohēs baptista miraculis effulsit in vita q̄ inter natos mulierū maior nō surrexit dño attestante. Sed post mortē eius beatissima virgo innūeris claruit ⁊ claret miraculis. de quib⁹ nūc omittimus. Ipsa aduocata est hoīm: vnde canit eccl'ia: mediatrix hominū ablutrix q̄ criminū peccatorū venia. qō intelligit ꝓcuratiue nō causatiue. ⁊ hoc meritis ⁊ p̄cibus ei⁹. Et alibi. Spes reor⁹ es maria tē. spes. s. suffragij q⁹ debeat nos iuuare.

Capitulum quartum.

Post ea que dicta sunt de btō Pe. aplo ⁊ Pau. ꝓtenta in actib⁹ aplor⁹: alia notabilia opa eorū q̄ habent in alijs libris explicare ꝓgruū est. cū ipsi dicantur p̄ncipes aplor⁹. vñ de his amb. ij. q. vij. Beati petrus ⁊ paul⁹ eminēt inter vniuersos apostolos ⁊ peculiari quadā p̄rogatiua p̄cellūt. Electi int' ipsos q̄s cui ꝓponatur incertū est. Puto enim illos eq̄les ē meritis q̄ eq̄les sunt passione. ⁊ si illi eos fidei deu otōe vixisse: q̄s sil' videmus vna die ad martyrij gl'am puenisse. Nō sine cā factū puta

mus q vna die vno in loco sub vno psecutore pas si sunt: vt ad xpm pariter peruenirēt. Vno i loco ne alteri roma deesset, sub vno persecutore: vt eq̄les crudelitas vtrūq; pstringeret. Dies ḡ p merito: locus p glia. psecutor decret⁹ est p vtute. Et in q̄ loco tandē martyriū ptulerūt iu vrbe roma q̄ pn̄cipatū t caput obtinet nationū. s. vt vbi esset ca/put supstitōnis: illic caput quiesceret sanctitat⁹: t vbi gentiliū pncipes habitabāt illic eccl̄iarū prin cipes morarent. hec ibi. Item pelagi⁹ papa. dist. xxj. sic ait. Quis vniuerse p orbē catholice eccle/sie vn⁹ thalam⁹ xpi sit: tū sancta romana eccl̄esia catholica t ap̄lica nullis synodicis pstitutis cete/ris eccl̄esijs p̄lata est: ꝙ euangelica voce dñi t sal/uatoris nri primatū obtinuit. Tu es inquit petr⁹ t sup hāc petrā edificabo eccl̄iam meā. Cui data est societas beatissimi pauli vasis electōnis. q̄ nō diuerso sicut heretici garriūt: ꝙ vno tpe vno eodē die glorioſa morte cū petro in vrbe roma sub ce/sare Nerone agonizans coronat⁹ est. Et supradi/ctam romanā eccl̄iam xpo dño psecrarūt. eāq; oī bus vrbib⁹ vniuerso mūdo sua p̄ntia ac veneran do triūpho p̄tulerūt. Item anacletus papa di. e. In nouo sic ait. Ceteri ap̄li cum petro pari cōsor/tio honorē t p̄tātem acceperūt. ipsumq; principē esse voluerūt. Qui etiā iubente dño in toto orbe dispersi euangeliū p̄dicauerūt. ip̄isq; decedētib⁹ in loco eor surrexerūt epi. q̄s qui recipit t v̄ba eo rum: dñm recipit. t q̄ eos spnit dñm spernit. Vi/dentes aūt ap̄li messem esse multā. ab eis sunt ele cti. lxxij. discipuli quor typū gerūt p̄sbyteri. Hec ibi. Gratian⁹ tñ dist. e. §. j. eos dicit electos a xpo. qō etiā hr̄ in euāgelio Lu. c. x. Tñ dici pōt q xpc elegit in discipulos: t ap̄li vtipsi essent simplices sacerdotes. Qō aūt dicit in cap̄. In nouo. ap̄los oīs habuisse parem p̄tātem. intelligendū est: vt dicit glo. ibi q̄ ad p̄tātem ordinis ep̄alis. Nam q̄ administratōez, seu iurisditiōez petrus maior fuit oīnib⁹. Item cum dr̄ spēaliter de petro t paulo q sunt pares: intelligendū est vel q̄ ad meritū t p̄e miū: vt videt sentire Ambro. t leo papa: vel quo ad p̄tātem ordinis q: vterq; eps. Nam q̄ ad p̄tā/tem faciendi miracula. petrus maior fuit paulo: cum ad vmbrā ei⁹ sanarent infirmi: q̄ ad sapiaz t officiū p̄dicandi paulus maior petro. ꝙtum autē ad iurisditōnem Petrus maior Paulo. et omni/bus alijs.

De petro igitur .§.I

primo sciendū q adductus fuit ihu p germanum suū andreā ad habendā familiaritatem cū eo. Et tūc ei dixit. Tu vocaberis cephas qō interp̄tatur petrus. ideo primo. s. a petra scōm nomē deriuat petra aūt erat xpc. s. significatiue. pu⁹ aūt vocaba tur symon. q̄ noie aliqñ etiā vocat⁹ est p⁹ ap̄latuz vt pz Joh. vl. Postea vocat⁹ est ad ap̄lattiz a xpo cum andrea dū piscarent in mari galylee Matth. iiij. Et iterū referente luca. capi. v. qñ ad verbuz xpi iactantes rhete in mare p̄henderūt piscium multitudinē tantā vt implerent nauicule due. ip sis hic p̄ ceteris ap̄lis feruentiorē amorē t zelū ad xpm ostendit. vñ t cum passionē ei narrasset i via retinuit eū petrus dicēs. ppitius esto tibi domi/nō erit tibi hoc. Ipse insta'ter q̄siuit in cena vltia scire, p̄ditorem, vt cum agnitū interficeret fm Cri sosto. ipse solus gladiū euaginauit in captura ma gistri p tātā multitudinē ad eū defendendū. Ne/uis aūt ad horā timore mortis deiectus se nega/uerit discipulū xpi: tñ vt dicit Amb. dis. l. fidelior factus est petr⁹ post q̄z fidē se p̄didisse defleuit: et ideo maiorē gr̄am recepit q̄ amisit. Tanq̄ ei bo/nus pastor tuendū gregē accepit. vt q̄ sibi aū in/firmus fuerat: fieret oīnib⁹ firmamentum. hec ille Sed t p illo fleuit amare t nec fuerat p̄firmat⁹ ex alto. Fertur etiā q semp in sinu sudariū portabat q̄ crebro fluentes lachrymas tergebat. qz qñ dul/cedinis allocutōnis t p̄sentie dñi memor erat: la/chrymas p̄tinere nō poterat vel etiā p̄pter negā/tionē illam. Passionē ei⁹ plures scripserūt. vt mar/cellus limis t leo papa. Dicit aūt ysid. in li. de or/tu t obitu sanctor Petr⁹ pt⁹ q̄ ātiochie fundauit eccl̄esiā. sub claudio cesare. romā pgit ꝫ symonez magū. ibiq; p̄dicans. xxv. annis eiusdē vrbis pō/tificatū tenuit. Tricesimo aūt t sexto āno a passi/one dñi a nerone impatore vt ipse voluit crucifi/xus est. Ex quibus sequit q. xj. annis in ptib⁹ ori entis mansit anteq̄ romā attingeret. Ex his au/tem. vij. cathedrā tenuit antiochie p̄dicans alijs quatuor ir'lm t ptibus vicinis. Alij dicūt q petr⁹ mansit in ptibus orientis ptim antiochie et ptim hierusalem t vicinis locis anteq̄ veniret romam annis. xiiij. qō videtur veri⁹ ex eo qō habetur ad Gal. ij. q paulus cū post annos. xiij. s. a sua p̄uer sione (q̄ fuit anno q̄ xpc passus est) venisset hiero solimā ptulit cum petro t alijs euāgeliū. Et in h⁹ veneratōez. s. petri eccl̄ia antiochena p⁹ romanaz exaltata est: vt sit tercia p̄triarchalis. dis. xxij. Re/nouantes. Et hoc q: petrus primo ibi cathedraz tenuit. Et ppt̄ h̄ etiā festū cathedre petri in febru ario celebrat. Cui⁹ etiā occasio extitit: q: cum Pe trus antiochie p̄dicando multos cōuertisset. ipso alijs etiā ciuitatib⁹ adiacentib⁹ euāgelizāte in ab/sentia ei⁹ symon mag⁹ multos decepit auertens a doctrina petri t ad suā trahens: arte magica mi/ra exercēs seq̄z dei virtutē eē p̄testans. Qz reuer/tente petro p̄uersi illi ad pn̄iam. eo q symoni ma/go adhesissent oīs de ciuitate nudis pedib⁹ t ci/licijs induti obuiauerūt petro. Quos penitētes Petrus benigne suscepit gr̄as deo agens. Et cuz obtulisset t p̄ plos multos varijs languor⁹ detē/tos t demonijs vexatos: t sup oīs nomē domi/ni ihu Petrus inuocasset: immensem lumē celit⁹ emicuit: t oīs sanati curr̄ebāt ad vestigia Petri osculanda. tūc infra septem dies plusq̄z decem mi lia hominū baptizati sunt. At theophil⁹ p̄ceps ciuitatis domū suam magnificam basilicam fecit p̄secrari t cathedram excelsam ibi poni: vbi Pe/trus euangelizans ab omnibus videretur t audi retur. Hec ex itinerario clementis. Cum ergo pe/trus maleficia symonis quotidie magis detege/ret. p̄fusus ille demū de illis p̄trib⁹ recessit. ad vrbē pgens vt suis p̄stigijs mira oīans ador̄aret: vt

deus. ¶ Ōtra quē petrus ad malicīā eiº ꝓmēdā insecutº romā ⁊ ipe puenit. ¶ Hūit aūt petrº vxorem: vtz ex cuāgelio. Et filiā noīe petronellaz. qs secū romā adduxit. Et de vxore dī in hysto. eccl. q cū ad passionē ipa vt xpiana duceret: petrº ingenti gaudio exultauit ac eā ꝓprio noīe vocans clamauit dicēs o ꝓiunx memēto dñi. ¶ Petrus apls ⁊ summº pontifex hūerit filiā nō fuit contra aliquā legem. Nam hoc fuit anteqz assumeret ad aplatum statū religiosum ⁊ ꝓmotōez eiº ad ordines. ¶ habuit vxorem factº postea pontifex viri cōi nō repugnat. Nam habēs vxorē ea assentiente viuēte pōt ⁊ ordinari ⁊ religionē intrare vtroqz in castitatis voto ꝓmanēte. qđ de petro credit ⁊ vxore eiº. Sed ⁊ xpc legislator etiā potuisset cōtra omnē legem dispensare cū eo: ꝙ nō oportebat Petronelle xo vitā descripsit sanctus marcellus hec cū esset nimis speciosa. de volūtate Petri fe bribus laborabat. vna aūt dieruz discūbentibus apud eū discipulis. dixit ad eū quidā ex eis. Luz oīs infirmi a te sanent cur ꝓmittis petronellam iacere. Cui ille. qz sic ei expedit. Clerūtn ne puteī impossibilitas sanitatis eius meis sermonibº excusari aio ad eam: surge petronella ⁊ ministra nobis velociter. Que statim sanata surrexit ⁊ ministrauit. Completo aūt ministerio dixit ei petrus: Redi ad locum tuū ⁊ rediens ad lectū febribº: vt ꝓius laborauit. At vbi indei timore cepit eē pfecta: exintegro eam sanauit. Comes autē quidam flaccus noīe captº pulchritudine eius petijt eam in vxorē. Que ait. si me vis habere in vxorē iube ad me venire xgines q̄ me associēt ad domū tuā. Quas cū misisset: petronella ieiunijs ⁊ oratiōibº se deo ꝓmendās corpº dñi suscipiens: pº triduum ad dñm migrauit: huiº festū celebrat vltia Maij.

¶ Ultra miracula narrata de petro in actibº apostoloz ⁊ antiochie. plurima etiā alia opatus ē rome ⁊ alibi. Nam cū quadaz vice misisset duos ex discipulis suis ad p̄dicandū: ⁊ iam. xx. dietas pegissent: vnº eoz mortuus est q̄ dictº est Georgius Sociº aūt eiº q̄ dicit fuisse marcialis. vel fm alios frontoniº reuersus ad petrū narrauit factum. Cui petrº dedit baculū suū vt pgens ad locū sepulture ipiº Georgij poneret sup eū. Quo facto ille surrexit iam. xl. dies hīs in sepulchro. ¶ De cibo eiº ⁊ vestitu dicit clemēs in itinerario. Panis inquit mihi solus cum oliuis ⁊ aliqñ cū oleriboº in vsu est Indumentū est hoc mihi qđ vides tunica cū pallio. ⁊ hec hīs nihil aliud requiro.

Batis aūt pe/ §.II.

trus laborare habuit ⁊ certare xbis ⁊ opibº miris cum symone mago. Is em̄ pstigijs suis mīta mira plo ⁊ impatoi ostendebat. Et inter cetera semel dixit impatoi neroni. q̄ ad lz vt certº esset de sua dīnitate ⁊ ñ dubitaret: ꝓtētº erat vt facēt sibi caput abscidē: ⁊ eo sic mortuo tcia die resurgeret ⁊ se sibi manifestaret. Qđ Nero experiri volens mādauit lictoi caput eiº abscidi. Quo facto tcia die vuº se neroni p̄sentauit. hec aūt illusio sic potuit fieri. Symō magº arte dyabolica circa arietē ductū p eum quē nemo ꝓpendit eē arietē. q: dyabolo opante corpus simile symoni mago ex aere formato circa illud erat. Symō aūt in ꝓpria pso na pstrictis oculis hoīm arte dyabolica: a nllo videbat. Sicqz duz lictor putauit se caput abscidere symonis: amputauit caput arietis circa quem erat effigies symonis. Caput aūt ⁊ reliquū arietis ipse symon asportauit nemine eū vidente. vñ tercia die se manifestās q̄ se occultauerat creditº est surrexisse. ¶ Aliqñ etiam loquente ipso symōe cū nerone in thalamo ⁊ ipe symon repiebat extra in foro qlīn alloqui. nō q̄ simul esset in pluribº locis idem: sed pso na q̄ loquebat ad qlīn dyabolº erat habens effigiē ꝓpriā symonis: qđ vtiqz ꝓmittente deo pōt. Qđ ⁊ deº sinit ad ꝓbandū electoz cōstantiā ⁊ fidem vt habet. xxvj. q. v. Nec mirum. Cum igit hec ⁊ alia hic maleficus ageret: qlīs in magna veneratōne eū habebat. adeo vt imaginē ei facerēt cū subscriptōne tituli huiº symoni sācto deo. Nero aūt ita diligebat eū: q̄ salutis sue ⁊ totius ciuitatis custos putaret. ¶ Habuit aūt Petrus triplicē pflictū cum eo in ꝑticulari. Prima q̄dem vice. qz cum petrº cū paulo q̄ intrauerat vrbem diebº illis vt vterqz simul ꝓfunderēt maguz ⁊ falsitates eiº detegerēt: adijssent impatorem ⁊ p̄sente symone insinuarēt ipm magū plenum falla cijs ⁊ spū nequā. vt referūt marcellº ⁊ Leo papa. ait symon. Nō diutº patiar hūc petrū inimicum: ꝙ p̄cipiā angelis meis vt vindicēt me de isto. Cui petrº. Angelos tuos nō timeo: ꝙ ipi me timēt. At nero nō times petre symonē q̄ diuinitatē suam factis ostendit. Cui petrº. Si diuinitas ē in eo. deº oīa nouit etiā occulta: dicat q̄ quid mō cogito: vel facio. Et ne nos fallat dicā o impator in auribus tuis secreto quid intēdo. Qđ annuēte nerone egit dicens submisse vt panis ei occulte porrigeret. Hoc peracto ait petrº. Dicat symon quid actū vel dictū sit qui se deū facit. Et symon. Abagis dicat petrus quid cogitem ego. Petrº autem Qđ cogitet symon ostendā ope me nosse. Tūc symon indignatº clamauit dicēs: pcedāt canes magni ⁊ deuorēt petrū. Et subito canes magni. i. demones in forma canū apparuert. Et cū impetū facerēt in petrū ipe petrº panē bñdictū occulte ꝓtulit: ⁊ eos in fugā ꝓuertit. Et petrº ad neronē. Ecce factis ostendi me nosse cogitatōez symonis: et qui canes ꝓduxit ꝓtra me oñdit se nō hse angloſ diuinos ꝙ caninos. Tūc symon. Audite me petre ⁊ paule. Si xbis hic nihil possuz facere veniemº vbi oportet vos me iudicare. Ego aūt mō vobis parco. hec leo. ¶ Altera vice cū iactaret se symon posse mortuos suscitare ad qđ eum incitabāt seqces sui ⁊ decepti ab eo: vt petrū ꝓfundere posset. Accidit q̄ vt quidā iuuenis moreret. Fuit ⁊ hoc petro nūciatū q̄ symō se obtulerat ad suscitāduz Cōgregatis q̄ turbis plurimis Petrº ⁊ symon in hac sniā ꝓuenerūt. vrgente qlīo. vt qui mortuum suscitare nō posset: ille occideret vt falsus hō ⁊ deceptoz. Symō q̄ inchoans suis incantatōibº vsus est. quibº visis est caput agitare defunctº a circūstantibus. exq̄ existimās multitudo illū suscitatū

exclamare ceperũt contra petrum eum lapidare volentes. Petrus ꝯo impato silentio ait. Si vi/uit defunctus surgat ambulet ⁊ loquaꝫ: alioquin sciatis fantasma esse q̄ mouerit caput. Cunq; se/paratus esset symon a lectulo vt iusserat petrus cadauer immobile mansit. Exinde petrus alon/ge stans facta oratõne clamauit. In noĩe ihu xp̃i crucifixi surge adolescens: Qui statim surrexit et ambulauit. Cunq; vellet ꝑl's symonem lapidare ꝓhibuit petrus dicens. Satis est sibi q̄ vidit se ĩ actibus suis superatũ. Magister noster docuit, p malis bona p̄estare. hec egisippus ⁊ linus. Et ad dit marcellus q̄ symon sic ꝓfusus accessit ad mar cellum quẽ nouerat discipulum suum. ⁊ alligauit canem maximũ ad ostiuꝫ dom⁹. i. dyabolũ in for/ma canis vt dilaceraret petrũ ad domũ eius veni entem. Petrus aũt aduenies inuentũ canẽ ſol/uit, ꝑcipiens vt directe ꝓtra symonẽ, ꝓcederet ne/minẽ ledendo. Qui canis solutus insecut⁹ symo/nem in eũ insilijt dilanians oñs vestes ei⁹ vt nu/dus remaneret querens eum strangulare. Sꝫ ac/currens petrus impauit cani ne in corꝑe cuꝫ lede ret. ꝑl's autem cum pueris ⁊ cane currentes p⁹ eũ de ciuitate vt lupum effugarũt. Qđ obꝓbrium non ferens p annum stetit occultus. Demũ re/diens symon ad vrbem in amiciciã neronis vt p/us receptus est. Et ꝓuocato ꝑl'o dixit se grauiter a galyleis offensum: ⁊ ideo vrbem quã tueri sole/bat velle deserere. ⁊ die statuit q̄ deberet ĩ celũ cõ scendere. qz nõ dignabaꝫ ampli⁹ in terra habitare vt refert Leo. Statuta igiꝫ die ⁊ hora. ꝯgregato vniuerso ꝑl'o assistentibus petro ⁊ paulo ad de tegendũ maleficia eius: cum eis fuisset intimatuꝫ quod ille ꝓmiserat facturum Symon turrim ex/celsam: vel ſm Linũ capitolium ascendit. et inde se deijciens laureatus volare cepit vt auis ad ce/lum. Dixit autem Paulus ad petrum. Apẽ est orare: tuum imperare. Et petrus ad paulum. Erige caput ⁊ vide. Cunq; videret eum in altum volare. ait Paulus. Petre quid cessas perfice q̄ cepisti. iam eñ vocat nos dñs. Tunc petrus ait Adiuro vos angeli sathane qui eũ defertis p ae/ra vt ampli⁹ non feratis p dñm nostrum Ihesum xp̃m: sed corruere dimittatis. sicq; dimissus a de/monijs fractis ceruicib⁹ expirauit. Justo dei iudi cio hoc actum cernimus: vt qui ꝓtra naturaꝫ vo/lare voluit: officio naturali pedum priuaret: et q̄ volitare temptabat/ambulare non posset. et qui sua temeritate ad celum ascendere ostentauit: ad inferni ꝓfundum confractus totus descenderet. Hec audiens nero multum doluit talem amisisse ⁊ dixit apostolis. Malo exemplo vos ꝑdam q̄a me suspectũ feciſt. vñ traditi sunt in custodiã car ceris sub cura ꝓcessi ⁊ martiniani. Quib⁹ conuer sis ad fidem petr⁹ in carcere fonte diuinitus ꝓcu/rato eos ⁊ multos alios baptizauit. eisq; carcereꝫ aperuit vt liberi discederent: qui postea xp̃iani in uenti martyrio coronati sunt. Et licet petrus nol/let discedere ne videret̃ mortem timere. tandẽ cõ pulsus ꝓcibus discipuloꝝ vt ad coꝝ ꝯsolatõnem ⁊ ꝓfectum adhuc se in vita seruaret: recessit ꝺ ca/cere. Egressus vrbem cum venisset ad locum qui dicit̃ sancta Maria ad passus: vidit xp̃m sibi oc/currentẽ. ⁊ ait. Dñe q̄ vadis? Qui respondit. Te nio romã iterum crucifigi: qđ petrus intellexit in se esse crucifigendus. Vñ reuersus ad ciuitatẽ di xit fidelibus quõ dñs sibi apparuerat ⁊ declarue rat se p martyriũ migraturũ.

Sciens ergo pe/ §.III.

trus citius se ad dñm p martyriũ migraturũ, pui dere voluit in futurũ gregi sibi ꝓmisso. Cõgrega tis q̄ fidelibus instituit sanctũ clementẽ succesſo/rem suum in papatu. Unde iohannes tercius pa pa ait. viij. q. prima. Si petrus princeps apostolo/rum adiutores sibi ascuit Linum ⁊ Cletum nõ tamen potestatez pontificij aut ligandi vel soluẽ/di normam eis tradidit: sed successori suo clemen ti. qui sedem apostolicam post eum ⁊ potestatem pontificalem tradente sibi beato petro tenere p/meruit. Linus ꝺo ⁊ cletus exteriora ministrabãt Et princeps apostoloꝝ verbo ⁊ oratõni instabat Ubi dicit glo. q̄ ex his patet q̄ Linus ⁊ cle⁹ nõ fuerũt apostolici. qđ verum est viuente petro sed administrabant tpalia paupib⁹ erogando ad qđ fuerũt electi. vij. dyacones ab apostolis. hoc offi/cium habet hodie camerarius pape. Adiuuabãt etiam in spũalibus absoluendo ⁊ ligando. Et qđ dictũ est in dicto. c. q̄ nõ hẽbant ptãtem ligãdi et soluẽdi. intelligiꝫ ſm glo. q̄ ad plenitudinẽ ptãtis quã sibi papa reseruat. Item ſm glo. lin⁹ ⁊ cletus nõ fuerũt post petrũ imediate aplici. ſ Clemens a petro institutus. Qđ clemens cernens hoc pniti/osum esse exemplo. q̄ aliquis sibi eligeret succes/sorem instigatus a spũsancto renũciauit papatui ⁊ fact⁹ est papa linus. Et eo decedente p martyri um creat⁹ est cletus põtifex summ⁹. Quo migrã/te ad dñm: fuit assumpt⁹ ad papatũ clemẽs ꝑsbr Et dicit glo. viij. q. j. §. his oñib⁹. q̄ hodie papa nõ posset sibi instituere successorem: qz hoc cẽt um mutare statum ecclesie. vt. xxv. q. j. p plura capi. Instituens autem petrus clementem in cõspe/ctu fideliũ eũ admonuit dicẽs. Te oportet irrepẽ sibiliter viuẽ. ⁊ sũmo studio niti vt oẽs vite h⁹oc cupatões abijcias. nec fideiussor existas. ne aduo cat⁹ litiũ fias: ne ve ĩ nulla aliq̄ occupatiõe ꝓsus inueniaris mũdialis negocij occasione ꝑplexus. Nec eñ iudicẽ nec cognitorẽ sc'ariũ negocioꝝ hodie ⁊ ordinare vult xp̃c. ne ꝑfocat⁹ pñtib⁹ hoiz curis: verbo dei vacare nõ possis. Hec opa'q̄ tibi diximus minus ꝓgruere. exhibeant sibinuicẽ va/cantes layci ⁊ te nemo occupet ab his studijs per que salus hominibus datur. hec. xj. q. j. Te qđez Item petrus ad fideles. Oportet eum qui docet ⁊ instruit animas rudes esse talem vt semetipsum ꝓ ingenio discentiũ seip̃m possit aptare: ⁊ verbi ordinẽ, ꝑ audientis capacitate dirigere. Debet ꝙ ad prime esse eruditus ⁊ doctus irreprehensibilis maturus ⁊ pauidus: sicut ipsi probastis hunc fo/re clementem post me. habetur hoc. viij. q. j. optꝫ Item petrus in ordinatõne eiusdez clemẽt̃ popu lum alioqñs ait. di. lxxxviij. Si inimicus est iste

clemens alicui ꝑ actibus suis prauis vos nolite expectare vt ipse vobis dicat. Cū illo nolite amici sed prudent obseruare debetis ⁊ voluntati ei⁹ absq; cōmonitione obsecundare. ⁊ auertere vos ab eo cui ipm sentitis aduersum. Nec loqui his cum quibus ipse non loquit: vt vnusquisq; qui i culpa est dum cupit omniū nostruz amicicias habere festinet citius reconciliari ei qui omnib⁹ preest. et per hoc redeat ad salutez. Hec ibi. ¶ Scripsit autem petrus duas epistolas q̄ canonice appellant ⁊ autētice sunt ⁊ approbate. vna earuz de roma quam appellat babiloniam dicēs. Salutat vos ecclesia que est babilonie. Et hoc propter cōfusionem errorum ⁊ viciorum quibus tota dedita erat: paucis exceptis ad fidem ꝓuersis. Sed et in fine secunde epistole commendat seu cōlaudat epistolas pauli dicens. charissimi. satagite immaculati et iuiolati inueniri in pace. ⁊ domini nostri longanimitatem salutem arbitramini: sicut ⁊ charissimus frater noster paulus ꝫm datam sibi sapientiam scripsit vobis. sicut ⁊ in omnibus epistolis loquens in eis de his in quibus sunt quedam difficilia intellectu: que indocti et instabiles deꝓuant sicut ⁊ ceteras scripturas ad suam preditionem.

De martyrio .§.IIII.

eius. Predicante aūt petro ⁊ multum in predicatione castitatem commendate ⁊ lasciuias arguēte. quatuor concubine prefecti agrippe ad predicationem eius ita sunt ꝓuerse ad deū ⁊ castitatē seruandā vt nullaten⁹ acquiescerēt vlteri⁹ ad eū accedere. ꝓpter quod iratus agrippa querebat occasiones mortis ꝓtra petrum. Cum ergo petrus quereret a ministris neronis inuentus presentatus est agrippe prefecto. cuius facies (vt ait lin⁹) vt sol resplenduit. Dixit autē ei prefectus. Tu es ne ille petrus qui in plebibus ⁊ mulierculis quas a viroꝝ thoro sepas gloriaris. Quem petrus dure increpans de sua libidine ⁊ atrocitate. dixit se i cruce dñi gloriari. Demū ex iussu neronis data est sñia ꝓtra aplos petrū ⁊ paulū. vt petrus tāq; alienigena ⁊ qui crucem predicabat christi domini cruci affigeret. Et paul⁹: q; ciuis romanus capite plecteret. Vbi dicit de hac sententia Dyonisius in epistola ad thimo. si tamen ei⁹ est. O frater mi thimothee. si vidisses agones ꝓsummationis eoꝝ defecisses p̄ doloze ⁊ tristicia. Data enim sententia ꝓtra eos. vidisses turbas iudeoꝝ ⁊ gentilium ꝓcutientes eos ⁊ expuentes in facies eoꝝ. Aduenient autē tpe ꝓsummationis eoꝝ cum separent ab inuicem. ligauerunt colūnas mūdi nō absq; fratrū gemitu ⁊ ploratu. Tunc inquit paulus petro. paꝝ tecum fundamētū ecclesiaꝝ ⁊ pastoꝝ oim agnoꝝ xpi. Et petrus ad paulū. vade in pace predicatoꝝ bonoꝝ. mediatoꝝ ⁊ duꝝ salutis iustoꝝ. Paulus ꝙ ductus est in via hostiensi decapitandus vt dicet infra. petr⁹ vo alibi. Quo perueniens videns crucē sibi patā erectā rogauit ministros vt crucē verterent ita vt capite ⁊ manibus deorsuz ⁊ pedib⁹ sursuz in cruce maneret dicens. Quā dñs me⁹ ad terram descēdit erecta cruce sblimat⁹ est: me aūt quē de terra ad celū reuocare dignat⁹ est: crux mea caput meū in terra dz ostēdere ⁊ pedes ad celum dirigere. Et qz nō suz dign⁹ vt in cruce sim sicut dñs meus iesus: ideo crucez gyrate vt caput deorsum sit pedes sursum. qō et factū est. qls aūt ꝓgregat⁹ furore replet⁹ volebat neronē ⁊ pfectū occidē ⁊ petrū liberare ꝫ petr⁹ rogauit vt passionē suā nullaten⁹ impedirēt. Dñs aūt vt ait egisip⁹ aput oculos discipuloꝝ ibi lugentiū ⁊ viderūt angelos stātes cū coronis ō floribꝰ rosaꝝ ⁊ liliorū: ⁊ petrū in cruce stātē cū eis ⁊ libz̄ a xpo accipiētē ⁊ inde q̄ loq̄bat legentē. Intelligēs petr⁹ q̄ fideles gliam suā vidissent. grās agēs ⁊ deo fideles ꝓmendās spūm emisit. Tunc marcellus ⁊ apule⁹ frēs discipuli ipm de cruce deposuerūt ⁊ diuersis ꝓdientes aromatib⁹ sepelierūt

¶ Cpe aūt sci cornelij pape vt hr̄ in legēdis. greci fideles aplorum corpa furati eadē asportabāt. ſz demones in simlachris hitātes diuia vtute coacti clamabant. Viri romani succurite qz dijs vestris auferunt. Quapropt fidelib⁹ itelligētib⁹ ō aplis gētilib⁹ xo de suis dijs multitudo sil fideliū ⁊ infideliū adunata illos pseqt. vñ timētes greci corpora ipa aplorum apud catacūbas in puteū ꝓiecerūt: ꝫ a fidelib⁹ postea extracta sunt. Sed cuz dubitarent que essent ossa petri ⁊ q̄ pauli. orantibus fidelibus ⁊ ieiunantibus de celo rūsum est maiora esse p̄dicatoris minora piscatoris. ⁊ sic separata sunt in suis ecclesijs collocata. Vel ſm alios a beato siluestro papa in ꝓsecratiōe ecclesiarū illoruz magna cū puis ab eo pōderata ⁊ ꝓ medietate in ipis ecclesijs collocata. hodie tñ capita aplorum petri ⁊ pauli mirabilit auro ⁊ argēto ⁊ gēmis exornata in eccia lateranen. sancti iohis reposita plo ostendunt. Capi. .v.

Paulus quāuis in

numero. xij. apostoloꝝ q̄ sunt a christo in terris ꝓuersante vocati non computet: tamen apls dicit. interpretat em̄ missus. Fuit aūt missus ad p̄dicandū p orbem vocat⁹ a christo ad dexteram dei sedente. ꝫ tunc in aere ꝓpinq; terre descendenti: euangeliū p reuelationem iesu christi edoctus nō ab homine vt ipse refert. Qui etsi ex humilitate dicat. ego sum minim⁹ apostoloꝝ q̄ nō sum dignus vocari apls. qz psecut⁹ sum ecclesiam dei. Et ad thimot. j. Venit iesus peccatores saluos facere q̄rū primus ego sum. i. maximus. tñ cum veritate ait plus omnibus laborauī nō aūt ego: ꝫ gratia dei mecū. Et de noie ei⁹ qō interpretat os tube. vel os eoꝝ. vel electū mirabile vel paulus a pausa quod est requies vel paulus quasi modicus. De ipo aūt noie triplex est opinio. Origenes em̄ dicit q̄ sp fuit binomi⁹. s. saul⁹ ⁊ paulus dictus. Rabanus asserit ꝓus vocatum saulum a saule superbo: postea paulum ꝓpter magnā humilitatem. ⁊ hoc post cōuersionem q̄si modicus dict⁹. Beda aūt vult q̄ sit dictus paulus a paulo sergio ꝓcōsule quē ꝓuertit ad fidē. fuit aūt de tribu beniamin. vnde de ipso exponit Aug. il-

lā ꝑphiam Jacob. Beniamin lupus rapax ⁊c.
Gen. xlix. Cōuersus ē aūt ꝓmo āno passiōis chri-
sti id est de mense ianuarij sequēti immediate pas
sionem xp̄i. Refert haimo q̄ paulus a pullorū
cantu vsq; ad quintam horam labori manuū in-
sistebat. erat enim scenofactorie artis. deinde p̄di
cationi vacabat: itaq; plerunq; vsq; ad noctē p̄-
trahebat sermonem. Residuū tp̄is comestioni sō
no ⁊ orationi necessariū erat. hiero. de viris illu-
stribus ait. q̄. xxv. anno a passione dñi hoc est ne
ronis imperij scō anno. Paulus vinctus romā
mittitur vt dictum est supra ex actibus ap̄lorum
⁊ p̄ biennium in libera custodia manēs aduersus
iudeos disputabat. deinde a nerōe dimissus euā-
gelium in occidentis ptibus predicauit. Audiēs ei
nero q̄ de lege iudeorū ⁊ fide christianorū questō
esset inter paulū ⁊ iudeos. cū nōdū esset in impio
firmat⁹: nō curauit multū de tali questione vnde
et liber dimissus fuit. Quartodecimo aūt neroīs
anno. eodē die quo petrus crucifixus: paul⁹ capi
te truncatus est. ſm hiero. Ei⁹ aūt sapia ⁊ religio
vbiq; diuulgebatur: et ab hominibus mirabilis
habebatur. Multos etiam de domo cesaris sibi
in amiciam copulauit ⁊ precipue Senecam ma-
gistrum neronis. vnde ⁊ ep̄le repiunt ad alteru-
trum destinate. Quedā etiā scripta eius corā ce-
sare recitata sunt ⁊ ab oībus mirabiliter cōmēda-
ta. Senatus etiā de illo alta nō mediocriter senti
ebat. passionē aūt ei⁹ Linus papa descripsit. Cū
igit̄ rome esset ⁊ quadā die circa vesperas in quo
dam solario p̄dicaret: quidā iuuenis noīe Patro
clus pincerna regis vt paulum ꝓpter multitudi-
nē cōmodi⁹ audiret fenestram dom⁹ ascendit: qui
dormitans de ea in terraq; cadens expirauit. Q̄ō
audiēs nero multū de eo doluit ⁊ alū in ei⁹ offici
um subrogauit. Paulus ꝺo p̄ spūm hoc cogno-
scens: astantibus insinuauit. mandās vt illuz de-
functū patroclum ad se adducerent. Quē ad eū
delatum resuscitauit ⁊ ad cesarem remisit. Audi-
ens nero patroclum adesse ⁊ ad eū ingredi velle.
quem mortuum nouerat. timēs ne fantasma esset
nolebat eū admittere: sed suasu amicoꝝ ei⁹ intra-
re p̄missus est. Cui nero. patrocle viuis? Et ille. ce
sar viuo. nero aūt ait. Et q̄s te fecit viuere? Cui il
le. Dñs iesus xp̄s rex oīm seculoꝝ. Et nero iratus
ait. Ergo iesus resoluet oīa regna mūdi ⁊ ip̄e re-
gnabit. Cui patroclus etiaz. Tunc dedit Nero ei
alapā dicēs. ergo ⁊ tu militas illi regi. q̄ rñdit: vti
q; milito q̄ me fecit viuere. Cū aūt astantes argu
erent impatorē q̄ percussisset iuuenē prudent̄ loq̄n
tē. ⁊ q̄ ipsi etiā militabant illi regi q̄ illū suscitaue
rat: furore replet⁹ omnes illos puersos ad fidē in
carcerauit: et xp̄ianos fecit inquiri ⁊ sine interro-
gatione cāe p̄ varia tormenta cruciari. Int̄ ce-
teros aūt fuit ductus ante neronē paul⁹ vt p̄nci-
palis in tali doctrina. Cui nero. O hō magni re-
gis seru⁹ mihi aūt vinct⁹. cur milites meos a me
subtrahis ⁊ tuo dño colligis. Et Paul⁹ ad eum.
nō solū de tuo angulo sed ⁊ de vniuerso orbe mi-
lites meos regi collegi. quib⁹ donatiua q̄ nunq; de
ficiēt ⁊ q̄ omnē indigentiā excludūt largit̄. hui⁹ si

volueris seruus esse saluus eris. Dictāte potēcie
est: vt ad iudicandū omnes sit ventur⁹. ⁊ p̄ ignez
figurā huius mūdi resoluat: ⁊ oēs ciuitates ⁊ re-
gna destruat. Tunc nero ira repletus iussit oīes
christianos igne cremari: ⁊ paulū vt maiestat̄ re
um decapitari. Cū aūt multi xp̄ianoꝝ trucidarēt
p̄l's seditione facta cucurrit ad palatiū neronis:
dicens. Pone modū cesar tp̄a iussionē: nostrates
sunt q̄s p̄dis romanū tuēt impiū. Timēs aūt ne
ro tumultū p̄ll. mutauit edictū. s. vt null⁹ xp̄iano
rū occideret: q̄scz pleni⁹ ea cā deliberaret. Ite
rū paul⁹ p̄sentatus est añ neronē. quē vt vidit:
exclamauit nero. Tollite maleficū decollate. ī po
sterū p̄dite sensuū alienatorez: auferte de supficie
terre mentiū imutatorē. Ad quē paulus. Modi-
co tp̄e patiar sed viuam eternaliter domino iesu
christo. At nero auferte ab eo caput vt intelligat
me rege suo fortiorem. et videamus si sp̄ viuē va
leat. Et paulus ad eū. vt scias me p⁹ morte viue-
re eternaliter: cū caput mihi absciſum fuerit: viu⁹
tibi apparebo et tunc cognoscere poteris q̄ iesus
christus est dñs vite ⁊ mortis. Cūq; ducer̄ ad
locū supplicij: dixerūt ei tres milites q̄ eū ducebāt
Dic nobis paule quis est ille rex vester quē tātū
diligitis. q̄ p̄ eo magis mori q̄z viuere eligatis ⁊
qualem mercedē inde habebitis. Tūc paul⁹ ō re-
gno dei ⁊ penis inferni predicauit adeo q̄ eos cō
uertit. Qui cū rogarent eū vt libere abiret q̄ vel-
let. Ille respondit. absit vt fugiam. nō em̄ sum p̄
fug⁹. sz miles christi legitim⁹. scio. n. q̄ a vita ista
transitoria ad vitā trāsibo eternā. Qui etiā dixit
eis q̄ post mortē suam sequenti die venirēt ad lo
cū vbi fideles decapitatū sepelirent ⁊ ibi inueni-
rent tytū ⁊ lucā ⁊ ipsi baptizarent eos. Int̄ea mi-
sit nero duos milites ad inquirēdū si adhuc esset
occisus. Quib⁹ cū ap̄ls p̄dicare vellet illi dixer̄.
postq; mortuus surrexeris tūc credem⁹ verb̄ tu-
is. Festinātes q̄ ducere ad locū decapitatiōis cū
transirēt per portam hostiensem. obuiam habuit
paulus quandam deuotam discipulā suam noīe
Plautillam seu lemobiā ſm dyonisiū. Flente er-
go illa ⁊ orationibus suis se cōmendante. ait apo
stolus: vale plautilla eterne salutis filia. cōmoda
mihi velū quo caput tuū tegis: vnde oculos me-
os velem tpe decapitationis ⁊ illud tibi restituā.
Q̄ō cū fecisset irridebant eam satellites q̄ tāpul-
crū velū illi tradidiss̄z q̄ō p̄deret. Veniēs q̄ ad lo
cum passionis manibus ad celum extensis ꝓsus
orientē diu orauit cū lachrimis. Et valefaciēs fra
trib⁹ cōgregatis: ligans oculos suos velo Plau
tille: extendens collū facto signo crucis ictū ferie
tis excepit dicēs. Dñe mi iesu in man⁹ tuas cōmē
do spūm meū. Caputq; ei⁹ a corpe exscisum xp̄s
iesus clara voce īsonuit. Q̄ō nomē adeo sibi dul
ce fuerat in vita: vt q̄ngentis vicib⁹ in ep̄lis suis
ip̄m iesuz vel xp̄m vel vtrūq; sil'noīauerat vnda
q; lactis de vulnere vsq; ad vestimenta lictor̄: ⁊
postea sanguis effluxit. fuerat ei ꝺgo luxq; imen
sa i aere sup eū emicuit. In ip̄o āt ictu explicauit
velū i q̄ suscipiēs sāguinē illō obuoluit portans
ip̄m plautille. Reuertētibus milit̄is sceler̄ ad ve-

bem in porta hostiensi. dixit illis Plautilla. Vbi dimisistis magistrum meū. At illi in valle pugilū detruncatū capite velato tuo velo. Et illa neq; Sed ecce nunc intrauerūt petrus ⁊ paulus ciuitatem induti veste preclara. coronas fulgentes in capitibus suis habentes ⁊ velū mihi restituit paulus. quod eis ostendit. vnde plures uersi sūt ad fidem. Hec audiens nero obstupefactus cū loqretur cū phis ⁊ amicis sup his: ianuis clausis intrauit paulus dicens neroni. Ecce cesar viuo eterni regis iesu christi miles. vel nunc crede: qz nō sum mortuus sed viuo: sed tu eterna morte morieris: eo q sanctos dei iniuste interficis. Nero vt amēs effectus suasu amicoz patroclū ⁊ alios xpianos soluit vt irent quo vellent. Die sequēti ministri illi q uersi fuerunt ad verba pauli eūtes ad locū: vt dixerat eis. inuenerunt Tytū ⁊ lucā a quib⁹ baptizati sunt. Johannes Criso. in li. de laudib⁹ pauli hūc mirabiliter extollit dicens. Nil prius errauit qui pratū quoddā insigne virtutū ac paradisum spūalem aiam pauli nuncupauerit. Que aūt lingua laudibus ei⁹ inueniat equalis. cū oia que sunt in hoibus bona. aia vna possideat et ea cuncta plene ⁊ acumulate. nec solū hoim sed etiā quod est amplius angeloz. Qñdit exinde excellere opa sanctoz veteris testamenti. Nam in sacrificio offerendo abel superauit. obtulit eñ his sacrificiū nō agnos ⁊ oues. sed seipm ⁊ totū mundū deo subijciendo. Noe in archa fuauit liberos ⁊ aialia irrōnabilia: hic ecclesie archam piclitantē in diluuijs errorū multos irrationabiles vt belluas in rōnabiles cōmutādo. Abraā mirant oēs q patriā ⁊ cognatos ad dei preceptū reliquit. hic aūt nō solū patriā ⁊ cognatos sed ⁊ totū mundū et celum celoz ppter christū. Ysaac de patiētia: cui putei sui ab allophilis obruebant. hic aūt nō qui puteū. sed q corpus ppriū lapidib⁹ obruebāt in celū studebat vehere. Et sic oñdit paulū in longanimitate iacob excellere. Joseph in pudicicia. Job in patientia. Moysen in charitate. Johannem baptistam in abstinentia ⁊c. Idem Criso. in eodē. Vt missum in igne ferrū. totū pfecto ignis efficit. sic paulus charitate succensus effectus. totus est charitas. q quasi cōis totius mūdi eēt pater: ita in amore omniū ⁊ ipsoz eoz imitabat parentes. imo cūctos nō carnales verūetiam spūales patres solicitudine ac pietate superabat. Qēm prorsus hoiem deo exhibere cupiebat ac si vniūsum mundū ipse genuisset. Idēvbi supra. Homo iste ignobilis ⁊ circūferarius qui artē exercebat i pellibus tanta virtute progressus est. vt vix. xxx annoz spacio ⁊ romanos ⁊ pfas ⁊ parthos ⁊ medos ⁊ scitas ⁊ indos. ethiopes ⁊ sarmathas atq; saracenos ⁊ omne hoim gen⁹ prsus sub iugo mitteret veritatis. Et sicut stipulas aut fenū ignis īmissus: sic oim opera demonū consumpsit. Idez Cum amore christi beatiorem se cunctis ⁊ angelis ⁊ archangelis reputabat. sine hoc neq; dominationū neq; principatuū socius eē cupiebat. sed cū hac dilectione magis esse vel extremus. immo etiā ex numero punitoz: q; sine hac inter sūmos ⁊ honores sublimes. hoc erat illi maximū ⁊ singulare tormentū ab hac charitate discedere. hoc illi gehenna. hec sola illi pena. hoc infinita tormenta sic despiciebat vniuersa q timem⁹: vt solet herba putrefacta cōtemni. Tyrannos ⁊ pl'os spirantes furorem velut quosdā eē culices extimabat. mortem cruciatus ⁊ mille supplicia quasi ludū puerorum putabat. Hec ille. Narrat Grego. turonēsis. q quidā ex desperatione laqueum sibi parabat ad se suspendenduz. Apparuit aūt ei vna vmbra squalida dicēs. Eya bone vir age qō icepisti. nec moram feceris. ipse tamen dum hoc faceret freqnter dicebat. sancte Paule adiuua me. Erat eñ ei deuotus. Apparuit aūt alia vmbra vt homis. dicens illi vmbre squalide. fuge miserrime ecce paulus aduenit. Sicq; disparentibus vmbris ille hō ad penitentiā reuersus laqueum dimisit.

De doctrina epi .§.I.

stolarum pauli que sunt summa totius sacre theologie quedā excerpta inserem. Scripsit ad populos seu nationes epl'as. x. s. ad romanos vnaz. ad Corinth. ij. ad Galath. vnam. ad philip. vnā ad ephesios. j. ad Colossenses vnā. ad thessalonicenses duas. Ad discipulos aūt quatuor. vicz ad thimoteū duas. ad tytū vnā. ad philemonē vnā. Et occasionē eius quem est ad romanos. plogus in eā insinuat dicens. Romani quib⁹ scribit sunt q ex iudeis ⁊ gentibus crediderunt. hi superbia ⁊ cōtentione volebāt se alterutrū supponere. iudei eñ cōuersi dicebant se pferendos: qz de⁹ ex cunctis nationibus elegerat illū populū vt peculiarem. legem suā ei tradiderat. ⁊ p mlta miracula de egipto educens ⁊ manna in deserto nutriens. demū ad terrā pmissionis pduxit expugnatis nationibus inhabitantiū. ⁊ in finē carnem ex eis assumpsit. At ipsi gentiles sp ydolis seruierāt deū verum ignorantes. Econtra gentiles cōuersi respondebant. quanto maioza beneficia narratis vobis collata. cū eis fueritis ingratissimi: māndata legis cōtemnentes ⁊ sanctoz pphetas psequentes. deniq; ⁊ ipm dominū crucifigentes: tāto grauioza supplicia meremini. ⁊ digni est a deo repelli ppter duriciam vestram. nos ideo veniā meruimus qz ignorabamus deum nec habuimus ostendentē errorē nostrū. Sz vbi p apl'os ⁊ alios veritatē intellexim⁹ subito ad fidē uersi sumus: et iō magis a deo dilecti ⁊ chari. His ergo altercantibus apostolus quasi se medium interponēs ita partium dirimit questiones: vt neutrum eorū sua iusticia salutem meruisse cōfirmet. ambos populos iudeos ⁊ gentiles scienter ⁊ grauiter deliquisse ostendens. iudei quidem legem trāsgrediendo: gentiles deum cognitum naturali ratione non adorando sed ydola vtroq; tñ veniā ⁊ salutē cōsecutos q ad uersos ad fidē nō ex suis meritis sed dei misericordia. ⁊ ideo equales esse ⁊ in pace inuicē debere versari. In pmo igit ca. p⁹ exordiū oñdit gentiles vt pl'os ⁊ poetas naturali inuestigatione cognouisse deum dicēs. Quod notū est dei. id ē quod pōt ratiōe sciri de deo. ma

nifestum est in illis p inuestigationem. vt de vni/
tate essentie dei. z attributis. s. sapiētia: potentia:
bonitate z hmōi. Inuisibilia em dei q̄ ad pfectio=
nes dei. a creatura mundi p ea q̄ facta sunt intel/
lecta cōspiciunt. sempiterna q̄z virtus eius z diui
nitas. Sed q̄ cū cognouissent deū. nō ip̄m glori
ficauerūt. ꝫ semetipsos in supbiā elati z coluerūt
creature potiusq̄z creatori ydola adorando cū po
pulis. adeo tradidit eos deus in reprobū sensum.
i. pmisit eos labi in cecitatē mentis z errores: vt ñ
facerent sibi pscīam de maximis sceleribꝰ sequen
do ꝓpꝛias passiones. nō rōne ꝓpetrando vicia ꝛ
naturā z multa alia digna morte eterna. de quibꝰ
ibi. In ca. ij. z. iij. inuehit ꝛ iudeos q̄ et si p̄cel/
lant gentiles in recipiendo legez a deo. tñ eiꝰ erāt
transgressores ꝫm illud. Oēs declinauerunt ⁊c.
Et sic omnes iudei z gentiles peccauerūt z egēt
gratia dei p salute ꝓsequenda. ista aūt iustificatō
p grām nō p̄t haberi ex op̄ibus legis vel ex cir=
cūcisione. nam z de abrāā patre eoꝛ ante legez et
receptionē circūcisionis dictū est. Credidit abra=
am deo: z reputatū est ei ad iusticiā. i. ad iustifica
tionē. Credidit aūt xp̄m nasciturū ex eo a q̄ salua
rent omnes. nō ḡ ex lege sed ex fide iesu xp̄i cum
gra hoies saluāt. Vñ in. v. ca. oñdit. q̄ sicut per
vnū hoiem: scz adā: pctm̄. s. originale intrauit in
mundū z p pctm̄ mors. mors aīe corpis. qd̄ pec
catū ade fuit qñ transgressus est dei p̄ceptū. eden
do de ligno vetito. Et q̄ omnes q̄ ab eo descēde
runt p cōmixtionē maris z femine in eo tūc erant
ꝫm virtutē semīalē. Sicut tota arboꝛ maxima in
virtute est in semie: iō viciata radice omnes rami
seu fructus ab eo deriuati q̄ fuit p̄ncipiū actiuum
generationis humane. sūt infecti pctō originali.
excepto xp̄o. q̄ nō est ꝓceptꝰ ex virili semine sed ō
spūsancto. de ꝓse. di. iiij. firmissime. z istud dicit.
oēs peccauerūt in adā. ita ait apl's p obediētiam
vniꝰ hoīs. s. iesu christi. q̄ vicz factꝰ est obediēs vs
q̄z ad mortem crucis. multi ꝓstituent iusti. i. iusti
ficati p gratiā eius. nō dicit omnes: q̄ nō oēs cre
dunt z grām p̄cipiūt. ꝫ hoc fit p baptismū rite su=
sceptū in quo maxime opat passio christi. s. morti
ficationē oim viciorꝫ z surrectionē vite spiritual
virtutū. quod etiā figurat ipse baptismus: vt no
tat in p̄ncipio. vj. ca. Ista aūt mortificatō vi
ciorꝫ z iustificatio nō poterat fieri p obꝛuantiā le
gis veteris. nam lex illa etsi oñdebat qd̄ eēt pctm̄
s. p ista mādata. nō tñ p̄stabat adiutoriū ad ip̄a
obꝛuanda z pctm̄ vitandū. Ex q̄ sequebat in ho
mine magis incitamentū ad pctm̄. q̄ tale q̄d p̄=
hibitū ꝫm illud. nitimur in vetitū. Erat igit lex il
la occasio pcti: nō quidē data: cū lex in se bona es
set q̄ docebat qd̄ erat malū vitaret. ꝫ occasio acce
pta ab hoīe male ea vtēte. nō em ait apl's qd̄ vo
lo bonū h̄ ago: ꝫ qd̄ odi malū illud facio. qd̄ intel
ligit dupl'r ꝫm glo. Uno mō de hoīe seu i ꝓsona
hoīs ꝓstituti in mortali. talis em vult aliq̄ face=
re aliqd̄ bonū ꝫm q̄ instigat naturale desiderium
excitatū a ratione. ꝫ illud nō agit dñante passiōe
pcti. ꝫ facit malū pcti qd̄ ꝫm rōnē detestat cogno
scēs eē malū. nec noticia legis ad h̄ eū iuuat ꝫ bene
gra christi. Alio mō p̄t intelligi dictū i ꝓsona ho
minis gra liberati. z h̄ vtiq̄z nō agit bonū qd̄ vel=
let. i. ita pfecte z sine aliq̄ defectu ꝫ qd̄ odit malū.
s. talis defectꝰ illud facit. vellet em iustus hō facē
bona sine aliq̄ repugntia sensualitatis z grauami
ne vel suggestiōe mali. i. pmis etiā motibꝰ ꝫ nō p̄
ꝓpter ꝓcupiam. i. inclinationē ad mala seu ad sē=
sibilia que dicit lex membꝛoꝛ vel lex fomitis. De
q̄ idē apl's hic. Uideo aliā legē i mēbris meis cō
cupiscētiā repugnātē legi mentis mee. z captiuā=
tē me in lege pcti q̄ est in mēbris meis. Et de hac
xv. q. j. in p̄n. z ca. si cōcupīa. Liberat aūt hō a le
ge ista carnis p gratiā. nō quidē vt nō sit pugna
z inclinatio ad mala etiā vsq̄z ad venialia. sed vt
non dñet in homine talis lex fomitis vt assentiat
pctō mortali. Quod vtiq̄z non p̄stabat lex talē
vigoꝛem. vnde apostolus post p̄dicta verba cū
dixisset. infelix ego homo q̄s me liberabit de coꝛ/
poꝛe mortis huius. i. de morte peccati. ad quā in=
ducit ꝓcupiscētia ista que in coꝛpe. i. sensitiua sub
dit. Gratia dei p iesum christū. h̄ in. vij. ca. In
sequenti ca. viij. s. ostēdit q̄ ip̄a gra xp̄i liberat a
damnatione. z vincit ip̄am ꝓcupiam seu legē pec
cati: si tū homo viuat ꝫm spūm. i. rōnem seu iusti
ctū gratie nō ꝫm carnē. i. sensualitatē. que ad hoc
vt sit subdita oportet mortificare multipliciter. z
ne quis exhoꝛreat huiusmodi labores dicit. Non
sunt condigne passiōes huius temporis ad futu=
ram gloriā que reuelabitur in nobis. Et infra sub/
dit. Diligentibus deū oīa cooperant in bonū his q̄
ꝫm ꝓpositū vocati sūt sancti. i. p̄destinatis ad vi
tam eternā. Et vsq̄z adeo oīa ait Aug. de pe. dis.
ij. Talibus. q̄ etiā si qui coꝛ deuiauerint seu exoꝛ
bitēt: hoc eis faciat ꝓficere in bonū. s. vt humilio
res cautiores feruentiores resurgāt. Et sb̄dit apo
stolus. Quos q̄s p̄sciuit. s. tales hos p̄destinauit.
cōformes fieri imaginis filij sui. s. afflictos z moꝛ
tificatos vt ipse. Et quos p̄destinauit hos z vo=
cauit. Quos vocauit hos et iustificauit. Quos
iustificauit. hos z magnificauit. Ubi sciendū: q̄
p̄scientia dei ꝓprie importat p̄cognitionē ab eter
no oīm futuroꝛ euentuū p̄cipue actuū humano=
rum. siue reproboꝛ siue electoꝛ. qui vtiq̄z oīa no=
uit. predestinatio vo plus importat vicz nō soluz
p̄cognitionē dei eternā actuū hūanoꝛ. sed etiam
appositionē gre finalis tpe suo. cū. s. creatura est
in actu exīs. Et q̄ hoc non cōtingit nisi in electis
ideo p̄destinatio dei solū respicit electos dei. stri=
ctiꝰ aūt sumēdo p̄sciam ꝓut. s. distinguit ex op̄o=
sito ad p̄destinationem. sicut cōiter sumit ꝓ p̄co=
gnitione dei eterna reproboꝛ. ex qua p̄cognitiōe
ponit in reprobis. vnde cogant ad malū. voca/
tio importat p̄paratiōnē ad gratiaz quā deus fa/
cit in hoīe p inspiratiōnē. Justificatio est ip̄a gre
infusio qua de impio efficit iustꝰ. Magnificatio
aūt est collatio glorie. Hinc Aug. p̄destinatō dei
sp in bono accipienda est qua peccatū sola hoīs
volūtate cōmissū aut remittendū nouit cū laude
miscōie. aut plectēdū cū laude iusticie. In mal'āt
op̄ibꝰ nr̄is sola p̄scia dei intelligenda est. q̄: sic p/
scivit z p̄destinauit que ipse fecit z vt faceremus

rā sit: ita p̄sciuit tm̄ non etiam p̄destinauit. que nec ipse fecit nec vt faceremus exegit. xxiij. q. iij. Bauchodonosor. Cū ergo deus tanta bona nob̄ cōcesserit. s. gratie t glorie. quinimmo t ipsum filiū suū ad mortē: ideo nil aduersum t afflictiuum debet nos separare a dilectōne eius q̄ tantū dilexit nos: sed ꝓpter salutē, procurandā alioꝝ laborare.

Unde t ipse paulus in ca. ix. dicit. optabā ego anathema esse a christo ꝓ fratribus meis: id ē ꝓ cōuersione iudeoꝝ: q̄s fratres appellat: q; et ipe de gente iudeorū: anathema importat separationē Dupliciter aūt quis pōt a christo separari in presenti. vno mō quo ad gratiā vt. s. pdat gratiā: t isto mō nō est intelligendū paulū hoc optasse. q; esset ꝺ ordinē charitatis. Alio mō q̄ ad quandā fruitionē. i. maximā dulcedinē que pcipit a pfectis in cōtemplatione t meditatōne diuinoꝝ et hoc mō paulus desiderabat separari a xp̄o in mūdo vt procuraret salutē ꝓmoꝝ. Et ergo humiliet vtranq; partē ad iuicē ꝓtendētē. s. ꝓuersos ex iudeis t ex gentilib⁹. ostēdit q; neq; ex opibus patꝝ de⁹ elegit nationē iudaicā vt peculiarē ex omnib⁹ nationibus q̄bus legem dedit t ex eis est incarnatus declinantibus alijs ad ydolatriā. Neq; nūc gentes vocauit ad fidem ex virtutibus eoꝝ cū ydolatre essent. labentib⁹ iudeis ꝓ maiorī pte ad infidelitatē. sed sola sua misc̄ia seu gr̄a ꝓut voluit illos tunc t istos nūc vocauit. Unde inducit auctem Exod. dīm dicentis. Miserebor cui miserebor. i. ꝓut voluero misc̄iam seu grām preueniētē cōcedendo. t misericordiā p̄stabo. i. gratie subsequentis cui miserebor. Igit subdit apls. Nō est volentis. s. tm̄ vel principaliter bene. s. velle t meritorie neq; currentis. s. tm̄ vel primo currere. i. feruenter p viā mandatoꝝ incedē sed dei miserētis. Et igitur homo credat vel bene faciat a deo est principaliter. q; aūt male agat a seipo est nō a deo. Unde q̄ dīs dixit moysi de pharaone: Ego indurabo cor eius. nō intelligit q; ipse imiserit malū illi⁹ obdurationis in cor eius: sed q; nō infudit grām t illuminationē malicia eius impediente dicit obdurasse. Diffuse igit agit ibi de reprobatōe iudeoꝝ et electione gentiū a ꝓphetis p̄nunciatas: iducēs auctoritatem legis t ysaie. Insup ostēdit q; null⁹ pōt de deo ꝓqueri nec ꝓpls iudaicus nec gentilis: nec quis p̄natus homo q; de⁹ ei nō dederit gratiā t illuminationē. q; nulli est debitor alicui⁹ boni. sed tota massa humani generis subdita est ꝓditioni. Q; aūt aliquos ex ipsa massa accipiat ad saluandum pure sue voluntati t misericordie ascribendū est: t eius bonitati gratie ꝓtinuo agende. Q; alijs nō dat nil subtrahit illis debitū. cum debitores sint damnationis. Et dat apls exemplū de figulo q̄ de eadē massa luti aliq̄ vas facit pulcrū: t honorabile. i. ad ꝓtinendū p̄ciosa: aliud vile ad cōtinendū immundicias. nec alia ratio assignari potest nisi voluntas figuli. Sic igit q; aliqui populi vel psone sint predestinati alij nō: non debet a nobis inquiri ratio que inueniri non potest sed admiratio veneratōnis t timoris sollicitudinis in bene opante ne cadat. vnde ipe apls ait. Noli altum sape ſ time Et exclamās infra subdit. O altitudo diuitiarū sapientie et scientie dei. q̄ incomprehensibilia sunt iudicia ei⁹: t inuestigabiles vie eius. i. que non possunt inueniri rationes operuꝝ eius que vie dicunt. q; p ea educimur ad cognoscendum deū. Et subdit. Quis nouit sensum domini. q. d. nullus. hec habent q; ca. ix. vsq; ad. xij Et nota q; ait Aug. in li. de correptione t gratia. Qui nos irridet qū in his rebus exclamam⁹. q̄ inscrutabilia sunt iudicia eius t̄c. Sicut cogunt fateri donū dei esse vt finiat hō vitā istam anteq; ex bono mutet in malū q; ōr. Raptus est. s. innocens ne malicia immutaret intellectuꝝ eius. Cur aūt hoc alijs donet alijs nō donet: ignorat. Sed tm̄ donū dei esse in bono ꝓseuerantiā fm scripturas fatent nobiscū. Et cur alijs det alijs nō det sine murmure aduersum deū dignent ignorare nobiscū. de pe. dist. iij. Si ex bono. vbi diffuse tractatur ista materia t in. ¶. sequenti. Cum ergo iudicia dei sint nobis ignota fm apostoluꝝ. quis scilicet sit predestinatus vel non. t quare iste et nō ille. seruare debet quod ait augustinus. xxiij. q. iij Sicut non est ab oratione nec a correctione t ammonitione cessandum ꝓ conuersione t emendatione hominū. q̄uis hec p̄scitis non prosint t predestinati sine his emendent: ita etiā nō debet q̄s cessare etiaꝝ predestinatus a bonis opibus. quia vt ait Gregorius ipa eterni regni p̄destinatio ita est ab oipotēte disposita: vt ad h̄ electi ex labore puenīat. xxiij. q. iij. obtineri. Et iō apostol. hortat in ca. xij. omnes ad bona opa. t ꝓmo vt bene sint ordinati in seipsis dicens. Obsecro vos vt exhibeatis corpora vestra. i. actiones vestras que fiunt mediante corpore hostiam. s. ꝓ viciorū t passionum mortificationem. Mactabat enī animal qō offerebatur in sacrificium t dicebatur hostia. Uiuentem ꝓ inhabitantem dilectionem seu spiritum gratie. Spiritus enim est qui viuificat. sanctam: per ꝓseuerantem continuationem. a sanctior. ris. dicitur sancta. deo placentem ꝓ timorosam humilitatem. ¶ p̄. Beneplacitum est domino super timentes eum. Rationabile obsequium vestrum ꝓ prudentem obseruatōnem. est enī prudentia recta ratio rerum a nobis agibilium. Secundo instruit eos vt sint bñ regulati erga alios in officijs suis. assimilans ecclesie corpus mysticum corpori humano in quo sunt multa membra habentia diuersa officia deseruientia alterum alteri diligent: et congruenter ad conseruationem eius. Ita i ecclesia que est vna fide dilectione t fine. sunt multi fideles numero varij in gratijs t officijs quorū quilibet debet diligenter alijs deseruire in officio suo Unde dicit. Habentes donationes fm gratiam datam a deo. differentes siue prophetiam siue ministerium. scilicet dispensandi temporalia t spiritualia vt prelati siue qui docet t̄c. quilibet diligenter feruenter t humiliter alijs deseruiāt i cōcessa sibi gratia. Ad hoc facit quod habetur dist. lxxxix. Singula. admonet q; non reddant malū ꝓ malo. ſ bonū ꝓ malo. Et hoc est nō vinci a malo alterius. ſ vincere in bono patiētie t bñficētie

malū iniurie ꝓximi. ¶ In.xiij.c.docet supioꝛibꝰ debere esse subiectos. Omnis inquit anima potestatibus supioꝛibus subdita est.de hoc.xj.q.j.magnū. Et subdit apl's. Nō est ptās nisi a deo. glo. Aug. Siue iubēte quo.ſ.ad bonā siue sinēte q̄ ad malā.xxiij.q.j. Quid culpat. ꝛ sequit ibi. Qui ptāti resistit.ſ. iubenti iusta: dei oꝛdinatiōi resistit Secꝰ si iubeat supioꝛ qđ cōtra deū.qꝛ regulare ē: vt in potestatibus subꝛdinatis semꝑ obediat supioꝛi potestati magis q̄ inferioꝛi: et ideo deꝰ oīmibus ꝓponendus.xj.q.iij.qui resistit.ꝛ di.viij.que contra moꝛem. Addit apl's oībus reddēda eē debita honoꝛis timoꝛis.ſ.obedientie.tributi ꝛ vectigalis tpalis ſbe. Ita ꝑ generaliter ostendit debita soluenda q̄ in nullo quis remaneat obligatus de quo potest nisi de dilectione.qꝛ ita q̄s debz soluere debitum dilectionis in diligendo ꝓximuꝝ ꝛ iuuando: q̄ ſp remaneat obligatus.ꝛ hoc faciendo totā legem implet.ꝛ ꝓ hoc induit q̄s dīm ie/sum.sequendo.ſ.pfecte cōuersationē eius ad qđ hoꝛtat. ¶ In ca.xiij.circa materiā ydolis imolatoꝝ duo dicit.ſ.nō esse iudicandū de pctō eos qui comedebant ea: qꝛ.ſ.poterant comedere sine peccato: puta qꝛ nō in veneratiōnē ydoli nec scandalizando: ꝑ vt alios cibos.scđo ostendit cauenduz esse a scandalis pusilloꝝ. ꝫ est q̄ aliqui videntes fideles comedē talia ydolotica extimabāt ꝫ eos facere in veneratiōnē ydoli q̄uis ea intentiōe ꝫ illi non facerent debebant abstinere ab hmōi advitandū scandalū taliū.ꝛ de his intelligit cū ait. si esca scandalizat fratrem meū.i.immolatoꝝ ydoꝝ esus: carnes.ſ.tales nō manducabo ineternum. Addit etiā q̄ omne quod nō est ex fide pctm̄ est. qđ nō sic intelligit q̄ oīs actus infideliū sit peccatū: sed vt dicit gratianus.xxviij.q.j.§.ex his ita qz. Oīne qđ non est ex fide.i.ꝫ ꝓsciaz edificat ad gehennā.i.est moꝛtale qđ est veruz ſm glo. si fiat ꝫ cōsciam p̄cepti vel ꝓhibitiōis: vel dicit eē peccatū qđ est ex fidē: qꝛ inutile est ꝛ infructuosuz ad vitā eternā. ¶ In ca.xv.admonet vt firmioꝛes.i. pfectioꝛes sufferant debilitatē infirmoꝝ ꝛ impfectionē: ꝛ omnes vnanimes ꝛ vno oꝛe honoꝛificēt deū de misericoꝛdia eis p̄stita ꝛ beneficijs ꝓuersi: tā ex iudeis q̄ ex gentibꝰ ꝛ suscipiāt se inuicē i honoꝛe ꝛ charitate sicut ꝛ xp̄us suscepit vtroſq; suam miscōia ꝛ nō meritis eoꝝ.qđ etiā scripture p̄nunciauerūt. ¶ Ultimū capl'm ponit multoꝝ nomia quos salutat.

Corinthiis scri .§.II.

psit duas epl'as.hi audierūt ab apl'oꝛbū veritatē ex eo ꝓuersi ad fidē.q̄ ꝓus erant gentiles: ꝑ pꝛeſſum apl'i ab eis.seducti sunt ꝛ subuersi a pseudo aplis:q̄dā ad pbie verbosa eloquētia: alij ad sectā iudaicā ducti.ꝑ epl'az missā ab eo ab epheso reuocat ad viam salutis ꝛ euāgelicā sapiaz de multis arguens eos ꝛ instruēs. Et in p̄ncipio q̄/dē epl'e eos vngit vt postea pungendo patiētius ferant. Collaudat eīm p̄mo valde dicēs. In oībꝰ diuites facti estis in chaſto: ita vt nil vobis desit in vlla gratia.qđ q̄dē ſm grego. verū fuit q̄ ad

pfectos.ꝛ si paucos qui inter illos erant. Exinde incipit arguere de diuisionibus ꝛ ꝓtentionibꝰ: q̄ erant inter illos ꝛ multis alijs vicijs vt patebit.ꝛ hoc quo ad impfectos vel malos fideles.cōtēdebant eīm adinuicē de baptistis suis estimantes vt q̄ a sanctioꝛi vel famosioꝛi in doctrina esset baptizatus: meliꝰ eēt baptizatus inde maioꝛē grām recipiendo.qđ falsum est. Unde dicit in.ij.ca. Neq; q̄ plantat.ſ.p̄dicando neq; q̄ rigat.ſ.baptizando est aliquid.ſ.in efficiendo seu dādo virtutē sacramentis: ꝫ qui incrementū dat deus p̄stās ꝛtutez ꝛbo ꝛ sacꝛo.j.q.j.sicut chaſtus. Itē gloꝛiabant i doctrina pseudo apl'oꝝ q̄si sapienti ꝰ ꝛ eloquenti ꝰ p̄dicarēt q̄ apli. Sed oīdit apl's hoc ideo fecisse.ſ.nō p̄dicasse sublimia ꝓpter incapacitatem eoꝝ: qꝛ eīm rudes erāt vt paruulis lac simplicis ꝛ clare eis dederat nō escā difficilis ꝛ alte doctrine Tunc etiā simpliciter p̄dicauerat crucē chaſti. vt nō attribuerēt sapie humane ꝛ eloquētie ꝓuersio eoꝝ ad fidē: sed virtuti dei. Sapiam aūt.i.ſb/limia de diuinis loquimur inꝛ pfectos hoꝛū capaces. Sapiam nō humanā sed incarnatā: quaz nemo p̄ncipū huiꝰ seculi cognouit.i. doctoꝝ legis mosaice vel pꝛoꝝ gentiliū vel demonū. q̄a si dīm subdit cognouissent: nūq̄ q̄ glorie dīm crucixissent. Demones q̄dē nō cognouerūt ꝓ certitudinē xp̄m eē deū vsq; ad crucē.lz aliq̄n ꝓiectura/rent: ꝓpter qđ clamabāt qꝛ tu es filiꝰ dei Lu.iij. Crucifixisse aūt xp̄m ipsi dicunt inq̄tū instigaſt iudeos ad crucifigendū. Doctoꝛes aūt legis non cognouerunt hoc excecati malicia ꝓpria. ¶ Et i iij.ca.dicit. Fundamentū aliud nemo pōt pone/re.ſ.in edificio spūali opeꝝ ꝓducentiū ad beatitudinē p̄ter id quod positū est a deo: qđ est dīs ihs in fide viua xp̄i iesu. Superedificat aūt.ſ. docēdo vel opando. si quis aūt superedificauerit aurū argentū lapides p̄ciosos.i.recta docēdo ꝛ debito fine aurū sapie philosophice.argentū humane eloquētie: lapides p̄ciosos sniās moꝛales ꝛ dicta moralia etiā ethnicoꝝ: edificiū q̄dē p̄manebit mercedē inde recipiēs. si q̄s aūt edificauerit sup.i.iuxta id fundamētū lignū fenū stipulā.i. doctrinas' dederit friuolas ꝛ inutiles vt fabulas ꝛ hmōi. ipe q̄ dē saluus erit: exq̄ fundamētū in eo nō deficit: sic tñ q̄si ꝑ ignē.ſ. purgatoriū. vñ q̄si est exꝛessiuuz veritatis nō nota silitudinis. Qui tū ꝛo ad opa q̄ fiūt edificat directe sup fundamentū iesu.i. super viuā fidē. aurū q̄ opibꝰ ꝓtēplatiōis ꝓsistit. Argētū q̄ actiue in opibꝰ misericoꝛdie defuit. Lapides p̄ciosos q̄ ꝓsilia pfectionis obseruat. ꝛ hoc edificium stabile erit i merito cū mercede p̄mij. edificat aūt sup.i.iuxta ꝛ nō directe lignū fenum stipulaz qui.ſ. p̄manente in eo fide viua ꝓpetrat venialia grauioꝛa vel leuioꝛa. est eīm ꝛ i eis gradꝰ edificiū q̄dē hoc.i. ꝓuersatio: qꝛ supꝛa fidē viuaz q̄ ad meritū remanebit. sed qđ iuxta.i. cū eo est auditū de venialibꝰ destrueꝝ. Saluabiꝝ q̄dē.ſ. ꝑ ignem purgatoꝛium transibit vbi purgeꝝ si illa secum poꝛtabit hic non penitens. De hoc Augustinus dicti ctione.xxv.§.alias ea. Insuper ostendit sapientiam huius mundi stulticiam esse apud deuz. quia

ſion hoc eſt qđ ipſi cogitant ſm rationē ꝓpriaz
z iudiciū ſuū. ¶ In ca.iiij.oſtēdit q debent ꝓlati
z doctores nō vt auctores extimari: ſ vt miniſtri
z diſpenſatores xp̄i z ſacrōz eius. Ad qđ opus ē
difficile repire fidelē nec tñ defacili dz iudicari ifi-
delis ſeu nō ydoneus in eo miniſterio: cū nō ma-
nifeſte apparet. Nam ſi ipſe paulus nec ſeip̄m iu-
dicat certitudinaliter extimando eē iuſtificatum:
multo minus alij.z in alijs oībus nō debet qs iu-
dicare de occultis alieni cordis: cū nec ſeip̄m vale
at iudicare.ij.q.j.multi. ¶ In q̄nto ca. reprehen
dit dure ipſos eo q tolerabant quendā ex eis cō/
uerſum ad fidem publicū inceſtuoſum cū nouer-
ca ſua nō corrigentes. Vnde ip̄e excōicat eū tra-
dens eū ſathane in interitū carnis.i.ad vexandū
corpus.hūc em̄ affectū habuit excōicatō in p̄mi
tiua eccleſia.de h̄.xj.q.iij.Audi.z.xxiiij.q.j.§.Si
aūt.vbi dic̄ Gratian⁹.hic traditā formā excōicā/
di:z nō niſi fidelem a fideli notari.ſ.excōicationē
Inſup̄ declarat qđ ſcripſerat eis in alia epl̄a quā
tñ nō habemus.ſ.q nō cōmiſcerent̄.i.p̄uerſarent-
tur cū fornicarijs rapacib⁹ auaris z hmōi: qđ illi
intelligebant ſimpliciter de oībus fidelibus z in-
fidelibus indiſtincte: qđ erat eis quaſi impoſſibi/
le obſeruare. Dicit g̣ ap̄ls q nō de omnib⁹ intelle
xit indiſtincte: q nō de infidelibus q̄ foris ſunt ō
quib⁹ eccleſia nō iudicat.neq etiam de fidelibus
prauis q̄ tolerant̄: ſ de his fidelibus q̄ noiant̄.id
eſt excōicant̄ ꝓpter tales exceſſus. De hmōi ergo
mandauit cū eis nec cibū ſumere ſ eos vitandos
vt excōicatos ab eccleſia. vocat g̣ excōicationem
noiationē: vt ait Aug.ij.q.j.multi. ¶ In cap.vj
reprehendit eos q in negocijs trahebāt alios fi/
deles ad iudiciū apud infideles: z q fraudulent̄
in iudicium alios vocabāt. De hmōi.xiij.q.j.§.
j.Item q quedam crimia nō reputabant eē pec-
cata vel leuia: oſtdit eſſe ita grauia: q excludūt a
regno dei dicens. Neq fornicarij neq ydol̄ſer/
uientes neq adulteri neq molles.i.ſeipſos pol/
luentes voluntarie: neq maſculoz cōcubitores.
neq ebrioſi neq rapaces neq maledici.ſ.ex odio
regnū dei poſſidebunt.et q inter oīa illa min⁹ ſi-
bi faciebant ꝓſciam de fornicatione.ſ. ſoluti cū ſo
luta: ideo magis inſiſtit ad deteſtationē eius.naz
q ipam cū corpus ſuū ſit factū membrū xp̄i : quia
de corpore eccleſie: aufert illud a xp̄o z facit mem
brū meretricis.q alia pcta peccaṫ in aīam macu-
lando eā: q iſtud maculaṫ z corp⁹. z ſic dic̄ pec
care in corpus: q illud indebite reſoluit. Pecca/
re etiā dicit̄ p fornicationē in corpus ſuū: vt nō ſo
lum ipſe vt in alijs peccatis.ſed etiā alios cū qui/
bus peccat trahit ad p̄ditionē: z ſic peccat in cor-
pus eccleſie etiā q̄ ad alios. Item q eam efficit̄ tē
plū dyaboli q̄ p̄us erat tēplū ſpūſſancti Fugite g̣
ait fornicationē.ſ.vitando occaſiones z deteſtan
do cogitationes hmōi.qñ occurrūt nō in eis īmo
rando ad vincendū eas rōne ſicut in alijs vicijs.
q: q hoc ꝓcupiſcentia excitaṫ. ¶ In cap.vij.agit̄
de matrimonio z plenius q̄ in alio loco ſacre pa-
gine.queſierant ab eo aliqua ſuper hoc. Dic̄ ergo
primo. Bonū eſt in ſe mulierē nō tāgere.ſ.carna-
liter cognoſcendo etiā q viam ꝓnugij. Sed q: nō
omnes ſunt apti ad ꝓtinentiam virginalem vl̄ vi
dualem.ideo ꝓpter fornicationē.ſ.vitandaz a ta
libus vnuſquiſq habeat ꝓpriam vxorem z vxor
virū. de hoc.xxxij.q.ij.his ita z ca.ſequenti. quo
contracto.ſ.matrimonio vxor vir debitū reddat
z vxor viro.ſ.exactus vel exacta expreſſe vel in-
terpretatiue ſeruatis.ſ.debitis circūſtantijs loci z
temporis z conſeruationis ſubiecti.de hoc.xxxij
q.v.ſi dicat.z ca.ſm verba. Nolite inquit apoſt.
fraudare inuicē.ſ.denegando debitū niſi ex ꝓſen
ſu. Compando aūt ſtatum cōiugalē ad vidualez
vel virginalem: pfectior eſt vidualis z magis ad
huc virginalis. Tamen q: vnuſq̄ſq habet a deo
ꝓpriū donū. vnus quidem ſic.ſ.vt cōtineat qđ
vtiq donum dei eſt: alius aūt non hoc ſed aliud
donuz habet: qui non ſentit ſe habere talem ꝓſtā-
tiam melius eſt nubere q̄ vri:: id eſt incidere illi/
citas corruptelas nō cōtrahendo mr̄imoniū: nō
em̄ peccat virgo nubendo nec pater eius nuptui
eam tradendo: nec vidua mortuo viro cū alia cō
trahendo: melius tñ faceret nō cōtrahēdoz in vir
ginitate manendo qđ de paulo credit̄.vñ dic̄: vo
lo omnes eſſe ſicut ego: exponit̄.i. virgines. naz
vir cōiunctus vxori vl̄ mulier viro: cogitat q̄ mū
di ſunt.z vt placeat alter alteri: qui ꝺo ſine ea eſt
magis aptitudinē habz ad cogitandū de deo: et
vt placeat ei. Sed z cum alter ex coniugibus in/
fidelibus conuertit̄ ad fidem: z non alter: ſi infi-
delis conſentit habitare cum fideli cōiuge.ſ.ſine
cōtumelia creatoris: z nō retrahendo a fide pce-
pta: dicit apoſtolus fidelem nō dimittere infide-
lem vt.ſ.ſumat alteram vel aliū: q: in ꝓceſſu tem
poris infidelis poterit ꝓuerti ad fidem z ſic ratifi
cabit̄ matrimoniū: z ille vel illa ſaluabit̄. Si aūt
infidelis nō vult cohabitare cum fideli vel nō ni-
ſi cū contumelia chriſti vel ꝓtrahendo ad infide-
litatem: tūc cōuerſus vel cōuerſa ad fidem poteſt
cum alijs cōtrahere.de hoc.xxvij.q.j. Si infide-
lis.cum ca.ſequen. ¶ In cap.viij.de ydoloticis
dicit abſtinendum in conſpectu infirmoz in fide:
ne ſcz videndo peritos huius manducare ſcāda-
lizent̄ putando illos hoc indebite facere.ſ.in ve-
neratione ydoli: cum tñ hoc nō intendant. z inde
ꝓuocent̄ ad ſimilia in veneratione ydoli. ¶ In
ca.ix.oſtendit q cum potuiſſet ab eis exigere tem
poralia.i.ſuſtentationē vite.cū eis ſemiaſſet ſpū-
alia.ſ.ꝓdicando.qđ dictat ius diuinū z naturale:
vt laborāti ꝓ aliquo ei merces deb̄t.et de hoc.xiij
q.j.tñ noluit vti hac poteſtate ſ ſibi ꝓcurabat et
ſuis victū labore manuū. Quod ideo fecit.ne ip̄i
Corinthi deditī auaricie extimarent ipſum eis p̄-
dicare ꝓpter emolumentum tempale.z iō magis
retraherent̄ a doctrina.z etiaz hoc egit ne exēplo
ſui pſeudo p̄dicatores magis auderēt tpalia exi-
gere quod principaliter querebant ex ſua p̄redi/
catione: exemplo pauli ſi hoc feciſſet. Vnde ꝓclu
dit omnia hec agere z ꝓformare ſe omnibus ī bis
que mala nō erant. iudeis z gentibus omnib⁹ om
nia fact⁹ vt omnes ſaluaret. Exinde oſtendit ex-
emplo materiali q oportet laborare vſq ī finē: et

abstinere a vicijs ꝛ delicijs vt cõsequatur ꝗs bra uium glorie ꝛ victoriaꝫ temptationũ. se exponẽs in exemplũ castigando corpus suũ ꝛ subijciendo rationi. de hoc. xxxij. q. v. si paulus. ¶ In ca. x. insinuat ꝙ oĩa gesta populi israel erant in figura ꝙ̃ christiani: vñ ꝛ sacramẽta eoꝝ signabãt sacramenta noue legis. ꝓpter ꝙ̃ dicit omnes illos baptizatos. ſ. in figura. qũ. ſ. transierunt aquam maris rubꝛ pharaone submerso: vbi figura fuit baptismi q̃ ad materiã ꝛ effectũ. ſ. extinctionis viciorꝝ nube signante grãm spũssancti. Acceperunt ꝛ cõmunionẽ in signo. ſ. manne: ꝛ aq̃ de petra emanantis. Et sic dicit. Omnes eandem escam spũalem manducauerunt. Admonet exinde ne imitẽt illos in eoꝝ vicijs. ne puniant vt ipsi nõ intrãtes in terrã ꝓmissionis. ſ. in gloriã supnam. Aliq̃ eñ dederunt se ydolatrie adorantes vitulũ aureũ in deserto. alij in fornicationẽ inciderũt. ſ. in moabitis. alij temptauerunt deũ: alij murmurauerũt ꝓpter tediũ laboris ꝛ omnes hi puniti sunt etiã tẽporaliter. Hec scripta dicit ad correctionẽ nostrã et ideo si temptatio supueniat de aliquo vicio: tẽptatio ait nõ vos appẽdat nisi hũana. vt ſ. si incitet ad peccatũ vsq̃ ad delectatiõez sensualẽ: saltim non sequat ꝓsensus. qꝛ tunc appẽderet ꝛ caperet tẽptatio dyabolica. de hoc de pe. dist. ij. Inter hec. et subdit apls. Fidelis deꝰ q̃ non patietur vos temptari supra id qõ potestis ꝫ faciet etiã cũ temptatione ꝓuentũ. i. auxiliũ ad vincendum vt possitis sustinere. Ihortat insup dicẽs. Oĩa i gloria dei facite. siue manducatis ꝛc̃. sine offensione id est scandalo estote iudeis ꝛ gentibus ꝛ ecclesie sicut ego ꝙ omnia oĩbus placeo. ſ. in licitis nõ q̃rens quod mihi vtile est ꝫ qõ multis vt salui fiãt Et prius docuerat abstinendũ ab esu ydolotico/rũ cũ adesset q̃ de hoc scandalizarent ꝓpter ignorantiam eoꝝ. Omnia eñ ait mihi licent q̃. ſ. nulla lege ꝓhibent. xiij. q. ij. §. ꝓcedenti. sed non oĩa expediunt. qõ quasi declarans subdit. oĩa mihi licent sed nõ oĩa edificãt. ꝫ aliquando scandalizãt alios ꝛ talia non expediunt. extra de vo. magne. ¶ In ca. xj. post declarationẽ cuiusdam obseruãtie. ſ. ꝙ mulier debet nutrire comã capilloꝝ qꝛ sũt in signũ subiecte ꝛ orare velato capite. vir aũt nõ debet nutrire comã ꝛ orare nudato capite q̃ expo nunt moraliter de sensualitate et ratione. Ultra sensum lrãlem inuehit contra corinthios de irreuerentia sumptionis eucharistie. exꝑmẽs institutionez ipsi⁹ sacramẽti sibi a xꝑo reuelatã q̃ ad materiam ꝛ formã ꝛ cãm. ſ. in memoriam sue passionis: ꝛ iõ cũ in eo sit corpus christi verũ: ꝓbet inquit vnusquisq̃ seipm. i. bene examinet cõscientiam suam si est ydoneus: vt qꝛ eꝫ mortale: ꝛ sic de pane illo edat. Nam q̃ mãducat indigne: iudiciũ sibi mãducat ꝛ bibit. i. ad sui damnationẽ. nõ diiudicans corꝑ dñi ab alijs cibis. ꝫ sicut cõmunes cibos inconsiderate sumens. de h̃ de ꝓse. dist. ij. q̃ scelerate. ꝛ. c. timorem. ¶ In ca. xij. ponit in ecclesia omnes diuisiones grarũ. quaꝝ vn⁹ hꝫ vnam: alius aliam. ꝛ loq̃tur de gratijs gratisdatis. nam gratiã gratũfaciẽtẽ q̃ est cũ charitate: oĩes iusti habent ꝛ nõ mali. Grãm aũt gratisdatã. ꝛ boni ꝛ mali habere ꝓñt. de h̃. j. q. j. Multe operationes Numerat aũt. ix. spẽs hui⁹ gratie gratisdate que dant ꝓncipaliter ad vtilitatem ecclesie. Sunt autem hec. sermo sapiẽtie. ꝫmo scie. fides: opatio virtutũ. gra sanitatuꝫ. ꝓphetia: discretio spirituum. gra linguarũ. interꝑtatio sermonũ. et de his i q̃rta parte in ti. de gra. Cũ aũt oĩs fideles sint vnũ corpus mysticũ cui⁹ caput est christus: sicut in corpore humano multa mẽbra sunt habentia diuersos actus: ita in ecclesia multi sunt habentes diuersas gratias ꝛ officia. ꝛ licet in corpore vnũ mẽbrũ sit nobilius altero: oĩa tñ necessaria sunt corpori ꝛ vnũ deseruit alteri. congaudet in bonis alterũ alteri. ꝛ compatit in malis vnũ nõ ꝓtenit aliud sed ignobiliora membra abundantiorẽ honorem habent. Ita in ecclesia dꝛ esse in qna (ait apostolus) posuit deꝰ quosdã quidẽ apl̃os: scõs ꝓphetas. tercio doctores. deinde virtutes. postea gratias curationũ opitulationes. gubernatiões. genera linguaꝝ. interꝑtatio sermonũ. Nec omnes habent sil̃ ista officia ꝛ gratias sed diuersi diuersa. Emulamini aũt subdit charismata meliora: ꝛ adhuc excellentioꝛẽ viam vobis demonstro scz charitatis. Quare charitas dicat̃ via. de pe. di. ij. hec est. ¶ In ca. xiij. cõmẽdat charitas magis ꝙ̃ in alio loco sacroꝝ eloquioꝝ. oñdit eñ eiꝰ excitatem: qꝛ alia dona sapie eloquentie que dicunt̃ lingue angeloꝝ ꝛ hoim. fides cũ miraculis. elemosynarũ largitio. martyriũ. sine ipsa nihil ꝓ sunt. ſ. ad vitã eternã ꝓsequendã. de pe. dis. ij. Si quis aũt. Scõs exprimit eius fructuositatem seu vtilitatẽ. qꝛ impat cũctis ỽturib⁹ ꝛ informat actꝰ eoꝝ vt sint meritorij qꝛ charitas patiẽs est benigna ꝛc̃. Tercio ꝺscribit eꝰ diuturnitatẽ qꝛ nũq̃ excidit. de pe. di. ij. charitas.. cũ tñ donũ linguarum ꝓphetia ꝛ scia ꝛ fides destruant̃ in futuro. ſ. q̃tũ ad modũ qui nunc est. Ultimo qꝛ inter theologicas. ſ. fidem spem ꝛ charitatẽ. que ꝑfectione oĩs alias excellunt ipsa maior existat. ¶ In cap. xiij Quia ꝓtendebant aliq̃ inter se qõ esset maꝰ donum ꝓphetia vel genus linguarũ. extimantibus multis maius esse donũ linguaꝝ. Apls declarat ꝛriũ. ſ. maius esse ꝓphã. qꝛ inde maior vtilitas ꝓuenire potest ecclesie. nã nisi ꝗs interꝑtet quod ꝗs loquit̃ in aliena lingua ab auditoribus: nulla vtilitas inde ꝓuenit. Cõcludẽs ꝙ nõ debẽt in huiusmodi ꝓtendere ꝫ oĩa ait honeste ꝛ fm ordineꝫ fiant in vobis. et ignorans ignorabit̃. i. reprobabit̃ a deo: ꝛ intelligit̃ de ignorantia iuris diuini ꝛ naturalis q̃ ad necessaria salutis. de h̃ di. xxxvij. §. vltimo. ꝛ pleni⁹. j. q. iiij. §. vlti. in glo. ¶ In ca. xv. Adamfestat ꝙ xꝑs mortuꝰ est ꝛ resurrexit apparens discipulis pluribus vicibus. ꝛ qꝛ resurrectio eius est causa nostre resurrectionis. ex hac arguit nostrã resurrectionẽ futurã corꝑoꝝ: quã quidam negabant ex cõsideratiõe incinerationis corꝑoꝝ. Sed ab illa falsa opinione cautos reddit dicens. Nolite seduci. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. Eã ꝓbat futurã multiplicit̃. Et ꝑcipue exemplo graui qõ semiat̃. qꝛ illo morti-

ficato in terra: resurgit quodammō cum oritur. Ubi etiā ponit quatuor dotes corporū glorificatorū dicēs. Seminat in corruptōe. i. corruptibile surget in incorruptōe. i. impassibile. Seminat in ignobilitate. i. obscuꝝ: surget in gloria. s. maxima claritate. Seminat i infirmitate. s. graue: surget in virtute. s. agilitate. Seminat aīale. i. grossum: surget spirituale id ē in subtilitate. Et sicut stella differt a stella in claritate. q; vna lucidior alia: sic erit et resurrectio mortuoꝝ q; vnus gloriosior altero in aīa ꝛ corpore. Et subdit. q; si oēs sint surrecturi boni er mali: tñ non oēs immutabuntur. s. de miseria pñti ad pdictā gloriā. q; caro et sanguis regnū dei nō possidebūt. i. carnaliter viuētes. Ista aūt resurrectio erit in fine mundi in momento. i. in ictu oculi. Canet eñ tuba q; erit virtus diuina se in hoc manifestans: et mortui tunc simul resurgent. In vltimo ca. sollicitat eos ad collectas faciēdas. s. elemosynarū p fidelibus scz q; cōgregati erant in hierusalē viuētibus in cōmuni. vt cū venerit ad eos nō tūc habeant parare: sed paratas mittet in hierusalē vel ipe portabit. Demū cōfirmat eos dicēs. vigilate in fide viriliter agite et cōfortamini et oia vestra in charitate fiāt: Cōmendat eis thimotheū si venerit ad eos vt humane tractēt. Salutes pluriꝫ mortū ponit. i. salutē inuicē ait in osculo sancto.

Ad hebreos scri §. III.

bit vnā epistolā q; vltima ponit: de qua antiquitus dubitatū est si sua foret. Aliqui eñ alteri attribuebāt ꝓpter diuersum modū ab alijs. cum in principio nō ponat nomen eius vt in alijs: ꝫ nūc p certo asserit ab ecclesia esse pauli. Et ratio assignatur quare nomē suū in principio tacuit. quia exosum erat nomen eius hebreis. Et ideo ne audito in principio noīe suo horrori haberēt talem doctrinā: nomen suū reticuit. In ipa aūt ostendit dignitatē xpi: q; et deus et homo. diuinitatē dum ait. Nouissime locutus est nobis in filio p quē fecit et secula. qui cum sit splendor glorie ꝛ figura substātie ei⁹ portans oia. i. sustentās verbo virtutis sue. Excellentiā humanitatis eius deitati vnite demonstrat dicēs. Quē fecit heredē vniuersoꝝ. i. dñm. purgationē peccatoꝝ faciēs. s. humani generis p passionē suā. sedet ad dexteram maiestatis in excelsis. s. resurgens et ascendens ad sublimiorē gradū glorie. Tanto angelis melior effectus. quāto differenti⁹ p illis nomē heredi tauit. Et q; angelos antecellat inquantū homo ꝓbat. q; nulli angeloꝝ dictuꝫ est aliqñ qō xpo in ps̄. filius meus es tu: ego hodie genui te. Nec alicui angeloꝝ dictū est. Sede a dextris meis. Ne q; illud qō de xpo dicit. Minuisti eū. s. xpm. inquantū homo paulominus ab angelis p assumptam. s. mortalitatē. gloria resurrectōis et honore ascensionis coronasti eū: et cōstituisti eū super opera manuū tuarū. Omnia ꝛc. Nō eñ angelis deus subiecit mundū. Quinimmo dicit de angelis. Adorent eū scz xpm: oēs angeli ei⁹. Et de firmitate regni eius in ps̄. Thronus tuus de⁹ in seculum seculi. Cū autē hi qui nō audierūt et obedierunt angelo. i. legi date p angelū puniti sunt: multomagis punient nō audiētes vocē doctrine euangelice. Que. s. lex euāgelica cum cepisset initiū enarrari p dñm iesum ab eis qui audierūt in nos cōfirmata est. testante deo signis ꝛ portentis et varijs virtutib⁹ ꝛ spiritussancti distribut⁹. Et q; nō angelos sed semē abrae apprehendit. i. naturā humanā ad eam liberandā. Ideo ait apls in ca. ij. Decuit eū per oīa fratrib⁹ assimilari. s. sumens penalitates. sed sine peccato. vt misericors inueniret. In eo eñ in quo passus est ipe et temptatus: potēs est auxiliari eis q; temptant in. ij. ca. Exinde in ca. iij. ostendit q; xps amplioris glorie fuit q̄ moises: de quo tantū gloriat: Nam moises vt famulus dei fidelis in domo dei ꝓuersatus est. i. in synagoga. xps aūt vt filius⁹ in domo dei cōuersatus est. i. in ecclesia. Attendendū ꝑ dicit eis esse qō ait ps̄. Hodie si vocē eius audieritis nolite obdurare corda vestra ꝛc. Nā sicut illi in deserto q; obdurati sunt nō obedientes voci dñi nō intrarūt in terrā ꝓmissionis vt iurauit eis: ita et nunc q; nō audient vocē doctrine xpi excludentur a regno et a requie. Habentes ergo pontificem magnū qui penetrauit celos. iesum filiū dei teneamus cōfessionē. s. fidei. Nō eñ habem⁹ pontificem q; nō possit cōpati infirmitatib⁹ nris temptatū p oia ꝓ similitudine absq; peccato. In ca. v. ꝓbat iesum vere magnū pontificē: cū habeat ꝓditōes eius dicit eñ. Dis pontifex ex hoīb⁹ assumptus. p hoībus constituit in his q; sunt ad deū: vt offerat dona scz oblationū ꝛ sacrificia ꝓ peccatis. q; possit cōdolere ꝓ his qui ignorāt ꝛ errant. q; et ipe circundatus. s. in infirmitate. Nec quisq; sumat sibi honorē scz pontificij: sed q; vocatur a deo tanq; aaron hec oia in xpo reperiunt. Et inchoādo ab vltima ꝓditōe xps nō seipm clarificauit vt pontifex fieret: sed deus pater dicens ad eū. Filius me⁹ es tu ꝛc. Et tu es sacerdos in eternū fm ordinē melchisedech. Ex hoībus fuit assumptus. q; nat⁹ ex virgine. Obtulit aūt p̄ces et sacrificiū q̄ scz in dieb⁹ carnis sue. i. mortalitatis obtulit se in sacrificiū in cruce orans p salute generis humani cū lachrymis dicēs. Sitio. s. salutem hoīm: exauditus est ꝓ sua reuerētia saluatione inde secuta. Nouit etiā cōdolere alijs. Nā didicit ex his q; passus est obedientiā: et fact⁹ est oībus obtemperātib⁹ sibi cā salutis eterne. In ca. vj. Nō ꝓmanentib⁹ in gra: sed recidiuātibus dicit. Impossibile ē. i. valde difficile eos q; semel illuminati sūt gustauerūt etiā donū celeste ꝛ participes facti sunt spūssancti. et ꝓlapsi sunt rursus: renouari ad pniam. rursus crucifigentes sibimet ipis filiū dei et ostentui habentes. In ca. vij. Ostēdit quō xps sit sacerdos fm ordinē melchisedech. i. similis ei. Dicit eñ scz Geñ. xiij. q; erat sacerdos dei summi rex salē. i. rex iusticie ꝛ pacis Sine patre ꝛ sine matre legit inquantū scz nō reperit genealogia eius: nō repitur initiū ei⁹ neq; finis. q; oia ꝓueniūt xpo. Rex eñ est iusticie et pacis, sine patre in terris, sine matre in celis. nō ha-

bens principiū nec finē.s.fm diuinitatē. Probat aūt sacerdotiū xpi qō ē fm ordinē melchisedech id est sile illi esse digni⁹ et pfectius sacerdotio leuitico veteris legis.ex hoc vicz.qz abraam reuertens a cede regū.obuians melchisedech dedit ei decimas oim.et ipe melchisedech bñdixit abrae. Tunc aūt leui vñ et sacerdotiū leuiticum qō erat tñ de illa tribu.erat ī lumbis abrae scz fm virtutem et rationē seminalē deriuatum ab eo.vñ offerente abraā decimas melchisedech ⁊ recipiēte ab eo benedictionē obtulit in virtute leui ⁊ sacerdotiū leuiticū. Hoc ordine aūt est ⁊ dignior q recipit decimas et q benedicit:eo a q recipit eas.s. qui bñdicitur. Minor aūt cedit maiori ⁊ impfectū pfecto:et iō aduenīte xpi sacerdotio cessat leuiticū. Exinde sequit qō subdit apls translato sacerdotio:necesse est vt legis translatio fiat. Hā pcipuū in lege illa ⁊ q̄cunqz alia ⁊ dignius est sacerdotiū qō pinet ad cultū diuinū et religionē qō est maxīmū vt fundamentū in quacūqz lege. Sz sacerdotiū leuiticū transferr et deficit ,ppter sacerdotium xpi supuenīēs:ergo ⁊ lex illa dz deficere scz quo ad cerimonialia aduenīte lege euangelica. et merito:qz nihil ad pfectū adduxit lex illa.erat enī figuralis legis euāgelice.et ideo cessare debet impleta figura. Et impfectio illi⁹ legis ⁊ sacerdotij ostendit ex eo q nullū sacrificiū illius legis sufficiebat ad purgationē peccatoz: sed q̄tidie alia fiebāt. sacerdotes etiā illi erāt peccatores ,p pec catis suis etiā hīntes offerre ⁊ deficiebāt. Sz xps vna hostia scz passionis sue pfm suum a delictis purgauit.qui qz sanctus innocēs impollut⁹ pontifex segregatus a peccatorib⁹:nō eguit ,p se offerre ⁊ viuit ineternū. ¶ In ca.viij. declarat per auctoritatē ,pphete scz hieremie legē enangelicā et testamentū nouū post vetus illud esse futuruz dicēs. Quīm ipi nō pmanserūt in testamento meo scz veteri lege ipm obseruādo:et ego neglexi eos dicit dns.qz h̄ est testm̄ qō disponā domui isrl⁹ dies illos.dando leges meas in mente eoz et in corde eoz suple scribā eas.s.pcepta euāgelicatē ¶ In ca.ix.ostendit q illud qō erat pcipuū ī veteri lege figuratiuū.s.tabernaculū.et postea templum salomonis distinctū in sancta ⁊ sanctasanctorū cū cōtentis in eis.et pcipuū officiū seu solēnior actus exercit⁹ a summo sacerdote q erat hic vicz ingressus in sanctasanctoz semel in anno cū sanguine hircoz ⁊ vituloz q offerebanr in sacrificiū. Hīa hec cōpleta sunt p xpm et p ecclesiā signatā in tabernaculo distinctā in militantē et triumphantē. Hā xps ait apls assistens pontifex futurorū bonoz.introiuit in sanctasanctoz aperiēs regnū celoz p sanguinē.nō animaliū s̄ p ,ppriuz sanguinē eterna redemptōe inuēta. Qō sacrificiū.s.sue passionis fuit ita pfectuz:q̄ suffecit vna vice oblatū ⁊ ipm nō ad emundationē carnis valet tm̄ vt illud antique legis.i.a quibusdā impedimentis q̄bus ,phibebanr eis ingressus tēpli. et quedā alia:sed emūdat ꝓscias hoīm ab opib⁹ mortuis.i.peccatis qō fit in debita susceptōne sacramentoz noue legis in q̄bus remansit virtus passionis. ¶ In ca.x.ostendit q lex antiqua erat vmbra noue legis ⁊ figura:et p sacrificia illa impossibile erat auferri pctā:sed p xpm et passionē eius sunt ablata.iuxta illud ps. Hostiā ⁊ oblationē noluisti.s.veteris legis:corpus aūt aptasti mihi.s.ad passionē tolerandā ⁊c. Cessare ḡ debz lex illa vetus.s.q̄ ad ceremonialia adducta lege euā gelica fidei xpi. Habētes ḡ fratres ait fiduciā in introitu sanctoz in sanguīe xpi:quā initiauit nobis viā nouā ⁊ viuentē:accedam⁹ cū vero corde et in plenitudine fidei aspersi corda a ꝓscia mala irritā q̄s faciēs legē moisi sine vlla miseratōe moritur duobus vel trib⁹ testibus:quātomagis deteriora putatis mereri supplicia.q̄ filiū dei cōculcauerit et sanguinis testamenti poliutū duxerit scz male viuēdo. ¶ In ca.xj.diffinit fidē ⁊ ꝓmendat eā mirabiliter. ostendēs ab initio ab abel et p oēs patres veteris testamēti oia magnifica opa facta p fidē. Diffinit aūt dicēs. Fides est sperandarū substātia rerū argumentū nō apparentiū.i. est quedā virt⁹ seu quoddā lumē infusum a deo q̄ habeт substātia.i.principiū rerū sperandarū.s. future beatitudinis quā debemus sperare.argumentū cōuincens mentē.i.quoddā mediū.q̄ cōclusio inferr ad assentiendū his q̄ nō apparēt nobis sensu nec rōne naturali necessaria. ¶ In ca.xij.dicit. Tantā habentes impositā nubē testiuz de quibus supra dixerat testimonio fidei ,pbatis. deponētes oīne pondus et circūstans nos peccatum.p patientiā curamus ad ,ppositū nobis certamen.aspiciētes in auctorē fidei et cōsumatorē iesum.qui ,pposito sibi gaudio sustinuit crucē cōfusione cōtempta:atqz in dextera dei sedet. Recogitate ergo eū q̄ talē sustinuit a peccatorib⁹ adversus semetipm ꝓtradictionē.vt nō fatigemini animis vris deficiētes. Nondū eīm vsqz ad sanguinē restitistis aduersus peccatū repugnantes. Et ad ipam patientiā multiplici auctoritate ⁊ rōne inducit. ¶ In.xiij.et vltimo ca.hortar eos ad charitatē fraternitat̄.ad hospitalitatē exemplo patrū.ad honestatē cōiugalē.ad vitandā auariciam.ad obedientiā psidentiū.et q doctrinis varijs ⁊ pegrinis nō abducamur a veritate. Optimū est eīm gratia stabilire cor. nō ceremonijs legalibus. Nō eīm habemus hic ciuitatē manentē Sed futurā inquirimus p ipm̄ scz iesuz offeram⁹ hostiā laudis semper deo.

Capitulum sextum.

Iohannes germanus Jacobi maioris ex patre zebedeo piscatore,et matre maria salome:sororre ex pte matris v̄ginis glorioſe:euāgelista apostolus et ,ppheta fuit. Propheta quidē ī libro apocalipsis in q̄ describit statuz futurū eccie. s̄ ita obscure: vt null⁹ ad literā inueniar certe exponere sed potius diuinare. Apls est vnus ex.xij.s.a xpo deputatus.in eplis suis trib⁹ frequētius cōmendās fraternā dilectionē s̄ q̄cūqz alius. Euāgelista vero in euāgelij descriptōe quart⁹ in ordine,in aq̄la designat⁹ ,ppt altitudinē materie ipi⁹

euangelij. Ulū et a xp̄o ip̄e cū iacobo dicti sunt filij tonitrui ſm marcū. q; vt ait origeñ. ita alte intonuit principiū sui euāgelij. q si alti⁹ intonuisset totus mund⁹ eū capere nō posset. Hic est inq̄t petrus damian⁹ in sermone quē saluato; noster ad insinuandū sue diuinitatis essentiā q̄si quoddaz organū fecit. et qō ip̄e ad tp̄s dispēsatiue suppresserat: suū vicariū dereliq̄t. Interpretat aūt iohannes in q̄ est gr̄a. qō apte ei cōgruit p quandā excellentiā. Hā gratia sez benivolentie xp̄i ad eū p̄cipua fuit. vñ cū in euāgelio de se loquit ait discipulus ille quē diligebat ihesus. non vt ait beda q̄ exclusis ceteris hūc solū diligeret: sed q; familiarius ceteris p̄uilegio amoris Johannē dilexit ap̄lm. quā quidē gr̄am benivolētie ad eū xp̄s p̄cipuā habuit. ppt̄ tria in eo p̄currētia ſm Tho. sup Jo. circa finē. Primo ppter intellectus eius p̄spicacitatē. Solēt enī magistri illos discipulos plus diligere quos capaciores inuenerint. hieronymus. Jobes piscato; indoct⁹: et vñ obsecro illa vox. In principio erat verbum ꝛc. Hoc doctus Plato nesciuit. hoc demostenes eloquens ignorauit. Secūdo ppter munditie puritatē. virgo enī est elect⁹ a dño canit ecclesia: qñ i nuptijs suis cōuersa aq̄ in vinū dimittēs sponsaz intactā secutus est xp̄m. et ideo p̄rogatiua castitatis ampliori dilectōe eū fecerat dignū. Tercio ppt̄ etatis teneritatē. familiari⁹ enī diligunt a parentib⁹ iuuenculi. In minori aūt etate iohānes ad discipulatū ascitus est. in q̄ etiā innuit q̄ qui a pueritia se deo tradūt deuote familiari⁹ cū deo cōuersantur. Ex his videt inferri q̄ iobes ex q̄ plus dilect⁹ a xp̄o plus ꝛ ipse ceteris xp̄m dilexerit: q; sap̄. ait pū. viij. Ego diligētes me diligo. ꝛ q̄tū diligit tantū diligit. Sed in p̄trariū videt q̄ ip̄e iesus ait petro. symon iohannis diligis me plus his. Cuius signū videt q; ei cōmisit ecclesiā. Circa hoc igit sciendū ſm Tho. vbi supra. q̄ merita hoz pōderare est soli⁹ dei. vñ in p̄uer. Spirituū ponderato; est dñs. Nō pōt ergo dici tute q̄ petrus plus dilexerit xp̄m: quia tūc fuisset maioris meriti et p̄emij. Nec q̄ iohannes simpliciter sit melio; petro. nā xp̄s nō asserēdo sed interrogando ait si plus diligeret: ostendēs ex hoc quadam cōgruitate p̄sidentē in dilectōe subditos debere p̄cellere: sed nō ex necessitate. Nec petrus p̄esumpsit hoc asserere ꝑ tm̄ q̄ diligebat. dicūt igit aliqui q̄ chast⁹ plus diligebat petrū q̄tū hoc vt ei p̄ferret intellectū magis p̄spicacē. Sed cū charitas supemineat scie dei ſm ap̄lm. ex hoc videt q̄ maio; in p̄fectōne sit petrus. nisi forte q̄s dicat petrū magis dilecto; q̄tū ad feruoz̄ exterioz̄ charitatis. Alij dicūt et melius. q̄ petrus dilexit xp̄m magis in mēb; ꝛ sic etiā a xp̄o fuit magis dilectus. s. in mēb; vñ et ei cōmisit curā eccie. Johānes aūt plus dilexit eū in seipso: et sic magis fuit dilect⁹ ab eo. vñ ei matrē cōmendauit de qua substantiā carnis acceperat. Uel dicendum q̄ petrus magis dilexit q̄tum ad p̄mptitudinē et feruoz̄. Johānes aūt magis dilectus q̄tū ad quedā familiaritatis indicia: q̄ xp̄s sibi magis a-

lijs ostendit ppter puritatē. vñ et ei soli p̄dito; manifestauit. et sup pectus in cena vltima recubuit in signū q; de fonte diuine sapiētie maximā verbi p̄funditatē debebat haurire. Uel q̄tū ad mysteriū. q; in his duob⁹ figuratur duplex vita actiua et cōtemplatiua. Actiua signata p petruz plus diligit deū: q; magis sentit p̄ntis vite angustias ꝛ estuantius ab eis liberari desiderat et ad deū ire. Cōtemplatiua vero figurata in io. plus diligit a deo: quia deus magis eā p̄seruat. Non enī deficit hinc migrās sed perficitur.

Beda Johannes §. I.

que de hereticis et scismaticis deuitandis edocuit. dicēs in ep̄la. Si q̄s venit ad vos. et hanc doctrinā. s. quā p̄dicam⁹ nō affert: nolite eū recipe in domo neq; aue ei dixeritis: hoc factis exhibuit Narrat enī de illo auditor ei⁹ sanctissimus ꝛ martyr policarpus ep̄s. q; quodā tp̄e cū apud ephesum balneas lauandi gr̄a fuisset ingressus. et vidisset ibi cherinthū hereticū: exijt p̄tinuo ꝛ discessit nō lotus: dicēs. fugiam⁹ hinc ac balnee ip̄e corruant in q̄bus cherinthus lauat inimicus veritatis. xxiij. q. j. Dis qui. Cū quedā auicula que pdix dicit. beato iobi viua fuisset oblata. ꝛ ille cōtrectando eā demuleeret ꝛ sepe tangeret: quidaz adolescēs vidēs despexit eū socijs dicēs. videte quō ille senex vt puer cū auicula ludit. Qō iohānes ppendēs eū vocans. iussit vt arcū quē tenebat in manu tenderet. Qō cū fecisset nil ei dicēte ap̄lo: arcū remisit. Cui ap̄ls. Quare nō tensum diu tenuisti ſ dimisisti. Rñdit q; si diu tensus tenere⁹: ad iacenda iacula postea infirmior redderetur. Cui io. Sic ꝛ human⁹ animus ad cōtemplandū min⁹ validus fieret: si sp i suo rigore speculatōis p̄sisteret: et hūane fragilitat⁹ nō q̄q̄s cō descenderet recreationi. Hā et aq̄la q̄ altius ceteris volatilib⁹ scādit ꝛ solē intuet: necessitate ducta ad ima descēdit. Refert q̄s clemēs vt habetur in historia ecclesiastica. q; cū iobes quendā iuuenē pulcrū ferocē p̄uertisset ad fidē ephesi. inde recedēs ad p̄dicandū in alijs ciuitatib⁹: illū iuuenem ep̄o loci sub deposito p̄mēdauit. Sz ep̄s nimis cōfidēs de eius bonitate parū p̄uersatōi ei⁹ attēdit. Ille ex mala societate allect⁹ facinoribus se tradidit ꝛ ad peiora rediēs. p̄gressus demū relicta ciuitate factus est i quodā nemore p̄inceps latronū. Post aliquādiu iobes ephesuz remeās et ep̄m illū visitās. req̄siuit ab eo depositū sibi traditū. Qō cū ille nō intelligeret cogitās de deposito pecuniali. Jo. ait. illū dico iuuenē quē tibi cō mēdaui attētius. At ille cū lachrymis inq̄t. Mortuus est in aīa pater. et i tali loco cū multis latro cinat. Jobes aūt p̄ dolore de p̄dītōe iuuenis vestem scidit. pugnis se cedebat dicēs. Bonū custodem te reliq̄ aīe fratris. mox̄q; parari sibi equuz iubet ꝛ locū edoceri vbi ille morabat. Illucq; equester accessit. ap̄ropinquās q; ad locū inuenit cōplices latrones quox̄ iuuenis erat p̄inceps antecedētes eū. Cū q; iobes diceret eis: se quereret alloqui dñm eox̄: duxerunt ad eum. At iuuenis

vidēs iohannē alonge.maxima verecūdia et cō
fusione ductus:cepit fugiendo retrocedere velo=
citer currēs. Sed iohānes vrgēs calcarib⁹ equū
oblitus sue senectutꝭ insequit eū clamās ꝛ dicēs.
O fili q̄re fugis patrē tuū senē et inermē. Siste
gradū:expecta me:ego ꝓ te reddā rationē deo ꝛ
veniā ꝓcurabo tñ recognosce delictū tuū. Ad q̄
verba cōpunctus iuuenis ad Jo.venit.et ad ge=
nua ei⁹ ꝓuolutus cū amarissimis lachrymis ve=
niā postulabat. Et cū manū occultaret q: plura
homicidia fecerat ꝓscia sceleris.iobes illā accipi
ens osculabat.cōfortās et fiduciā p̄stans de ve=
nia vere penitēti. Reductus ḡ ad ciuitatē et peni
tentiā agēs ad mandatū iohānis:sanct⁹ homo ē
effectus. O quale exemplū ad ostendendū picu=
lum ꝛ ꝓnitatē iuuenilis libertatis ꝛ male societa
tis:detrimentū negligētie p̄sidentialis ꝛ magni=
tudinē diuine misericordie. Johannes p̄terea
post mortē diutinā in hierosolymis ꝛ regionibus
circumstantib⁹ad p̄dicandū.nā post annos.xiiij
a cōuersione paulus se iuisse hierosolymā ꝛ visi=
tasse et cōtulisse euangeliū cū petro et iohāne et
iacobo.s.minori.aliqui dicūt vsq; ad exterminiū
hierlm ꝓ titū ibi māsisse. Demū instigāte spūsan
cto accessit i asiā minorē ꝛ maxime ciuitatē ephe=
si.deinde a domiciano impatore romā adduct⁹
post immissionē in olei feruētis doliū ex q̄ illesus
exiuit in pathmos insulā relegat⁹:interfecto do=
miciano a senatu ꝓpter scelera eius:oia sūt abo=
lita ꝛ annulata q̄ ipe egerat. Et sic iohānes ab il
lo exilio reuocat⁹ reuertēti ephesim obuiauit ois
multitudo ciuitatis.deū laudās et gr̄as agēs de
tanto būficio:clamās benedictus q̄ venit in noīe
dñi. Ingredieti aūt ciuitatē:occurrerunt plures
ferentes quanda discipulā iobis noīe drusianā i
feretro ad sepulturā: rogātes ꝓ suscitatōe ei⁹ cū
esset mater pupillo⁹ ꝛ viduarū:et multū videre
optauerat eū.hāc iohānes orōne p̄missa suscita=
uit et ad sibi p̄parandū ad comedendū ire iussit.
Altera die cū iohānes p ciuitatē incederet.vi=
dit maximā multitudinē ꝓgregatā coā cratho=
ne pho.hic em̄ tali die ꝛ hora p̄dixerat doctu⁹ se
mūdi cōtemptū.duobusq; ciuib⁹ ephesinis diui
tibus q̄s ad suā traxerat sectā iusserat vt lapides
p̄ciosos emptos e p̄cio toti⁹ p̄monij distracti il
los coā pl̄o frangerēt ꝛ in puluerē redigerēt.qō
et fecerūt. At iohannes ꝫ aspiciēs pl̄m de hmōi
ope redarguit.dicēs hoc nō esse vere mundū cō=
temnere:ꝫ mūdi gloriā ambire.nec xp̄s eo⁹ ma=
gister sic docuit mundū deserere:ꝫ pauperib⁹ il=
la erogare. Tūc crathon. Si de⁹ est magister tu⁹
vt p̄dicas reintegrare faciat hos lapides.vt qō
fecī ad mūdi gloriā:ipe faciat ad sue virtutꝭ ostē
sionē. Qō iohānes facta orōe pegit.ex q̄ ꝓdigio
crathon et illi duo discipuli sui ꝛ plures alij ꝓuer
si sūt ad fidē. Inter q̄s extiterūt iuuenes duo no
biles.qui opulēto patrimonio suo paupibus ero
gato⁹ seruis eo⁹ liberati donati apl̄m in paupta
te secuti sunt. Una aūt dierū post ꝓuersionē suā:
cū viderēt transeuntes p ciuitatē seruos olim su
os incedētes iocundos in veste p̄clara.ꝓsideran
tes eo⁹ vile indumentū ꝛ victū austerū:tēptati a
diabolo spū accidie.penitē ceperunt de tali statu
assumpto. Reuertētes aūt domū cū tristes vidis
set iohānes.cognouit i spū eo⁹ lapsum.vñ et di=
xit eis.deo nō placēt coacta seruitia.video vos
penitē de mūdi ꝓtēptu.ꝫ ne credatis q̄ dimisistis
rehabere nō posse:pgite ad siluā ꝛ adducite vir=
gas ligneas.ꝛ de littore flumis lapillos. Qō ege
runt q̄citius.ipe aūt virgas cōuertit in aurū ꝛ la
pillos i p̄ciosos lapides.q̄ oia iudicio pluriū au=
rificū iudicata sunt optia. Tūc iohānes ait illis.
Ecce plus habetꝭ q̄ reliquistis.ite ꝛ emite vobis
palatia p̄dia ꝛ seruos vestes et q̄ vultis ꝛ alia:et
florete in hoc seculo vt i alio marcidi sitis.gaude
te ad horā: vt impetuū lugeatꝭ. Dicit gratian⁹
xvij.q.iij.§.Et notanduz.q hoc exēplo nō licet
oblata eccie vel religioni ab ingressis reddē.his
q̄ dederūt. vel religiosis recedētib⁹ a religione.
Hec iohānes illa reddidit ꝫ q̄si sua q̄ dimiserant
miraculose ꝓcurauit.hoc etiā fecit pot⁹ iure po=
li q̄ iure fori. Dū aūt hec ꝓtra eos inueheret. Ec=
ce quidā cū amicis ꝛ cōsanguineis adduxerunt
adolescētē tūc defunctū.rogātes vt sicut drusia=
nā a mortuis suscitaret. Qō cū post ꝓlixā orōem
fecisset:impauit adolescēti illi suscitato vt referet
illis duob⁹ auersis a sancto ꝓposito.q̄d de eis vi=
disset i alio seculo. Ille aūt dixit eis. O miseri q̄d
egistis.vidi angelos vestros flentes de interitu
vro:demones aūt gaudētes.amisistis eterna pa
latia vobis ex auro et argēto et lapidib⁹ p̄ciosis
fabricata.luce plena ꝛ epulis copiosis:et penas
acerrimas vobis i inferno p̄paratas expectatis.
Ex miraculo igit̄ viso ꝛ ipius resuscitati verbis
cōpuncti illi duo ad pedes iohānis ꝓstrati:misē=
ricordiā postulabāt. Quib⁹ iohānes mandauit
vt.xxx.dieb⁹ pniam agerēt.et hoc ꝓ signo cape
rēt suscepte a deo misericordie:q̄s virgas aureas
et lapides illos p̄ciosos ad naturā p̄stinā reda=
cti essent. Qd et fecerūt.postmodū i sancto ꝓpo
sito ꝑmanētes miraculis effulserūt.

Qua vero peraſiā §.II

discurrēdo tēpla euei tē faciebat ydolo⁹ doctrīa
sua seditio q̄ oīa est ꝫ eū.q̄b⁹ ipe divisionē ꝓ=
posuit ad sedādū q̄lm vicz q si ipi sbuertē posset
ad inuocatōz dyane ecclesiā xp̄i:ipe cū eis dyane
sacrificaret. Si aūt nō possent ꝫ ipe ad inuocatōz
xp̄i templū dyane ruere faceret:ipi in xp̄m crede=
rēt. Hoc cū placuisset maiori ꝑti q̄l: sacerdotes
dyane nil valuerūt efficere. Johānes aūt exeun=
tib⁹ cūctis de tēplo dyane. vt ordinauerat:ad in=
uocatōz eius tēplū dyane ꝛ statuā ei⁹ corruē fun
pitus fecit. vñ multa milia hoim cōuersa sunt ad
fidē. Aristodem⁹ vo pōtifex templū cū seditio
nē ꝫ iohannē excitaret dixit ei iobes. Quid vis
vis aristodeme vt faciā tibi ad placandū te. Cui
ñdit. Si vis vt credā in deū tuū dabo tibi vene
nū bibere.ex q̄ si nō ꝓtraxeris lesionē: credam in
xp̄m. At iohānes ait. Fac qō locut⁹ es. Ꝓpina
uit ḡ venenū ꝛ vt nosset ꝓ experimentū ꝓniciē ve
neni postulatis a p̄side ciuitatꝭ duob⁹ reis morte

plectendis eis gustanduz dedit: q subito mortui ceciderūt in terrā. Hoc viso iohes nil pauefact⁹ poculū let⁹ assumpsit. nec quidē colorē mutauit nec dolorē sentit. Tūc aristodem⁹. adhuc ī me est dubietas. sed si mortuos ex veneno illo viuificabis oīno credam. Apl's dedit sibi paliū suū vt eo tāgeret corpa eoz. Quo pacto a mortuis surrexerūt. ppter qō aristodemes pīses ꝓuincie cū oī familia sua z multi alij in xp̄m crediderūt. qui destruētes ydola eccīam in honorē bt̄i iohānis edificarūt: in q̄ diu p̄dicauit. Cū aūt esset nonagita annoz. et a passione dñi fm Jsiō. lxviij. etat' sue annū explesset: apparuit ei dñs iesus. vocās eū ad ꝓpriuū suū cū discipulis suis. significās ei q: dñica sequēti ad eū veniret. Dñica q̄ die a primo pulsu cantu intrās eccīam z pl'o p̄dicās z ad pmanendū ī fide exhortans. demū foueā q̄dratā quā in eccīa fieri iusserat intrās: luce immēsa aparēte vt null⁹ aspicere posset. Postea recedēte luce inuēta ē fouea plena mānā: nec reptū ē corp⁹ eius.

De corpore Jo §.III.

hannis q̄d sit est multiplex opinio. Aliqui dicūt q sepulchrū ei⁹ qō est apud ephesum ꝓtinet ipm viuū vt dormientē. et in eo adhuc viuit quousq veniat xp̄s ad iudicium. habētes ī argumentuz hui⁹ q illic terra surguz q̄si ebulīes scaturit: qō ex ei⁹ anhelitu fieri dicūt. §z hāc reprobat aug. dicēs. q minus est si dormiēs viuit q̄ si mortu⁹ viueret beat⁹ cū xp̄o. Cur q̄ xp̄s discipulo quē p̄ ceteris diligebat ꝓ magno munere tālongū donasset somnū: z prinasset interim eū tāto bono. nō ē ergo hoc credendū § poti⁹ q mortu⁹ sit. fm illud. Quis est hō q̄ viuet z nō videbit mortē. Et postea surrexerit in aīa z corpe glorificat⁹: et iō corpus eius nō inuenīt. Et hec est scōa opinio. Mā tercia opinio quā etiā refert tho. sup iohannē. et eā secut⁹ est dñs iohānes dñici cardinalis est. q iohānes sit translat⁹ in paradisum terrestrē postq̄ in illā foueā sibi paratā descēdit apparēte sup foueam immēsa luce. vt videt posset. et e paradiso veniet in mundū istū tpe antixp̄i p̄dicatur⁹ ꝯ eū cū enoch z helya: et mortē passur⁹ martyriū p eū cuz enoch et helya. cū eū dignior sit lex euāgelica lege nature vel mosayca: videt satis verisīle q si cut lex nature habebit enoch. lex mosayca helyā ita euangelica iohannē testes ꝯ antixp̄m ꝓ xp̄o. Et sic ad plenū implebit dictū a xp̄o sibi et iacobo germano ei⁹. Calicē meū bibebitis Matth. xx. passionis p martyriū migrādo. §z etsi nō morte violēta § naturali iā decessit fm aliā opinionē adhuc verū est q biberit calicē passionis vicz sustinēdo multas psecutōes ꝓ xp̄o z martyria. Mā et flagellat⁹ legit cū ceteris in actib⁹ apl'oz. et a domiciano cesare ꝓpt insuperabilē euāgelij cōstantiā. Romā adduct⁹: ad portā latinā ī feruentis olei dolū missus fuit: § diuina fauēte gr'a illesus exiuit a dolore carnis sicut z a corruptōe alienus. Et exinde ī pathmos insulā exiliū relegat⁹. In q̄ destitut⁹ societate hoīm cōsolatio ei nō defuit angeloz. Ibi eū habuit reuelatōz apocalipsis ꝓ angelū. Qō ergo xp̄s dixit sic eū velle manere donec veniā: pt intelligi veniā. s. ad iudiciū sic viuit in paradiso terrestri. Si aūt mortu⁹ est. siue iā resuscitat⁹ in corpe siue nō: intelligit. sic eū volo manere. i. sine morte violēta sicut tu petrus cui loquebat xp̄s trāsiens: donec veniā ꝓ eo. etiā ꝓ corpe siue ꝓ aīa tm̄. Sic et q̄rta opinio habet s. q intrās sepulcrū obierit remanēte solo corpe ī sepulcro. qō tm̄ nō inuenit. sicut z de corpe moysi scriptū est deo sic dispēsante iudicio nobis occulto. Vel donec veniā in regno eccīe dilatate ꝓ orbem. sic exponit beda illud matth. sunt quidā de hic stantib⁹ vt iohānes q̄ nō gustabūt mortē donec videāt filiū hoīs venientē in regno suo. Dicitur eīm se vbiq̄ p orbē diffusa eccīa. dū p orbē vbiq̄ regnabat xp̄s p fidē in mentib⁹ hoīm. Nam plus ceteris aplis iohānes pluribus annis supuixit vsq̄ ad tempora trayani.

Capitulum. vij.

Iacobus apostolus

germanus iohānis euāgeliste dicit iacobus maior. eo q prius altero iacobo fuit vocat⁹ ad apostolatū. primus etiā oīm apl'oz vocat⁹ est ꝓ martyriū ad regnū celoz. Fuit autē satis xp̄o familiaris. et cū petroz iohāne ad secretiora admissus. vt pz in transfiguratōe xp̄i: inre suscitatōe filie archisynagogi facta a xp̄o: in exp̄sione in orto sui intēsi doloris ex passione immi/nente. Hic igit post aduentū spūssancti ad hyspaniā accessit ad p̄dicandū. et cū videret gentē illā agrestē doctrinā eius nō accipe: nā tm̄. ix. vel fm alios duos ad fidē cōuertit: illos duos secuz ducēs reuersus ē hierosolymā. Cūq̄ feruēter p̄dicaret scripturis sacris ostendēs iesum xp̄m verū filiū dei eē. et scribas z legisdoctores rōib⁹ validis cōfutaret. miraculis doctrinā suā ꝓfirmās: oblata pecunie summa rogarūt quendā magum noie hermogenē. vt cū eo disputās ipm ꝓfunderet q̄ promisit se hoc facturū nō ꝓ se sed ꝓ discipulū suū philetū. Adiit g philetū cū iudeis ad iacobū q̄ disputās cū iacobo in oībus superatus fuit a iacobo: faciēte etiā ī ꝓspectu ei⁹ plura miracula. ex quib⁹ cōpunctus philetus reuersus ad magistrū suū hermogenē: multū cōmendauit eū de doctrina irrefragabili. Referēs etiā p̄digia facta: eiq̄ suadēs adherere. Mā z ipe discipul⁹ eius fieri decreuerat. Indignatus hermogenes arte magica ita ipediuit eū: vt se inde mouē nō posset: dicēs. Nūc videbim⁹ si iacobus iste poterit te liberare. Philetus aūt hoc ꝓ nunciū iacobo significauit. Qui misit ei sudariū dicēs. istud suscipiēs dicat. dñs soluit cōpeditos: z ipe erigit elysos. Quo facto subito liberat⁹ est. Et insultās hermogeni. accessit ad iacobū z de fide instruct⁹ baptizatus est eū sequēs. Hermogenes aūt irat⁹ adiurās demones impauit vt iacobū cū phileto ante se vinctos ducerēt: ne discipli sui ab eo auersi auderēt ei insultare. Demones igit plures adiurati ab eo euntes. cū approp̄inq̄ssent habitatōni beatissimi iacobi. clamare ceperūt. Apl'e dei miserere nri: q: gra-

uiter cruciamur. Quibus apls. vt quid venistis ad me. At illi. hermogenes misit nos vt te ꝛ phi letū olim discipulū eius vinctos ducerem⁹ ad eū Sed vbi apꝛopinquam⁹. angelus dñi cathenis igneis religauit nos cruciatū inferēs. Jacobus aūt dixit. ipe angelus dei vos soluat. et pgite ad hermogenē: ꝛ eū ligatū ad me ꝓducite sine aliq lesione. Qđ statim fecerūt ꝛ manib⁹ post tergū li gatis hermogenē capiētes. ante iacobū statuerūt rogātes vt daret illis lniam nocēdi: et suas ꝛ ei⁹ vindicare iniurias. dixit aūt iacob⁹. Quare phi letū non tenetis sicut impauit hermogenes. Cui demones rnderūt. Ne dū philetū discipulū tuū: sed nec formicā domus tue possumus cōtingere. Impauit igit apls demonibus abire. Et phileto dixit. Quia dñs noster mādauit reddere bona ꝓ malo. solue tu hermogenē a vinculis demoniū: q̄ te pri⁹ ligauerat incantatōib⁹ eoꝝ. Eo igit soluto dixit iacob⁹ ipi. Dñs noster nō vult coacta ser uitia ꝫ volūtaria. ecce liber es: fac qđ tibi placet: et pge q̄ libet. Dixit autē hermogenes. ego noui iras demoniū. cū recessero a te me interficiēt: nisi des mihi aliqđ remediū. At iacob⁹ dedit sibi ba culū suū quē ferebat in itinere. Qui reuersus do mū cōpunct⁹ oēs libꝛos magice artī colligēs: du xit eos ad iacobū. et ꝓsternēs se ad pedes ei⁹ ait. liberatoꝛ aiaꝝ miserere mei. et quē in ꝓteritū inimicū habuisti nūc accepta i discipulū. Cōuersus ergo et baptizat⁹: libꝛos illos magicos ꝓiecit in mare ad iussum apli. et adeo pfecte secut⁹ est: vt virtutes ꝛ ipe faceret in noie iesu. Judei aūt au dita cōuersione hermogenis zelo cōmoti iacobū adierūt. eū increpātes q̄ iesum dei filiū etiā pdi caret. ipe aūt hoc verissimū foꝛe ex scripturis coꝝ declarabat. ꝓpter qđ et multi ex sermonib⁹ eius crediderūt in xpm. Ez abyathar pontifex anni il lius seditionē excitauit ꝑsecutionē ꝛ eū. et captū ad he rodē regē iudee occidendū destinarūt. Qui snīa ipius herodis decapitat⁹ est. vt dicit die q̄ ꝛ xps incarnat⁹ et passus est anno vno integro reuolu to. qđ etiā tangit lucas i actib⁹ apl̄oꝝ dicēs. Oc cidit aūt herodes iacobū fratrē iohānis gladio. Act. xij. Cū aūt duceret ad locū passionis ꝛ i via quendā ꝑaliticū se ei recōmendantē sanasset no mine iesu inuocato. Josias quidā scriba q̄ eū ad decollandū ducebat viso miraculo credidit. quē abyathar pontifex ab herode impetrauit cū iaco bo decapitandū. qđ et factuz est a iacobo in loco passionis baptizato. Discipuli aūt ei⁹ nocte coꝝ pus ei⁹ rapiētes. illud deferētes ad maris littus. nauiculā inuenerūt paratā diuinit⁹ quā ascendē tes cū eo ꝓmittētes se dei gubernaculo: hyspanie oꝝam aplicuere. et cōpostellā ciuitatē intrantes in eccīa fabꝛicata ad ei⁹ honorē honorifice sepelie rūt. Quō aūt adierūt principissam illi⁹ patrie no mine lupā ꝓ sepulchꝛo obtinēdo apl̄o honorifi/ co: q̄ q̄siuit dolose varijs modis eos pdere: ꝫ vi sis circa hoc miraculis credidit et ecclesiā sibi cō strui fecit ob breuitatē dimittit. Stupēda aūt exist⁹ deuotio infusa fideliū mēnib⁹ in visitādo li mina eius. quā etiā statutū eccie ita firmauit: vt nullus in hmōi voto circa sedē aplicaz valeat di spensare. Et qđ min⁹ ceteris apls illi ī vita colla tū fuit honoris ꝛ glorie a fidelib⁹ ꝓpter breuitatē eius: hoc q̄si diuina munificētia supleuerit post mortē ei⁹. plusq̄ apl̄oꝝ aliorū oīm visitatis ꝛ ho noratis reliquijs. Circa quā visitatiōz seu pegri nationē plurima ī diuersis tꝛibus sunt ostēsa ꝓ/ digia: vnū ꝑcipse notabit vbi etiā apparet mira de ceptio diaboli. Quidā de lugduno deuot⁹ mul tum ad apl̄m pluries visitabat limina ei⁹ Semel aūt cū pegrinationē hui⁹ inchoasset: nocte in foꝝ nicationē incidit. post qđ diabol⁹ ei apparēs ī foꝝ ma sancti iacobi dixit. Ego sum iacob⁹ apls cui⁹ sepulchꝝ sepius accessisti. sed ista vice nō est mi hi grata pegrinatio ista. qꝛ fornicat⁹ es nec ꝓfes sus. Et iō oportet te domū redireꝛ cōfiteri pecca tum tuū: et postea ī puritate ꝓscie iter pficere. qđ ille totū credidit ꝛ reuerti disposuit. Sed iterum dormiēti apparuit idē diabolus dicēs peccatū il lud ꝓpetratū nō posse ꝑ ꝓfessionē dimitti nisi ī sa tisfactionē eius sibi genitalia incideret. Ez ꝛ bea tioꝝ foꝛet qꝛ martyr si se etiā ob eius honorē occi deret. Qđ ille cuigilās et totū a beato iacobo re uelatū existimās: genitalib⁹ amputatis se etiā oc cidit. Socij aūt cuigilātes et istū occisum viden tes. timētes ne caperent⁹ vt sceleris rei: fugerunt ꝙcitius. Cū aūt pararent⁹ exequie eius qꝛ igno rabat⁹ veritas rei geste. subito ille reuixit. cepitq̄ loqui ꝛ narrare cūctis modū mortis eius et dece ceptionē diaboli. addēs q̄ cū aīa recedēs a coꝝpe festināter a demonib⁹ portaret⁹ versus ꝓmā ad inferos ꝓducenda ꝓpt⁹ sui homicidiū: beat⁹ iaco bus seq̄bat⁹ eos increpās demones de hmōi frau de. Veniētes ad quoddā ꝓpatū inuenerūt virgi nem gloriosam dñi matrē cū multis sanctis ibi ma nentes. et cū beatus iacob⁹ q̄relā poneret coram virgine de hmōi fraudulētia a diabolo erga suū deuotū patrata: virgo diaboluz increpauit et in abyssum ire mādauit: et ipm vite restituit ꝛ salu ti. Remanserūtq̄ cicatrices vulnerū ad fidē mi raculi astruendā. Socios q̄ ille reperiens cuncta per ordinē enarrauit.

Capitulum. viij⁹

Jacobus minoꝝ ꝙ/ nus ex nūo duodenario apl̄oꝝ a xpo assumpt⁹. vt ptz ex euāgelijs. Minoꝝ aūt dicit⁹ respectu iacobi maioris de q̄ supꝛa. Nō q̄ ad meritū vel sanctitatē: ꝫ quo ad vocatōz ad apl̄atū. qꝛ vocat⁹ post aliū iacobū. De hoc sic ait anaclet⁹ papa. di. lxviij. Porro hierosolymitaꝝ pm⁹ archiep̄s beat⁹ iacobus. q̄ iustus dicebat⁹. et fm carnē dñi frater nūcupat⁹ est. Et a petro ia cobo. s. maioꝝ ꝛ iohāni aplis ordinat⁹ est. succes soꝛib⁹ dātibus formā: vt minus q̄ a tribus ep̄is: ep̄s nō ordinet⁹. hec ibi. Ubi dicit glo. q̄ licz iaco bus ep̄s fuerit fact⁹ a xpo inuisibili vnctōe sicut ꝛ ceteri apli. qđ factū dicit⁹ in vltia cena: tū a ꝑfat⁹ aplis ep̄is fuit ordinat⁹ in ep̄m vnctōe visibili. i. q̄busdā cerimonijs exterioꝝib⁹ etsi nobis ignotis vl̄ qꝛ ordīati fuerūt a xpo ep̄i. ꝫ sine titulo alicui⁹

loca determinati. iacobo aūt a p̄fatis ep̄is ap̄lis ⁊ petro summo p̄tifice fuit dat⁹ certus ⁊ determinatus titulus ⁊ iurisditio. ſ. hieroſolymox ⁊ territorij eius. q̄ poſtea titul⁹ archiep̄alis auctus eſt in titulū patriarchalē: ita vt poſt ſedē romanā q̄ ſup oēs eſt. inter alias patriarchales quartū obtinet locū. vt ptz di. xxij. ca. vlti. Frater dñi dicit duplici rōne. Primo q: cū fuerit fili⁹ marie cleophe nupte. q̄ maria ſoror carnalis erat ex pte matris v̄ginis marie mr̄is xp̄i inde erat filius ei⁹ iacobus minor frater christi cōſobrin⁹ ſeu cuginus et vt dicit ioſeph ſponſus marie erat germanus cleophe. et ioſeph a plurib⁹ putabat p̄r xp̄i. inde etiā a multis extimabat frater cugin⁹ ſeu ꝯſobrinus xp̄i ex pte p̄is et matris. Scōo dicit frater dñi. q: ſimillim⁹ xp̄o erat in effigie. vt niſi q̄s fuiſſet cū eis domeſtice ꝯuerſatus: alterū ab alio nō diſcerneret. vñ cū miniſtri cum iuda p̄ditore ad capiendū xp̄m venerūt. ad diſcernendū eū a iacobo ne caperēt eum loco xp̄i: dedit ei ſignū oſculi. Ipſe eñ vt domeſtic⁹ optie vtrūq; diſcernebat. Q̄ō etiaz teſtat ignatius diſcipul⁹ ioh̄is in epl̄a ad eū dicēſ. Si mihi licitū eſt apud te ad hieroſolyme ptes volo accedē. vt videā illū venerabilē iacobū quē dicūt xp̄o ieſu ſimilimū. facie vita et mō ꝯuerſatōis ac ſi eiuſdē vteri frater eſſet gemellus. Quē vt referūt ſi videro: ip̄m ieſum videbo fm oīa corpis liniamēta. Dicit etiā iuſtus p̄pter meritū excellētiſſime ſanctitatis. Nā fm hiero. tāte reuerētie et ſanctitatis erat in p̄plo. vt fim biā veſtimēti certatim tāgere cuperēt. Vñ de ei⁹ ſanctitate ſcribit Egiſippus ap̄lox vicin⁹. ſicut legitur i hiſto. eccleſiaſtica dicēs. Suſcepit eccīam q̄ hieroſolymis erat regendā iacob⁹ frater dñi. q̄ dict⁹ eſt iuſtus. vſq; ad tpa noſtra p̄durās. Hic ex vtero matris ſue ſanct⁹ fuit. vinū et ſicerā nō bibit. Carnes nūq; comedit: ferrū in caput ei⁹ nō aſcēdit. oleo nō eſt vnctus nec balneis vſus. ſyndone. i. veſte linea ſupindutus. totiēs in oraōe genua flexerat vt callos in genib⁹ ſicut in calcaneis haberet. p hac in ceſſabili ⁊ ſumma iuſticia appellatus eſt iuſtus. Hic ſol⁹ p̄pter nimiā ſanctitatē inter ap̄los p̄mittebat intrare in ſancta ſanctox. hec egiſippus. qđ ſcz faciebat cā oraōis nō immolationis. Dicit etiā q̄ p̄mus inter ap̄los miſſam celebrauit. cui p̄pter excellentiā fame ſanctitat⁊ ipi ap̄lī hūc ei honorē fecerūt. vel p̄m⁹ intelligit celebraſſe cū ſolēnitate. ſ. pontificali. Hic ꝑpetue virginitatis fuit fm hiero. cōtra Iouinianū. In paſceuen aūt ſicut narrāt idē hiero. et ioſephus. Jacob⁹ iſte votū vouit dño ſe nō comeſturū: donec videret filiū hois a mortuis ſurrexiſſe. vñ cū vſq; ad illū diē iacobus nō guſtaſſet quicq̄: ipſa die reſurrectōis dñs apparēs ei ⁊ his q̄ cū ipo erant dicēs. Ponite menſam ⁊ panē. q̄ facto: accepit ieſus panē ⁊ dedit iacobo iuſto dicens. frater mi iacobe comede: q: fili⁹ hois ſurrexit a mortuis. hāc apparitionē factā iacobo notat paulus. ſ. ad Corint. xv. cum dicit viſus eſt iacobo: licz nō exp̄imat q̄n vel quomodo.

Septimo igitur .§.I.

anno a paſſione xp̄i. cū ad diē paſce ap̄li ꝯueniſſent hieroſolymā. interrogāte eos iacobo q̄ta p eos dñs cū pplo referrēt. ſeptēq; dieb⁹ feſti pplo p̄dicarēt coram caypha et alijs iudeis iacob⁹ cū ſocijs. ⁊ iā q̄ſi baptizari parati eſſent: quidā ſpiritu diabolico inſtigatus ſurrexit i medio clamans et dicēs. O viri iſraelite q̄d facitis. cur ab iſtis magis vos decipi p̄mittitis. Intantū aūt pplm cōcitauit vt eos lapidare vellēt. Aſcēdit aūt hō ille q̄ clamauerat gradū vbi iacobus p̄dicabat: et ip̄m p̄cipitauit deorſum. et extūc plurimū claudicauit. Anno vō eṗatus ſui trigeſimo. videtes iudei q̄ paulū nō potuiſſent occidē q: ad ceſarē appellauerat: p̄ſecutōis ſue tyrannidē ꝯ iacobū direxerunt occaſionē q̄rentes. Et ſicut egiſippus cōtemporaneus ap̄lox refert vt narrat in hiſtoria eccleſiaſtica. Cōuenerūt iudei ad iacobū dicētes. oramus te vt reuoces pplm q: errat in ieſum putās q̄ ipe ſit xp̄s. dēpcamur ḡ te vt ſuadeas oībus cōuenientib⁹ ad diē paſce. tibi eñ obtēperabimus oēs. et de te tā nos q̄ pplī teſtimoniū ferem⁹ q̄ iuſtus ſis: et nullius p̄ſonā accipis. Statuta igit die poſuerūt eū ſup̄a pinnaculū tēpli. et ꝯgregata maxima multitudie clamauerūt dicētes. virorū iuſtiſſime cui oēs obtēpare debem⁹ qñ populus errat poſt ieſum q̄ crucifix⁹ eſt. enūcia nobis q̄d tibi videt. Tunc iacob⁹ cū ingēti voce reſpondit. Quid me interrogatis de filio hois. Ecce ipe ſedet i celis a dextris ſumme virtutis: venturus iudicare viuos et mortuos. Hec audiētes xp̄iani plurimū gauiſi ſunt: phariſei aūt et ſcribe cōturbati dixerūt. Malefecim⁹ p̄hibere huic tale teſtimoniū. Sed aſcendam⁹ et p̄cipitemus eū deorſum: vt alij terreant⁊ ſilia nō p̄ſumāt. Et ſimul voce magna clamauerūt dicētes. o. o. et iuſtus errauit. aſcendētes ḡ quidā eū p̄cipitauerūt et p̄cipitatū lapidib⁹ obruebāt dicētes. Lapidamus iacobū iuſtū q̄ deiect⁹ nō ſolū mori nō potuit ſ̄ ꝓcumbēs genib⁹ orabat p illis dicēs. Rogo dñe dimitte illis q: neſciūt q̄d faciūt. Tūc vn⁹ ex illis pertica fullonis arripiēs. valido ictu caput ei⁹ ip̄etijt ⁊ cerebrū excuſſit. Taliq; martyrio migrauit ad dñm: ſepultus iuxta templū tūc: dicit aūt nūc eſſe corp⁹ eius rome. Refert ioſephus q̄ p̄pter mortē iacobi iuſti factū ſit excidiū hieroſolymox ⁊ diſperſio iudeox. Sed credendū eſt q̄ nō ſolū p̄pter mortē eius: ſed ob paſſionē dñi et duritiā eox in ip̄a p̄fidia deſtructa ſit iudea: tam tāto exterminio p̄plī illi⁹. fm q̄ ip̄e dñs p̄dixerat eis in euāgelio. Nō relinquēt i te lapidē ſ̄ē. eo q̄ nō cognoueris tempus viſitatōnis tue. Scz quia dñs nō vult mortē peccatoris ſ̄ vt cōuertat⁊ et viuat: xl. annis expectauit eos ad p̄niam p ap̄los plurib⁹ annis p iacobū ꝓtinue. xxx. annis. vt reuocaret ad p̄niam. Capitulū .ix.

Andreas qui inter

p̄retat decor⁹ vel rūdens ſeu virilis. german⁹ fuit petri ap̄li: et in paſſione

crucis socius.cui⁹ passionē descripserūt p̄sbyteri et diaconi asie. Hic prius fuit discipul⁹ iohis baptiste.q̄ cū vna die⁊ esset cū iohāne baptista magistro suo:trāseunte inde iesu iuxta iordanē.dicē te iohe de iesu. Ecce agnus dei. Andreas cū alio cōdiscipulo secuti sunt iesuz.et eūtes cū eo ad habitationē iesu:manserūt cū eo illa die. Posteaꝙ andreas duxit fratrē suū petꝝ ad ip̄m dn̄m iesuz vt fieret ei familiaris.exinde altera vice ip̄os i nauicula piscātes i mari galilee vocauit eos:et secuti sunt eū.q̄s in nūero.xij.ap̄lo⁹ elegit. Post aduentū spūssancti ap̄lis diuersas mūdi ptes ad p̄dicandū petētib⁹. Andreas i achaiā grecie puincia ꝓfect⁹ē.ibiq̄ p̄dicās eccl̄iaz multiplicauit plurimos ad fidē ꝙuertēdo.⁊ inter ceteros maximillā vxorē egee ꝓcōsulis puincie sacro baptismate regenerauit. Audiēs aūt h egeas turbat⁹ patras ciuitatē ingredit:et xp̄ianos ad sacrificandū idolis ꝓpellit. Cui occurrit andreas ait. Oportebat vt tu q̄ iudex hoīm fieri meruisti.iudicē tuū q̄ in celis est agnoscereꝭ:agnitū coleres:et colendo a falsis dijs aīm reuocaresꝭ Cui egeas dixit. Tu nes ille andreas q̄ superstitiosam p̄dicas sectā: quā romani p̄ncipes extermiari iusserūt. Et andreas ad eū. Romani p̄ncipes nondū ꝙgnouerūt quō dei filiꝰ veniēs in mundū docuerit idola esse demonia q̄ docem⁹nos. vñ offendat deus. vt offensus ab eis auertat et auersi deū nō audiāt.et non audiēdo ei⁹ mandata captiui teneant: donec de mūdo exeūtes nil secū nisi pctā deferāt. Ad quē egeas. Hec vana iesus xp̄s vester p̄dicās crucis patibulo est affix⁹. Et andreas ad eū. Qñ ꝙ restauratōe nr̄a nō ꝙ culpa sua volūtarie patibulū suscepit crucis. Et egeas. Cū iesus fuerit a discipulo suo ꝓditus ⁊ a iudeis capt⁹ et a militib⁹ ad crucē duct⁹.quō tu dicis spōte crucē subisse. Tūc andreas plurib⁹ rōibus oñdit q̄ volūtarie nō coacte passus est. Tū q⁊ passionē p̄sciēs discipul⁹ p̄nūciauit.tū q⁊ ꝓditorē suū sciuit nec vitauit. Tū q⁊ locū ad quē ꝓditorē suū ad capiendū ventuꝝ sciebat elegit.q̄b⁹ oībus se pūtem fuisse asseruit. addēs nimis magnū esse mysteriū crucis. Cui egeas. Mysteriū dici nō p̄t:ꝙ suppliciū. et nisi dictis meis obtpaueris:ip̄m mysteriū faciā te experiri. Et andreas ad eū.si crucis patibulū expauescerē crucis gloriā nō p̄dicarē.audiē aūt te volo mysteriū crucis:si forte agnitū credas vt salu⁹ fias.tūc eis multis rōib⁹ conatus ē oñdere q̄cōgruū fuit et necessariū dei filium incarnari.et tali mō pati. Dixit aūt egeas. Hec friuola tuis narra: mihiq̄ obtemperās dijs oīpotentib⁹ sacrifica. Andreas aūt ei rñdit. Oīpotēti deo q̄tidie agnū immaculatū offero.s.eucharistiā.q̄ postq̄ fuerit a toto populo fideli ꝓmest⁹: vn⁹⁊ integer pseuerat. Egea vero quō h̄ fieri poterat inquirēte.dixit andreas vt formā discipuli assumēt.et sic mysteriū intelligeret. At egeas ait. Ego cū tormētis extorq̄bo a te hui⁹rei noticiā.iratusq̄ iussit in carcerē trudi. Mane aūt facto iussit egeas aū tribunal ei⁹ aplm sisti.et cepit iterū eū inuitare ad sacrificia idolox dicens. Andrea restaurenꝭ ꝙ te ruine deox. Sin aūt in cruce quā laudasti faciā te suspēdi. Cuiq̄ mlta ei supplicia minarer rūdit andreas.quicq̄d tibi magis videꝭ in supplicijs excogita. Tāto regi meo eroacceptior:quāto fuero in tormentis ꝙ noīe eius cōstantior. Tūc iussit eū p̄ses a.xx.satellitib⁹ cedi:et cesum cruci funib⁹ alligari.vt inde longior⁹ cruciatū sufferret. Cum aūt duceret ad crucē.fact⁹ est cōcursus ppl̄oꝝ lugentiū ⁊ dicentiū.innocēs sanguis eius sine cā damnat. Cūq̄ vellet p̄l̄s seditionē facere ꝫ p̄sidē:rogauit ap̄ls obnixe:ne ipedirēt martyriū ei⁹.nā magister eox in sua passione patientiā exhibuit.de h̄ gratian⁹. xxiij.q.j.§.j. Videēs aūt crucē alōge salutauit eā dicēs. Salue crux sancta:q̄ in corpe xp̄i dedicata es:et ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. Assiq̄ ascēderet in te magister meus timorē terrenū habuisti mō amorē celestē obtinēs ꝙ voto suscipis Securꝰ⁊ gaudēs venio ad te:ita vt ⁊ tu exultās suscipias me discipulū ei⁹ q̄ pepēdit i te. q⁊ amator tuus sp fui:et desideraui te amplecti. Quib⁹ dictis expoliauit se ad locū veniēs.⁊ a satellitib⁹ in cruce nō clauis cōfixus h̄ funibus ligatus fuit. vbi biduo viuēs p̄dicauit assistentib⁹.xx.milib⁹ hoīm. Adinante aūt turba egeā vsq̄ ad mortē si nō deponeret eū de cruce:hoc ip̄e ꝓmisit se factu rū. Et cunte egeā ad locū passionis vt deponi faceret.andreas videēs dixit ei.q̄ si ꝙ misericordia obtinēda venisset:adhuc tps erat eā ꝓsequendi. Si aūt ad deponendū de cruce:hoc nō posset.q⁊ iā videbat regē suū eū expectantē ad coronā. cū ergo iussu p̄sidis vellēt deponere: nō valuerunt brachijs eox obstupescentibus Orante ip̄o ap̄lo dn̄m ne sineret eū viuū deponi h̄ ad supnā requiē admitteret:apparēte demū splēdore nimio circa eū vt videri nō posset:dño spm̄ reddidit. Egeas aūt reuertēs domū i via a diabolo arrept⁹ expirauit:et vxor eius maximilla aplm depositū honorifice sepeliuit Postea translatū est corpus ei⁹ et nūc requiescit i ciuitate malfitana in ptibus regni:et adhuc māna ad modū olei fluit de sepulchro ei⁹.de quo oībus daꝭ petentib⁹ nec deficit.

In vita sua mul .§.I.

tis claruit miraculis. Nā.xl. viros in fluuio submersos q̄ ad eū veniebāt vt doctrinā fidei ab eo audirēt vite restituit. Quandā mulierē ex adulterio cōceptū cū filiū parē nō posset. priam cōcepit et credentē parere libere fecit. Quendaꝫ iuuenē quē mater impudicissima accusauerat apud iudicē q̄ eā violare voluerat ex eo q⁊ libidini sue nō ꝓsenserat cū eo cōcubere volēs:mirabiliter liberauit:q̄ ad eū cōfugerat ꝙ auxilio. cōbusta illa pessima a fulgure et versa in carbonē corā iudice. vñ ip̄e cū familia sua sunt cōuersi ad fidē. Nicolao quidā septuagenario i sceno luxurie immerso. vt cōtinere ita inueterat⁹ nō valeret.et si ꝓponeret quadriduano ieiunio ⁊ orōne ꝓtinētiam impetrauit⁊ veniā.q̄ senex ieiunauit i pane et aqua p sex mēses.et postea laudabiliter viuēs in pace quieuit. Post translitū ei⁹ quendā epm virū sanctū et sibi deuotissimū apparēs in forma

pegrini.ostiū dom⁹ ei⁹ pulsanti ⁊ eū alloq̄ petēti a subtili diaboli deceptōe liberauit q̄ in forma nobilissime ⁊ pulcerrime puelle ad eūm venerat. vt ꝓpositū ỽginitatis ⁊ vite spūalis fm doctrinam eius fuaret. manifestās ipe pegrin⁹ illā eē diabolū. cui⁹ iam ꝓcupia eūs inflamat⁹ erat. Solutis tū p̄aus trib⁹ q̄stionib⁹ q̄ illi pegrino ꝑ mūciū ab illa fuerāt ꝓposite. s. Q̄ eēt maius miraculū qō deus fecisset i qua re. ⁊ rīdit diuersitas facierum hoīm. secūda fuit vbi terra altior sit oīni celo. ⁊ respōdit i celo empireo. q⁹ est ibi corp⁹ xp̄i de adam massa assūptū sup oēs celos. q̄ adā format⁹ fuit ō limo terre. tercia q̄stio q̄tū spaciū distat celum a terra. q̄ rīdit q⁹ ipe q̄ loq̄bat mensurauerat de celo cadēdo. ⁊ iō optime sciebat. Cū aūt nūci⁹ hec referret. euanuit diabolus ⁊ pegrinus disparuit. Eūs aūt ꝓpūct⁹ ē de malo ꝓcepto eiq̄ reuelatū ē fuisse btīm andreā.

Capitulū .x.

Thomas quidā dom⁹ iterp̄tat abiss⁹ vl gemin⁹ vn⁹ ex xij. aplis fuit. q̄ dubitās de resurrectione xp̄i. magis nob ꝓfuit q̄ marie magdalene fecredulitas sbita fm gre. nā vuln⁹ future ābiguitatē dū palpauit xp̄i vulnera de mente nra āputauit. testis resurrectionis xp̄i factus. nō solū ꝑ auditū ⁊ visum. ſ etiā ꝑ tactū. xxvij. q. vij. sic discipulū. ⁊ ideo abissus ⁊ gemin⁹. q⁹ ꝓfessus geminā i xp̄o naturā. s. hūanitatē ⁊ abissum diuinitatis dicēs: dūs me⁹ ⁊ de⁹ me⁹. Hic post xp̄i ascēsionē cū p̄dicaret apud cesareā. apparuit ei dūs dicēs. Thoma gandoforus rex indie misit ad ciuitatē istam abanē ꝓcuratorē suū. vt ꝓducat ad eū virū peritissimū i arte architectonia ad ꝓstruendū sibi palatiū more romano. q̄ demū rīdit. de⁹ me⁹ es tu. ⁊ ego seru⁹ tu⁹. fiat voluntas tua. pgēs ꝑ dūs cū thoma ꝑ fox inuenit abanē. Cumq̄ dūs interrogasset vñ venisset ⁊ q̄d q̄reret. Audito q⁹ architectorē q̄reret ducē pitissimū ad ptes suas iussu regis. dūs vtputo angelus i forma dūi multū ei cōmēdauit thomā q̄ cū eo erat. vt doctissimū in ea arte. nec hoc mēdaciū. q⁹ spūalia palatia ỽtutuz cōstruere nouerat i mētibus hoīm. ac etiaz materialia edificia cū oportebat docēte statim spūsctō q̄ ē oīm artifex oēm hīs sciam. Abanes igit̄ eum accipiēs secuz duxit. Nauigātesq̄ puenerūt ad ciuitatē q̄ndam in q̄ rex nuptias celebrabat filio suo. cui⁹ sctitate ꝑ miracula agnita rex depcatus ē vt bñdiceret sponsum ⁊ spōsam. ad q̄s de nocte clausis ianuis in thalamū ingressus hortatus est eos ad ỽginitatē ꝓseruandā mītū cōmēdās ⁊ dicēs. ỽginitas soror ē āgelox. possessio oīm bonorū. victoria libidinū. fidei tropheuz. expugnatio demonū. eternox securitas gaudiox. Qui ꝓuersi ad fidē ỽgines ꝓmāserūt. ⁊ spōsa dicta pelagia sacro velamine suscepto martiriū sumpsit. sponsus dionisius eiusdē ciuitatis eūs est ordinat⁹. q⁹ aūt in cōuiuio ipo nuptiarū q̄dam q̄ alapā dedit aplo eo q⁹ suspēs⁹ in oroe manebat nō ꝓmedēs. ō homo exīs strāgulat⁹ fuerit a leone: ⁊ lacerat⁹ a canibus. ⁊ ab vno eorū man⁹ ei⁹ dextera inducta in mediū cōuiuij. Aug. hoc in lib. contra faustum reprobat. ⁊ insertū dicit fuisse ab hereticis. Tandem abanes cū apostolo applicuerūt ad ciuitatē in qua gandoforus residebat et maiestatē regiaz visitarūt. Adultū q̄z abanes ꝓmēdauit aplum de arte edificandi. Designatoq̄z mirabili palatio ab aplo. rex copioso thesauro ꝓpter hoc exposito ꝑfectus ē in aliā ꝓuinciā. Apls aūt thesauz illum pauplb⁹ erogauit. ⁊ p̄dicationi insistendo nō tm vnū ſ multa palatia fabricauit in celis infra bieniū q̄ rex a ciuitate defuit. Reuersus demū cū audisset qō fecerat aplus putās se delusuz ipm thomam cū abana in carcerē misit. vt viuos excoriatos flamis traderet. interea gad frater regis moritur ⁊ sepultura ei⁹ cū ābitione nimia ꝓparetur. Quarta die surrexit a mortuis ⁊ fugientib⁹ multis dixit gad regi fratri suo. Hic hō o rex quē incarceratū disponebas igni tradere. amicus ē dei oīmpotētis. ⁊ angeli dei ei famulātur. q̄ me i paradisum ducētes. quoddā mihi palatiū oñderūt ex auro ⁊ argento ⁊ lapidibus p̄ciosis fabricatū. cui⁹ pulcritudinem cū ego admirarer. dixerūt mihi āgeli. hoc ē palatiū qō extruxerat thomas fratri tuo. ſ q⁹ eo se fecit indignū incarcerās aplum. si vis illud habere. rogam⁹ dūm vt te resuscitet ⁊ valeas ipm emere a fratre tuo. restituēdo pecuniam ei quā se extimat amisisse. Currēsq̄ ad carcerem eduxit eū ⁊ abanē postulās venā de iniuria sibi illata a rege. Obtulitq̄ ei vestem preciosam. quam renuēs ꝑsit. Ignoras q⁹ nil carnale nil terrenū q̄rit in terris. q̄ hītationem in celis affectat. Egresso q̄z de carcere rex occurrit ei veniam petens. Cui thomas. Adultū vob inq̄t p̄stitit deus vt secreta sua vob oñderet. credite in xp̄m vt pticipes eē possitis regni dei. dixit aūt ff regis suscitatus. vidi palatiū pulcerrimū qō tu extruxisti ꝑ ffe meo. ſ ego merui emē illud. ⁊ rex ait. palatiuz ꝑ me fabricatū mihi sit. tibi aūt faciat apls aliō. aut si nō valet. cōe sit ābobus. apls ỽo ait. Innumerabilia palatia sunt ab initio i celis p̄para. q̄ fidei ꝓcio ⁊ elinis cōpanē. Fecit q̄ aplus cōgregari ppl⁹ ꝓuincie illi⁹ ⁊ infirmos diuersis languoribus adduci ⁊ seorsum manere. Eo aūt orāte super illos chorusctio maxima descendit ⁊ ita exterruit. vt omnes in terram caderent velut mortui. Apls aūt dixit eis. Surgite dūs meus descēdit sicut fulgor ⁊ sanauit vos. Qui surgētes sani deū glorificauerūt. ⁊ ad fidē ꝓuersos. docuit eos bene viuere. fm. xij. gradus virtutuz vt habet in legenda eius.

Post hec abiit .§.i.

in supiorē indiā vbi iter cetera miracla cū illuminasset cecā q̄ndā noie sinticem amicaz migdonie vxoris caritij cogti regis. dicta migdonia audita doctrina apostoli cōuersa est ad fidem. nec vltra volebat ad thox viri accedere ꝓpter ei⁹ infidelitatem. ꝓpter qō turbatus caritius in carcerē Thomā misit. ⁊ fecit vt vxor regis germana ipi⁹ migdonie ad ipam accederet vt a ꝓposito fidei reuocaret. ſ ⁊ ipsa regina ꝑ migdoniā ꝓuersa

est. Indignatus vehementer rex propter hoc cõsilio caritij in fornacẽ ardentẽ aplm mitti fecit. ꝙ illesus in medio eius pmãsit. Demũ eũ duci fecit ad simulacrũ solis vt adoraret eũ. apls aũt genibus flexis ait clara voce. ecce adoro nõ ydolũ nõ metallũ nõ simulacrũ. ꝙ dñm meũ ihm xpm. i cuius nomie precipio tibi demon q̃ in eo latitas. vt egressus simulacrũ ꝓminuas. Qõ cũ factũ fuissz pontifices templi mugitũ dederũt de cõminutione dei sui. Et vnus ex eis accipiens gladiũ vl'lãceam trãsuerberauit aplm dicẽs. Ego vindicabo iniuriã dei mei. Sicqz thomas migrauit ad dñm honorifice sepultus. Sed post certuz tẽpus inde translatũ ẽ corpus eius. Ysido. in lib. de ortu t obitu sanctoꝝ dicit. Thomas apls similis salvatoꝛi ꝓdicauit parthis t medis ꝙsis atqz bragmanis. intrãsqz orientalem plagã t interna gentiuz penetrãs. ꝓdicationẽ suã vsqz ad titulũ sue predicatõnis pduxit lanceis trãsfixus. Crisо. de eo ait q̃ ad terrã magoꝝ pueniẽs eos instruxit t baptisauit. Qui postea facti sunt adiutoꝛes fidei xpiane. Q̃ aũt thomas in trãsitu. b. marie nõ affuerit t postea veniens dubitauerit. s. de corpis eius cũ anima assumptione t ideo virgo maria cingulũ suũ ei dederit ei apparẽs in testimoniũ huius. apocriphũ est t non credibile. licet satis pie credi possit cingulũ eius haberi in terris qõ dñ prati eẽ t populo ostenditur.

Capitulum. xi

Philippus quiter/ ptatur os lampadis vel os manuum. vnus fuit ex duodenario xpi collegio. vocatus a xpo vt seqretur eũ vt hñ Joh. i. q̃ t nathanaelem fratrẽ suũ t doctorẽ legis in quo dol9 nõ erat inquit xpus. adduxit ad eũ vt messiã. Et tñ nathanael ita doctus t innocẽs ad apl'atũ nõ fuit vocatus. Licet aũt huius rõ sufficienter assignari nõ possit nisi eius volũtas q̃ iniusta esse nõ põt. tñ dici possz ex eo factũ. ne cõuersio hominũ ad fidẽ per predicationẽ aplicam attribueret hn mane pericie vel bonitati. Hic aplus cũ p. xx. annos p sithiam ꝓdicasset t in hierapolim ciuitatem asie heresim hebeonitarũ q̃ dicũt xpm carnẽ fantasticã nõ verã assumpsisse. demũ a paganis tentus ad immolandũ statue martis est ductus. Egrediens aũt draco ingens de sub base statue. suo flatu filiũ pontificis q̃ ignẽ ministrabat in sacrificio. t duos tribunos quoꝝ ministri aplm detinebãt occidit. plurimos etiã ifecit. t languidos reddidit. Dixit aũt philippus eis. credite in ihm xpm. statuã hanc deponite t loco eius crucez dñi erigite. t ifirmi vestri sanabunt. t mortui suscitabuntur. At illi qui cruciabãtur ex illa infirmitate seu infectione clamarũt. Tñ facvt sanemur t martem istũ ꝓminuemus. Philippus aũt ꝓcepit diaconi vt in locũ desertũ abiret nulli nocens. q̃ statim disparuit. Aplus aũt dei oꝛone sua infirmos oñes illos sanauit. t mortuos vite restituit t saluti. Et ꝙuersis ipis ad fidem per annũ ꝓdicauit. Ante aũt. vij dies martirij sui. oñes epos t ꝓsbiteros cõuocauit. t eos admonuit ad cõstantiam fidei seruandã. t populos eis cõmissos erudiendũ. Et cũ esset annoꝝ. lxxxvij. infideles ipm captum crucі quã predicabat ad instar magistri sui affixerũt. Hic habuit duas filias. vñ t vxoꝛez antеq̃ vocatus esset ad apostolatũ. Que filie sacratissime virgines. multos sue sanctitatis exemplo t admonitione ad fidem traxerũt. Que in pace quiescẽtes sepulte sunt iuxta pꝛem vna a dextris alia a sinistris. xiij. q. ij. §. Item ioseph. Et nota/ndũ q̃ iste philippus differt ab illo de quo habetur Actu. viij. Nam iste aplus vnus ex. xij. ille vnus ex. vij. diaconibus institutis ab apostolis. vt patet Act. vi. Iste hierapolim sepultus. ille cesaree requiescit. Ille apls duas filias habuit vgines ꝓphetissas. iste diaconus q̃tuoꝛ. Et licet historia ecclesiastica dicere videat q̃ philipp9 apls fuit qui habuit q̃tuoꝛ filias. hieronimus tamẽ cõtrariũ sentit cui magis statur.

Capitulum. xij.

Bartholomeus interp̃tatur filius suspendẽtis me. vel filius suspendentis aquas. De eo dicit Dyonisius in de mistica theologia. diuinus. bartholomeus dicit multã eẽ theologiam t minimã ꝛeuangeliũ latũ esse t magnũ t rursus cõcisum. vult dicere: q̃ vna cõsideratõe oñia pñt de deo affirmari. t alia magis proprie omnia de deo negari. Euãgeliũ ẽ cõcisum. i. breue quo ad finẽ q̃ ẽ fides xpi t caritas. Latũ aũt t magnũ rõe materie. ꝓpt innũera documẽta t misteria ibi cõprehẽsa. hic vnus fuit ex senatoꝛibus ecclesie aplis xpi vt patet Lu. ix. Et post aduentũ spũssancti itrauit in indiã q̃ ẽ in fine oꝛbis. t ad q̃ndam ciuitatẽ deueniens habitare cepit in tẽplo. vbi colebatur deus astaroth. Diabolus aũt habitãs in illo ydolo ita decipiebat homines. vt immitẽs q̃sdam infirmitates propter quas ipsi infirmi ꝓ sui liberatiõne sacrificia ydolo offerebant. quo facto diabolus ab illa passione illata cessabat. Cũ autẽ templum astaroth languentibus esset plenũ. t q̃rentibus vt solitus erat nullũ diabolus per ydolum daret responsum. pergũt ad vicinã ciuitatẽ. vbi colebatur berith. interrogantes eum q̃re de9 suus eis non daret responsa. Qui dixit. Deus vester cathenis igneis religatus est ita vt nec loqui nec respirare valeat. ex quo apostolus dei Bartholomeus ciuitatẽ vfam ingressus ẽ. At illi. q̃s est iste batholomeus. inquit amicus dei omnipotentis est. t ad hanc prouinciam venit vt euacuaret omnes deos indie. Et illi. Da nobis signum eius in quo valeamus euz discernere inter tot milia hominũ t cognoscere eum. Quibus demonstrauit. Capilli eius nigri t crispi. Caro candida. oculi grandes. nares equales et directe. barba prolixa. habens paucos capillos canos. Statura equalis. collobio albo clauato purpura vestitur induitur pallio albo q̃ ꝓsingulos angulos gemmas habz purpureas. xxvi. ãni sunt ex q̃b9 vestimẽta ei9 t sandalia nec veteraſcũt nec foꝛdescũt.

centies flexis genibus p̄ diē orat. cēties p̄ noctē. angeli dei eū comitant̄ q̄ nec fatigare sinūt. sem/per eodē vultu ⁊ animo letus ⁊ hilaris p̄seuerat. Omnia p̄uidet. omnia nouit. omniū lingnarū noti ciam habet. ⁊ qō nūc loquor vobiscū ip̄e iam no/uit. Cuz eū q̄sieritis si volet ostendet se vobis. si noluerit nō poteritis inuenire. Rogo aūt vos vt cū eū inueneritis dep̄cate eū ne huc veniat ⁊ simi lia astaroth mihi faciat. eūtes ergo cū p̄ duos di es sollicite quesissent nec inuenire possent. altera die q̄dam demoniacus ambulās iuxta eū clama uit dicens. Apostole dei bartholomee .incendūt me oīones tue. Cui bartholomeus ait. Obmute sce. ⁊ exi ab eo. Qui subito liberatus ē. Audiēs aūt hec rex illius p̄uincie noīe polemius. cuz ha/beret filiā lunaticā. misit ad illū rogans. vt veni/ret ⁊ sanaret filiā suā demoniacā. Apostolus vō accedens ad palatiū regis. cū vidisset illā cathe/nis ligatā eo q̄ appropinq̄ntes sibi morsib⁹ lace/rabat. iussit eā solui. Cū ministri timerēt hoc age re. dixit. Ego demoniū illud ligatū teneo ⁊ vos timetis. Quā solutā subito a diabolo liberauit. Misit aūt rex polemius multos camelos onera/tos. auro ⁊ argento ⁊ lapidibus p̄ciosis. vt q̄ren tes dei ap̄lm ei p̄dicta ex munere regio illa offer/rent. Cū aūt inueniri non potuissent. reuersi sunt ad regē. Ip̄e vō ap̄lus mane seq̄nti cū rex solus esset in cubiculo. apparuit ei bartholome⁹ dicēs. vt quid p̄ totā diē hesternā me feciſti q̄rere cū au ro ⁊ lapidibus p̄ciosis. Hec necessaria sunt his q̄ terrena ⁊ carnalia cupiūt. ego aūt nil mūdanū re quiro. Tunc ap̄lus loquens ei de misterio nr̄e re demptionis. ostēdit ei x̄pm diabolū vicisse p̄ mi/rabilē cōgruentiā. potentiā. sapientiā ⁊ iusticiaz. Quibus declaratis dixit ap̄lus. Si baptisari di sponis. ego tibi ⁊ populo dabo deum vr̄m cathe nis religatū. Qō cū affirmasset se paratū. die se/quenti cōgregatis sacerdotibus astaroth ⁊ pp̄lo ad templū cū sacerdotes ei immolarēt. in p̄esen tia regis ⁊ populox̄ demon in statua clamare ce/pit ⁊ dicere. Cessate miseri mihi sacrificia offerre. ne peiora q̄ ego patiamini tormenta. qui cathe/nis igneis religatus sum ab angelis ihesu christi qui crucifixus ē a iudeis. putantibus eū a morte detineri. ip̄e aūt ihesus mortē reginā nr̄am deui/cit. ⁊ p̄ncipē mortis dūm nostrū vinxit. Statim q̄ oīes miserūt funes vt simulacrū euerterent. Sed non valuerūt. Apostolus aūt p̄cepit demo ni vt ydolū illud cōminueret. ⁊ omnia alia simu/lacra templi p̄ seip̄m cōfringeret. qō ⁊ factum ē. ⁊ oīes infirmi qui erant in templo sanati sunt ōrā te p̄o eis ap̄lo. Qui ⁊ templū x̄po dedicauit. sed ⁊ angelus dñi circūuolās templū in humana spe cie apparēs. in q̄tuor angulis templi signū cruc sculpsit dicens. Sicut sanati sunt infirmi ab ap̄lo a languoribus suis. ita vt hoc templū mūdatum ab immū dicijs et habitatore eius diabolo. Sed ante q̄ p̄gat in desertū quo ap̄ls eux ire p̄cepit. ostendā vobis eius horribilitatez. quē videntes nō timeatis. ⁊ signū illud qō sculpsi in tēplo fron tibus vestris imp̄imite. Tūc viderūt oīes ethi opem philigine nigriorē. facie acuta. barba p̄o/lixa. crinibus vsq; ad pedes p̄tensis. oculis igne is scintillas vt ferrum ignitum emittentibus. fla mas sulphureas ex naribus spirantem. cathenis igneis vinctum retro manibus. Et dixit ei ange/lus domini. Quia apostolo obediens oīa ydo la templi confregisti soluam te. ⁊ perge in deser/tum locum vbi nullus hominū morat̄r. ibi man surus vsq; a diem iudicij. Qui cum magno stre/pitu ⁊ vlulatu disparuit. Angelus videntibus cū ctis ad celum ascendit. Rex vero polemius cum vxore ⁊ filijs ⁊ omni familia baptizatus est. mul/tusq; populus cum eo. Qui etiam polemius re/licto regno apostoli discipulus ē effectus. Pō tifices vero ydolorum ad astiagem regem fratrē dicti polemij conuenerunt ⁊ deox̄ suoruz iniuria ac templi mutatione. ac fratris sui per artem ma gicam deceptione cōtra apostolū conquesti sunt Astiages autē vehementer iratus misit mille vi/ros armatos ad querendum apostolum ⁊ captū ducendum ante ipsum. Eo autem adducto coram eo ait astiages. Tu ne es ille qui euertisti fratrez meum. Cui apostolus. Ego non euerti sed ꝓuer/ti fratrem tuum. ⁊ Astiages. Sicut tu fecisti fra/trem meum derelinquere deum suum ⁊ tuo sacri ficare. ita ego faciam te deum tuū deserere ⁊ meū adorare. Apostolus vero ait ad eum. Ego deuz quem adorabat frater tuus ligaui ⁊ ligatuz ostē/di ⁊ eum confringere statuam feci. si tu ita fece/ris deo meo. poteris me ad simulacrum ꝓuoca/re. si ego vero deos tuos ꝓminuā. ⁊ tu crede deo meo. Hec eo dicente nunciatum est regi. q̄ deus suus baldach cōminutus cecidisset in terrā. Qō audiens rex p̄e trsticia scidit purpuram q̄ erat i/dutus ⁊ apostolum iussit fustibus cedi. et cesum viuū excoriari. ⁊ demū excoriatuz decapitari mā dauit. Sicq; per martirij palmam ad celum vo/lauit. Fideles autem corpus apostoli accipiētes honorifice sepelierunt. Astiages autem ⁊ ponti/fices ydolorū arrepti a demonibus suffocati sunt Polemius vero episcopus factus. xx. annis lau dabiliter ecclesiam illam rexit. et virtutibus ple/nus in domino requieuit. Quia vero de mor/te eius est varia opinio. Nam beatus Dorothe⁹ dicit q̄ bartholomeus i abbano ciuitate magna. armenie crucifixus est capite deorsum. Beat⁹ vō Theodorus dicit q̄ fuit excoriatus. Ab alijs asse ritur q̄ fuerit decollatus. que ita possunt concor/dari. q̄ primo excoriatus. exinde crucifixus. de/mū nonduz mortuus decapitatus. Post aliquot tempus corpus beati bartholomei ad insulam li paritanam circa siciliam trāslatum est. infideles autem insulam illam inuadentes ⁊ omnino deua stantes. circa annos domini. cccxxxi. ossa aposto li per plateam sperserunt. sed iussu ipsius aposto li apparētis vni sancto viro in somnis. ⁊ designa ta que essent ossa. s. splendentia vt ignis. collecta sunt. ⁊ beneuentum metropolim in regno apulie ab ip̄o delata. Et cōmuniter tenetur eius corpus haberi beneuenti. licet ⁊ romani asserant se illud habere:

Titulus

Capitulū.xiij.

Atheus vocatus

ē a xp̄o dicente. Deq̄re me. cū sederet i theloneo: vt p̄z mat. xix. dī aūt thelo/neū fm Bedam. locus vbi vectigalia vl̄ gabelle exigūtur. Thelos eñ grece. latine vectigal interp̄tat. qđ officiū seu exercitiū erat auaricie deditū lucris iniustis. vñ tales publicani dicebātur qua si publici pctōres. Et ipe math. publicanū se vocat. fm mar. z lu. cū de eius q̄uersione scribunt appellant eū alio noīe. s. leui. Erat eñ binomius. dicebaturq; mathe⁹ et leui. interp̄tat aūt matheus donū festinatōnis vel donato⁹ ꝓsilij. leui vo interp̄tatur assumptus seu appellatus vel aditus. Et q̄ exercitiū illud thelonei sine pctō exerceri non poterat. ideo post cōuersionē suā ad illud nunq; redijt sicut petrus cū socijs exercuerūt actū piscationis post vocationē suā. qđ sine pctō fieri p̄ōt. de pe. di. v. negociuz. Hic igit aplūs z euāgelista primus fuit ad euāgeliū describenduz in hebreo. p iudeis cōuersis ad fidē. Et btūs barnabas discurrēs ad p̄dicandū z secū illud deferēs originale vel trāsumptū. ponēs illud sup infirmos multos sanauit. post aduētū spūssancti ad ptes ethiopie profectus ē z ad fidē edocendam in illis ptibus. Qui ingressus in ciuitatē. vadaber inuenit ibi duos magos. Zaroes z arphaxat q̄ hoies sic dementabāt. vt quoscūq; vellēt arte sua magica membroꝝ officio z sanitate p̄iuare viderent. Et in tantā supbiam erecti sunt. vt se q̄si deos adorare facerēt. Apathe⁹ aūt aplūs habitans in domo illius eunuchi q̄ erat dispēsator sup oñes gazas candicis regine ethiopū. quē in via reuertentem ab hierosolimis in p̄riam. philippus diacon⁹ baptisauerat. vt patz Act. viij. detegebat maleficia eoꝝ. Et duos dracones q̄s illi magi arte diaboli ca procurauerāt missos ꝛ aplūm ad eū p̄dendum. Abaheus signo crucis vt agnos mitissimos fecit in desertū locū sine lesione cuiuscūq; abire p̄cepit. Cepitq; aplūs populo p̄dicare de gloria paradisi. z misterio incarnationis. Eo aūt p̄dicāte rumor in populo suscitatus ē plāgentis mortē filij regis. z cū magi eum suscitare nō possent ad hoc vocati. suadebāt regi q̄ in ꝓsortiū deoꝝ transisset. z ideo templum ei fieri faceret. Eunuchus aūt aplūm ad regē adduxit narrās ꝟtutē eius. Qui ofone sua eū suscitauit. Hoc viso rex noīe egippus p diuersas prouincias regni sui misit nūcios dicētes. venite videte deū in effigie hominis latentē. Venerūt ergo innūerabilis populus cū coronis aureis z diuersis generibus sacrificioꝝ offerre volentes. fs apostolus eos cōpescuit dicens. Viri frēs. q̄d facitis. ego deus nō sum. fs seruus dñi ihu xp̄i quē eis p̄dicans cū cōuertisset. de illis coronis et muneribus ei allatis z alijs rebus fabricauerunt eccīam magnā infra spaciū. xxx. diez eā cōsumātes. in qua aplūs. xxxiij. annis sedit. z totā illam patriā ad xp̄m cōuertit. Rex aūt egipp⁹ cū vxore z tota familia sua baptisat⁹ ē z omni pp̄lo suo. Epigeniā q̄s filiā regis deo dicatā. in virginitat̄

Textus

p̄posito plusq; ducētis v̄ginibus p̄fecit. De functo aūt egippo successit ei in regno hirtacus. q̄ v̄ginē epygeniā in ꝓiugium ꝓcupiscēs. rogauit aplm cui⁹ consilio illa gubernabat. vt hoc ei suaderet. p̄mittēs ei dimidiū regni si hoc obtinere posset. Apl's aūt dixit ei vt iuxta morē sui p̄decessoris die dñica ad eccīam cū pp̄lo ꝓueniret. z p̄ite epigenia q̄nta sint bōa mr̄imonij ꝓmendaret. qđ hirtacus letāter accepit. putās suasurū epigenie eius cōiugiū. Adueniēte q̄ dñica congregato omni pp̄lo z epigenia cū sacris v̄ginibus rex aduenit. Apathe⁹ aūt tūc p̄dicās diu de bonis mr̄imonij tractauit. Quem rex mirabiliter collaudauit arbitratus ꝓclusionē facturū. vt epigenia hirtaci cōiugio assentiret. fs fefellit eū opinio sua. naz post cōmendatōem mr̄imonij sbiūxit. Luz q̄ tam sctm̄ sit i se mr̄imoniū si saluo fedele fidei teneaf. bñ scitis astātes q̄ si q̄s seruoꝝ regis spōsaz vsurpare p̄sumeret. non solū regis indig natōnem ſt mortē mererē crudelē. nō q̄ vxorē duxisse ꝓbatur. fs q̄ dñi sui vxorē violare p̄sumeret. Ita etiā tu rex cū scias epigeniā eterno regi xp̄o dedicatā z sponsam effectā. quō poteris regis potentioris te rape sponsam sine magna ire dei vindicta. his auditis hirtacus furibūdus abscessit. Apl's autē cōstans z intrepidus oēs ad tolerātiā animauit z epigeniā ex timore ꝓstratā cuz ceteris v̄ginibus bñdixit. z missarū solēnia celebrauit. Abiit aūt rex incredulus ministrū detestabilē ad p̄dendū dei aplm. Qui celebrata missa eleuatis in celū manibus iuxta altare immerso atergo gladio occidit. z martirez cōsecrauit. qđ pp̄l's sentiēs ad palatiū regis oia incēsurus ꝓperabat. fs monitis sacerdotū z diaconoꝝ ē detēt⁹. Martiriū aūt ei⁹ cū gaudio celebraf. hirtac⁹ ab iceptis ñ desistēs cū nec p mr̄onas nec p magos epigeniā ad ꝓsensuz i sui ꝓiugiū inclinare valēt. totā domū ei⁹ nocte igne copioso vallauit. vt ipaz cū ceteris v̄gini b⁹ ꝓcremaret. fs apl's dei apparēs. oēm illū ignez a domo epigenie excussit z ad palatiū regis ꝓcedē iussit. q̄ oia sua ꝓsp̄sit vix eo solo cū filio eua dētib⁹. fili⁹ ꝓsup a demōio arrept⁹ p̄fis cria fatēs. ad sepulcz aplī ꝓperauit. p̄ xo lepꝛosus effect⁹ seipm iteremit. Factusq; ē a pp̄lo rex ff epigenie. q̄ baptizat⁹ fuerat. z p. lxx. ānos regnū illō optime gubernauit z sibi filiū suū xp̄ianissimū i regnū sb stituēs totā f̄gionē ethiopie ecclesijs repleuit. postea corp⁹. b. math. inde trāslatū ē i salernitana ciuitate regni dī reqescē. Capitulū.xiij.

Symō chananeus

sic dictus a villa chana vñ erat oriūd⁹ Idem z zelotes chana eñ interp̄tatur zelus germanus thadei aplī qui et iudas dictus est. Et Simon quidem interp̄tatur obediens vel tristiciam ponens. Judas autem interpretatur confitens vel gloriosus. Thadeus apprehendēs principem. Et iudas iste primo post aduentū spi ritussācti p̄dicauit i mesopotamia z ponto. simō xo in egipto. deinde ābo simul p̄sidē ꝓfecti sunt. Inuenerūtq; ibi duos magos zaroes z arphaxat

quos math.aplūs fugauerat de ethiopia. waradach autē pnceps exercitus regis babilonie ad bellū tūc pfecturus ꝓ indos. a dijs suis nō potuit habere rūsa. ꝙobrē ad ciuitatē proxime phanū miserūt. vt causam huius taciturnitatis inquirerent. Quibus rūsum est. q propter aduentum apl'oꝝ dei nō poterat eoꝝ dñs respondere. Que sti aūt p ciuitatē inuenti ducti sunt ad ducē exercitus. Qui interrogauit eos q̄ essent ꝛ vñ. ꝛ qua de causa aduenissent. Apostoli aūt ad singula respondērūt. dixerunt se esse �fm genus hebreos et seruos ihū xpi. ꝛ de iudea illuc venisse ob salutez eoꝝ. Princeps aūt waradach ad eos. Cū reuersus fuero a ꝓlio audiaz vos. Cui aplī. mō magis cōgruū ē te illū cognoscere cui⁹ope possis victor existere. vel saltim hostes pacatissimos inuenire Et waradach dijs nr̄is potētiores vos video. finem ergo belli predicite nobis. Cui aplī. vt deos tuos fallaces esse noueris. iubemus illis ad q̄sita dare rūsa. vt dū dixerint q̄ ignorāt. probem⁹ eos ydola esse mētitos. Tūc phanatici dixerūt grāde bellū esse futurū ꝛ multos hinc inde in pplō ruituros. Tūc aplī ridere ceperūt. ꝛ waradach ait. me timor inuasit ꝛ vos ridetis. Et aplī ad eum. Noli timere. q̄ pax nobiscū intrauit. ꝛ die crastina hora tercia legati indoꝝ nūcios mittent se tue potestati in pace subdētes. Pontifices aūt ydolorū ꝛ ipi risum leuarūt dicentes duci. Ad hoc isti te securū reddere volunt. vt incautus manēs ab hostibus oppr̄maris. Cui aplī. Nō diximus vt expectes vnū mensem ꝫ vnam diem. ꝛ cras in pace victor existes. Dux autē exercitus vtroſq; custodiri iussit vt ex rei exitu veraces honorarent. Cū ergo incrastinū q̄d aplī p̄dixerāt euenisset. propt̄ q̄d dux pontifices vt mendaces incendi iuberet. prohibuerūt aplī dicētes. Nos nō ad occidendū homines ꝫ ad viuificandū missi sumus. Dux autem mirat⁹ q̄ eos occidi prohibuissent ꝛ bona illoꝝ eis oblata recipe noluissent. iduxit eos ad regem dicens. Isti o rex sunt dij latentes in effigie humana. q̄ oia nobis p̄dixerūt q̄ facta sunt cū indis. Cū ista dux narraret pñtibus illis magis. Zaroes ꝛ arphaxat. illi zelo inuidie moti. dixerūt illos homines malignos esse ꝛ ꝓ regnū ſbtiliter excogitare. Quibus dux ait. si audetis cū eis confligere. Et magi ad illū. Si vis videre quia pñtibus nobis nō audeant loq̄. Veniāt huc viri eloquentissimi. ꝛ ſi contra nobis loqui ausi fuerint. nos imperitos eē prohibitis. Adducti ergo sunt coram eis plurimi aduocati. qui p artem magicā eoꝝ ita muti effecti sunt. vt nō soluz loq̄. ꝫ nec nutibus q̄d vellent indicare valerēt. Et magi ad regem vt scias nos deos esse. iubemus eos loq̄. sed moueri hinc nō posse. Q̄d ꝛ factū est. ꝛ magi iterum mandamus eos ambulare. ꝫ nil posse videre. Quibus pactis dux exercitus. waradach ad uocatos ita a magis cōfusos ad apostolos duxit Quos cū aduocati vidissent pannosos ꝛ cōtemptibiliter indutos. i animo desperexerūt. Quibus Simon ait. Sepe contingit vt intra scrinia aurata ꝛ gemmata vilia habeātur inclusa. ꝛ intra vilissimas capsas gemmarū monilia p̄ciosa sint recondita. Et cum quis merces emit. nō gestatorū eius. ꝫ rei q̄litatem attendit. promittite ergo vos ab ydoloꝝ cultura discedere. ꝛ solū deū inuisibilē colē. ꝛ vob signū crucis i frōtib⁹ faciem⁹ q̄ magos ꝓfutare valebit. qō cū fecissent ꝛ signo crucis eos armassent. ad regē coꝝ magi reuersi sunt. q̄ cū a magis superari ñ possent ꝫ eis insultarēt. irati magi multitudinē ſpentū aduenire fecerūt statimq; ad iussū regis sūt apli introducti. q̄ pallia sua extēdētes ꝛ ſpentib⁹ implētes i magos ꝓiecerūt dicētes. nō moriemi ꝫ a ſpētib⁹ lacerati doloꝝ vro rū mugit⁹ dabitis. cū ergo ſpentes carnes eorū dilacerarēt ꝓpter dolorem itensuz. vt lupi vlulabāt. rex āt cū astātib⁹ rogabāt aplos vt a ſpentibus occidi p̄mitterēt. q̄b⁹ aplī. nos missi sum⁹ inq̄unt vt mortuos reuocem⁹ ad vitā. ñ vt a vita ꝑcipitem⁹ i mortē. facta igit̄ oꝝoe iussert aplī ſpentib⁹ ꝛ oē venenū q̄d mordēdo i corpa magoꝝ infuderāt. sugendo resumerēt. ꝛ postea ad loca sua redirēt. Aliores āt cruciat⁹ magi expti sunt in retractōe sui veneni q̄ꝫ i morsib⁹ eoꝝ. dixerūtq; eis aplī trib⁹ dieb⁹ dolores sentietis. i tercia āt die liberati eritis. vt vl'sic a malicia vra recedatis. cūctes ergo ad hītatōem suā post triduū doloꝝ sine cibo ꝛ potu ꝛ somno manētes. aplī visitaſt ꝛ liberos eos ꝛ icolumes reddiderūt. dicētes nō placēt deo coacta fuitia. surgite ꝛ abite q̄ vultis. at illi i malicia ꝑdurātes ab aspectu eoꝝ fugerūt. ꝛ pene totā babiloniā ꝓ eos ꝓcitauerūt. cōtigit interea vt filia cuiusdā ducis ex fornicatōe ꝓcipet. pturiēs āt masculū inq̄rebaſ a ꝓsanguineis: ex q̄ ꝓcepisset. illa āt dū diaconū q̄ndā discipln aplōꝝ icusasset ꝓpter q̄d pentes puelle diaconū q̄rebant occidē aplī supueneſt ꝛ audiētes cām. Interrogarūt q̄ puer nat⁹ fuisset: q̄ rūderūt illa die. fecerūt āt aplī adducere coram se infantē ꝛ diaconū illū innocētē Dixerūtq; aplī. dic ifantule i noie dñi ihu. si diaconus iste hoc p̄sumpsit. ꝛ infans vni⁹ dei rūdit. hic diacon⁹ casti⁹ ꝛ sctūs nec vnq̄ carnē coinq̄nauit. Cūq; pentes puelle instarēt vt diceret ifans actorem celeris. rūdert aplī. Nos innocētes absolvere decet. nocētes ꝑdē nō decet. Ad p̄dicatōez igitur eoꝝ miraculis cōfirmatā. plusq̄. lx. milia hominū cū rege baptisati sunt. p̄ ānū ꝛ mēses ibi p̄manētes ad instructōnem eoꝝ. Magi vō illi ad aliā ciuitatē ꝑfecti sunt vbi erant. lxx. pontifices ydoloꝝ. quos ꝓ aplos magi supradicti cōcitarūt vt si illuc aduenirēt. aut eos sacrificare ꝓpellerēt aut occiderēt. Aplī igit̄ plustrata prouicia i p̄dicādo. Demū ad ciuitatem illam quenerūt. predicti autem pontifices cum vniuerso populo eos capiunt ꝛ ad templum solis ducentes ad sacrificandum ei compellebant. demones autem per energuminos clamare ceperūt. Quid nobis ꝛ vobis aplī dei viui. Ecce in ingressu vro flaminis exurimur. Tūc āgelus dñi eis apparēs dixit. Aut repentinū interitū hoꝝ eligite. aut vſm martirium Facto aūt silētio dixerūt aplī. vt sciat⁹ simulacra vra plena eē demonijs. iubem⁹ ea ide exire ꝛ ipa ꝓfringē. Duo igit̄ demones tanq̄ ethiopes nudi

egressi inde. oīnia ydola cōfregerūt. Qō videntes pontifices in aplos irruerūt eos trucidates. In illa hora cū serenitas aeris maxima esset. descenderūt fulgura templuz tripharia scindentia. Et illi duo magi pītes ictu fulguris in carbones versi sunt. Rex aūt babilonie xpian⁹ effectus corpora aplox ad ciuitatē suā deportari fecit edificataq; ibi eccīa mire magnitudinis honorifice sepeliuit. Hūc aūt corpa rome in eccesia sancti petri esse dicūt. Hox legendā scripsit hebraice abdias epūs babilonie. Sed in latinū transtulit affricanus De simone apostolo quidā scripserūt fuisse crucifixū. vt Isidorus de obitu apostoloz. Eusebius in historia eccleiastica z Beda asserunt q post pdicationē eius in egipto mortuo iacobo minore aplo factus sit epūs hierosolimox. z tpe trayani a pside illius puincie affixus sit cruci cū centū viginti annox esset. mirātibus cūctis z ipso iudice. q tam decrepitus crucis supplicium sustinere potuisset. Sz rei veritas ē. q iste simon epūs hierosolimox non fuit simon aplus germanus thadei. ſ alius simon filius cleophe. Hūi prefati doctores qō dixerāt vt. s. postea in suis cronicis retractauerūt. De thadeo aplo qui z iudas dictus. habetur vna epla ex canonicis in canone sacrarum litterarum. Et vt dr in historia ecclesiastica. Hic missus fuit ad abagarū regem edissene ciuitatis sanandū. cuius epistola. s. abagari missa ad xpm añ passionē reperitur. Et rūsio hiesu ad eū. Sed q; inter apocripha hmōi epistole cōnumerātur. di. xv. Sācta romana. ideo eas referre omittim⁹

Capitulum. xv.

Mathias interpreta tur donatus dño vel humilis seu paruus. Hic ab aplis post xpi ascensionē. in. xij. aplm loco iude ꝓditoris ē electus. vt patz Act. i. vbi dicit. Cecidit sors sup mathiā z cōnūeratus ē cū. xi. De q sorte ē duplex modus dicēdi Nā Dyonisius i libro de ecclesiastica hierarchia sic ait. De diuina sorte q sup mathiam cecidit alij alia dixerūt z irreligiose vt arbitror. meā tū intētionē z ego dicam. Videt enī mihi eloquia sortē nominare theartichū. quoddā donū demōstrās illi theartico choro diuina electōne susceptum. Hiero. aūt z Beda dicūt has sortes fuisse quib⁹ in veteri testamēto freqntervtebantur. vñ hiero. xxvi. q. i. ait. Nō statim exemplo mathie sortib⁹ ē vtendū. q; priuilegia paucox cōmunē legem facere nō pūt. Quare aūt in veteri testamento permittebātur sortes. nūc autē ꝓhibentur: ponit rōnem Gfanus. xxvi. q. ij. §. his itaq;. z de triplici genere sortium. s. cōsultorio diuisorio z diuinatorio. habes diffuse in. ij. parte titulo de superstitionibus. Post aduentū igitur spūssancti iudeā in sortem accepit: pdicationi ibi insistens z miracula faciens. in quadā legēda q treueris habet. sic de eo legit. Mathias in lege dñi erat doctissim⁹ corpore mūdus. animo prudēs. in soluēdis qstionibus sacre scripture acutus. in cōsilio ꝓuidus in sermocinatione expeditus. Qui cū per iudeaz predicaret. multos signis et prodigijs conuertebat. Unde iudei inuidentes ipm in cōcilio statuerunt. duo igitur q eū de blasphemia accusauerāt in eū primi lapides miserūt iniuste ꝓdemnatum. Qui cū lapidaret. a quodā securi in capite percutitur ipe extēsis in celū manibus spūm deo reddidit. cui⁹ corp⁹ de iudea trāslatū romā. exinde treuerim fm illā legēdā deportatū ē: ſ fm alios rome dr cōiter reqescere in eccia sctē marie maioris ſb lapide porphyrico. Cui⁹ caput ppło demōstratur. de iuda scarioth in cui⁹ locum ſbstitutus fuit mathias. historia q narrat de ortu ei⁹ z pgressu z q prem occidit z mrem in vxorē duxit ignorans illos eē parentes suos. ꝓpter qō hoc cognito ad hiesum ꝓ venia accessit. pseq; omittimus. q; dubia de veritate extat.

Capitulum. xvi.

Post istos duodecim xpi aplos. iustos seculi iudices et vera mūdi lumia. q eccīam suo sanguine fundauerūt sup lapidē viuū electū ihm xpm. quox doctrina fulget eccia vt sol z luna. tāgem⁹ breuissime z de qbusdaz alijs aplox discipulis q sanctitate z doctrina mirabiliter effulsere. Et primo de marco euāgelista. q fuit discipulus petri z in baptismate filius. Sacerdos de tribu leuitica originē ducēs. Interptat aūt sublimis mādato. certus declinatus. Hic cū petro romā pfectus ē. quē rogauerūt fideles q rome erāt vt euāgeliū qō petrus pdicabat ad ppetuā eox memoriā scripto ꝓmēdaret. Ille autē qō ex ore mgri p ceperat fidei stilo cōscripsit. Petrus aūt piū furtum cōperiens z diligenter examinās: vbi oī veritate plenū cōsperxit. recipiendū ab oīnibus fidelibus approbauit. Hic vt ait Hiero. dr sibi digitū amputasse vt sacerdotio reprobus haberet. ſ. in noua lege. qō egit ex maxima humilitate familiari cōsilio spūssancti. Nā fm cōem legē hoc oīno ꝓhibet. vt di. lv. si qs. in glo. Preualuit tū petri auctoritas z vt credit sibi digito diuinitus restituto. sciens petrus eius cōstantiā in aqlegiam destinauit: vbi verbū dei pdicās. innūeras gētū multitudines ad fidē traxit. z ibi etiā euangeliū scripsit. qō vsqz ad phitem diē in eccīa aquilegiēsi cū sūma veneratōe ꝓseruat. Tādē. b. mar. hermogorā ciuē aquilegiensem ad fidez p eū cōuersum romā ad beatū petrū adduxit. Qui eum in aqlegia epm ordinauit. Hermogoras aūt suscepto officio cum ecclesiam aquilegiensem. q̄ nunc patriarchatus dignitatē habet optime gubernaret. tandem ab infidelibus captus martirio coronatus ē. Postea vero Marcus a beato petro in alexandriam missus est. in qua primus verbū domini predicauit. In primo autem ei⁹ introitu vt ait philo disertissimus iudeorū. maxima multitudo in fide z deuotione z continentie obseruatione adunata est. In eius etiā ꝓmendatōem petrus damian⁹ sic ait in sermōe. Tāta ei de⁹ apud alexandriā gram erogauit. vt oēs q tūc ad fidei rudimēta ꝓfluerent. mox p ꝓtinētiā z toti⁹ lupne

conuersationis instantiā tangz ad monastice pfe
ctionis fastigiū puolarēt. Ad qō nō mō miracu-
lox pdigijs. nō tm̄ pdicationū eloquijs. ꝫ etiam
eximijs puocabat exēplis. Ingressus aūt alexā
driam sbito calciamētū eius fractū ē atq; solutū.
qō in spū intelligēs ait. Vere expeditū fecit dñs
iter meū. nec sathanas impedire poterit quē dñs
ab opibus mortuis absoluit. Videsq; marc⁹ qn-
dam cōsuentē veteres sutulares. dedit ei calcia-
mentū suū corrigendū. q in ipo ope grauiter in si
nistra manu vulnerat⁹ē. vñ exclamās ait vn⁹ de⁹
Quo audito ait marc⁹. vere pspcrum fecit dñs
iter meū Et sputo suo vulnus tangēs sbito sana-
uit eū. vocabaf aūt hō ille ananias q induxit eū
in domū suā. Et scisitatus qs eēt t cui⁹ cōditio-
nis. Cū ille diceret se eē seruū hiesu xpi. dixit ana
nias. vellem ego hūc dñm tuū videre. t marcus
Ego tibi eum demōstrabo. Euāgelisansq; illi mi
steria xpi ad fidē cōuertit t baptisauit. Audiētes
aūt viri ciuitatis illius qndam galileū aduenisse
q deox suox sacrificia ptemneret. posuerūt ei isi-
dias ad pdendū qō cū euāgelista cognouisset di
ctum ananiā quē sanauerat epm ordinās inde re
cessit. t penthapolim ad pdicandū pfectus est. t
post duos ānos alexandriam rediens fideles ibi
multiplicatos inuenit. Pontifices aūt tēplox eū
cōprehendere intēdebātur. Luz aūt in solēnitate
pascali beat⁹ marcus missaz celebraret. puenerūt
ad eū infideles t fune in collo eius missō ipm per
ciuitatē trahebāt dicentes. Traham⁹ bubalū ad
loca buculi. Carnes aūt eius in terrā defluebant
t lapides sanguine rigabantur postea in carcerē
mittit t ibidē ab āgelo ꝓfortat. Sz ip̄e ꝑbs eū vi
sitans ꝓfortauit dicēs. pax tibi marce euāgelista
meus. Noli timē q: ego tecū sum. eruā te. Mane
ergo facto. itex mittētes funē in collū eius p ciui
tatem hincinde trahebāt dicētes. Trahite buba-
lū ad loca buculi. Ille vo duz traherēt deo gras
agebat dicēs. In man⁹ tuas dñe cmēdo spirituz
meū. sicq; spūm emisit circa annū dñi. lvij. sb ne-
rone. Cū aūt pagani vellēt corpus exanime ꝓbu
rere sbito orta ē tempestas grādis cū tonitruis t
fulguribus tāta. vt fugiētes oēs euadē niterēt
Fideles aūt interea corp⁹ rapientes t in eccia cū
reuerētia sepelierūt. Anno aūt dñi. ccccl xvij. ve-
neti manu armata corpus sacrū de alexādria tu-
lerūt. t venetias afferētes eccīam mire pulcritu-
dinis fabricātes honorificētissime collocarūt. in
tanta aūt veneratōne eccia btm̄ mar. habet. vt ī
alexandria eccia quā marcus fundauit sit sedes
pfiarchalis prima post ꝓstantinopolitanā. q̄ pri-
ma erat post romanā. vt pz. di. xxij. Renouātes.

Capitulū. xvij.

Lucas euangelista

nō vnus ex. lxxij. discipulis xpi fuit vt
qdam opinātur. ꝫ fm hiero. discipul⁹
aplox fuit ꝓuersus ad fidē xpi post ei⁹ ascensionē
Patione fuit syrus ciuis ātiochen⁹ arte medicus
pauli aplī comes indiuiduus. vñ aplus. ij. ad thi.
iiij. Lucas est mecū solus. t. ij. ad Corin. v. de eo
dicit. Ordinatus ē ab ecclesijs socius pegrinatō
nis nre. Sicut aūt marcus nō ex visu ꝫ auditu a
petro suū cōscripsit euāgeliuz. ita t Lucas nō ex
visu. vt Matth. t Joh. ꝫ ex auditu a paulo. q̄ eua
geliū habuit a hiesu xpo. qō etiā approbatū fuit
a pribus primitiuis. vñ de eo aplus. Cuius laus
ē in euangelio p oēs eccias. Licet aūt multi
scripserint euāgelia vel actus aplox. tñ non sunt
acceptata in canone p veritate indubitata. nisi
istox q̄tuor euāgelistarū. s. math. mar. luce. ioh.
Nec actus aplox nisi descripti p lucā. Euāgelia
alia vl actus aplox descripti ab alijs t alijs apo
stolis intitulata. inter apocripha cōputantur. vt
dubia de veritate. qō patz. di. xv. Sancta roma
na. Scripsit aūt Lucas in greco. vñ euāgeliū ei⁹
fm hiero. grecā redolet eloquentiā. Et interp̄ta-
tur Lucas surgens vel eleuās vel fm deriuatio-
nem dicit a luce Hic nec vxorem nec filios legit
habuisse. ꝫ in virginitate domio deseruisse. Qui
t plenus spūsancto etatis sue. lxxxiij. anno obijt
in bitinia postq; crucis mortificatōem in suo cor-
pore pro xpi noie iugiter portauit. Sicut autē
Matheus in hoie. Marcus in leone. Johānes
in aquila. ita t Lucas in boue p ezechielē in. i. c.
t p Joh. in apocalipsi. iiij. ca. figurate designant
Propterea aūt in his animalibus sic designant
ex principijs descriptionis euāgelij eox. Mathe
us eīm inchoauit a genealogia patrū. ex quibus
xpus inquātum homo descendit. ideo in homie
figuratur. Marcus vero inchoauit a predicatio
ne Johānis baptiste. clamantis in deserto tangz
leo rugiens. ideo in leone. Lucas initiū sumpsit
a templo in qō ingresso zacharia cū sacrificio vi-
tulox fuit sibi nūciata Johānis natiuitas. t ideo
in vitulo demōstrat qō in templo offerebat. Jo-
hānes xo in principio erat verbū intonauit. vo-
lans vsq; ad diuinitatē verbi nūciandā. t ideo p
aquilā que ceteris altius volat insinuat. Vel ex
eo q oēs xpm annūciāt hoiem in incarnatione.
vltulū in crucis immolatōe. leonē in resurrectōe.
aquilā in ascensione. ideo in his quatuor anima-
libus euāgeliste designātur. vñ et Ezech. i. dr. q
quodlibet illox q̄tuor aialiū habebat q̄tuor faci-
es. s. hoīs leonis bonis t aquile. vel fm Hre. sup
Ezech. In his cōprehendūtur oēs electi eccie.
quox caput est xpus. qui oēs q̄tuor virtutibus
sunt p̄diti signatis in his aialibus. Prudentia. s.
in homine. q̄ solus inter aialia ē rōnale. t prudē-
tia ē rō recta agibiliū. Fortitudine in leone. fm il
lud. Leo fortissim⁹ bestiarū. Tempantia in vitu-
lo q̄ ē aial imolaticiū. t p tempantiā qs de corpe
facit sacrificiū. mortificās passiones ꝓcupiscibilis
Justicia ī aq̄la q̄ irreuerberato oculo respiat spe
rā sol. t iusticia soli cōpaf. fm illud. Timētibus
nomē dñi orieī sol iusticie. de q̄b⁹ electis Gran⁹.
xxij. q. iij. exponit illud. ps̄. in. §. Ex his oībus.
Aialia tua. s. possessa a deo p gram. habitabūt in
ea. s. hereditate de q̄ locutus fuerat videlz supne
glorie. t hoc in dulcedine. s. caritatis quaz tu de⁹
paraisti paupi. i. humili. Et seq̄tur de⁹ dabit ver-
bū euāgelizantibus.

Capitulum.xviij.

Barnabas leuites.

Natione cyprus. vnus ex lxxij. discipulis fuit. Interpretatur aũt filius venientis. vel filius cõsolationis. vel filius cõcludens. Hic multũ ꝓmendat in actibus apl'oꝝ. ꝛ ex nũero. lxxij. discipuloꝝ xpi solũ de barnaba ꝙ totum orbẽ solennisat eccia. Hic fuit datus in sociũ paulo ab aplis ad ꝓdicandũ in gentibus. ꝛ ꝓcurandũ elemosinas paupibus xpicolis hierusalẽ congregatis in cõi degẽtibus ꝑcipue tempore famis q̃ fuit sub claudio impatore ꝙ orbez. quod testat ipe paulus ad Gala.ij. dicens q̃ cũ cõtulisset euãgeliũ cũ petro iacobo minore. ꝛ Johãne hierosolimis. dexteras ei dederunt ꝛ barnabe societatis. vt memores eẽnt paupeꝝ q̃ erãt in hierlm. Ipse etiã barnabas fuit q̃ saulũ ꝓuersuz in paulũ post triennũ sue ꝓuersionis euntẽ hierosolimã pitauit eũ cozã aplis. insinuãs verã eius ꝓuersionem quã multi nõ credebãt. ꝙ fictã. Uñ nõ audebant se ei iungere Fuit hic valde ordinatus quo ad seipm. quo ad deũ. ꝛ quo ad ꝓximũ. ꝗtum ad se ipm fuit ordinatus. q: ꝙm omes potẽtias. s. rõnalem cõcupiscibilẽ ꝛ irascibilẽ. Ordinat enĩ rõnalis ꝙ lumẽ vere cognitionis. hec fuit in eo non solum mõ cõi. s. per verã fidẽ. sed singulari q: inter doctoꝛes ꝛ ꝓphetas ꝓnumerat. Act. xij. vbi dicitur q̃ antiochie in eccia erãt doctoꝛes ꝛ prophete. barnabas ꝛ simeon ꝛc. Et vt scribit btus dorotheus. barnabas fuit primus q̃ rome ꝓdicauit xpm. Cõcupiscibilis bñ ordinat cũ ẽ mũda a pulere mũdane effectõnis ꝛ cupiditatis qõ habuisse Bar. ondit Act. iij. vbi dr. q̃ ioseph q̃ vocabat barnabas habẽs agrũ vendidit illum. ꝑciuz eius ponẽs ad pedes apl'oꝝ. Irascibilis tñ regitur ꝙ robur fortitudinis. aggrediẽdo ardua ꝓut oportet. ꝛ patienter sustinendo aduersa. De hoc testimonium ei reddiderũt apli dicentes ad fideles antiochi. ad q̃s cũ paulo eũ cum litteris destinarũt. Act. xv. Cõcarissimis nris paulo ꝛ barnaba q̃ tradiderunt aias suas .i. vitã ꝓ noie dñi nostri ihu xpi ꝓ quo demũ martiriũ ignis tolerauit vt infra dicet. Quo ad deũ fuit bñ ordinatus deferendo diuine auctoritati maiestati et bonitati. Auctoritati diuine detulit in eo q̃ officiũ predicationis qõ a deo institutũ ẽ. nõ sibi vsurpauit. ꝙ a deo missus fuit. ꝙm illud Act. xiij. dixit spũsctũs Segregate mihi paulũ ꝛ barnabã ad opꝰ ad qõ assumpsi eos. s. ꝓdicatõnis. Maiestati dei detulit. q: cũ diuinã maiestatẽ aliq̃ vellẽt sibi ꝛ paulo attribuere ꝛ sacrificare vt dijs ꝓ sanatõne cuiusdam infirmi. appellãtes barnabã deũ iouẽ ꝛ paulũ mercuriũ. scissis vestibus in signũ detestatõis eos retraxerũt. asserentes se nõ deos. ꝙ hoies seruos hiesu christi. Act. xiij. Diuine bonitati detulit. q: cũ bonitati gre dei q̃ nõ ex opibus nris. sed sua liberalitate nos saluat gratis. quidam ꝓuersi ex iudeis detraherẽt asserentes sine circũcisione ꝛ obseruantia legaliũ non posse qnẽq̃ saluari resistiterũt eis paulus ꝛ barnabas. affirmãtes soluz bonitati gratie dei sine legalibus. fideles salutez eternã cõsequi. ꝛ contra errorẽ alioꝝ ab aplis de hierusalẽ antiochiã eplas detulerunt ꝓcuratas. Act. xv. Quo ad ꝓximũ fuit optime regulatus eũ iuuando. verbo. exemplo. ꝛ tempali subsidio. Verbo q̃dem. q: ꝓtinue ꝛ sollicite verbũ dei ꝓponebat. vñ dr Actu. xv. Paulus ꝛ Barnabas demorabãtur antiochie docentes ꝛ euangelisantes verbũ dei. Exemplo aũt. q: vita sua fuit valde exemplaris. fuit enĩ omniũ virtutuz bonitate cõspicuus. gratia spũssancti plenus in fide ꝑclarus. nã Act. xi. dicit de eo. ꝙ hortabat oẽs i ꝓposito cordis ꝓmanere in dño. q: erat vir bonus plenus spũsancto ꝛ fide. Temporali subsidio. q: ꝓcurauit cũ paulo elemosinas et detulit his qui erãt in hierusalẽ. Elemosinã etiam spũalem exercuit remittendo offensam quã sibi fecerat. Marcus cõsobrinus eius in relinq̃ndo ipm ꝛ paulum vt iret ad visitandũ suos attinẽtes. quadam affectione sensuali deuictus. Act. xv. Postq̃ autẽ paulus ꝛ barnabas diu simul discurrissent ꝙ mũdũ ꝓdicando. demuz angelus paulo reuelauit q̃ pergeret hierusalẽ. barnabe aũt reuelatuz fuit vt iret cyprũ q̃ a d inuicẽ ꝓferẽtibus. barnabas ꝓstrauit se ad pedes pauli cum multis lacrimis ex intima amicicia ꝓfusis dicens. Mũc cyprũ vado vitã ibi finiturus prochdoloꝝ faciẽ tuaz amplius nõ videbo. Cui ꝓpatiens paulus ait. Moli flere. q: sic ẽ volũtas dñi. nã ꝛ mihi apparuit dñs hac nocte dicens. Noli ꝓhibere barnabã ire cyprum q: multos ibi illuminabit ꝛ martiriũ ꝓsummabit Discedẽtibus ergo abinuicẽ barnabas cũ marco cõsobrino suo de quo supra. q̃ etiã eius passionez in greco scripsit. ꝙ Beda in latinũ transtulit. ꝓfecti sunt cyprũ. Qui ꝛ euãgeliũ sancti math. secuz deferens et illud sup infirmos ponẽs. multos sanauit. Quadã aũt die cũ videret Barnabas viros ꝛ mulieres nudos simul currentes ꝛ sua festa celebrãtes indignatus tanta inhonestate maledixit templo. ꝛ ꝑbito pars eius coꝛruẽs multos illoꝝ oppꝛessit. Et cũ intrasset salaminã ciuitatez: q̃dam iudeus magus ꝓcitauit seditionẽ ꝓtra eum Cõprehendẽtes igit iudei barnabã multis iniurijs effectũ ad iudicẽ trahere festinabãt. Timentes aũt ne liber dimitteret a ꝑside. funẽ in collu eius miserũt. ꝛ eũ trahentes extra ciuitatem igni cõbusserũt. Nec sic satiati cũ ossa eius in quodaz locello ponere disponerẽt ꝛ i mari ꝑcipitari. Jo. q̃ ꝛ Marcus de nocte rapuit ꝛ in cripta sepeliuit Qõ ibi latuit vsq̃ ad q̃ngentesimũ dñi annũ. et tũc pontificante gelasio ꝛ imperãte zenone reuelatũ est ꝛ inde leuatum.

Capitulũ.xix.

Pater christi discipulos

ꝛ discipulas fuerũt maria Magdalena ꝛ martha sorores. ꝛ Lazarus eoꝝ frater. a xpo familiariter dilecti q̃ de stirpe regia descẽdentes ex pplo iudeoꝝ ꝑe siro nũcupato ꝛ mre eukaria magnas opes ꝑmonij sui sic inter se diuiserũt. vt marie qõdaz castrũ magdalũ

dictum. Ulī magdalena nūcupata ē in ptem ꝓti
git. Harthe ẋo castellū bethanie qđ erat ꝓpe
hierosolimā ad duo miliaria. Lazaro aūt militie
vacanti ps nō modica hierosolimox. Interpre/
tatur aūt maria q̄si amarū mare. vel illumiatrix.
vel illumiata. Cōiter aūt tenet hanc mariā fuisse
illā peccatricē q̄ pedes ihu lacrimis lauit ⁊ capill'
suis tersit i domo simonis. de q̄ habet Lu. vij. c.
hoc exp̄sse asserūt greg. ⁊ augu. lz aliq̄ vt hiero. ⁊
origen. dicāt aliā fuisse. ⁊. i. q. vij. Si ꝗs omnē ex
ꝓcilio. vij. dicit. Nouim⁹ mariā primū peccatri/
cem. q̄uis post cōuersionē sctām ⁊ castā. tū inter
diaconissas computata est. Et nota q̄ dī diacō/
issa nō q̄ habeat ordinē diaconat⁹. ſ officium le
gēdi euāgeliū i matutinis cū omelia. magna aūt
bñficia xp̄s ei cōtulit ⁊ signa dilectionis ostēdit.
vt vbi abūdauit delictū supabundaret ⁊ gratia.
Rā ab ea septē demonia eiecit. suā hospitā ⁊ pro
curatricē in itinere habere voluit ministrando ei
de facultatibus suis vt refert Lu. eā a q̄relis alio
rū dulciter excusauit videlz apud simonē immū/
dā ⁊ peccatricē dicentē. apud sororē eā ociosam
asserentē. apud iudā ⁊ socios prodigā calūnian/
tes. Lacrimātē vidēs lacrimas ex cōpassione cō
tinere nō valuit. eius dilectione lazarū fratrez q̄/
driduanū a mortuis suscitauit. Sororē ei⁹ mar/
tham a fluxu sanguinis p. vij. ānos perpesso ꝑm
Ambro. sanauit. hec tpe gre. prima solēnē pnaz
inuenit. Dñi pedes ⁊ caput p̄cioso vnguēto per/
unxit. Sedēs secus pedes dñi ad audiendū ver
bū ei⁹. optimā ptem elegit. iuxta crucē in passiōe
xp̄i fuit. Unguēta ad vnguendū etiā defunctuz
parauit. Deniqz surgentē cū victoria hiesum vi/
det ab inferis prima merek gaudia. q̄ plus arde/
bat ceteris. apl'ox apostolā fecit duz eā ad nūciā
dū gl'iam sue resurrectionis primā misit. Hāc in/
ter mulieres legim⁹ pplis p̄dicasse. q̄ autē a qui/
busdā mariā desponsatā Johāni euāgeliste. ⁊ qz
xp̄s eū de nuptijs eduxit vocās ad kuandū ẋgi/
nitatē. maria indignata se voluptatibus exposu
it. Hoc ea facilitate ꝓtēnitur q̄ probat. nec habet
verisimilitudinē vt ipa opulēta nobilis ⁊ pulcer
rima. pauperculo ignobili ⁊ inculto nuberet.

Post passionem .§.I.

Igit̄ dñi lapsis aliq̄bus ānis. iudei fugatis aplis
de ptibus illis insurgētes ꝫ mariā. marthā ⁊ La
zarū fratrē eox marcellā pedissequā marthe que
xp̄o disputāte ꝫ phariseos clamauerat. btūs vē/
ter q̄ te portauerit ⁊c. ⁊ celidomiū quē a natiuita
te cecū xp̄s illuminauerat ⁊ maximinum vnū ex
lxxij. discipulis xp̄i. ⁊ plures alios fideles naui i/
posuerūt sine gubernaculo pelago exponētes vt
q̄tius ſbmergerent. ſ diuino nutu marsiliā in/
columes puenerūt. ⁊ de naui egressos cuz nullus
hospitio eos recipet. posuerūt se in quadaz porti
cu tēpli deox illius regionis. Uenientes aūt ad i/
molandū ydolis. maria magdalena cepit eis pre
dicare ⁊ de cultura deox arguere. de cuius sapiē
tia ⁊ eloquētia mirabātur oīes. Apparuit inte/
rea maria magdalena in somnis pncipi puin/
cie ⁊ vxori eius ter dure increpās crudelitatē eo/
rū q̄ delitijs ⁊ diuitijs abūdantes sinerent sctos
dei fame cruciari q̄ timētes eos hūane suceperūt
Audietes āt p̄ceps ⁊ vxor ei⁹ cū pplo p̄dicatio
nē marie xp̄m annūciātis ⁊ ẋtutes ei⁹ cū eēnt ste
riles. dixerūt ei. Si nobis vales obtinē a xp̄o tuo
vt filiū masculuz hēam⁹. pati sum⁹ obtpare dicts
tuis ⁊ credē in xp̄m. qđ maria magdalena p̄cib⁹
impetrauit. exindeqz mulier ꝓcepit. qz ẋo maria
ꝓmēdauerat petrū aplm rome exīstē p̄cipalem
mgr̄m hui⁹ doctrie ⁊ miracul' plūmis ꝓbantē
disposuit p̄ceps illuc accedē ꝑ plenioꝝ iforma/
tōe. quē vxor ⁊ si p̄gnās secq̄ voluit. eisqz maria si
gnū crucis i hūeris fecit. ne hostis ātiqu⁹ eox iter i
pediret. Nauigātib⁹ ĝ ill' tēpestas magna exorta ē
ꝑ quā matronā illā dolores pr⁹ arripuerūt. et
emixa masculū i ptu expirauit. p̄ceps aūt vehe/
menter expauit tum ex morte vxoris tū ex mor/
te paruuli vagientis secuta cum lacte non posset
nutriri. Cum autem naute corpus defuncte i ma
ri vellent proicere. occurrit eis quidam collis ad
modum puule ysule i mari. Ad quē descēdentes
mrem cū puulo vagiēti posuer̄t cōmēdātes illos
marie magdalene. Itereqz suū ꝑsecuti romā ap/
plicuer̄t. ⁊ petr̄ aplm visitās ipe p̄ceps reueren
ter de singlis edoct⁹ ē ⁊ caritatiue suscept⁹. q̄ sibi
nūciauit ifortuniū i mari ⁊ mortē vxoris ꝓfortās
eū qz dñs eū ꝓsolarek. porro reuertēs p̄ceps ad
ꝓpria p mare appropinquās loco collis illi⁹ vbi
cadauer vxoris cū puulo dimiserat. descendit de
naui iuenitqz vxorē viuā cū puulo. q̄ nimiū leti/
ficati de tāto miraculo imēsas gr̄as deo redden/
tes. ⁊ merit⁹ btē marie magdalene totū attribuē/
tes ad ciuitatē suā postea deuener̄t. narrātes mi
rabilia dei. ⁊ destruētes oia ydola ciuitat⁹ eccias
ꝓstruxer̄t plūmas. fidē ⁊ baptisma plūmis recipiē
tib⁹. ⁊ btm̄ lazar̄ marsilie i epm p̄fecer̄t: exide ad
aquēsem ciuitatē trāseūtes pplm illū ad fidē idu
xerūt ordiato ibi i epm btō maximino de quo. s.

Deniqz btā ma/ .§.II.

ria magdalena dīne ꝓtēplatōnis auida: asprimā
heremū petijt ⁊ i loco dinit⁹ p̄parato. xxx. ānorū
spacio hoīb⁹ incognita mansit. In q̄ loco nec aq̄
rū erāt fluēta nec arbox solatia. vt ex hoc oñdētur
q̄ redēptor nr̄ nō terrenis epul'. ſ celestib⁹ refectō
nib⁹ disposuerat eā satiare. q̄libet āt die. vij. hor̄
canonic⁹ ab āgel' i ethera leuabat ⁊ celestiū agmi
nū gl'iosos ꝓcētus corpalib⁹ ēt auric⁹ pcipiebat.
qb⁹ tanqz suauissimis dapib⁹ q̄tidie saginata ⁊ i/
de p āgelos ad ꝓpriū locū recolata corporeis ci/
bis nō egebat. Sacerdos āt qdā solitari⁹ ⁊ vi
tā hēmiticā agē cupiēs sibi cellulā fabricauit pro
pe ad miliare cū dimidio ad dictū locū. vna aūt
diex. dñs apiens oculos dicti hēmite vidit oculis
corporeis āgelos i hūana spē eleuātes a terra de
dicto loco q̄ndā. ⁊ itex post horā reponētē illuz.
q̄ cū pgeret appropiquās ad locū icipiebat defi/
cere. retrocedēs vires pristinas resumebat. Ex q̄
intelligēs misteriū dei eē adiurauit i noīe ihu xp̄i
si hō eēt sibi idicaret ꝗs ⁊ q̄lis. At maria magda

lena dixit se eē illā peccatricē de q̄ i euāgelio legi tur. narrās ei tp̄us sue inibi māsionis. ⁊ septena/ rie q̄tidie p̄ āgelos sbleuatā. mādans ei vt beato maximino hoc reuelaret. Et cum eēt de corpe mi gratura dño reuelāte. die dñica seq̄nti in aurora eā in eccīa expectaret. vt daret ei viaticū. qđ cuz fecisset ex q̄ magnū gaudiuz suscepit vt p̄dixerat beato maximino eā in eccīa expectante. apparu/ it btā maria duobus cubitis a terra eleuata i me/ dio āgelox ⁊ multo lumīe circūdata. Que coraz clero ⁊ ppl̄o cū multis lacrimis eucharistia sum/ pta spiritū ibi reddidit deo. sepulta iuxta altare. Egysippus satis p̄cordat cum dicta hystoria.

Capitulum. xx.

Artha sozor Ma/ rie magdalene vt dictū ē in ca. p̄cedēti post ascēsionē dñi cū maria ⁊ alijs plu ribus missis a iudeis in nauiculā vt submergerē tur. deuenerūt marsiliā q̄rū x̄bis ⁊ exēplis p̄uer sa ē ad fidē illa regio. Erat aūt tūc tp̄is super flu men rodanū in nemore q̄dam inter arelatē ⁊ aui nionē draco q̄dam. quē vocāt terraschon. q̄ p̄o medietate habebat formā piscis. p̄ alia formam aīalis terrestris. grossioz boue. longioz eq̄. habēs dentes ad modū spate acutos. Qui latēs in flu/ mine oēs trāseūtes p̄imebat. ⁊ naues transeūtes sūmergebat. Venerat aūt p̄ mare de galatia asie a leuiathā generatus q̄ ē serpēs aquosus et fero/ cissim⁹. ad quē martha a ppl̄is illius patrie roga ta accessit. ⁊ signo crucis sibi ostēso ac aq̄ benedi/ cta aspso. vt ouis mitis effect⁹. ab ea cingulo suo ligat⁹: ⁊ inde educt⁹ a ppl̄o lanceis et lapidibus perimit. Exinde de cōsilio sui mgri sancti maxi/ mini magnā eccīam fieri ibi p̄cepit ⁊ habitationē suā iuxta eā. vbi p̄gregata ad eā magna multitu dine mulierū ad seruiēdū deo aspera vitā duxit. carnē nō p̄medēs nec oua vl̄ caseū. Vinū non bi bēs. semel i die p̄medēs cēties i die ⁊ totidem no cet genua i oroe flectebat. Iusq̄ legit hūisse virū aut hoiem p̄tuberniū. Quendā iuuenē in fluuio iuxta auinionē sūmersum ⁊ defunctū vite restitu it ⁊ saluti qui infidelis erat.

Reuelauit aūt .§.i

dñs sibi obitū suū p̄ annū añ in quo toto febrici/ tauit. Qz añ octauū diē ipius obit⁹ angelox cho ros aiam sororis tūc defuncte in celum deferētes audiuit. cui ⁊ dixit. O sozor mea dilecta maria. viuas cū mgro ⁊ hospite meo in sede btā. Cōgre gatisq̄ sodalib⁹ hoc eis intimauit. Aduenīēte tā dem die obitus sui. admonuit suos vt accēsis lu/ minaribus vsq̄ ad obitū suū circa eā vigilarent. Media aūt nocte somno q̄uatis astantibus. ec/ ce ventus vehemēs q̄ extinxit lumīaria oia. Illa x̄o malignox spirituū turbā cernens. orare cepit ⁊ dicere. Adi p̄ hely. Adi hospes care. cōgregati sunt seductores ad me deuorandū scripta tenen/ tes q̄ gessi. Hely ne elongeris a me. ꝑ in adiuto/ riū meū intēde. Et ecce sbito sororē mariaz vidit cū multitudine āgelox ad se venientez. cū facula

accēsa q̄ extincta luminaria reuixit. Dūq̄ altera alterā vocaret. ecce x̄ps aduenit dicēs. Veni di/ lecta hospita mea. ⁊ sicut me suscepisti in hospitō tuo terrestri. sic te hodie suscipio in hospitio cele/ stis glīe. Appropinq̄nteq̄ hora trāsitus sui. fecit se extra deferri vt celū videret. ⁊ poni in terrā su/ per cinerē. ⁊ signū crucis coram se teneri. ⁊ passio nem dñi ꝑm Lucā coram se legi. Cū autē lector ad x̄bū illud vltimū x̄pi veniss̄et. p̄ manꝰ tuas cē. spīm ipa emisit ad celū cū āgelis auolātē. Die x̄o dñica cū circa corpꝰ eiꝰ laudes dei ⁊ exeq̄e ce/ lebrarent̄ hora terciarum vīō frontonis apud pe tragoricas missaz solennia ppl̄o celebrāti ⁊ post epl̄am in sede obdormiēti. apparuit dñs dicens. Surge ⁊ seq̄re me. Cū eo igit̄ pḡs venerūt ter/ raschonē. ⁊ intrātes eccīam vbi corpꝰ btē marthe iacebat celebrabāt officiū alijs rūdentibus. quo/ usq̄ dñs cū frōtonio eā sepulture tradiderūt. Cū aūt petragorice pplus expectaret misse ꝓsecutio nē. diaconꝰ excitauit frōtoniū dormiētē. Qui eui gilās ait. Cur me excitastis frēs. Dñs nr̄ ihs x̄ps me vocauit ad officiū corp⁹ marthe hospite sue. ⁊ ipam nūc tradidum⁹ sepulture. Mittite nūcios illuc q̄ anulū nr̄m ⁊ cyrothecas deferāt. q̄ duz ad corpus sepeliendū me aptarē. sacriste p̄mēdaui ⁊ ea obliuione dimisi. quia tamcito excitastis me. Missusq̄ nūcius anulū et vnā cyrothecā repor/ tauit. nā aliā sibi retinuit sacrista in hui⁹ rei testi/ moniū. Nō ē credendū q̄ frōtoni⁹ in ꝓpria p/ sona vtrobiq̄ eēt ⁊ in sede dormiēs. apud petra/ goricas ⁊ officiū exercēs sepulture i terraschone. ꝑ cū in ꝓpria ꝓsona dormitasset. in somnis vidit se illi officio sepulture interesse non q̄ ipe fuerit p̄/ sens ꝑ angelus dñi in effigie eiꝰ officiū illud exer cens. q̄ ⁊ cyrothecas ⁊ anulū asportauit illuc. ad qđ optime facit qđ habet̄. xxvi. q. v. Epi. Ibi dr̄ q̄ ezechiel ꝓpheta visiones dñi in spū nō in cor/ pore vidit. Et paulus nō audet se dicere raptū i corpe.

Marcella x̄o eiꝰ pedisseq̄ dr̄ ꝓscripsisse vitam eius. q̄ postea in sclauoniaz p̄gens. ⁊ ibi p̄ dicās plurimos ad fidē ꝑuertit. Et post. x. āños a dormitione marthe in pace quieuit.

Capitulum. xxi.

Olit fundamentū ꝓphetax ⁊ apl̄ox ipo summo āgulari lapide x̄po ihu. de q̄bus supra dictū ē. in q̄ ois edificatio ꝓstructa eccīe crescat in tēplum sanctū in dño. ⁊ vbi x̄ps nō ē fundamentū nullū boni opis supest edificiū ait Greg. i. q. i. Cū pau lus. Jam videndū ē de his q̄ supedificāt aurū ar gētum ⁊ lapides p̄cios⁹. sctitatis. s. ⁊ pfecte cari tatis doctrine vel sapie sonore veritatis exq̄sita/ rū ⁊ innūerabiliū penax patiētie sctox martirū ⁊ firmitatis. nō q̄dē de ois. ꝑ q̄ notiores hoibus extiterūt ⁊ sunt in veneratōe hoīm. Quox archi tectores fuere summi p̄ntifices. cooperatores autē impatores x̄pianissimi. vñ Jsido. Sepe p̄ terrenū regnū ꝓficit regnū celeste. vt q̄ intra eccīam posi ti cōtra fidē ⁊ disciplinā agūt: rigore principū cō terant̄. Cognoscant q̄ seculi p̄ncipes deo debere

esse rōnem redditurōs. ꝓpter eccīam quaz a xp̄o tuendam suscepērūt. xxiij. q. v. Principes. Prin/cipes vo illi qui expugnauerūt eam. et extinguere moliti sunt vsqz ad fundamentū in ea nō potuerūt. ꝙ ipi exterminati sunt z ad inferos descēderūt cū armis malicie sue. Describentur ergo p ordinez succesiue q̄ p̄sulati sunt in aplica z romana sede. z q̄ imperio sublimati. z q̄ suut mira z notoria tpibus eoz. z nō solū fideliū ꝙ z infideliū gesta z sapientum dicta.

Cuboctauiano §.I.

igitur natus ē xp̄s anno imperij sui. xli. sub tyberio vo succesore eius anno. xviij. passus ē. z resuscitatus tercia die apparēs discipulis. petro summū pontificatū ꝓcessit. quē tenuit sub residuo vite tiberij. z sub gayo gallicula. z sub claudio. z sb nerone impatoribus sibinuicez succedentibus. z a nerone ipse cū paulo martirizatus. Et hij oēs z si ethnici psecutionez nō intulerūt xp̄ianis. nisi nero post aliq̄s annos sui imperij q̄ primā psecutionē excitauit ꝓtra xp̄ianos. q̄obrem deo disponēte data ē facultas aplis: z alijs eorū discipulis illo interuallo dilatandi eccleſiaz p orbem. q̄uis nō cessauerint aliq̄ psecutōnes in locis ꝑticulari/bus iudeoz z gentiliū ꝓtra aliq̄s sanctos. De vita igit z q̄litate victorū impatoz videndum est.

Mortuo igit octauiano augusto vt ait Eusebius romanoz rex terci⁹ fuit tyberi⁹. q̄ regnauit annis. xxiij. Cepit aūt impare anno a natiuitate domini. xvi. Et ab initio mūdi ter millesimo nongētesimoseptuagesionono ꝟm hebreos. ꝙ ꝟm .lxx. z eccīe cōiorē opinionē. z Eusebiū in croni. q̄nq̄es millesimo centesimononagesimonono. Hic vt ait suetonius ciuilē ad modum inter initia principatus ac paulominus q̄z priuatam egit ex plurimis maximisq̄z honorib⁹ p̄ter paucos et modicos nō recepit. p̄nomē impatoris cognomēq̄z patris patrie z oblatā in vestibulo coronā recusauit Adulationes aduersatus. cōsularē satisfacientez sibi ac pegrine orare conantē ita suffugit: vt caderet supinus. aut etiā si q̄d in sermone vel cōtinua oone blandius de se diceret. nō dubitaret interpellare ac reprehendere z cōmutare cōtinuo. Sed z aduers⁹ nouicia maloſq̄z rumores z famosa de se z suis carmina firmus ac patiēs. sbinde iactabat in ciuitate libera linguā menteſq̄z liberas eē debere. In appellandis venerandisq̄z singulis. z vniuersis prope excesserat hūanitatis modū. Curiā nūq̄z nisi solus intrauit. q̄dam aduersus sentētiā suā decerni nec questus q̄dem ē. Cōsulibus palā erat ip̄m quoq̄z assurgere et decedere. Presidib⁹ onerādas tributis ꝓuincias suadētib⁹ rescripsit boni pastoris esse tondere pecus nō deglutire. ludoz ac munez impēsas corripuit. Adhibendum sudpellectili modum censuit. parsimoniā quoq̄z publicā exemplo quoq̄z viuere. Senature q̄sturam remouit. q̄ vxorē pridie deductā tridie repudiasset. Mathematicos vrbe expulit. ꝙ depcantibus ac se artē desituros ꝓmittētib⁹ veniā dedit.

In castris tyro iam tū ob vini nimiā auiditatem ꝓ tyberio tyberius. ꝓ claudio claudius. pro nerone nero vocabat. postea panceps in ipa publicoz mox correctōe cū pompeio flacco et lucio pisone. noctē cōtinuū q̄z biduū epulando potando q̄z cōsumpsit. quoz alteri siriā ꝓuincia. alteri p̄fecturā vrbis ꝓfestim detulit. Ignotissimum in questura candidatū nobilissimis ante posuit. ob epotā in cōuiuio ꝓpināte se vini amphorā. Aselio sabino sextricia decē donauit. ꝓ dialogo in q̄ boleti z ficedule z ostree z turdi certamē induxerat. Pecunie parcus ac tenax. comites pegrinationū expeditionūq̄z nūq̄z solatio. cibarijs tū sustētabat. Admissiones vo veteranoz rarissimas fecit ex senio mortē z ex morte cōpendiū captās. ꝓcedente tpe mox ad rapinas animuz vertit. Satis cōstat lētulū cui census maximus erat metu z angore ad fastidiū vite ab eo actū. z ne quo minus ipo herede moreret cōdemnatū. Cū soleret ex lectione q̄tidiana q̄stiones sup cenā ꝓponere. z comperisset selenichū grāmaticū a ministris suis q̄rere. q̄s q̄z tpe tractaret auctores atq; ita ꝓparuz venire primū ꝓtubernio suo remouit. deinde etiaz ad mortē ꝓpulit. Militē ptorianū ob surreptū e viridario pauonē capite puniuit. Nullus a pena hominū cessauit dies. ne religiosus q̄dem ac sacer. Accusatis dānatisq̄z multis cū liberis. interdictū ē etiā ne dānatos ꝓpinq̄ lugerēt. Hemini delatorū fides abrogata. Oīne crimē p̄z capitali receptū etiā paucoz simpliciūq̄z verboz obiectum ē poete q̄ in tragedia agamenonē ꝓbris lacessisset obiectum z historico q̄ brutū z cassiū vltimos romanoz dixisset. aiaduersum ē statim in auctores scripta abolita. q̄uis ꝓbarentur añ aliq̄s ānos z audiēte augusto recitata. q̄bus custodie traditis nō solū studēdi solatiū adēptū. ꝙ etiam colloquij vsus. Citati ad cām dicendaz. ꝓtim se domi. vulnerauerūt certi dānationis. z ad ignominiaz vexationēq̄z vitandā. ꝓtim i media curia venenum hauserūt. z tū colligatos vulneribus ac semianimes palpātesq̄z adhuc i carcerē rapti sūt. Mori noltiēb⁹ viuēdi vis ē adhibita. Nā mortē aōo leue suppliciū putabat. vt cū audisset vnū ex reis carnulū noīe eā āticipasse. exclamauerit carnul⁹ me euasit. Precāti etiā cuidā pene maturitatē rīdit. Nōdū tecū in gram redij. Incedebat ceruice rigida atq; obstipa abducto fere vultu. plerūq̄z tacitus. Nullo aut rarissimo. ꝟmone etiā cū ꝓximis. coq̄z tardissimo. nec sine molli q̄dā digitorū gesticulatōe. q̄ oia ingta erāt et arrogātia plena.

Circa deos z religiones negligētior. plen⁹ persuasionis mathematice cūcta fato agi putās. Tonitrua tū p̄ter moduz expauescebat et turbatione celo nūq̄z nō coronā lauream capite gestabat. q̄ō fulmīe afflari negat id gen⁹ frōdis. Artes liberales studiosissime coluit. affectatōne z morositate nimia stilū obscurabat i oone z aliqn̄ ex tpe q̄z a cura p̄stantior haberet Et vt refert Josephus in oīb⁹ negocijs suis morosus erat. Tū cū statueret procuratores in prouincijs. vix aut nunq̄z mutabat eos. q̄ō cū sep⁹ q̄sitū eēt ab eo q̄re non mutaret procuratores. Rndit se in hoc ꝓcere ple

biculę.scientes eñ procuratores se nisi ad modi-
cũ habere procuratorũ. emũgũt vsq; ad sangui
nem.t tanto dominãtur grauius.quãto breuius
t q recentes supueniũt dissipãt q̃cq̃d inuenerint.
qõ t oñdit exemplo cuiusdã vulnerati.q cũ iace-
ret in via t nõ amoueret multitudinẽ muscarũ a
vulnere.superueniens alter putauit q; omitteret
ex imbecillitate t abegit muscas q operuerũt vul
nus.ad quem ille male inq̃t fecisti mihi. q; muscę
q̃s amouisti iam plene erãt sanguine t pti⁹ mole
stabãt me. q aũt supueniẽt recentes acrius pnn-
gent me. Sic procuratores t officiales recẽter sb
stituti acrius in subiectos deseuiũt. Fm aũt Euse
biũ in cron.ãno impij tyberij.xxi.pylato dogma
te de xpo referente ad tiberiũ retulit. tiberi⁹ ad se
natũ vt inter cetera sacra recipet. Richardus de
sancto victore. Mos erat romanis vt prouincia
rũ iudices senatui scripto renũciarent.si q̃d noui
in his quas regebãt prouincias accidisset. Pila/
tus g̃ scripsit epl'am ad tiberiũ de his q̃ ppetrata
fuerãt in dñm ih̃m designãs etiã ei q; ipe erat ve-
re saluator mũdi. Et ponit Vin. in spe.histo.ver
ba.epl'e.lib.ix.. Vbi sbaliter narrat pylatus quõ
iudei q̃ndã de genere eoz promissum a deo p̃ pro
phetas eoz multa miracula facientẽ illuminãdo
cecos.sanando infirmos.resuscitando mortuos.
quẽ populus dicebat dei filiũ esse.ipi inuidia mo
ti principes sacerdotũ tradiderũt mihi eũ. t alia
p alijs mentientes eũ magũ t ꝯ legez eoz agere
dixerũt. Ego aũt arbitrio eoz morti crucis adiu
dicaui.q mortuus tercia die surrexit vivus. Ty/
berius aũt vt ait Richardus q̃ t supra cũ suffra-
gio magni fauoris retulit ad senatũ.postulãs vt
xp̃s deus diceret. At senat⁹ recusauit.indignat⁹
q; nõ sibi fm morẽ epl'a prius sit delata. Ab illa ita
q; die cepit mutari laudatissima prius modestia
in penã senat⁹ ꝯdictores. Verũtñ ꝓsolatu partũ
dicit Eusebius in cro.xp̃ianos eliminari ab vrbe
placuisset. Tiberius vero p edictũ xp̃ianoz accu
satoribus ꝓminatus ẽ morte vt scribit tertulian⁹

De famoso Pau/ .§.II.

line ludibrio in templo ysidis rome facto .narrat
egisippus.q cũ q̃dã mulier nomie paulina rome
esset p̃stantissimi decoris t eminentis gre.nupta
nobilissimo ciui.temptata fuit cuiusdã militie du
cis q̃ dicebat mũdus p̃abus. Nec inflexa sb vicio
supstitõis erroi patuit. Nã sb ornatis ysidis sa-
cerdotibus q̃ velut dei anubis mandata p̃ferent
ad eã.q; ad tẽplũ eã inuitaret delectatũq; se eius
sedulitate t pudicitia hre. qõ ei secreta nocte cõ/
mittẽ vellet.hec illa leta accipiẽs ad maritũ detu
lit deũ suis votis adesse ab eo suaz posci p̃tiam.
negare se nõ posse obiam. Itaq; t ex sua t ex ma
riti sentẽtia pgit ad tẽplũ ysidis.noctẽ exigit. Re
motisq; procul arbitris q̃si sacri misterij cognitio
nẽ pceptura sese stratis suis cõposuit. extimãs q;
de⁹ su⁹ ad eã veniret in somnis. Veruz vbi aliq̃d
noctis processit q̃ facilius somno plena decipeꝛ.
mundus ille assumpto anubis vultu atq; habitu
aduenit t in oscula eius ruit. Expgefacta mulier
anubẽ se eẽ dicit. Illa deũ eẽ credẽs t se btãm as-
serens q; eã visitare dignatus eẽt.ãplexũ petenti
nõ negauit.prius tñ referẽs. vtq; de⁹ homi misce
ri posset. Ille promit exemplo.q; t deũ iouẽ sum-
mũ deoz alcmena suscepit t plures alie deos re-
ceperint.de se quoq; ait deũ eẽ generãdũ suadet
Post ꝓcubitũ mulier redit ad maritum letior di-
cẽs. q; deo sit mixta t ei⁹ promissio deũ generatu
ra. Fit ingẽs in stupro mulieris mariti gaudium
postea occurrit mulieri mũdus t ait. Btã pauli-
na cõcubitu dei. Magn⁹ de⁹ anubis.sb disce te sic
ut dijs t hoibus nõ negare q̃bus dij tribuũt qõ
tu negaueras.qui nec formas suas nob dare nec
noia dedignant.ecce ad sacra sua de⁹ anubis vo
cauit mũdũ vt tibi iũgeret. Quid ergo tibi pfuit
diuicia tua nisi te.xx.miliũ q̃ tibi ꝓtulerã ꝓpẽdio
defraudaret. Mulier se illusaz intelligẽs t dolẽs
iniuriã pudicitie.fraudẽ marito ꝓfessa ẽ.t ille pri
cipi q̃relã detulit. q; mor⁹ potẽtis viri ꝓtumelia.
atq; atrocis flagitij ꝓnẽto sacerdotes e tẽplo ra-
pit q̃stioni sbijcit.cõfessos necat. simulacz ysidis
tyberi demergit. Mundo aũt fugiẽdi ptãs p̃missa
ẽ.eo q; i amoris t forme gra supat⁹.leuius exti
mareꝛ mulctãdus.q; igit ludibriũ impante tybe
rio acciderit p̃tereũdũ nõ putaui. vt ex eo collige
reꝛ deformitas impatoris.sicut em̃ boni principis
vita q̃dã bonitatis p̃scriptio et viuẽdi forma est.
sic ei⁹ colluuio lex flagitioz ẽ. Hic etiaz attẽdẽda
ẽ fallacia t stulticia ydolatrie t vanitas femine.

Anno.ij.tyberij.xiij. ciuitates terremotu cor/
ruert epheꝛ t alie. Ipe tyberi⁹ pontiũ pylatuz
misit i iudeã ,pcuratorẽ p impio. Hic post passio
nẽ xp̃i in quẽ tulit iniquã sententiã p aliquos an-
nos accusatus a vitellio p̃side sirie t etiã a iudeis
coz̃ tiberio de violenta interfectione innocẽtũ.t
q; iudeis reclamantibus ponebat imaginẽ genti
liũ in templo t q; pecuniã posita in coꝛbonã redi
gebat in vsus suos faciẽs aqueductũ in domum
suã.sententiã ꝯ se reportauit relegatõis seu exilij
ad lugdunũ vñ erat oriũdus. vt in obprobriũ sui
generis ibi moreꝛeꝛ. Qui demũ vt ait Eusebius
i mltas icidẽs calamitates maũ ,ppria se occidit.

Huius tiberij .§.III.

tpe mortuus ẽ philippus terrarcha yturee t tra-
conitidis regionis. ff Herodis tetrache galilee.
Mortu⁹ ẽ etiã lisanias abiline tetrarcha. Et ita
vacãtib⁹ duab⁹ tetrarchijs aspirabat ad alteraz
eaz ali⁹ herodes agrippa nepos herodis tetrar-
che t ff vxoris ei⁹.s. herodiadis q̃ fecit decapita
re iohem bap. Fuit em̃ hic herodes t illa herodi-
as filij aristoboli filij magni herodis.q.s. occidi
fecit puulos inocẽtes. Erat autẽ vir iste magna/
nimus t bellicosus.disposuit g̃ romã pgere si fo-
te posset t a tiberio impatore alterã tetrarchiarũ
cõseq. Venientẽ g̃ romã cũ tiberius videret eum
militẽ strenuissimũ.retinuit eũ secũ. t fecit vt ad-
hereret druso filio suo cui iam in vita impium de
derat. Erat aũt vir magne liberalitatis .t vt sibi
cõciliaret aios romanoz mlta expẽdebat: mltis-
q; se debitis obligauerat. Et vt dicit ioseph⁹.nõ

fuit in quo mutabilitas fortune adeo posset deprehendi. Et primo in hoc male cōtigit ei q̄ mortuus est drusus filius tiberij de cuius morte adeo insolabiliter doluit tiberius vt oīes a pītia sua amoueret q̄ familiariter adheserant druso: ne reducerent ei ad memoriā mortē eius. vñ cōpulsus ē herodes redire in iudeā. t desperās p̄ nimia paupertate turrim intrauit vt ibi afficeret fame t ita moreretur. qō significauit vxori sue sororis sue herodiadi vxori herodis tetrarche. Que supplicauit viro suo vt reuocaret eū de turri t daret ei necessaria vite. q̄ acq̄euit t statuit ei vitā in tiberiadē. et assignauit ei domū t dedit necessaria vite. Quadam xo die cū esset herodes tetrarcha in tiberiade t epularet factus hilarior solito. imp̄operauit ei bñficia sua q̄ ei cōtulerat. s. q̄ eū liberauit a peste famis. Et doluit inde agrippa vltra modū disposuitq̄ iterū redire romā ad tiberiū si forte ueniret animū eius immutatū. q̄ honorifice receptus ē ab eo. Cū aūt haberet duos nepotes tiberius. altez ex filio druso. s. tiberiū dictū. t alterū ex ffe germanico noīe gayum. volebat sibi sbstituere in imp̄io filiū filij sui. i. tiberiū. q̄ eo magis diligebat eū. herodes aūt magis diligebat gayū magisq̄ ei adherebat. Vñ sibi suscitauit irā tiberij latētem. Quadā aūt die cum sederet agrippa cū gayo in curru leuatis in celū manibus aiebat. Utinā viderē mortez importuni senis. t gayum dñm totius orbis. hoc audiuit quispiam. i. auriga agrippe. q̄ postea incarceratus ab agrippa propter furta. accusauit agrippā de crimine lese maiestatis. q̄ orauerat p̄ morte imperatoris. Tiberius aliq̄diu dissimulauit. Quadā aūt die cū ambularet tiberius in curru equoz t teneret agrippaz p manū. vocato carcerario dixit. Liga hūc t pone in carcerē. Et miratus ē agrippa t vniuersi q̄ p̄cepisset eū ligari. cū purpuratus incederet quia de semine regio erat. Cū aūt ducerez ad carcerez patiebaz agrippa intolerabilē sitim q̄ splendide comederat. Et forte occurrit ei portitor aque qui dedit ei bibere. Et postea refocillatus est p̄misit ei q̄ in p̄mio remuneraret ei in regno gay. cōfidens q̄ gayus essz regnaturus in breui. Quadā die cū staret innixus arbori agrippa cuius frōdibus insidebat bubo. accessit ad eū vnus de cōcaptiuis t dixit ei. Noli extimare q̄ adulando loq̄r tibi cū sis cōcaptiuus mecū. volo indicare tibi q̄ōd inditauerūt mihi dij. Erat hic p̄itus in augurijs valde. Cito inq̄t liberaberis. t intantū sblimaberis. q̄ inuideant tibi etiā omēs amici tui. t in hac p̄speritate morieris relinq̄ns bona tua filijs tuis q̄scito aūt huius generis alitem sup te amplius videbis. scito q̄ q̄nta die morieris. Cū aūt eēt agrippa in carcere deferebat ei dñs carceris sciens eum nobilē t familiarē gaij. t sustinebat tāq̄ ignorās sibi multas cōmoditates fieri in carcere ab amicis suis. t fuit ibi p̄ sex menses.

De morte tiberij t sbstitutione gaij. t sblimatione agrippe. .§.IIII

Cū autē esset tiberius apud capreas cepit infirmari. videns se moriturū cōuocatis nobilibus imperij sui t duobus nepotib⁹ tiberio t gaio. statuit vt die crastina substitueret sibi successorē. t orauit deos suos vt intimarēt ei mentē suā quē. s. nepotū suorū vellent substitui in imperio. Et statuit apud se vt eū q̄ prius veniret ad se in crastinū. illū constitueret imperatorē. ita vt quasi p̄ sortē eligeret. tñ significauit tiberio vt prior veniret. q̄ mane venire noluit nisi p̄ransus. Venit q̄ prior Gayus. quē videns tiberius fleuit amare. dolens q̄ alter nō venerat quē volebat substituere. Et locutus ē ad eū tiberius. Fili tu succedes mihi in imperio quod magis debebat tiberio hereditario iure. vt filio filij. Sed ego te video vtilē imperio t noui mentes deoz. Vnō cōuocatis nobilibus denūciauit eū imperatorē t mortuus ē. t statim insonuit aliq̄ tulū fama in roma t venit q̄dam hebreus amicus herodis agrippe ad carcerem t dixit ei hebraice. mortuus ē leo. t cepit agrippa mirabiliter gratulari. ita vt q̄reret dñs carceris causam tante gratulationis t p̄fessus ē q̄ ille significauerat ei mortem tiberij. t statim dñs carceris liberauit eum. t statuit sibi collateralem in mēsa. in crastino insonuerunt alij rumores. s. q̄ tiberius conualuerat t tercia die romā esset venturus. Tūc arguit eū dominus carceris dicēs q̄ eū decepat. t ne in caput eius redūdaret q̄ eū a carcere liberauerat. mirabiliter verberauit eū t reposuit in carcerem. Postea increpuerūt certi rumores de morte tiberij t sublimatione gaij. Venit ergo gayus romā t honorifice sepeliuit tiberium. Voluit etiam ipa die agrippā a carcere liberare. ꝫ dissuasum ē ei ne videretur facta tiberij in irritū tamsubito reuocare Sz postea p̄ aliquot dies liberauit eū t sublimauit. Dedit eīn ei duas tetrarchias. s. q̄ fuerāt philippi t lisanie t imposuit ei diadema. t sublimauit in regē remittens in iudeā. Sublimato ergo herode agrippa ī regē inuiderūt ei oīes p̄opinqui sui etiā soror sua herodias. q̄ miserta fuerat infelici inuidit felici. t p̄cipue qō habebat nomen regis. q̄ vir suus q̄ erat maior natu filius magni herodis nūq̄ meruit rex appellari sed tñ tetrarcha. p̄suadebat ergo viro suo de die in diem vt iret romā t satageret modis oīnibus q̄ cōpararet sibi nomē regis. At ille malebat esse in ocio q̄ opulētus erat. Vñ sepe vxori eius exasperata sibi dicebat. pereant opes tue. q̄ tu magis opes diligis q̄ honores. Tandē victus instantiā vxoris accessit romam cū vxore sua ad gayum in magno apparatu. t inuenerūt gayum hays. Herodes aūt agrippa q̄ persenserat. q̄ nō p̄ bono suo accessissent romā. disposuit ire post eos. ꝫ p̄misit nūciū familiarē suū amicissimū gayo. p̄ quē direxit epl'am in qua p̄tinebaz q̄ etiaz viuēte tiberio ille herodes tetrarcha amicitias p̄traxerat cū rege parthoz vt esset rebellis romano imperio. Et i huius rei argumentū significauit ei q̄ habebat ī ciuitatibus suis arma q̄ sufficerēt. lxx. milib⁹ hominū. Cū q̄z herodes tetrarcha ātipas cognominat⁹ cū herodia vxore sua susceptī fuissent a gayo honorifice, superuenit nūcius agrippe. deferēs ei

epistolas ipius. Gayus lecta epistola cepit inquirere ailiude de statu herodis tetrarche. t vtruz in ciuitatibus suis tanta esset copia armoz quantã ipe audiuerat. et nõ negauit. t tũc credẽs gayus verũ esse qõ agrippa sibi idicauerat rel egauit eũ in exiliũ. vxoꝛ añt sue qꝛ sozoꝛ erat agrippe quẽ gayus maxime diligebat dedit libertatẽ redeũdi t vt haberet terrã suã. Ipa vo comitata ẽ virum in exiliũ dicens. qꝛ nõ dimitteret in aduersis. cui cõmunicauerat in ꝓsperis. Et deportati sunt i exiliũ lugduni vbi postea miserabiliter mortui sunt Et iste fuit ille herodes q decollari mandauit iohannẽ baptistã. t xpm irrisit in passione sua indutum veste alba. Et dedit gayus galileã quã possederat ille herodes tetrarcha agrippe. t ita habuit tres tetrarchias. Hec cõmestoꝛ.

De moꝛibus. §.V.

pessimis huius gaij. Hic mortuo tiberio impauit Et dictus est gallicula fm Hugo. floriacen. ex eo quia natus ẽ in exercitu ideo cognomentũ calciamenti militaris calicula accepit. Fuit aũt filius germanici fratris tiberij impatoꝛis vt dictũ est. t imperauit q̃tuoꝛ annis. Et vt dicit commestoꝛ in principio sui imperij ꝑ biennium satis mansuetus fuit. postea euanuit coꝛ eius t in tantã elationem t vesaniã proꝛupit. vt ab oĩbus sui imperij colli vellet vt deus dicens se fratrẽ iouis. Ei t filiã vnicã quaz habebat ponebat inter genua iouis. De eo etiã sic ait suetoni⁹. Gayus castoꝛis t pollucis ede sepe cõsistens inter duos fratres medium se adoꝛandũ adeũtibus exhibebat. templum etiã ꝓpꝛium numini suo sacerdos excogitatissimas hostias instituit. In templo simulacrum stabat aureũ amiciebaturq̃ q̃tidie veste q̃ ipse vtebatur. Magisteria sacerdotij ditissim⁹ quisq̃ ex ambitione et luctatione maxima vicibus cooperabãt. Et noctibus q̃dem plenã fulgentemq̃ lunam inuitabat assidue in amplexus atq̃ concubitũ. interdũ vo cũ capitolino ioue secreto fabulabatur. mõ susurrans ac ꝑbens inuicem aurem: mõ clarius nec sine iurgijs voꝛ cõminantis audita est. donec vt exoꝛatus referebat t iu contuberniũ vltro inuitatus est.

De crudelitate .§.VI.

eius. Suetonius. Auie antonie ꝑ indignitates t tedia causa extitit mortis. dato tũ vt q̃daz dicũt t veneno. nec defuncte vllũ honoꝛẽ habuerit. p sperit q̃ de triclinio ardentẽ rogũ. fratrẽ tiberiuz inopinantẽ immisso repente tribuno militũ interemit. Siluanũ socerũ ad necẽ secandasq̃ nouacula fauces cõpulit. Juliã filiã suã infantez nullo firmioꝛi iudicio sui seminis esse credebat q̃ ferita tis. q̃ tãta tũc erat illi. vt infestis digitis oꝛa oculosq̃ simul ludentiũ infantiũ appeteret. Horreis ꝑclusis nonnũq̃ famẽ ꝑplo induxit. parẽtes supplicijs filioꝛ interesse cogebat. quoꝛ vni valitudinẽ excusanti lecticã suã misit. Reuocatũ q̃ndã exilio scisitatus. q̃dnã ibi facere ꝓsueseret. Rũdenteq̃ eo ꝑ adulationem. deos semper rogauit vt qõ euenit. periret tiberius. t tu impares. opinans quoq̃ exinde exules suos sibi moꝛtẽ imꝓcari. misit circũ insulas. vbi. s. erant exules q̃ oẽs cõtrucidarent. Nil magis in natura sua laudare se ac ꝓbare dicebat q̃ inuerecũdiam. Nõ temere in quẽq̃ nisi crebris et minutis ictibus animaduerti passus ẽ. Queri etiã palã de ꝓditione suoꝛũ tm solebat. q̃ nullis publicis calamitatibus insigniret exercitiũ cedes. famẽ pestilentiã incendia hiatũ terre optabat. animũ remittẽdi ludoq̃ t epulis dedito. eadẽ factoꝛ dictoꝛũq̃ sentencia aderat. q̃tiens vxoris vel auũcule collũ exoscularet addebat. tãbona ceruix simul ac iussero demet. pulcros. q̃tiens sibi occurrerent occipitio raso deturpabat. pudicitie neq̃ sue neq̃ aliene pepcit. Luz oĩbus sozoꝛib⁹ suis ꝓsuetudinẽ stupꝛi fecit. easdem sepe exoletis suis ꝓstrauit. postremo eas vel ut adulteras t insidiaꝛ aduersus se cõscias puniuit. pdigoꝛ oĩm ingenia supauit. Cõment⁹ nouũ balneaꝛ vsum poꝛtẽtuosissima ciboꝛ. t cenarũ vt calidis frigidisq̃ vnguentis lauaret. ꝑcio pissimas margaritas aceto liq̃factas soꝛberet. cõuiuia ex auro panes t obsonia apponeret. Cloli tudo ei neq̃ animi neq̃ coꝛpis ꝓstitit. Incitabat in somnis maxime. Neq̃ eĩ plusq̃ tribus hoꝛis nocturnis q̃escebat. ac nec his q̃escebat. sed paulo miris rebus imaginibus: ideoq̃ magna parte noctis vigil cubandiq̃ tedio. nunc choꝛo resi dẽs. nũc ꝑ longissimas poꝛticus vagus inuocare identidẽ expectareq̃ lucẽ ꝓsueuerat. Cleistitu calciatu ceteroq̃ habitu neq̃ patrio neq̃ ciuili. ac nec virili ac deniq̃ humano vsus ẽ. Exhaustus atq̃ egens. s. ꝓpter ꝓdigalitatem nimiã. ad rapinas animũ x̃tit. vario t exquisitissimo calũniaꝛ exactionũ t vectigalium genere vectigalia noua t inaudita exercuit. nullo reꝛ atq̃ hoim genere omisso cui nõ tributi aliq̃d imponeret. Noissime de pecunie cupidine incensus. sepe p immesos aceruos aureoꝛ patentissime distẽtos in loco nudis pedibus spaciat⁹ t toto coꝛpe aliq̃diu volutat⁹ ẽ. Milicias resq̃ bellicas semel aggressus ẽ. Diuersissima in eo vicia erãt. Sũma confidentia t nimius metus. Nã q̃ deos tantope ꝓtẽneret ad minima tonitrua t fulgura coꝛruere caput obuoluere. ad maioꝛa vo ꝓrũpere se e strato sb lectoq̃ ꝓdere solebat. Ex disciplinis liberalibus nimiꝛ eruditionẽ eloq̃ntie plurimũ attẽdit q̃tũ vis facũd⁹ t ꝓmpt⁹. vtiq̃ si poꝛandũ i aliquẽ eẽt x̃ba t sniẽ suppetebãt. pnũciaõt et voꝛ. vt neq̃ in eodẽ loco ꝑ ardoꝛe cõsisteret t exaudiret a ꝓcul astãtib⁹. ß t alioꝛ genez artes studiosissime t diuersissimas exercuit. Cãtã di q̃ ac saltandi voluptate ita efferebat. vt nec publicis q̃dem spectaculis tpareꝛ q̃ min⁹ tragedo ꝓnũcianti ꝓtineret t gestum histrionis q̃si laudãs t coꝛrigẽs palã effingẽt. Et vt ait ꝓmestoꝛ. hic misit imaginẽ suã ꝑ vniuersuz impiũ suũ. vt oẽs adoꝛarẽt eã. qõ oẽs feceꝛt exceptis iudeis. vñ cũ i alexãdria oꝛta esset seditio iter iudeos t gentiles. t veniss et vtraq̃ ps añ gayũ vt discutereꝛ cõtrouersia iter iudeos t gẽtiles. iter ceteras allegationes quas

induxerũt gẽtiles ꝫ iudeos erat. qz deũ suũ quez cõiter oĩes gentiles receperãt ipi inhonorabãt. qz imaginẽ gaij nõ volebant adorare. ⁊ cũ philo missus a iudeis disertissimꝰ ⁊ sapiẽtissimꝰ vir vel let ꝓ excusatõne iudeoꝝ ꝓrare. noluit audire. q̃ tñ libẽter audierat appionẽ acerrime ꝓrantẽ. ꝓ gentilibꝰ ꝓtra iudeos q̃s odebat. philonẽ aũt volentẽ ꝓrare cũ ignominia repulit iratꝰ nimis cõtra iudeos ex vbis appionis. vñ egrediẽs ad iudeos ait. Bono animo oportet vos esse q̃bus iratus ẽ gayꝰ. qz necesse ẽ adesse diuinũ. vbi hũanũ cessat auxiliuz. Et mãdauit ꝓ lr̃as petronio p̃sidi sirie vt statuã poneret in tẽplo hierlm. vt facilius recipetur a circũstãtibus. ⁊ si forte iudei nõ assentirent. collecto exercitu oĩes trucidaret. Cunqz hoc petronius tẽptaret facẽ. vidẽs piculũ seditõnis ⁊ rebellionis iudeoꝝ inde seq̃ndũ. quia iudei parati erant magis mori q̃ illi rei assentire. ꝑsuasus etiam ad hoc ab amicis agrippe supsedit. donec sup his scriberet gayo ꝓ honorabiles viros. q̃ tñ nõ sunt ausi se pũtare ꝓspectui gay. ꝟ mediatorẽ in hui⁹ posuerũt agrippã amicissimũ gayo. herodes aũt inuitauit gayũ ad ꝓuisiũ suũ quod magnificez lautissime ꝑparauit. Cũq inter epulas gayus memorarek q̃nta herodes passus esset ꝓ eo. propter qđ si q̃d peteret paratus erat ei cõferre. Demũ rogauit vt reuocaret mãdatũ illud ne scz statua eius poneret in tẽplo. Quod ⁊ si iratꝰ gayus tñ cõcessit. significãdo petronio vt si non dũ posita esset statua eius i tẽplo. ãmodo nõ poneret. Sed postea resipiscens gayus scripsit petronio. qz ꝓtempsisti mandatum impatoris ⁊ magis dilexisti munera iudeoꝝ. ideo elige tibi qđ̃ uis genus mortis. vt discãt ceteri obedire mãdatis impatoris. Sed ãteq̃ puenirẽt lre iste ad petroniũ prius notũ factũ ẽ de morte eius. ⁊ sic statua nõ ẽ posita in tẽplo. Item suetonius. Pe/ tijt gayus ingentia facinora ausus ẽ ⁊ q̃nq̃z maiora molliẽs. siquidẽ ꝓposuerat alexãdriã ꝓmigrare interempto prius vtriusq̃ ordinis electissimo quoq̃. Et ne cui dubiũ videak. in secretis eius reperti sunt duo libelli diuerso titulo. alteri gladiꝰ alteri pugio index erat. ambo notas ⁊ nomia ꝓtinebãt morti destinatoꝝ. Inuẽta ẽ ⁊ archa ingẽs varioꝝ venenoꝝ plena q̃bꝰ immersis infecta maria tradũtur nõ sine pisciũ exitio. q̃s euectus estꝰ in ꝓxima littora eiecit. De eo etiã a q̃busdã creditur venenũ in infirmitate dedisse tyberio. ⁊ qz nõ cito moriebak timẽs ne impium alteri dimitteret suffocauit. Nõ defuit pleriscq̃ animꝰ occidẽdi eũ. Sz vna alternaq̃ ꝓiuratõe detecta ceteri illũ aggredi formidabant. Tandẽ ꝓsiliũ inierũt occidendi eũ. pfecerũtq̃ nõ sine cõsilio potẽtissimoꝝ pricipũ. s. cassius chereas. ⁊ cornelius sabinus. Mono igik. kaleñ. febr. dũ gayus rediret a ludis circẽsibus ⁊ iam regalia palatia ꝑpe esset. occurrit ei cassius tribunꝰ. q̃ euaginato gladio plagaz vehementẽ intulit. nõ tñ oĩno mortalẽ dicens. accipe ratũ. q̃ vulnere gayus nec clamauit nec doluit. ꝟ vulnerꝫ dolorẽ ferẽs fugit. Quẽ suscipiẽs sabinus inter colluz ⁊ hũerũ magno ictu pcussit. Tũc genuflexo multi cõiurãtes circũstãtes. xxx. vulneribꝰ cõfecerũt. Nã signũ erat oibus repẽte Quidã etiã ꝓ obscena mortuo ferrũ adegerunt. Occiso gayo ad primũ tumultum mox germani corpis custodes accurrẽtes vt mortẽ gay vindicarẽt. q̃bus gayus carissimꝰ ob hoc erat. q̃ pecuniarũ muneribus eos placauerat. Euaginatisq̃ gladijs nõnullos ex pcussoribꝰ q̃sdã etiã ex senatoribus innoxios occiderũt. sperãtes gayum adhuc viuere. Sed cũ ipm mortuũ cognouissent fu rorẽ ppli timentes destiterũt psequ conuratos. ne cõtra senatoꝝ amplissimũ ordinẽ ac nobiles cõcitarẽt. q̃s sciebãt de morte gay letissimos. Igitur Cassiꝰ ⁊ Sabinꝰ ꝓiuratõnis pricipes piculũ credentes si gay vxor ⁊ filia supessent. ⁊ nõ oĩno eiꝰ progeniẽ cũ ipso eriperẽt. miserũt q̃ndã tribunoꝝ lupũ noĩe. mãdantes ei vt vxorẽ gay cesenã noĩe ⁊ filiã eius trucidaret. Asserebãt em̃ q̃dam omniũ maloꝝ p gayũ gestoꝝ. hec fuisse in causa gayo. Mãq̃ poculũ dederat vt eius mentem suo potuisset sbiugare seruicio. ⁊ amatoris incãtationibus ad vesaniã transferret ita sibi deuinxerat. vt romanoꝝ dimitie ⁊ totiꝰ orbis cui ꝓsidebat gayus. eidem sbdite viderẽtur. Veniẽs g̃ lupus ad palatiũ inuenit cesenã gay coniugẽ iuxta viri corpus cũ alijs plurib⁹. qz ea q̃ ad sepulturã erãt necessaria multo cũ studio ꝑparabant ⁊ filiã cuz ea Que cũ lupũ vidisset cũ alijs armatis cognoscẽs ad qđ venerat. nihil morata iugulũ ꝑbuit inuitauitq̃ eũ vt id ad qđ venerat nõ morarek implere Et ita magno aĩmo mortẽ a lupo illatã suscepit. ⁊ filia cũ ea extincta est. Post hec cadauer eiꝰ ad ortos lamianos asportatũ semiustũ ẽ. Sed postmodũ p sorores ab exilio reuersas erutũ ⁊ crematũ ẽ ac sepultũ. Sed satis cõstat prinsq̃ id fieret ortoruz custodes vmbris tetris inquietatos. In ea ꝓterea domo i q̃ incubuit nullã noctẽ sine aliq̃ terroꝛe trãsactã donec ipa icedio cõsũpta ẽ. pdie aũt q̃ gayus piret vt suetonius refert somniauit se i celo iuxta iouis soliũ ꝓsistẽ impulsumq̃ ab eo pollice dextri pedis in terrã ꝓcipitatũ.

Histẽporibas .§.VII.

scz gaij floruit philo supra dictꝰ insignissimꝰ scriptoꝝ. q̃ vt ait hiero. nõ solũ i nr̃a. ꝟ etiaz i grecoꝝ phia prim⁹ iter prios hẽbak. hicãt genẽ q̃dem a pauis hebre⁹ apud alexãdriã oibus clarꝰ ⁊ nobilibus viris clarioꝛ ⁊ nobilioꝛ erat i dinis legibꝰ ⁊ pfnis institutis q̃nt⁹ q̃lisue fuerit. ex q̃ libroꝝ suorũ tradidit monimẽta. claꝝ ẽ. q̃s em̃ digne valeat explicare q̃nta eiꝰ i liberalibꝰ lr̃is fuerit ĩstitutio. q̃ntusq̃ i philosophicis ⁊ maxie platonicis ⁊ pittagoricis disciplinis. vt oẽs q̃ secũ floruerẽt ⁊ q̃ eũ ꝓcesserãt suparet. Fuit aũt affluẽtissimꝰ in eloq̃ntia. i sensibꝰ aũt ꝑfundissimꝰ ⁊ iterꝑtatõe atq̃ intelligẽtia dinaꝝ scripturaꝝ subtilissimꝰ copioseq̃ inueniẽs ⁊ copiosius eloq̃ns. Scripsit aũt hic philo multos libꝛos ⁊ sup sacrã scripturam. ⁊ de alijs multis materijs. Cũ aũt secũda vice romaz venisset ad claudiũ impatorẽ: ꝓstat qz tũc locutꝰ ẽ cũ aplo petro, eiusq̃ habuit amicitiã. ⁊ ob hanc

causam marci euãgeliste petri discipuli apud alexandriã sectatores laudibus exortauit. de eo vulgo apud grecos dicebaꝫ aut plato philonẽ sequitur aut philo platonem. tãta ẽ similitudo eloquij ⁊ sensuũ.

Capitulũ. xxij.

Cesso gayo quartus ab Augusto claudius suscepit imperium. ab initio mũdi ãter millesimo sexcẽtesimo ſm aliã ꝓputatõnẽ ꝯq̃s millesimo ducẽtesimoq̃dragesimo. ab vrbe vo condita. dcclxxxv. ⁊ impauit ãnis. xiij. Fuisse aũt traditꝫ ꝓlixo ⁊ grosso corpe canicie pulcra. opimis ceruicibus. ⁊ incedentẽ destituebãt poplices min⁹ firmis ſ ⁊ multa alia vicia dehonestabãt. risus imoderatus. ira turpior. spumãte voce. humẽtib⁹ naribus capite tremulento. inter cetera maxie mirati sunt in eo hoies obliuionẽ ⁊ incõsiderationẽ. Nã occisa vxore messalina. paulo post cur vxor ad tricliniũ nõ veniret ab eunuchis petijt: missos etiaꝫ ꝓtores q̃s capite dãnauerat ꝓstera stati die ad ꝓsiliũ ⁊ alee ludũ võri iussit. Hic claudi⁹ audita morte gay. metuẽs ne i oẽs ꝓpinq̃s ei⁹ ꝓiurati deseuirẽt. rumore cedis exterrit⁹. ad solariũ ꝓximũ fugit. atꝫ iter cubiculi vela se occultauit. quẽ latentẽ forte discurrẽs gregari⁹ miles a aduersis pedib⁹ excisciandi studio q̃s nã eẽt aguit. extractuꝫ ꝑ metu ad ei⁹ genua cadentẽ ipatorẽ salutauit. q̃ facto ipm ad alios milites q̃ de impatore eligẽdo tractabãt adduxit. a q̃b⁹ lectice ipositus ad castra ꝓtoriana delat⁹ ẽ tristis ac trepid⁹. miserãte obuia turba q̃si innocẽs ad supplicũ traheret. Cõsules ãt cũ senatu ad tẽplũ iouis triũphatoris ꝯgregati sunt. vbi adinuicẽ ꝓsultãtes rẽpublicã ad statũ libertatis reducẽ cupiebãt in q̃ fuerat añ iuliũ cesarẽ. q̃bus i cõi de pñti statu tractãtibus. repẽte imensus clamor ꝯgregati exercitus audit⁹ ẽ. petẽs vt militaris ipator eligereꝫ ⁊ neq̃ romanũ ipiũ mitis ipantibus solvereꝫ. hoc q̃dem milites decreuerẽt vt vni dareꝫ impiũ. tũ senatui ꝓcedẽtes vt ipi q̃ dign⁹ videreꝫ eligerent. ob quã rẽ ꝑris erãt vota: senatus hũc. isti hũc dignũ impio iudicãtes: iter q̃s dicebant aliq̃ nullo mõ de genẽ supioꝝ principũ eligendũ. ſ aliq̃s de genẽ nobiliũ. q̃ fortitudĩe atq; prudẽtia romanorũ gubernaret impiũ. Lucian⁹ q̃dã i senatu potentissim⁹ marcũ q̃ iuliani gay sororẽ hẽbat vxorem impio ꝓponebat. alij vo valeriũ asiaticũ virũ manu ꝯsilio fortẽ nosabant. sicq; senat⁹ inter se de principe eligendo nõ cõueniebant. Postremo volente senatu ⁊ ipe claudius ꝑ tribunos plebis ad curiã vocatus ẽ. ad psuadẽda q̃ viderent Qui rñdit se a militibus vi ac necessitate retineri. Adiissoq; agrippa rege iudee q̃ sorte tũc romae erat. indicauit senatui se primũ inuitũ ab exercitu raptũ fuisse. q̃re iam iniquũ forte si militũ ergase studia tam religiosa desereret. immo iã tutaꝫ ñ aliter esse fortunã suaꝫ. Deinde administratuꝝ rẽpublicam vt dignus rector non tyrãnus dici posset. Agrippa aũt postq; in senatu hec retulit. vn⁹ ex centurionib⁹ vrbani exercit⁹ q̃ tũc ꝓtes senatus fouebat. educẽs gladiũ. Cõmilitones inqt q̃b⁹ ꝑturbati casib⁹ ꝯcurrẽ aduersus ciues cupim⁹. maxime cũ hẽam⁹ impatorẽ ad quẽ cũ iustis magis allegatõib⁹ q̃s armis aggredi dẽam⁹. Et hec dicẽs ꝑ mediã curiã egressus ẽ. Quẽ egredientẽ ois fere armata man⁹ desertis pribus secuta est. hoc exemplo optimates deserti magꝝ timore concussi sunt. Cõsiderãtes q̃ ñ eẽ tutũ de cetero claudio repugnãre. ois fere senat⁹ cũ ꝓsulibus ad claudiũ transierũt.

Claudi⁹ igitur sibi .§.i.

ipio stabilito nihil ãtiq̃ q̃s vt ad biduũ qõ mutãdo reipublice statu hesitatũ erat mẽorie eximẽ romãoꝝ. q̃re oim dictoꝝ factoꝝ veꝝ veniã ⁊ obliuionẽ ippetuũ sanxit. iterfectꝰ tñ paucꝰ cẽturiõib⁹ q̃ i morte gay ꝓiurauerãt. ⁊ maxie i suã cedem deposcisse coguerat. inꝰ q̃s ⁊ cassi⁹ chereas ⁊ lupꝰ infecti sunt. refert ãt ioseph⁹. q chereas hãc morte q̃s ꝑ libertate pñe sustinẽ videbaꝫ. magꝝ aio ꝓput virũ militarẽ decebat excepit. ⁊ nõ solũ vultũ mero re deposuit. ſ etiã lupũ resolutũ i lacrimas obiurgauit. cũq; venissꝫ ad locũ i q̃ plectẽd⁹ erat. rogauit militẽ vt eo gladio q̃ ꝑ pñe libertatẽ dederat. ⁊ gayũ pemerat. ipm trãsuerberaret. felicit q̃ mortuus ẽ chereas vni⁹ ictus pcussiõe finitus. Ex hinc claudius ad pietatis officia oẽs captiuos ac relegatos etiã a gayo ad pñam reduxit. Ipse parcus admodũ ⁊ ciuilis. excepto impatoris nomine ab oibus alijs noibus abstinuit nimios honores recusauit. creatõib⁹ mgr̃atuũ vt vn⁹ de cõsiliarijs freqnt interfuit. imo ⁊ tribunis plebis eũ adeũtib⁹ ꝑ tribunali sedẽti se excusauit q̃ ꝓpt̃ angustias nõ potuerat eos audire nisi sic stãtes. ob quã cãm tñ amoris fauoriscq; breui spacio collegit. vt cũ ꝓfectũ eũ hostiã pisse ex insidijs intimatũ eẽt magꝝ ꝓsternatõe pplm ⁊ milites q̃si ꝓditores ⁊ senatũ q̃si pricidã diris execratõib⁹ pseq̃retur. donec ipm sanũ ⁊ icolumẽ appropinq̃re cognuit. Ab initio aũt sui principat⁹ ꝓspirauerũt ꝫ eũ gallus asin⁹ ⁊ statili⁹ ꝓuin⁹ pollionis ac messeile oratoꝝ nepotes assumptꝰ q̃plimis ipi⁹ fuis atq; libertis. ſ ifra paucos dies oppssi sunt. vrbis annonecq; curaꝫ sollicitissime gessit. Nã artiori ãnona ob assiduas sterilitates detentus q̃dãmõ medio foro a turba cõuicijs ac fragmibus panis ita infestatus ẽ vt igredi nisi p posticũ i palatiũ potuerꝫ Quare opam dedit adinueniẽdos etiã hyberno tpe cõmeat⁹. Nã ⁊ negociatoꝝ⁹ certa lucra proposuit. suscepto etiã in se dãno si q̃d aduersi propter tẽpestates accidisset. Opa magna plusq; necessaria multa pfecit. ꝑcipue aq̃dũ ductuũ a gaio inchoatũ. Item succini emissariũ portũq; hostiẽsem. Ludos varij generis pplo exhibuit q̃bus ⁊ ipe hũanissime interfuit. Cũ q̃dã nõ infirmi stat⁹ dñi seruos suos infirmos ⁊ affectos in q̃dã insula medendi tedio exposuissent. omnes expositos ⁊ q̃ de cetero exponerẽtur libros ꝓnũciauit. nec vnq; i ditionẽ dñoꝝ redituros si qualuissent sanxit. Ilienſib⁹. i. troyanis q̃si romãi generis auctoribꝰ tributa ippetuũ ꝛmisit. iudeos e roma expulit.

De malis mori §.II.

bus eius.s.claudij.Libi viriq; q̄cunq; tpe vel loco apetentissimus fuit. Cōuiuia frequētauit ampla et assidua.somni breuissimi erat. Nā ante mediam noctē plerūq; vigilabat.libidinis i femias pfusissim⁹.Alea studiosissime lusit. Seuū aūt et sanguinariū fuisse magis minimisq; reb⁹ apparuit.Sponsas admodum adolescēs duas habuit. emiliā et lepidā.Ptē lunā medullinā cui ꝯgnomen camilla erat de genere antiq dictatoꝝ camilli.q̄bus breui tpe diuersis ex causis repudiatis. plauciā mox petinā duxit vxorē.ſ cū vtraq; diuortiū fecit.Post has valeriā messalinā cōsobrini sui messalle duxit in matrimoniū.Sed ꝛ istam supplicio affecit.vxx illecebris agrippine germanice sui fratris filie pui osculi ꝛ blanditiarū occasione allect⁹ in amorē.mādauit vt a senatu cogeretur vt ipam vxorē ducēt q̄si reipublice id maxime expediret.dandā q; ceteris veniā taliū nuptiarū q̄ vsq; ad id tps incesta habebāt. Liberos ex trib⁹ vxorib⁹ tulit.Ex plaucia drusum ꝛ claudiā ex petina antoniā.ex messalina octauiā atq; germanicū quē mox britannicū noiauit.drusum aūt adhuc impuberē amisit.Octauiā aūt neroni nupsit quē postea etiā in filiū adoptauit.His igitur vxoribus adiectis.nō principē se:ſ earū ministrū. exhibuit.quarū studio seu libidīe honores exercitus impunitates suplicia largit⁹ est. Ac ne sigillatim oia enumerē.p eas reuocatas libertates iudicia recissa:ꝛ immutatos datoꝝ officioꝝ codicillos.Appiū sillanū cōsocerū suū..Juliasq; alteraz germanici filiā:alterā drusi:crimīe incerto nec defensione vlla data ea x.ſ.vxorū instinctu iussit occidi.pompeiū maioris sue filie virū.et luciū et sillanū sponsum minoris filie interemit. Jn.xxxv. senatores ꝛ trecētos ꝛeo ampli⁹ romanos eqtes tāta facilitate animadūtit.vt cū de necepsulari viri renūciaret q̄ factū esset q̄ impasset:negaēt se q̄q̄ impasse.Et tormēta q̄stionū peyasq; paricidaꝝ corā exigebat exolui. Ez nihil eq̄ q̄ timid⁹ et diffidēs fuit.nā i pmis iperij dieb⁹ neq; pui uia inire ausus nisi speculatores cū lāceis astarēt neq; egrū quēq; visitare nisi excusso pri⁹ cubiculo.Quasdā aūt insidias temē delatas ita expauit.vt deponē imperiū cogitauerit lachrymisq;ꝛ voceratōe miserat⁹ cōditionē suā cui nihil tacito vsq; esset p⁹ diu publice abstinuit. Nulla adeo suspicio null⁹ tālis auctor i q̄ nō mediocri scrupulo ad cauendū vlciscendūq; ꝓpelleret. Nā vnus ex litigatorib⁹ affirmauit p quietē se vidisse eū a q̄dā gladio ꝓfodi. Deinde paulopost aduersariū suū libellū impatori volentē tradere oñdit cōfestim is p cōfesso ad penā rapi iussit. Claudius igit̄.iiij.imperij sui anno.q̄ scz petrus romā attigit.cupiēs se vtilē reipublice principē ostētare:bellū vbiq; ꝛ victoriā vndecūq; q̄siuit. Jtaq; primo expeditōz in brittania mouit.primusq; p⁹ iuliū cesarē dictā insulā aggredi ausus. Qui cuz ab hostia nauigaret vehemēti circia vēto bis fere subinersus est iuxta scocladas insulas. Transiectus inde insulā.sine vllo piculo et sanguīe infra paucissimos dies totā fere insulā in deditionē accepit. Orchadas pterea vltra britanniā i occeano positas romano adiecit impio. Et sexto q̄ ꝓfectus fuerat mēse romā redijt.maximoq; apparatu triūphauit. Ad cui⁹ spectaculū cōmeare ad vrbē nō solū pīcib⁹ puiciarū pmisit:verūetiā exulib⁹ indulsit.cui⁹ currū messalina vxor secuta est.

De morte eius §.III.

et herodis. Claudi⁹ igit̄ videſ se iā senio ꝓfectū testamentū cōscripsit ac signis oīm magistratuū cōsignauit. Quo facto priusq; pgrederet vteri⁹ ab agrippina vxoꝝ puent⁹ē.hec metues:ne britannicus claudij ex messalina filius crescēs: impiū a pfe ipe ꝓciperet:qō Neroni filio paraē studebat de morte claudij cuz eunuchis aulicis iā tractare cepit. Usi nō multopost tpe p aletū spadonē cibi pgustatorē.in domestico puuio venenum dedit claudio. Quo statim hausto cōmutuisse dicit̄.et excruciatū doloꝝ⁹ nocte tota ꝓpe lucē deficit. Eius mors celata ē. donec circa successorē oia ordinarūt hi q̄ cū agrippa sentiebāt. Nā eo expirāte agrippina virū militie pncipē misit ꝛ cū eo tribunos velut potētes.q̄ filiū suū neronē ad castra ptoriaria deducerēt. vt ipm more alioꝝ principū exercit⁹ adoraret:atq; i ei⁹ verba iuraret. Excessit aūt claudius etatis sue anno.lxiij. Presagia mortis ei⁹ pcipua fuerūt.ortus crinite stelle quā greci cometē vocāt.tactūq; de celo monumentū drusi patris. Sed nec ipe ignorasse aut dissimulasse morte suā suetoni⁹ dicit. Nā in senatu cui vltimo interfuit:liberos suos ad pcordiā hortatus est:atq; illos suplicit senatui ꝓmēdauit.addens se morti aproprinquaturū. Sub hoc claudio romanoꝝ pncipe rome descriptiōe habita iuēta sūt p vniuersaz orbē ciuiū romanoꝝ septuaginta cētena milia ꝛ q̄dragintaquatuor milia. Herodi aūt agrippe q; ipe nō min⁹ laborauerat p claudij impio vt claudi⁹ illud obtineret:q̄ gaij.ideo ipe claudi⁹ magī exaltauit. Nā oia illa q̄ octauian⁹ august⁹ herodi primo.ſ. aschalonite auo agrippe.q̄ innocētes occidi iussit dederat agrippe adiecit.ſ.iudee atq; maximis cumulatū donis remisit ad ꝓpria. Petronio aūt q̄ syriā ꝛ iudeā gubernabat successor mittit̄ a claudio marſ⁹ q̄ ad syriā Herodes aūt agrippa veniēs hierosolymā aureā cathenā quā ei gay⁹ dederat factā ad ĩstar cathene ferree q̄ tyberij mādato i carcē ꝓpedit⁹ fuerat. vt tristioris fortūe memoriā reuocaēt ꝛ testioniū de reb⁹ melioꝝ⁹ phiberet.i tēplo suspēdit vt maximū ei⁹ indicaret casuz:et sil'oñderet posse eū q̄ corrueret denuo suscitari.p⁹ Ib agrippa herodes muros hierlim publicis sumptib⁹ altitudīe sil'ꝛ latitudine edificaē cepit. Quā rē marsus syrie pses claudio nūciauit. Quare impator rebellādi cām suspicatus:agrippe mandauit. vt ab edificatione muroꝝ cessaret quod ꝛ fecit.mores autem agrippe vt dicit iosephus.erāt mansueti circa omnes: sed circa gentem suā vltra omnem modum magnificus atq; benignus.alienigeis nihilominus

clemens quare ab oībus erat dilectus. Ob quoꝝ gratiā eccleſiā in iudea nouiter exurgentē ꝑſecutus eſt. Et hic herodes agrippa fuit q̄ occidit iacobū fratrē iohānis gladio. Qui vidēs q̄ placeret iudeis: apposuit apprehēdere ꝛ petrū et incarcerauit vt occideret vt dictū eſt ſ. Act. xij. Ex q̄bus ꝓz q̄ dictus iacob⁹ nō fuit ab eo decapitat⁹ in reuolutōe vni⁹ anni. et paſſione xp̄i vt a q̄busdam dicit: ꝑ poſt aliq̄s annos. Nā anno imperij tyberij. xix. vel circa xp̄s paſſus eſt ꝛ duo vl̄ tres anni ſupfuerūt de impio ipius tyberij. poſt quem gayus impauit trib⁹ annis cū dimidio. poſt quē claudius q̄ dedit agrippe iudeā. Q̄ō regis facin⁹ dilatōi vt dicit Euſeb⁹ diuina vltio nō eſt paſſa Nā deſcendēs in ceſareā cū indut⁹ veſte p̄clara cōtionarē ꝑ tribunali ſedēs in ſublimi ad q̄l̄m. ppl̄s ipe acclamaret ei dei voces ꝛ nō hois. delectant⁹ ſe in illis laudib⁹ diuinis angel⁹ p̄cuſſit et vermib⁹ ſcaturiēs p⁹ aliq̄s dies expirauit anno etat⁊ ſue. l. regni ſui. vij. et. iij. āno claudij. Audiens aūt claudi⁹ mortē agrippe. filiū ei⁹ noīe etiā agrippā ſucceſſorē regni eius cōſtituere voluit: ſed ſenat⁹ nō ꝓſuluit. aſſerēs nō eſſe cautū puero potētiſſimi regni ſceptra cōmitti. Erat enī. xvij. annoꝝ. Senatui q̄ acq̄ſcēs claudi⁹ regnū agrippe cōceſſum in ꝓuincie formā redegit: et filio ei⁹ dicto etiā agrippa ſub noīe regni regionē trans iordanē tradidit. poſt marſum q̄ ſyriā gubernabat mittit a claudio caſpius. q̄ et ſyriā et regnuz iudee defuncto herode agrippa gubernaret.

Capitulum. xxiij.

Nero ergo maritus ottanie filie claudij impatoris. ꝓſuaſionibus agrippine ꝓuigis ipius claudij deſignat⁹ eſt impator ab eodē claudio. ſicq̄ gener ꝓlat⁹ eſt filio. i. nero q̄ erat gener claudio britanico q̄ erat fili⁹ ipius claudij. Hic fuit quintus impator ab auguſto q̄ impauit annis. xiij. et mēſibus octo. et ſm ſuetoniū ꝑ quinquenniū valde modeſtus fuit ꝛ liberales diſciplinas oēs fere puer attigit. auerſus a ꝓbia ad poeticā ꝓnus. carmina libēter ac ſine dolore ꝓpoſuit. habuit ꝛ pingēdi fingēdiq̄ maxīe nō mediocre ſtudiū. orſus imperiū a pietatis oſtentatōe ex auguſti p̄cepto imperaturū ſe ꝓfeſſus. nec liberalitat⁊ nec clemētie nec comitatis quidē exhibēde vllā occaſionē dimiſit. Grauiora vectigalia aboleuit aut minuit. Senatoꝝ nobiliſſimo cuiq̄. ſed re familiari deſtituto annua ſalaria cōſtituit. Cūq̄ de ſupplicio cuiuſdā capite dānati vt ex more ſubſcribēt admoneret q̄ vellē inq̄t neſcire lras. Agēti gras ſenatui rūdit. cū meruero. Interdictū eſt. ne q̄d in popinis ꝑter legumina aut olera veniret. Porro nero ipe inter ceteras diſciplinas puericie tpe imbutus ē muſica. nihil eoꝝ q̄ generi⁊ ei⁹ artifices vl̄ cōſeruande vel augēde vocis cā factitarēt. Nā ꝛ plumbeā cartā ſupin⁹ pectore ſuſtinē ꝛ elicere vomitūq̄ purgari voluit ꝛ abſtinē pomis cibiſq̄ officientib⁹. Ac nec cōcuſſo q̄dē repente terremotu theatro aſſi cātare deſtitit q̄ inchoatū abſolueret nō dubitauit etiā priuatis ſpectaculis operā int ſcenicos dare. cōſtituerāt ei ciuitates apud q̄s muſici agones edi ſolebāt oēs citharedoꝝ coronas ad ipm mittere. easq̄ grate ita recipiebat vt legatos q̄ ptuliſſent nō mō ꝓmos admitterēt: ꝑ i familiarib⁹ epulis iterponeret. Cantāte aūt eo nec neceſſaria cā excedē theatro licitū erat. Jā aūt nero impauerat duob⁹ annis cū paul⁹ q: ad ceſarē apellauerat duct⁹ fuit romā. Qui nero audiens cōtrouerſiā eſſe de lege iudeoꝝ ꝛ xp̄ianoꝝ vilipēdit. et ꝓmiſſus ē paul⁹ libere ire p ciuitatē cū vno tñ milite cuſtodiēte. Timebat enī ne forte iudei q̄ q̄ſierāt mortē ei⁹ in iudeā miſiſſent lr̄as ad iudeos q̄ erāt rome vt dolo occiderēt eū. et p biennīū ſequēs māſit in libera cuſtodia i hoſpitio q̄ ipe cōduxerat. ꝑdicās ſine ꝓhibitōe eis q̄ ꝓueniebāt ad hoſpitiū ſuū. Poſtea etiā magis libere fuit ſibi data lnia circūeundi et ꝑdicandi i ptib⁹ occidētis. Nondū enī nero ad tantā veſaniā ꝛ crudelitatē deuerat quantā poſtea oñdit.

De peſſimis moribus neronis Suetoni⁹. Petulantiā. libidinē. luxuriā auariciā ſenſim q̄dē primo ꝛ occulte ꝛ velut iuuenili erroꝛe exercuit. Sed et tūc q̄q̄ nemini dubiū foꝛet nō illa vicia etatis eē. Poſt crepuſculū ſtatim arrepto pileo vl̄ galero popinas imibat Circūq̄q̄ vicos vagabat laudibund⁹. nec tñ ſine multoꝝ pnicie. ſiquidē redeūtes a cena verberare ac repugnātes vulnerare cloacaſq̄ demergē ꝓſueuerat. tabernas etiā effringē ꝛ expilare. ac ſepe in hmōi rixis oculoꝝ et vite piculum adijt. Pl quodā cui⁹ vxorē attrectauerat vſq̄ ad necē ceſus eſt. q̄re nunq̄ poſtea publico ſe illud hoꝛe ſine tribunis cōmiſit ꝑcul ꝛ occulte ſubſequētib⁹. Paulatim vero inualeſcentib⁹ vicijs latebras omiſit nulla diſſimulādi cura ad maioꝛa palā erupit. Eplas a medio die ad mediā noctem ꝑtrahebat. refotus ſepe calidis piſcinis ac tpe eſtiuo niuatis. Cātabat nō nūq̄ inter ſcoꝛtoꝝ tot⁹ vrbis in publico et ambubayarū miſteria matris cōcubitū appetiſſe. ꝑ ne feroꝝ atq̄ impotēs mulier etiam ꝑ genere gr̄e ꝑualeret deterritū nemo dubitauit ideoq̄ meretricē. quā fama erat matri ſimillimā inter ꝓcubinas recepit. Perſuaſiſſimū habuit neminē pudicū aut vlla pte coꝛpis ſui purū eē. verū pleroſq̄ diſſimulare viciū et callide obtegere. Ꝺoq̄ ꝓfeſſis apud ſe obſcenitatē ceteraq̄ delicta cōcedebat. Diuitiarū ꝛ pecunie fructū nō alium putabat q̄ ꝓfuſionē. nullā veſtē bis induit. quadringētis ſex tercijs alea luſit. Piſcat⁹ ē rhetibus auratis. purpura ꝛ cocco funib⁹ nexis. nūq̄ min⁹ mille carrucis iter feciſſe tradit. ſoleis mularū argēteis. nō in aliqua re tū dānoſioꝝ q̄ i edificando. Et mirabilia deſcribit ipe Suetoni⁹ de palatio q̄ō edificauit. Exhauſtus aūt ꝛ egens pecunijs calūnijs ꝛ rapinis animū dedit. Templis compluribus dona detraxit. Simulacraq̄ ex auro et argento fabricata conflauit. Parricida et cedes claudio exoꝛſus eſt: cuius necis etſi non auctoꝝ: aut certe conſcius fuit. Octauiam

vxoꝛē sepe frustra strangulare meditatus primo dimisit vt sterilē. ⁊ improbāte diuoꝛtiuꝫ ꝓlo nec pcente ꝙuicijs etiā relegauit. Deniqꝫ occidit sub falso crimine adulterioꝛ. Pompeiā post diuoꝛtium ottauie in matrimoniū acceptā dilexit vnice: et tū ipam grauidā ⁊ egrā ictu calcis occidit. Antoniā claudij filiā post pompeie moꝛtez nuptias suas recusantē: ꝙsi molitricē nouarū rerū interemit. Preuignū adhuc impuberē. qꝛ ferebaꝫ ducatus ⁊ impia ludē mari mergendū fuis suis dū piscarenꝫ demādauit. Nutricis filiū relegauit q balneis ī aduentū suū extructis lauisset. Senecā ꝓceptoꝛē ad necē cōpulit. ꝓfecto remediū ad fauces pollicēs venenū misit. Libertos diuites ⁊ senes olim adoptōnis moꝛ dñationis sue factoꝛes atqꝫ rectoꝛes. veneno ptim cibis ptim potionib⁹ indito intercepit. Patrē dicta factaqꝫ sua acerbius exquirentē ⁊ coꝛrigentē. primū oī honoꝛe et ptāte priuauit. cōtubernio ac palatio expulit. et moꝛ ei⁹ minis ⁊ violētia territ⁹ pdere statuit. Et cū ter tēptasset veneno sentiretqꝫ anthidotis p/munitā tandē interfici iussit. Ferꝫ etiā ad interfecte cadauer accurrisse cōtrectasse mēbꝛa alia laudasse alia vituperasse. Parricidio matris amite necē adiūxit. Necdū defuncte bona inuasit suppresso testamento ne q̄d abscederet. Nec minoꝛe etiā seuitia ī exteros grassatus nobilissimo cuiqꝫ exitiū destinauit. damnatoꝛ liberis vrbe pulsis euectisqꝫ veneno ⁊ fame. Credꝫ etiā cuidā egy/ptij generis crudā carnē ⁊ quicq̄d dareꝫ comedē assueto: viuos hoies cupisse lamādos absumendosqꝫ obijcere. Sꝫ nec ꝓlo nec menib⁹ pepercit. Nā ꝙsi offensus deformitate veterū edificioꝛ et angustijs flexurisqꝫ vicoꝛ: palā incēdit vrbē per sex dies ⁊ septē noctes. incendiū aūt e turre ꝓspectans letusqꝫ flame vt aiebat pulcritudine in illo suo scenico habitu decantauit.

De moꝛte neroꝛ .§.II.

nis Suetonius. Talē initiū faciētib⁹ gallis. moꝛ batannia amissaqꝫ armenia ac rursus vtraqꝫ re/cepta ꝓpetuā singularēqꝫ felicitatē ꝓcepit. adeo vt amissis naufragio p̄ciosissimis reb⁹. nō dubi/tauit inter suos dicere pisces eas sibi relaturas. vbi de motu galliarū cognouit adeo lete ⁊ secure tulit vt gaudētib⁹ etiā suspitionē p̄beret. tāqꝫ occasione nacta spoliandarū iure belli opulētissimarū ꝓuinciarū. statuitqꝫ in arenā ꝓgressus certātes athletas effusissimo studio spectaret. postq̄ aūt etiā hispanias defecisse cognouit: collapsꝰ aio diu sine voce velut moꝛtuus iacuit. Vtqꝫ resipuit veste discissa capite ꝙuerberato: actū de se putauit. Credꝫ destinasse pcussoꝛes. s. submittē oīb⁹ exercitus ꝓuinciasqꝫ regētib⁹ ꝙsi ꝙspiratis ī dēqꝫ sciētib⁹. quicq̄d vbiqꝫ exulū. quicq̄d ī vrbe hoīm gallicanoꝛ esset ꝓtrucidari illos ne desistē/tibus aggregerenꝫ hos vt cōscios ꝓloꝛ atqꝫ fautoꝛes. Senatū vniuersum veneno p ꝙuuia necare. vrbē incēdere. feris in pplm immissis: ⁊ absterritus ē pficiēdi desperatōe. Erat illi eternitatꝭ ꝓpetueqꝫ fame cupido: ⁊ incōsulta. ideoqꝫ multis reb⁹ et locis veteri appellatōe detracta nouā induxit et suo noīe. mensem q̄ aprilē neroneū: roma/ māqꝫ neropolim apellari voluit. Religionū oīno ꝓtēptoꝛ fuit. Nunciata aūt ceteroꝛ exercituū defectōe lr̄as prandēti traditas cōcerpsit. mensā subuertit. duos cyphos gratissimi vsus solo illisit. Assumptoqꝫ veneno in aureā pixidē ꝙdito p̄missis hostiā libertoꝛ fidissimis ad classem p̄parandā. tribunos centurionesqꝫ de fuge societate tēptauit. Hugo floꝛiacen. li. iij. Cūqꝫ multa mala (q̄ recensere p singula nimis longū esset) reipublice irrogaret. tandē hostis a senatu iudicatꝰ est vt q̄ sacrilegio fidē. parricidio pietatē. īcestu pudicitiā violaēt. ipamqꝫ ptātem romani ꝑerij: vl̄ officia vel negocia improbissimis libertoꝛ ꝓmiserat. Cū em̄ ipe nulli fidē seruaret: oēs suspectos habebat. Duob⁹ tū nequissimis nimphidio ⁊ gemellio se credendū putauit. q̄s vilis cōditio sibi obnoxios fecerat. Cerū ipi crudelitatꝭ ei⁹ exemplū exhoꝛruere. nā qꝛ carissimos verosqꝫ interemerat amicos: cauere sibi ⁊ p̄uenire voluerūt qō metuebāt. Ambo itaqꝫ facta ꝓspiratōe cū ceteris parricidā deseruerūt. Itaqꝫ desertꝰ ab oīb⁹ suis fugit nocte ex vrbe. q̄tuoꝛ tū comitantib⁹. nudo pede cooptoqꝫ capite: et ante faciē sudario obtē/to. Cūqꝫ se occultasset plato a curſoꝛe nuncio hostem se a senatu iudicatū et q̄ri ad moꝛtē. audito q comites approprinquarēt ad capiendū viuū: se ipm interfecit. Tantū aūt ī moꝛte ei⁹ gaudiū fuit vt plebs pileata p totā vrbem discurreret. Anno dñi. lxx. etatis ipius neronis. xxxij. vt ait Euse/bius. cū a senatu q̄reꝛeꝫ ad penā. e palatio fugiēs ad quartū vrbis miliaꝛ ī suburbano libertini sui inter salariā ⁊ mumentaneā seipm occidit. atqꝫ ī eo oīs familia augusti cōsumpta est.

Capitulum. xxiiij.

In tēpoꝛibus floruerūt hi gētiles. s. seneca. pſi⁹. iuuenalis. quintilian⁹ q̄ꝛ aliq̄ dicta moralia hic ponunt. Seneca ī li. de moꝛb⁹. Multos vita diferētes moꝛs incerta p̄uenit. Oīs itaqꝫ dies velut vltim⁹ oꝛdinand⁹ est. Verba reb⁹ nō ꝓsonis extimāda sūt. Oꝛatoꝛē te puta. si tibi p̄i aū oēs q̄ oporteꝛ ꝓsuaseris. Pōstro silis est auaricia senil. Quid em̄ stulti⁹ q̄ꝛ via deficiēte viaticū augere. Pacē habeto cū hoīb⁹ cum vicijs bellū. Hoc hꝫ oīs affect⁹ vt ī q̄ ipe insanit: oēs in idē putat furere. Idē in li. de q̄tuoꝛ virtutib⁹. Qui prudentiā seq̄ desiderat. tūc recte viuit: si oīa pauis extimet: si dignitatē reb⁹ nō ex opinione multoꝛ. sed ex coꝛ natura ꝓstituat. Prudētis ꝓpriū est examinare ꝓsilia: ⁊ nō subito facili credulitate ad falsa ꝓlabi. Cogitatōes vagas et velut somno silēs nō recipias. q̄bus si aīm oblectaueris: cū oīa dispoſueris tristis remanebis. Parce lauda parci⁹ vituperato. illa adulatōe ista malignitate suspecta est. Prudēs nunqꝫ ocio marcet. aliq̄n aīm remissum hꝫ: solutū nūqꝫ. Tarda accelerat. ꝓplexa expedit. dura mollit. Aspa lenit. ardua exequat. ex paruis magna ex aptis obscuris ex proximis

remota extimat. Nō te moueat dicentis auctoritas. ne quis sed qđ dicaſ attendas. Nec q̄ multis sed q̄bus placeas cogites. Scito magnū ꝛ honestū esse vindicte genꝰ ignoscere. Eris magnanimus si picula nō appetas vt temerariꝰ: nec formides vt timidꝰ. Victus tibi sit ex facili. nec ad voluptatē ſ ad cibū accede. palatū tuū nō sapores sed fames excitet. Desideria tua quo redimet: hoc tm̄ curare debes vt desināt. Nec pauptas tibi immunda sit. nec parsymonia sordida nec simplicitas neglecta: nec lenitas languida. Nec tua defleas nec aliena mireris. Sermones vtiles magis q̄ facetos ama. Reprehēsibilis ē risus: si est immodicꝰ si pueriliter effusus: si muliebriſ fractꝰ. Odibilē facit hoiez risus aut supbus aut clarus aut malignus ꝛ furtiuus aut malis alienis euocatus. nō sis scurrilis: sed grata vrbanitas. Sint sales tui sine dente. sint ioci sine vilitate. risus sine cachino. vox sine clamore. incessus sine tumultu. quies tibi sine desidia sit. Et dū ab alijs ludiſ tu aliqđ facti honestiq̄ tractaueris: tā tibi triste sit laudari a turpibꝰ q̄ si laudaris ꝓpter turpia. Difficillimū ꝓtinentie genē est assecuratōes adulatoꝝ repellere. quoꝝ ſmones animū quadāvoluptate resoluūt. Alienoꝝ vicioꝝ nō curiosus explorator sis nec acerbꝰ reprehēsor. nec cū exprobratōe correptor ita vt ad monitionē liberalitate ꝓuenias. Dicenti esto tacitus auditor. requirenti facile rīde: ꝓtendēti facile crede. Oēs tibi pares feceris si nec inferiores supbiendo ꝓtēnas: nec superiores recte viuēdo timeas. Cunctis esto benignus. nemini blandꝰ paucis familiaris oībus equus. Seuerior esto iudicio q̄ ſmone vita q̄ vultu. nec tue bone fame seminator sis: nec inuidus aliene. Que nosti sine arrogātia postulāti impti re. Que aūt nescis: sine occultatōe ignorātie postula tibi imptiri. ¶ Idē ili. de clemētia. Verecū diā peccādi facit ipa clemētia regētis. et grauior multo pena videſ q̄ a miti viro cōstituiſ. Nō minus ꝓncipi turpia sunt multa supplicia q̄ medico multa vulnera. remissius imperāti meliꝰ pareſ. ¶ Clemētia est tēperantia animi ī potestate vlciscēdi vel lenitas supioris ad inferiorē in penis cōstituendis. ¶ Idē in li. de būficijs. Nō gratꝰ ad eū quisq̄ ē pt q̄ beneficiū aut supbe adiecit aut iratus impēdit aut fatigatus vt molestia careret cedit. Docēdi sunt q̄ libēter accipiūt. libēter reddere: et eos quibꝰ obligati sunt: re aioq̄ nō tm̄ eq̄re sed etiā vincere. Beneficiū est beniuola actio tribuens gaudiūq̄ capiēs tribuēdo. etiⁿ eo qđ fecit ꝓna et spōte sua parata. Itaq̄ nō qđ deſ sed q̄ mente refert. Nōnunq̄ magis nos obligat qui pua dedit magnifice. q: regū opes equauit aio q̄ pua dedit ſ libēter. gratissima sūt būficia parata occurrētia. vbi nulla interuenit mora nisi in accipientes verecūdia. Grauissimis viris nulla res carius ꝓstat q̄ q̄ pcibꝰ empta est. molestū eⁿ verbum ꝛ onerosum est et dimissoq̄ vultu dicenduz rogo. Quis benignitas ꝓperat: et ꝓpriū est libenter faciētis cito facere. Interdū etiaz ille q̄ iuuaſ fallendꝰ ē vt habeat: nec a q̄ accepit sciat. Hec be

neficij inter duos lex est. Alter statim debet obliuisci dati: alter memor esse accepti. Taceat q̄ būficiū dedit: narret q̄ accepit. Ingratꝰ est q̄ remotis arbitris grās agit. Qui dat būficiū deū imitaſ. q̄ repetit fenerator ē. pudorē tollit multitudo peccantiū. Regnū est nolle regnare cū possis. Facilius est barbaras gētes ꝛ impatiētes alieni arbitrij regere: q̄ aīm suū ꝓtinere ꝛ sibi tradere. i. habere dūium sui. Neminē tāalte secula posuerūt. vt nō illi amicꝰ: eo magis desit q̄ nihil absit. Voluptas fragilis breuis est fasciolio oblecta q̄ auidiꝰ hausta est. Cuiꝰ subinde necesse est: aut peniteat aut pudeat. ¶ Idē in li. de remedijs fortuitorū. Stultum est tiere qđ vitare nō possis. Optimū ē mori cū iuuat viuē. Adulti aliquē comitaſ. et mel muſce. cadauera lupi. frumēta formice. ꝑdā seqſ turba ista nō hoiem. Intelligendū est ptē esse innocētie cecitatē. Oculi eⁿ sunt irritamēta vicorū duces scelerū. Naufragiū feciſti cogita nō qđ pdidiſti: ſ q̄ euaseris. q̄re amicū inter recta ꝛ honesta officia. ¶ Idē in libro de naturalibꝰ q̄stionibus. Inter nullos magis q̄ inter pbos equa dz esse libertas. Quis nō intelligit oia ꝓsuetudine vim suā pdere. hūano aio a bonis artibꝰ roborari ꝛ a ꝓsideratōe nature. Quid ē cur ego hominē aut sagittā aut ferā aut lanceā tremā. maiora me picula expectāt fulminibꝰ ꝛ magnis naturę ptibus. Pusilla res ē hoīs vita: sed ingēs res est ꝓtēptus vite. Ita a nā cōpositi sumus vt nos quotidiana etiā si admiratōe digna sūt transeāt et minima q̄q̄ rerū si insolite ꝓdierūt dulce spectaculū fiūt. Cōtemne mortē ꝛ oia q̄ ad mortē ducunt ꝓtēpta sunt. Siue bella siue naufragia. siue minarū pondera nunqđ amplꝰ facere pūt q̄ vt corpꝰ ab aio resoluāt. ſ nulla diligētia euitat nulla felicitas donat nulla ptās euincit. O te demētem ꝛ oblitū fragilitatꝭ tue. si tūc mortē tm̄ times cū tonat: viues si fulmen effugeris repetet te gladius petet lapis petet bilis. Quicqđ acciderit tibi: sic fere q̄si volueris tibi accidisse. debuisses eⁿ velle si scuisses oia ex decretꝭ dei fieri. Flere aūt q̄ri ꝛ gemere desistere est. Idē. Nihil est tāmortiferū ingenij q̄ luxuria. Corpēt ingenia desidiose iuuentutis. nec minus honeste rei labore vigilatur. Cantandi. saltandi. obscenaq̄ studia effeminatos tenēt. Capillū frāgere et ad muliebras blādicias vocē extenuaē mollicie corpis certare cū femis ꝛ īmūdissimis se excolē mūdicijs nſor adolescentiū specimē est. molles eneruesq̄ in vicio manēt. exploratores aliene pudicicie negligētes sue. ¶ Idē ī tragedijs. Quo plura possis piura patiēter feras. Violēta impia nō diu ꝓtinuāt: moderata durāt. q̄ nō vetat peccare cū possit iubet pire mores. ius. pietas. fides. et q̄ rediē cū perit nescit pudor. heu q̄ dulce malū mortalibꝰ additū vite dirꝰ amor. Quē penitet peccasse pene innocēs est. O q̄misex ē nescire mori. det ille venią facile cui veia opꝰ ē. vna res ē ex tutis. q̄ īmortalitatē donaē ptr pares dijs facē. Idē in epłis ad lucillū. In ꝓma. Medica te tibi ꝛ tps qđ aut afferebaſ aut excidebat aut surripiebaſ collige.

et serua. Turpissima enī iactura est que per negligentiā fit. Quē mihi dabis qui aliqō ꝓtiuz tpi ponat. qui diē estimet. q̄ intelligat se q̄tidie mori In hoc oēs fallimur q̄ mortē ꝓspicim⁹. magna ps ei⁹ iam p̄terijt. quicq̄d etatis retro est mors tenet: dū differt vita trāscurrit. Reliqua oīa nobis aliena sunt tps nostrū est tm̄. In hui⁹ rei fugacis vu⁹ac lubrice possessis natura nos misit. Primū argumentū ꝓposite mētis extimo posse cōsistere et secū morari. Illud aūt vide ne lectio autoꝝ ml̄ torū et diuersi generis voluminū habeat aliq̄d vagum t instabile. certis ingenijs immorari t inniti oportet. Nō ꝓdest cib⁹ nec corpi accedit: q̄ statim emittit sumptus. Nihilq̄ tāutile est qō ī trāsitu ꝓsit. Nihil eq̄ sanitatē impedit: vt remediorū crebra mutatio. Itaq̄ distrahit librorꝝ multitudo. Et cū legere nō possis quantū valueris satis est habere q̄tum legas. fastidiētis stomachi ē multa degustare. ¶Idē in epl̄a. iij. Si aliquē amicū existimas cui nō tantundē credas q̄tū tibi vehemēter erras. Errat t ille q̄ amicū in atrio q̄rit: ī puluio ꝓbat. Nullū hz maius malū occupatus hōr bonis suis obsessus: q̄ q amicos sibi putat q̄bus ipe nō est. Tu xo oīa cū amico tuo deliberā. sed de ipo p̄⁹. post amicicias credendū est ante amicicias iudicandū. Tāaudacter cū amico tuo q̄ tecū loq̄re. Et tu quidē ita viue vt nihil tibi ꝓmittas nisi t qō cōmittere etiā inimico posses. Utrūq̄ viciū est t oībus credē et nulli. Sed altez dixerim honesti⁹ viciū: alterū tutius. Sic etiā vtroslibet reprehēdas t eos q̄ sp inquieti sūt et eos q̄ sp quiescūt. Nā illa tumultu gaudēt nō est industria ſ exagitate mētis ꝓturbatio. Et hec nō est quies q̄ oēm motū molestiā iudicat: ſ dissolutio t languor. Itaq̄ ista inter se miscēda sunt. et q̄descenti agendū est t agēti quiescendū. ¶Idem in epl̄a. iiij. Adhuc nō puericia ſ qō est grauius puerilitas nobis remanet. Et ſ idē pei⁹ est q: habemus auctoritatē senū ſ vicia pueroꝝ. nec puerorū tm̄ ſ infantiū. illi leuia hi falsa formidāt nos vtraq̄. Plericq̄ inter mortis metū t tormēta vite miseri fluctuāt. t viuere nolūt et mori nesciūt. facitaq̄ tibi iocundā vitā. oēm ꝓ illa sollicitudinez deponēdo. nullū bonū adiuuat habentē: nisi ad cuius amissionē patus est animꝰ. q̄ aduersus oīa q̄ accidere pōt te adhortare et indura. ¶Idē in epl̄a. v. Quēadmodū desideraē delicatas res luxurie est ita vsitatas t nō magno parabiles fugē dementie. Frugalitatē exigit pbia nō penā. temperet vita inter bonos mores et publicos. Qui domū intrauerit nos pot⁹ miret q̄ suppellectilē nostrā. Magn⁹ ille est q̄ fictilib⁹ sic vt̄ sicut argento. nec ille minor q̄ argēto vt̄ sicut fictilib⁹. Desines inq̄t catho timere si sperare desieris. fere pricula q̄ vidēt fugiūt. et cum effugerint secure sunt. Nos aūt vēturo torquemur t p̄terito. timoris enī tormentū memoria reducit. puidentia anticipat. Nemo tm̄ pōtibus tm̄ miser est. ¶Idē in epl̄a. vj. Hocp̄m argumentuz est animi ī melius trāslati. q̄ vicia sua q̄ prius ignorabat videt. nullius boni sine socio iocūda est possessio. plus tibi viua vox t cōuictus q̄ oro ꝓderit. Tū in rē pūtem venias oportet primū. q: hoīes amplio⁹ oculis q̄ auribus credūt. Deniq̄ q: longū iter est p p̄cepta: breue t efficax p exempla. ¶In. vij. Inimica ē multoꝝ cōuersatio et q̄ maior est q̄ls cui cōmiscemur: plus hoc piculi est. Mā t auarior redeo t ābitiosior t luxuriosior. quinetiā crudelior et inhumanior: q: inter hoīes fui. Utrūq̄ deuitādum est. ne vel silis malis fias. q: multi sūt: nec vl̄ inimicus multis: q: dissimiles sunt. Recede in te ipo q̄tū potes. Cū his versare q̄ te facturi sūt melioꝛē. Illos admitte q̄s tu possis facere meliores Mutuo ista fiunt. hoīes dū docent discūt. ¶In vij. epl̄a. Utilitate quecūq̄ vulgo placēt. ad oīne bonū fortuitū suspicioſi pauidiq̄ subsistite. Mā t fera t piscis aliqua spe oblectamēti decipit. Munera ista fortune putatis: insidie sunt. Quisq̄s ſ tutā vitaz agere volet. viscata ista būficia vitet. Scitote hoiem tābene culmo tegi q̄ auro. Cogitate nihil p̄ter animū esse mirabile. cui magno nihil exiguū est. mihi crede. Qui nil agere vident maiora agunt: humana diuinaq̄ simul tractant. ¶In epl̄a. ix. Qui vtilitatis causa assumpt⁹ est tādiu placebit q̄diu vtilis erit. Hac re florentes amicoꝝ turbe ꝓsedent. Circa euersos solitudo ē. et amici inde fugiūt vbi ꝓbant. Necesse est enim initia exitusq̄ rerū inter se ꝓuenire. negociatio ē ista nō amicicia q̄ ad cōmodū respicit. Ait crisippus. sapientē nulla re egere: et cū multis illi reb⁹ opus sit. Ecōtra stulto nulla re op⁹ est. nulla enī re vti scit. Quid refert q̄lis sit status tuus. si tibi videt malus. Ubi sapiēti sua nō placēt oīsq̄ stulticia laborat in fastidio sui. ¶In epl̄a. x. Nō inuenio cū quo malim te eē q̄ tecū. sic ē. fuge multitudinē fuge paucitatē. fuge etiā vnū. Sic viue cū hoībus tāq̄ deus videat. Sic loq̄re cum deo q̄si hoies audiāt. ¶In epl̄a. xj. Verecundia in adolescēte bonū signū est. Magna ps peccatoꝝ tollit: si peccatoribus testis assistat. O felicē q̄ sic aliquē vereri p̄t: vt ad memoriā q̄s ei⁹ se cōponat et ordinet. q̄ sic aliquē veret: cito erit verecund⁹. Elige ergo illū cui⁹ et vita placet tibi t oro. Illū sp tibi ostēde vel custodē vel exemplū Opus enī est aliq̄ ad quē mores nri se erigāt. Nisi ad regulam prava nō corriges ¶In epl̄a. xij. Gratissima sunt poma cū fugiūt. ille beatissimus est et secur⁹ sui possessor: q̄ crastinū sine sollicitudie expectat. ¶In epl̄a. xiij. Nō p̄t magnos sp̄ūs athleta ad certamē afferre q̄ nunq̄ sugillatus est. Ille q̄ sanguinē suū vidit. cuius dentes crepuerūt sub pugno. nec ꝓiectus animū ꝓiecit: sed quotiēs cecidit cōtumacior resurrexit. cū spe magna descēdit ad pugnā. multū enī adijcit sibi virtus lacessita. Plura sunt q̄ nos terrēt q̄ que p̄mūt: et sepius opinione q̄ re laboram⁹. Illud tibi p̄cipio ne sis miser ante tempus. cum illa q̄ vt imminētia expauisti forte nunq̄ vētura sint: certe nō venerint Quedā nos torquēt magis q̄ debeāt. quedā ante q̄ debeāt quedā cū oīno nō debeāt. Sicq̄ aut augemus dolorē aut fugimus. aut ꝓoccupamus quoniā multa expectata nunq̄ cōparuerūt. Etsi

futurū est q̄d iuuat doloꝛi suo occurrere. satis ci/
to dolebit cū venerit. Nihil tācertū est ex his q̄ ti
menꝫ vt nō certi⁹ sit ꝛ foꝛmidata subsidere ꝛ spe
rata decipe. ¶ In epl̄a. xiiij. Quid turpi⁹ est q̄z
senex viuere inſipiēs. Multis seruit q̄ coꝛpoꝛi ser
uit. q̄ ꝓ eo nimiū timet. q̄ ad illud oīa refert. Sic
agere nos debem⁹: nō tā q̄z ꝓpter coꝛp⁹ viuē de/
beam⁹: ꝑ tā q̄z nō possum⁹ sine coꝛpe. hui⁹ nos ni
mius amoꝛ timoꝛib⁹ inquietat. sollicitudinib⁹ o/
nerat. ꝓtumelijs obijcit. Honestū vile ē ei cui coꝛ
pus nimis carū est. agaꝫ eius cura diligētissima.
ita tū vt cū exigit rō etiā dignitas vl̄ fides ī ignē
mittend⁹ sit. Etiā in obsessa via pauperi pax est.
Nū q̄z intantū cōualescit nequicia. nū q̄z sic ꝯ vir
tutes cōiurabiꝫ vt nō p̄bie nomē venerabile ꝛ sa
crum maneat. Nemo sollicido bono fruiꝫ. Adij/
cere diues aliq̄d diuitijs suis studet: dū de incre
mento cogitat. oblit⁹ est vsus rōnis accipit. foꝛū
cōteꝛit fit ex dño ꝓcuratoꝛ. ¶ In epl̄a. xv. Quic
quid facias cito redi de coꝛpe ad animū. illū die
bus ac noctib⁹ exerce. id bonū cura q̄ vetustate
sit meli⁹. q̄z iocundū ē nihil poscere. q̄z magnificū
plenū esse nec ex foꝛtuna pendere. discedūt aliq̄
ista insidiosa bona ꝛ sperātib⁹ melioꝛa q̄z assecu/
tis. Si q̄d in illis esset solidi: aliq̄ implerēt: nūc
aūt haurientiū sitim ꝓcitāt. ¶ In epl̄a. xvj. Plus
opis est in eo vt ꝓposita custodias: q̄z vt honesta
ꝓponas. Perseuerandū est ꝛ assiduo studio ro/
bur addendū: donec bona mens sit q̄ bona vo/
luntas est. Naturalia desideria finita sunt. ex fal
sa opinione nascētia: vbi desinant nō habēt. Re
trahe te a vanis et cū vis scire q̄ petis vtrū na/
turalē habeat an cecā cupiditatē: cōsidera si non
possit alicubi cōsistere. Nā si longo ꝓcesso sp ali/
quid restat: scito id naturale non esse. ¶ In epl̄a
xvij. Proijce ista oīa si sapis. immo vt sapias ad
bonā mentē magno cursu ac totis virib⁹ tende.
Si q̄d est q̄ teneri aut expedi aut excide. Multi
ad philosophandū obstitē diuicie: pauptaſ expe
dita est et secura. Nō circūstat illā turba seruoꝛ:
ad quos pascēdos trāsmarinarū regionū ē optā
da fertilitas. facile est pascere paucos ventres et
bene institutos. et nihil aliud desiderātes q̄z im/
pleri. quo fames cōstat: magno fastidiū. Paup/
tas cōtenta est instantibus desideriꝫ satisfacere.
¶ In epl̄a. xviij. Nō est iocūda res aq̄ aut polē/
ta aut frustū panis oꝛdeacei. ꝑ summa voluptas
est posse cape etiā de his voluptatē. et ad id se de
duxisse q̄ ripe nulla foꝛtune iniq̄tas possit. Di/
uitiarū possessionē nō tibi interdico ꝑ efficere vo
lo vt illas intrepidus possideas. q̄ vno mō cōse
queris: si te sine illis beate victurū p̄suaseris: si il
las tā q̄z ituras aspexeris. ¶ In epl̄a. xx. Facere
docet p̄bia nō dicere et hoc exigit vt adj legē suā
q̄sq̄z viuat: ne oꝛōi vita dissentiat. vt ipa inter se
vita vni⁹ sine omni actionū dissentione coloꝛis
sit. Maximū hoc ē officiū sapie ꝛ iudiciū. vt ver
bis opa cōcoꝛdent. vt ipe vbiq̄z par sibi idēq̄z sit.
Quid em̄ sapiētia. Semp idē velle idēq̄z nolle li
cet illā exceptiunculā nō adijciaſ vt rectū sit q̄
velis. Nō ꝓt semp cuiq̄z idē placere nisi rectum.
Mariaꝫ quotidie iudiciū hoim ꝛ in ꝓtrariū ver/
titur ac pleriſq̄z agiꝫ vita p lusum. Q̄ tuo bñfi/
cio scire nō potes. pauptatis scies. illa em̄ veros
certosq̄z amicos retinebit. Discedit q̄s. nō te ꝑ ali
ud sequebaꝫ. Nōne et ob hoc vnū amāda pau/
pertas est. q̄z a quib⁹ ameris ostēdit. Q̄ q̄n veni
at illa dies in q̄ nemo ī honoꝛē tuū mentiaꝫ. huc
ergo cogitatōes tue tendant. hoc cura ꝑ opta. re
dige te ad pua ex q̄bus cadē nō possis. Nō licet
diuitias in sinu positas ꝓtēnere. Ille ingētis ani
mi est. q̄ illas circūfusas sibi diu multūq̄z mirat⁹
q̄ ad se venerint ridet: suaſq̄z audit magiſq̄z sen/
tit. Magnū est nō coꝛrūpi cōtubernio diuitiarū.
¶ In epl̄a. xxij. Q̄ male implicuiſti soluas po/
tiuſq̄z abrumpas. dummō si alia rō soluendi nō
est vel abrumpas. Nemo tātimid⁹ est vt malit sp
pēdere q̄z semel cadē. Turpe ē cedere oneri lucta
re cū officio q̄. semel recepiſti. Nō est vir foꝛtis ꝛ
strennuus q̄ laboꝛē fugit. vbi etiā crescit animus
illi. Et ipa reruꝫ difficultate peioꝛes moꝛimur q̄z
nascimur. nr̄e hoc: nō nature viciū ē. Nemo q̄z be
ne viuat ꝑ q̄diu curat. cū hoib⁹ cōtingere possit
vt bñ viuāt vt diu nulli. ¶ In epl̄a. xxiij. Funda
mentū bone mētis est nō gaudere vanis. Adibi
crede verū gaudiū res seuera ē. An tu existimas
quenq̄z soluto vultu. hilari oculo. moꝛtē ꝓtēnere
pauptati domū apire. Voluptates tenere sub fre
no. doloꝛ meditari patientiā. Hec q̄ apud se ver
sat ī magno gaudio est. Sz parū blādo. Hec aūt
q̄bus delectaꝫ vulg⁹ tenuem habēt ac pfusoriaz
voluptatē. et q̄cūq̄z inuenticiū est gaudiū fun/
damāto caret. Coꝛpusculū etiā si sine eo nihil fie
ri ꝑt magis necessariā rē crede q̄z magnā. vanas
suggerit voluptates ī breui penitēdas: et nisi ma
gna moderatōe tēperenꝫ in ꝓtrariū habituras.
Ita dico in p̄cipiti voluptas ad doloꝛē vergit ni
si modū tenuerit. Modū aūt tenere ī eo difficile
q̄ bonū esse crediderīs. viri boni auiditas tuta
est q̄ subit ex bona ꝓscia ex honestis ꝓsilijs ex cō/
temptu foꝛtuitoꝛ. Pauci sūt q̄ ex cōsilio se suaq̄z
regāt. ceteri coꝛ moꝛe q̄ in flumib⁹ natāt nō eunt
sed feruntꝫ. quidā tūc viuē incipiūt cū desinendū
est. ¶ Ex epl̄a. xxiiij. Quid necesse est mala ac/
cersiri tūc satis cito pauenda cū venerint. p̄sumē
ac p̄ns tps futuri metu pdere stultuz est. q̄ q̄q̄z
futur⁹ sis miser esse iam miseꝛ. Sz ego alia te ad
securitatē via ducā. Si vis omneꝫ sollicitudinē
exuere quicq̄d vereris ne eueniat euentuꝫ vtiq̄z
ꝓpone. et q̄cūq̄z illud est malū tecū ipe metiret
timoꝛē tuū taxa. Acriuꝫ ē virt⁹ ad occupāda picu
la q̄z crudelitas ad irrogāda. doloꝛ quidē leuis ē
si ferre possuz. breuis si ferre nō possum. Hoc tur
pissimū ē q̄ nobis obijci solet. Verba nos p̄bie
nō opa tractare. ipe voluptates in toꝛmēta vertū
tur. epule cruditatē generāt. ebrietates neruoꝛ.
toꝛpoꝛē ac tremoꝛē. libidis. manuū ac pedū ꝛ arti
culoꝛ depꝛauationē. ꝓpꝛiaz inter plures eꝛo:
exul fiam ibi me natum putabo. Quo mittar al/
ligaboꝛ. Quid enim nunc solutus sum. Ad hoc
me natura graue coꝛpoꝛis mei pondus astrinxit
moꝛiar desinar egrotaē posse. alligari posse moꝛi

posse. Turpe ē illud loqui aliud sentire. Quotidie morimur. quotidie demitur aliqua ps vite. et tūc q̄z cū crescim⁹ vita decrescit. ¶ In epl'a. xxv. Nō ad duos amicos nostros ptinet diuersa via eundū est. Alteri⁹ em̄ vicia emendāda sunt. alterius frangēda: vtar libertate tota. Nō amo illuz nisi offendero. An ꝓfecturus sim nescio. Malo mihi successum q̄z fidē deesse. Nutriend⁹ est pudor q̄diu in aīo durauerit aliqs erit bone spei locus. Panē et aquā natura desiderat. nemo ad hec paup est. intra q̄ quis desideriū suū clauserit cū ipo ioue de felicitate cōtendet. Sic fac oīa tā q̄z spectet aliqs. ꝓdest sine dubio custodē sibi imposuisse t hꝫ quē respiciat. quē cogitatōib⁹ tuis interesse iudices. Oia em̄ mala solitudo suadet. Cū aūt tā tantū ꝓfeceris vt sit tibi etiā tui reuerētia: licebit dimittere pedagogū. ¶ In epl'a. xxvj Que q̄rela est q̄ incōmodū si quicq̄d debeat desinere deficit. Et q̄s exit⁹ melior q̄z in finē suū natura soluēte dilabi. Incertū est q̄ loco mors te expectat. itaq̄z illā t tu oī loco expecta. qui mori didicit supra oēm potentiā est. certe extra omnem. Quid ad illū carcer t custodia et claustra liberū ostiū habet. vna ē cathena q̄ nos alligatos tenet amor vite. ¶ In epl'a. xxvij. Numera annos tuos t pudebit te velle eadē q̄ volueras puer. Hoc deniq̄z tibi circa diē mort⁹ pōsta: moriant aīa vicia Bona mēs nec cōmodat nec emit. Et puto si venalis esset non haberet emptorē. At mala q̄tidie emit. ¶ In epl'a. xxviij. Animū debes mutare nō celū. licet em̄ vastū traieceris mare. sequunt te vicia q̄cūq̄z quener⁹. q̄ris quare te fuga ista nō adiuuat te cū fugis. onus animi deponendū est. nō tibi vllus placebit loc⁹ imo quicq̄d facis ꝛ teipm facis t motu ipo noces tibi. Egrū em̄ cōtutis. at cū illud exemeris malū: oīs loci mutatio iocūda erit. Magis quis venis q̄z q̄ interest. Et iō nulli loco adijcere debem⁹ animū: cū hac psuasione viuendū est. Patria mea tot⁹ mundus est. Quid tā turbidū fieri pt q̄z forū. ibi q̄z licet quiete viure si necesse sit. Oz si liceat disponere se: initiū salutis noticia peccati. Nā qui peccare se nescit corrigi nō vult. iō q̄tum potes teipm argue. Inqre in te accusator⁹ psonā ptibus fungere. deinde iudicis tandē deprecatoris. ¶ In epl'a. xxx. Fleit aliqs ad mortē irat⁹ morti. veniente illā nemo hilaris excipit nisi q̄ se ad illā diu ꝓposuerit. ¶ In epl'a. xxxj. Generosos aīos labor nutrit. nō est vir timere sudorē. ¶ In epl'a. xxxiij. Pars magna bonitatis est velle fieri bonū. ¶ In. xxxvj. epl'a. Turpis et ridiculosa res est elemētari⁹ senex iuueni parandū seni vtendū est. Animus ille tranquillissim⁹ ad pfectū venit. qui i eodē habitu est et quocūq̄z mō res cedāt. Mors quā timem⁹ intercipit vitā nō eripit veniet iterū q̄ nos in lucez reponat dies: equo igit aīo oz reditur⁹ exire. obserua orbē rerū in se reneantiū. videbis nihil in hoc mūdo extingui sed vicibus descēdere ac resurgere. ¶ In. xxxvij. Si vis oīa tibi subijcere te subijce rōni. Multos reges: si te illa rexerit. t ab illa disces quēadmodū et quid aggredi debeas.

Turpe est nō ire: ꝫ ferri. t subito in medio turbie rerū stupentē q̄rere: huc ego quemadmodū veni ¶ In epl'a. xxxix. Habet hoc in se optimū generosus anim⁹. q̄ cōcitat ad honesta magnarū rez spēs ad se vocat et attollit. animus em̄ noster ad modū flame i motu est eo mobilior t actuosior q̄ vehemētior fuerit. Sed felix q̄ ad meliora hunc impetū dedit. ponet se extra ius ditionēq̄z fortune. secura tēperabit aduersa cōminuet t alijs admirāda despiciet. Magni animi est. magna contemnere t mediocra malle q̄z nimia. Necesse ē em̄ in immensum exeat cupiditas q̄ naturalē modū transilit. Desinit esse remedij locus: vbi q̄ fuerūt vicia mores sunt. ¶ In epl'a. xl. Inopia verboz t exilitas min⁹ intentū auditorē facit tedio interrupte tarditatis. facili⁹ tū incidit qō expectat q̄z qō pteruolat. illa quidē q̄ veritati operā dat oro incōposita debet esse et simplex. Hec popularis nihil habet veri. mouere vult turbā t incōsultas aures impetu rapere. Remedia nō ꝓsunt nisi imorent. Quis medic⁹ i trāsitu egros curat. quē admodū sapiēti viro incessus modestior cōuenit ita oro pssa nō audax. Itaq̄z tardiloquū te esse iubeo. ¶ In epl'a. xlj. Sacer intra nos spūs sedet malor bonorūq̄z nostror observator et custos ē. hic ꝓut a nobis tractatus est: nos tractat. ¶ In epl'a. xlij. Circūspice ista q̄ nos agūt in insaniā. et cū plurib⁹ lachrymis amittimus. scies in his nō damnū eē molestū: sed opinionē dāni. Nemo illa periisse sentit ꝫ cogitat. Qui se hz nihil pdidit. ¶ In epl'a. xliij. Vix quēq̄z inuenies q̄ possit apto ostio viuere. Bona pscia turbā aduocat: mala etiā in solitudie anxia est atq̄z sollicita. Si honesta sunt q̄ facis oēs sciāt. Si turpia: q̄d refert neminē scire cū tu scias. ¶ In epl'a. xlv. Nō refert q̄z multos libros: ꝫ q̄z bonos habeas. Lectio certa ꝓdest: varia delectat. Vicia nobis sub virtutum specie irrepūt. Temeritas sub titulo fortitudinis latet. Moderatio vocat ignauia: ꝓ cauto timidus accipit. In his magno piculo erramus ¶ In epl'a. xlvj: Jam vbi etiā causa sublata est: mentimur cōsuetudinis causa. ¶ In epl'a. xlvij. Illos rideo q̄ turpe extimāt cū seruo suo cenare. Quare. nisi qz supbissima ꝓsuetudo cenanti dño stantiū seruor turba circūdedit. Ille q̄pe ingenti cupiditate distentū ventrē onerat serui aūt tota nocte ieiuni mutiq̄z pstant. Sicq̄z fit vt isti de dño loquant quib⁹ corazq̄ dño loqui nō licet. Tu aūt sic cū inferiori viue. quemadmodū velles superiorē tecū viuere. et quotiēs in mentē venerit q̄tum tibi in seruū liceat: totiēs etiā in mentē veniat tantundē in te dño tuo licere. Quō stult⁹ est qui equū empturus nō ipm inspicit. ꝫ stratū eius et frenos: sic qui hoiem ex veste aut ex ꝓditōe extimat. ¶ In epl'a. xlviij. Apta decēt t simplicia bonitatē etiam si multū supesset etatis parce dispensandum erat: vt sufficeret necessarijs. Nunc vero que dementia est superuacua discere. in tāta temporis egestate. ¶ In epistola. xlix. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: ergo cornua habes. Non vaco ad istas ineptias.

Ingens negociū in manib⁹ est. Quid agā: mors sequit me. vita fugit: aduersus hec me aliqd do/ce. Dociles natura nos edidit: et rationem dedit impfectā: sed q̄ pficī posset. ¶In epla.l. Cūm fa/tuo delectari volo: nō est em̄ mihi longe queren dus: me rideo. Cecī ducē querūt nos aūt sine du ce erramus. Et ideo difficulter ad sanitatē pueni mus: q: nos egrotare nescimus. Initiū eundi ad virtutes arduū est: q: hoc primuz imbecille atq; egre mentis formidare inexpta. Itaq; cogenda est mens vt incipiat. deinde nō est acerba medici na ꝓtin⁹ em̄ delectat dū sanat. ¶In epla.lj. Id agere debem⁹ vt irritamēta vicioꝝ q̄longissime pfugiamus. Indurādus est animꝰ ꝛ debellande voluptates. q̄ seua q̄z ad se ingenia rapuerunt. Vicia sine mō sine fine pſequere. Nā illis q̄z nec finis nec modus est. Proijce quecūq; coꝛ tuū di/lamant. q̄ si aliter extrahi nequirēt. coꝛ ipm cū il/lis euellendū erat. Voluptates p̄cipue extirpa q̄ latronum more nos amplectunt vt strangulent. ¶In epla.lij. Illū elige adiutoꝛē quē magi ad/mireris cū videris: q̄z cū audieris. Quid letaris q̄ ab his laudatus es q̄s ipe laudare nō potes. Laudatio aliqd exhortatōis affert ipis audien/tibus et aīos adolescentiū extimulat. In ill' moꝛ/bis in q̄bus afficiunt animi: q̄ quis pei⁹ se habet minus sentit. Somniū narrare vigilātis est. ꝛ vi/cia sua cōfiteri sanitatis indiciū est. Oia impedi mēta dimitte ꝛ vaca bone menti. nemo ad illā p/uenit occupatus. Magni artificis est clausisse to tum in exiguo. ¶In epla.liij. In hoc ni fallor er ramus q: morte sequi iudicam⁹. cū illa et p̄cessit et secutura sit. Quicqd ante nos fuit moꝛs ē. Il/lum lauda et imitare quē nō piget mori cū iuuat viuere. Que em̄ est virtus cū ejciaris exire. Sa piens nihil inuit⁹ facit necessitatē effugit q: vult qd̄ coactuz est. ¶In epla.lvj. Nulla placita est quies nisi quā rō cōposuit. Oia vicia ad moduz morbi in apto leuiora sunt. Tūc aūt scias pnicio/sissima esse: cū simulata sanitate subsidūt. Nulla res animū sapiētis anteeat nullus hoīm auiū q̄z ꝓcentus interrūpat cogitatōes bonas solidasq; iam ꝛ certas. ¶In epla.lviij. Nemo nostrū idē est mane qd̄ fuit pridie. Quicqd vides currit cū tpe. Nihil oꝛtum stabile vel firmū et stabile est. et nos tū ea cupim⁹ tāq; aut semp futura aut semp habitura. ¶In epla.lix. Illud p̄cipue i nobis phi losophiā impedit q̄ cito nobꝛ placeam⁹ et quicqd in nos adulatio ꝓgerit tāq; debitū pendim⁹ opti mosq; nos esse ac sapiētissimos affirmantib⁹ as/sentimus. sequit itaq; vt iō mutari nō velimus. q: nos optimos esse credimus. Oēs tendunt ad gaudiū. sed vñ stabile magnūq; cōsequant ignoꝛ rant. Et sapiēs quidē nūq; sine gaudio est. Gau dium aūt hoc nō nascit nisi ex virtutū ꝓscia. nec interrumpit nec desinit. Qd̄ em̄ nō desinit fortu na nō eripit. ¶In epla.lx. Taurus pauciſſimoꝝ iugerū pascuo implet. Vna silua elephantibus plurib⁹ sufficit. homo vero ꝛ terra pascit ꝛ mari. Veruntū fames ventris nō magno cōstat ꝫ am/bicio. ¶In epla.lxj. Ante senectutē curaui vt be ne viuerē: in illa vt bene moꝛiar. Da operā ne qd inuitus vnq̄z facias. Qui imperia libens excipit ptē acerbissimaz seruitutis effugit facere q̄ nolit. nec q̄ iussus aliqd faceret miser est: sed q̄ inuitus Itaq; sic animū cōponam⁹ ut quicqd res exigit id velimus. ¶In epla.lxij. Cōtemnere aliquis oīa p̄t: habere oīa nemo p̄t. itaq; breuissime ad di uitias p contemptū diuitiarū via est. ¶In epla lxiij. Nec sicci sint oculi amisso amico nec fluant lachꝛymandū est nō plorandū. Id agamus vt io cunda nobis fiat amicoꝝ recoꝛdatio amissoꝝ. ne mo libenter ad id redit: qō nō sine tormēto cogi/taturus est. Dibi amicoꝝ defunctoꝝ recoꝛdatio dulcis et blanda est. habui em̄ illos tāq; amissu/rus: amisi tāq; habeā. ¶In epla.lxv. Que deo faciendi mūdū cā fuit: bonus est. Bono nulla cu iusq̄z boni inuidia est. fecit itaq; q̄ optimū potuit Vetas me celo interesse. i. iubes me capite demis so viuere: maioꝛ sum et ad maioꝛa genitus: q̄z vt coꝛpis mei sim mancipiū. Qō equidē nō alit cō/spicio q̄z vinculū aliqō libertati mee circundatū cuius cōtemptus certa libertas est seruiant dete/rioꝛa meliorib⁹: fortes simus aduersus fortuita. ¶In epla.lxvj. Ex casa vir magna exire p̄t ꝛ ex deforꝛmi humilique coꝛpusculo formosus animus ac magn⁹. nec deforꝛmitate coꝛpis animus fedat sed pulcritudine animi coꝛpus ornat. animꝰ in/tuens vera pitus fugiendoꝝ ac appetendoꝝ nō ex opinione sed natura p̄cia rebus imponēs. neu tri se fortune submittēs supō oīa q̄ ptingit eminēs est hec ei⁹ facies virtutis. Quis in mō est virtus. oē honestū voluntariū est Nō em̄ p̄t honestū esse qō nō est liberū. ¶In epla.lxvij. Nō sum tāde/mens vt egrotare cupiā. Sed si egrotandū fue/rit: vt nihil effeminate faciā optabo. Nō em̄ pati toꝛmēta laudabile est: ꝫ pati foꝛtiter. ¶In epla. lxviij. Adulti apta transeūt. cōdita ꝛ obstrusa ri/mant. Furē signata sollicitāt. vile videt quicqd patet. Apta effractari⁹ p̄terit. Hos moꝛes hz im/peritissim⁹ q̄sq: secreta irrūpere cupit. Jactātie gen⁹ est nimis lateꝛe a ꝓspectu hoīm secedē. nō est agendū ꝫ vt de te hoies loquāt: ꝫ vt ipe tecū loquaꝛ. Qō hoies de alijs libētissime faciūt: de te apud te mala extima. et id maxie tracta qō in te firmissimū eē senties. ¶In epla.lxix. Qui de/ponere vult desideria oim rerū quarū cupidita/te flagrauit. oculos ꝛ aures ab his q̄ reliq̄rat ad/uertat. Cito em̄ affect⁹ q̄cūq; se verterit rebellat. Nullū sine auctoꝛamēto malū est. Auaricia pe/cuniā ꝓmittit. luxuria voluptatē. ambicio potē/tiā. mercede tē vicia sollicitāt. vix effici toto secu lo p̄t vt vicia lōga lnia. tumida subiugant ꝛ iugū accipiāt. ¶In epla.lxx. Vis aduersus ꝫ coꝛp⁹ liber esse: taq; migratur⁹ habita. Quō veniet in mentē finis suus oīa sine fine cupientib⁹. Nemo nisi vicio suo miser est. ¶In epla.lxxj. Ideo pec camus q: de ptibus vite oēs deliberam⁹. nēo de toto deliberat. nō mirū est i trāquillitate nō ꝓcu/ti. Illud miraē ibi extolli aliq̄s vbi oēs ꝓpemūt ibi stare aliquē vbi oēs iacent. Imperfecta necesse est labēt. et mō ꝓdeāt mō ucciḍat. Sz ꝛ magna

pars ꝓfectus velle ꝓficere. Id agamus vt omne tempus nostrū sit quod nō erit. nisi ꝓius eē nostrum ceperimus. In epla.lxxvij. Quicqd expectantibus fortuna ꝓiecit: illud sine vlla voluptate dimittimus. statim ad rapinā alterius. s. rei erepti ⁊ attoniti. Hoc sapienti nō euenit plenus est. Et si quid obuenit securꝰ excipit ac reponit. In epla.lxxiij. Quisqs de accipiendo cogitat oblitꝰ est accepti. nec vllum habet maius malū cupiditas q̄ ingrata est. Docet plia ꝑcipue bene debere beneficia soluere. Interdū aūt solutō est ipa cōfessio. Miraris hoies ad deos ire Deus ad homines venit: immo in hoies. Nulla eñ mens sine deo bona est. In epla.lxxiiij. Aut ista bona nō sunt q̄ vocant aut homo felicior est. deo qñ q̄ grata sunt nobis deus nō habet in vsu. Nec eñ opes nec epularū leticia. nec quicqs ex his hoiez i escātibus ad eū ꝓtinet. Placeant hoi quecunqs deo placent: ob hoc ipsum q deo placet. In epistola.lxxv. Concordet sermo cū vita. Ille ꝓmissum suū impleuit q et cū videas illū ⁊ eū audias idez est: nec delectēt verba nostra sed ꝓsint. In epistola.lxxvj. Quid stultius est q̄ q diu nō didicerit nō discere. Qudiu viuas tādiu discendum est. Ad honestiora vadenti ꝓtemnendus est ipe ꝓtēptꝰ. Vir bonus quicqd ei acciderit eq̄ aīo sustinebit. Scit eñ id accidisse lege diuīa qua vniuersa ꝓcedunt. Quicūqs voles veram hois extimationē inire. inspice nudū. deponat honores ꝑimoniū ⁊ alia fortune mendacia: corpus etiā ipm exuat. aīm intuere qualis sit ⁊ q̄ntꝰ alieno an suo magnus. Magna aūt pars ē apud impitos mali noīuitas iō sapiēs asuescit se malis futuris ⁊ que alij diu patiendo faciunt leuia ꝺ leuia facit diu cogitando. In epla.lxxvij. Vita nō est imꝑfecta si honesta est vbicunqs desines si bene desines tota est. Nonne tibi videt stultissimꝰ oīm q̄ fleuerit q̄ ante mille annos nō vixerit. eque stultꝰ est q̄ flet: q̄ post mille annos nō viuet. hec paria sunt non eris. nō fuisti: vtrūqs alienū ē. Quid fles ad hāc legem natus es. Quid noui est hoc omnibus accidit. Quō fabula sic vita: nō q̄diu ꝺ q̄bene acta sit refert. In epistola.lxxviij. In remedium cedūt honesta solacia. et quicqd aīm erexit etiā corpori ꝓdest. Tria in omni morbo grauia sunt. timor mortis: dolor corporis: intermissio voluptatū. De morte satis dictū est. Dolere nemo potest valde ⁊ diu. Sic eñ nos amantissima ꝝ nostri natura disposuit vt dolorē aut tolerabilem aut breuem faceret. Nō est aūt acerbū carere eo q̄ cupē desieris. Quicquid expectatuz est diu leuiꝰ accedit. In epla.lxxix. Nō est bonitas pessimis eē meliorē. nūc virtus latet ⁊ latuisse nō esse damnū Veritas in omnē sui partē eadē est. Que decipiunt nihil habent solidi. In epla.lxxx. Nō de aliis loquor si ꝓpendere te vis sepone pecuniam domū. dignitatē. intus teipm ꝓsidera. In epla lxxxj. Queris te incidisse hoiem īgratū si hoc piculū vitare volueris beneficia non dabis. Ita ne apud aliū pereant apud te pibūt. Cito inerti ocio torpebit vita. si relinqnendū est q̄cquid offendit Et post malam segetē serendum est. Viro sapiēti notū est. quanti res q̄ tranda sit. ⁊ oia secum examinat quantū acceperit: a q̄: qñ: vbi: ⁊ quemadmodū: vnde methodorus ait. Solū sapientez gratias referre scire. Beneficia crescunt mora. et tantoplus soluendū est quanto tardius. Ingratus est q̄ beneficiū reddit sine vsura. Semp quicquid dubiū est humanitas inclinat in meliꝰ. Nihil charius extimamus q̄ beneficiū quod diu petimus: nihil vilius cū accepimus. Abstrahūt a recto diuitie. honores potentia. ⁊ cetera q̄ opiniōe nostra cara sunt ꝓcio suo vilia. Nescimus estimare res de quibus nō cū fama sed cū rerū natura deliberandū est. Nihil habent ista magnificuz quo mētes nostras ad se trahāt. ꝓter hoc q̄ mirari illa cōsueuimus. In epla.lxxxij. Ociū sine literis mors est: ⁊ viui hois sepultura. Nō ē mors gloriosa: sed fortiter mori gloriosuz est. In epistola.lxxxiij. Sic certe videdū est tanq̄ in cōspectu alicuius viuamus. sic cogitandū tanq̄ aliqs impetus intimū ꝓspicere possit. Quid ꝑdest ab hoie aliquid esse secretū. Nil deo clausum est. Nihil aliud est ebrietas q̄ voluntaria insania. Omne viciū incendit ⁊ detegit obstantē malis verecundiaz remouet. plures eñ pudore peccandi q̄ bona voluntate ꝓhibiti abstinent. Alit lectio ingeniū ⁊ studio fatigatū. non tñ sine studio reficit. nec scribere tñ nec legere tñ debemus: altera rē cōtristabit vires ⁊ exhauriet. de stilo dico. altera solūet ac diluet. Inuicē huc ⁊ illo cōmeandū est. vt quicquid lectione collectū est. stilus in corpus redigat. Apes eñ imitari debemus q̄ vagant: et flores ad mel faciendū ydoneos carpiunt. Deinde quicquid attulerint disponūt ac p fauos digerunt. Sic ⁊ nos debemus quecunqs ex diuersa lectione cōgessimus separare. Deinde adhibita ingenij nostri facultate. in vnū sapore varia illa libamenta cōfundere. Talē aīm nostrum esse volo vt multe in illo artes: multa ꝓcepta: multarū etatuz exempla sint in vnū cōspirata. Relique diuitias ante piculū aut onus ꝑsidētiū. relinque voluptates que emolliunt ⁊ eneruant. Relinq̄ ambitum Tumida res est vana ⁊ ventosa. nullū hz terminū laborat duplici inuidia cui inuidet ⁊ inuidet. In epla.lxxxiiij. Non est bona valitudo mediocritas morbi. facilius est vicioꝝ initia ꝓhibere q̄ impetū regere. Facilius sustuleris ea q̄ rexeris. Tēpestas nō opus gubernatoris ipedit sed succelsit. Sapiens est artifex domandi mala dolor: egestas: ignominia carcer exiliū vbiqs horenda adhuc ꝓuenerint mansueta sunt. In epla.lxxxv. Nunqs maior est animꝰ q̄ vbi aliena seposuit ⁊ fecit ibi pacem nihil timendo fecit sibi diuitias nihil ꝓcupiscendo. In epla.lxxxvj. Fides sanctissimū hūani pectoris bonū est. nulla nēcita te ad fallendū cogit: nullo ꝓmio corrumpit. Tēperantia voluptatibꝰ impat. alias odit ⁊ abigit. alias dispensat ⁊ ad sacrū modū redigit nec vnq̄ ad illas ꝓpter illas venit. Scit optimū eē modū cupitoꝝ. nō quantū velis sed quātū debeas sumere. Potest sine liberalibꝰ studijs veniri ad sa

pientiam quācūq; ptē rez humanaz diuinarūq; cōprehendens ingenti copia querendoz fatigaberis. hec tāmulta tāmagna vt habere possint liberū hospitiū. supuacua exāmore tollenda sunt. plus scire velle q̄z satis intpantie genus est. H oia supradicta excerpsi ex dictis Senece.

Quod dictū est su .§.I.

pra de nerone q̄ senecam preceptorem suū ad necem cōpulit dic Plinc. in spec. hist. li. x. ca. ix. q̄ in croso. legit senecam venaz incisione haustu veneni pisse. Fert aūt q̄ ipe nero Senecā aliqñ respiciens t verbera q̄ sibi a puericia intulerat ad memoriā reducens infremuit. ac tanq̄z iniuriarū vltionē expetere de illo cupiens. sed tanq̄z pceptori vtcūq; deferens. vt qōuis genus mortis eligeret optionē sibi pcessit. Ipe aūt Seneca quasi suaue genus mortis arbitrat⁹ in balneo mori incisione vene elegit. huius aūt familiaritatē paul⁹ dū rome esset in custodia publica sibi compauit. Exgestis sancti pauli habet q̄ instituto: cesaris Seneca adeo illi amicicia copulatus est vidēs in eo diuinā sciam: vt se ab ei⁹ colloquio tpare vix posset: et si eū ore ad os alloq̄ nō posset: frequentibus tū datis t acceptis epīs eius colloquio amicabili ac cōsilio frueret. Hiero. in li. de viris illustribus sic ait de eo. Lucius anneus Seneca cordubensis stoyci discipulus t patruus lucani poete: cōtinentissime fuit vite. Quē nō ponerē in catalogo sanctoz viroz nisi me ille epistole puocarēt que legunt a plurimis pauli ad senecā t Senece ad paulū in quib⁹ cū eēt neronis mgr t illi⁹ tēporis potentissimus. optare se dicit ei⁹ esse loci apōs suos cui⁹ sit paulus int xpianos. Hic ante biennium q̄z petrus t paul⁹ martyrio cozonarent a Herone interfectus est. Aug. tū in. vj. de ciui. dei. reprehendit eū de cultu exterioz ydoloz q̄s tū deos eē nō ignorabat. sed vt pformaret se plo. Dic enī aug. Libertas sane q̄ varroni defuit. ne vba nā theologiā t theatrice simillimā apte reprēde re auderet: anneo senece nō quidē ex toto: veruz ex aliqua pte nō defuit. Affuit quidē scribenti viuenti defuit. Nam in eo li. quē ꝛ supstitiones edidit. multocopiosius atq; vehemēti⁹ reprehendit iste ciuilem t vrbanā theologiam q̄z varro theatricam t fabulosam. De ipsis enī ritibus crudelit turpib⁹ qui. s. exercebant in templis: ita scripsit. Ille inq̄t viriles sibi partes amputat: alle lacertos secat. vbi iratos deos timent q̄ sic ppicios merētur. Hanc libertatē Varro nō habuit: tantūmodo poeticā theologiā reprēdere ausus est nō ciuilem. Sed isti quē pbi quasi liberū fecerūt tū q̄z illustris populi romani senatoz erat colebat qō reprehēdebat. agebat qō arguebat. q̄z vicz magnū aliquid eum pbia docuerat. ne supsticiosus eēt in mūdo sed ppter leges ciuiū mozesq; hoim. nō q̄dem ageret fingentem stenichum in theatro: sed imitaret in templo eo damnabili⁹ quo ea que agebat sic fingeret vt eum populus veraciter agere extimaret.

Floscūli persij .§.II.

satiri poete in metro. Nec te quesiueris extra. scire tuū nihil ē. nisi te scire hoc sciat alter. Quid iuuat in templis nros immittere mozes. Dicite pontifices in sancto quid aurū. Mille hoim species: t rerum discoloz vsus. Velle suum cuiq; est: nec voto viuimus vno. Aug. ij. de ciui. dei ca. vj. ponit istos versus Persij. Discite o miseri t causas cognoscite rerū. Quid sumus t quid nā victuri gignimur. Ozdo quis datus aut mete. q̄mollis flexus et vnde. Quis modus argēti quid fas optare quid asp. Utile munus habet patria carisq; ꝑpinquis. Quantū largiri deceat. quem te deus esse. Jussit t hūana qua pte locatus es vite.

De iuuenali poeta excerpta. Nemo repente fit summus. Cōe vicīū hoc est. iā viuim⁹ ambitiosa paupertate omnes. Est sūmis piter minimisq; libido. Sic volo sic iubeo. sic sit ꝑ rōne volūtas. Cognoscit mulier q̄d toto fiat in vrbe. Prima videt famā rumozesq; illa recentes. excipit ad portam. Intolerabilius nil est q̄z femina diues. Nobilitas animi sola est atq; vnica virtus. Veniet de plebe togata. qui viris nodos t legū enigmata soluat. Summū crede nephas aīaz preferre pudoi. t pter vitam viuendi pdere causas. Omne aī vicium tanto cōspecti⁹ in se crimē habet: quanto maioz qui peccat habet. Torrēs dicendi copia multis et sua mortifera est facundia. Explures nimia cōgestu pecunia cura strangulat. Cantabat vacuus coram latrone viator. Pauca licet portes argenti vascula puri. Nocte iter aggressus gladiū contūq; timebis. Et nocte ad lunā trepidabis arundinis vmbram. Nullus virtutē cōplectitur ipaz. Premia si tollas. Moz sola fatet quantula sūt hoim corpuscula. Rara est cōcordia forme atq; pudicicie. Fallit enī vicīū spem virtutis t vmbra Crescit amoz nūmi quātū ipa pecunia crescit.

Flozes quintiliā .§.III.

ani. Hic de oratoria institutione sic ait. Ultimā nostroz liberoz mozes nō ipsi pderem⁹ infantiā statim delicijs colimus. Mollis educatō quā indulgentiā vocamus. neruos oīs mētis t corpis frāgit. Optimus quisq; pceptoz frequentia gaudet t maioze se theatro dignū putat. Ingenij signuz in pueris pcipuū memoria est. Cui⁹ duplex ē virtus. Facile pcipere t fideliter retinere. Hcce ē sibi plurimū tribuat q̄ se nemini cōpat. Etas hoistūc maxime formidanda est cū simulādi nescia ē: t pcipientib⁹ cedit facillime. frangas enī facili⁹ q̄z corrigas que in prauū duruerūt. Nō sunt ferēdi q̄ artē grāmaticā vt tenuē t ieiunaz cauillantur. Que misi fundamēta fideliter iecerit q̄cq̄d supstruxeris corruit. Hccaria pueris iocūda senibus. dulcis secretoz comes. q̄ vel sola oī studioz genere plus hz opis min⁹ ostētationis. Plurimi aūt ambitiosa festinatone a posterioribus incipiūt. duz ostentare discipulos circa speciosa malūt. Cōsuetudo est certissima loquendi magistra. Usitatis enī tuti⁹ vtimur. Noua vba non sine piculo fin-

gimus. ¶ Idem in .ij. li. Non ideo extimandum est cuius quisq; etatis sit: sed quātū in studijs q̄s/q; effecerit. Carendū est nō solū initio turpitudi/nis sed etiaz suspitione. Ingenia puerorz nimia emendationis seueritate deficiunt. Nā desperāt z dolent. z nouissime oderūt. Et qō maxime nocet. dū oia timent nihil conant. Aliena vicia q̄sq; reprehendi mauult q̄z sua. Ne tēptes qō effici non possit. nec ab eo quod quis optime facit: in aliud cui minus est ydoneus transferas. Sicut frustra spargunt semina nisi ea pmolitus fouerit sulcus ita scia cōualescere nequit: nisi sociata tradentis accipientisq; sit cōcordia. ¶ Est q̄dā virtutū vicinitas: qua temerari⁹ p forti. effusus p copioso accipit. Multo labore assiduo studio. varia exercitatione plurimis experimētis altissima prudentia p̄sentissimo cōsilio ꝓstat. Ars dicēdi psuadet z pecunia z gratia. z auctas z dignitas dicētis. Postremo etiā ipse aspectus sine voce. Non bona cōscia sed victoria litigantis est premiū. nō est equū id haberi malū quo benevti licet. Oia q̄ ars cōsummauerit certū est a natura initia sūpsisse. Nobis ad virtutes etiā anteq̄z doceamur initia quedam z semina nature ꝓcessa sunt. vt ad iusticiam cuius rusticis q̄z ac barbaris aliqua imago apparet. ¶ In tercio li. eiusdē. Plurimū in cōsilijs valet auctoritas. Nam z prudentissimus et optimus haberi debet: q̄ sententie sue de vtilibus atq; honestis credere omnes velit. ¶ Idē in. iij. Perseuerandū est saltem qz cepim⁹. Si vires deficiunt. aio tñ pseueremus. Naturale est vt iudices his quos libentius audiūt facilius etiam credant. Verecundius dicendū est sua q̄z aliena laudanti. Nihil facile psuadet inuitis. Temptanda nō sunt q̄ oīno effici nō p̄nt. ¶ Idem in. v. li. In rebus aptis tāstultū est velle argumētari q̄z in clarissimū solē mortale lumē efferre. Priceps q̄ vult oia scire. necesse habet multa indulgere. ¶ Idem in li. viij. Viciosa est iactatio. fertq; audientibus nō modo fastidiū: sed et plerūq; etiā odiū. Habz em̄ mens nostra sublime quoddā z erectū z ipatiens superiorꝭ. Ideoq; abiectos z submittētes se libenter subleuamus. qz hoc facere tanq̄z maiores videmur. At qui se supza modū extulerit p̄mere ac despicere credit. nec taz se maiorē q̄z ceteros minozes facere. Nihil ad cōciliandū aīos gratio⁹ verecundia. Nouit se quisq; nec tñ ex cōibus p̄/ceptis. sed etiā ex sua natura cōsiliū capiat forān de actionis. Pulcerrimi opis studio vacare mēs nō nisi omnis vicij libera potest. p̄mū q̄ in eodez pectore nullū est turpiū honestorūq; cōsortiū. et cogitare optima simul z teterrima vni⁹ aī non est magni: q̄z vnū simul esse bonū z malū. Nihil ē tā occupatū. tāmultiforme. tāuarijs affectib⁹ concisum atq; laceratū q̄z mala mens. Nā z cū insidiatur spe curis labore distringet. Et etiā cū sceleris cōpos fuerit. sollicitudine pnia penaz expectatōne torquet. Melius certe psuadebit alijs q̄ prauus psuaserit sibi. Nunq̄z est tanta loquendi facultas que nō titubet z hereat: q̄tiens ab aio verba dissentiunt. Rerum optimarū imitatio etiā verboz lenocinijs destituta sit. satis tamen natura sua ornat. Hoc sepe nobis accidit. vt cū optimis satiati sumus: varietas tū nobis ex vilioribꝰ grata sit. ¶ Idem in libro cāz in pma cā. Totius hois libertas est oculos pdidisse. Oculi sunt p q̄s pauptates ferre nō possum⁹. Oculi tota nostra luxuria. hi nos quotidie in oia vicia precipitant. mirātur. adamāt. ꝓcupiscūt. facilius impleas saciatatē animi difficilius nihil q̄z differre gaudiū. ¶ In cā. ij. Temeritas ois animoz calamitate corpoz frangit. z frigescunt impetus mentiū. q̄s nō explicant ministeria membroz. ¶ In cā. iij. Ad omne votum lasciuit ociū fauente fortuna. Hec est superiorū ꝓditio. vt quicq̄d faciūt p̄cipere videant. z pniciosissimus est male rei quisq; maximus auctor. ¶ In cā quarta. Si q̄s sciat qui sit finis bonorū. q̄ vera felicitas. nūq̄z sibi videbit p̄matura morte piturus. Necesse est in facin⁹ ociosus ardor erūpat. excedit omnē calamitatē dieb⁹ ac noctib⁹ timere. ¶ In causa quinta. Humane infirmitat̄ nā est ista. vt ex oibus accidentibus grauissimū putet quisq; quod patit. Necesse est apud impatientiam sua vl minima p̄ualeāt. ¶ In causa. vj. Laborī oportet insistere vbi effectus ꝓmittit. Nam stulta est cura q̄ spem nō habet. ¶ In cā. vij. Nihil in rebus humanis voluit eē rerū natura tāsimile. q nō aliqua ꝓprietate secerneret. ¶ In causa. viij. Non repio quid in rebus humanis excogitaret natura prestantius amicicia. qō ꝓcordia ꝫ fortunā maius auxilium. Quid em̄ humano generi felicius si omnes possent eē amici. Nō bella: nō seditiones. nō latrocinia. nō lites ceteraq; mala q̄ hoibus ex seipis nata sunt fortune accessissēt Celestis ꝓuidentia multa varietate pectora nra discreuit. nec minus numerosas animarū q̄z corpoz dedit formas. ¶ In cā. x. Nulla pena est nisi inuito. Nullum habem⁹ nisi ab impatiētia dolorem. z vt aliquid crudele sit metus facit. ¶ In causa. xj. Nihil vnq̄z grauis⁹ q̄z destituta spes torquet. ¶ In cā. xij. Qui ꝓfessum defendit: nō absolutionē sceleris petit sed licentiā. ¶ In cā. xiij. Non est iustior dolor q̄z beneficij pdidisse ratiōez Non sine aliquo morsu resilit ab his q̄ voluptate aim tenuerunt. Nescis an diligat. cui⁹ experimenta nō habet nisi felicitas. ¶ In cā. xv. Nec quicq̄z res humane impatientius habent pereuntis effectu. ¶ In cā. xvj. Necesse est vt cōtentiosius loquaris q̄cq̄d probare non possis. z affirmationē sumit ex hoie. q̄cq̄d non habet ex veritate: Nullam difficiliorem esse credo q̄z silentij virtutē Adeoq̄z ꝓmptissimo sermone facile delinq̄mus. vt ꝓstantiā tacendi nec in alijs ferre possimus. ¶ In causa. xvij. Genus reuerentie est vt tacenda scire minime velis. Non habet cām loquēdi: cui credi nō potest. Ablata est ab eo oīm verboz fides ois ꝫmonis auctas. Hec oia quintilianus: q̄ fuit etiā magister Plinij.

¶ Caplm .xxv.

Vb Nerone passi

sunt Vitalis miles cū vxore valeria.

quorum filij fuere Geruasius ⁊ ꝓthasius. Vitalis igit cū intrasset rauennā cū paulino iudice existens xp̄ianus sed occultus. cū vidisset quendaz medicū vrsicinū nomine q̄ multa tormenta viriliter tolerauerat ꝓ fide xp̄i pauefactū. cū accepissz sententiā decapitationis: ꝓfortauit eū dicens clara voce. Noli vrsicine q̄ alios curare consueuisti ipsum ꝑdere: ⁊ post tot vulnera corona fraudari sempiterna. Qui resumpto vigore spūs: penitens de pauore illo genuflectens letus martyriū suscepit. ipm̄q; vitalis honorifice sepeliri fecit nec vltra ad paulinū venire voluit. ꝓpter que Paulinus eū capi fecit. Et cum nollet sacrificare dijs: iussit eū fouea ꝓfunda facta supinū sepeliri ⁊ terra ⁊ lapidib⁹ obrui. Sacerdos aūt apollinis qui hoc cōsulerat arreptus a dyabolo p. vij. dies clamans. Incēdis me sancte vitalis. demū in flumine suffocat. Uxor aūt eius valeria cū rediret mediolanū inuitata a quibusdā gentilib⁹ ad comedendū secū de ydoloticis. cū diceret hoc agē non posse q: xp̄iana eēt. verberata est ab eis grauissime ita ꝙ infra triduum migrauit ad dñm.

Horū filij Geruasius §.I.

ius⁹ ⁊ ꝓthasius post mortē ip̄or parentuz oia sua paupib⁹ erogantes. ⁊ familiolā suā ingenuā facientes orōnib⁹ lectionibus sacris vacabant p plures āos. Adueniēte aūt astasio comite q̄ ad bellū ꝓfecturus erat occurrerūt ei pontifices ydolorum dicentes. q̄ nisi faceret geruasiū ⁊ ꝓthasium dijs suis īmolare: nō posset victoriā reportare. ꝑsentan ḡ cora astasio cū nō acquiescēt ydol' īmolare: geruasi⁹ plūbatis cesus est q̄lsqz spūz exalaret. Prothasi⁹ vo fustib⁹ verberat⁹ demū decapitat⁹ est. Horū corpa reuelata sunt beato ambrosio antistiti mediolanēsi. cū in orōne leuit' dormisset ⁊ de sepulcro leuata qō ei fuerat intimatum.

Marcialis stepha §.II.

ni ꝓthomartyris ꝙsanguineus cū eēt. xv. annor iussu xp̄i a beato petro baptizatus est cū pentib⁹ suis. ⁊ vn⁹ de. lxxij. xp̄i discipulis fuit eiqz ꝙtinuo adhesit. ⁊ dī fuisse puer ille qui hūit. v. panes ordeaceos ⁊ duos pisces p xp̄m multiplicatos. vt hī Joh. vj. Uenit aūt cū be. petro ap̄lo romam. ⁊ p eum missus fuit in galliaz. habēs in comitatu suo amatorē ⁊ ꝙiugē eius veronicā: q̄ familiaris ⁊ p̄cordialis amica fuit virginis marie. Sanct⁹ vo amator in rupe q̄ mō amatoris dicit solitariā vitam egit ibiqz obijt. Veronica aūt sanctū marcialē p̄dicātē secuta est in territorio burdegalēn. ibiqz cōsenuit. Et beat⁹ marcialis toti⁹ equitanne p̄ mas ibi altare beate virginis marie ei edificauit. Cū aūt ꝓficisceret marcialis in galliā: vno ex socijs sibi a petro deputat' sacerdote i via mortuo reuersus est romam narrans casū. Cui petr⁹ baculū suuz dedit vt poneret sup sepulcrū defuncti. Quo facto statim surrexit defunctus. Et ꝓpterea dicit papam nō vti baculo pastorali. q: p̄m⁹ petr⁹ cā cōcessit marciali. qui in quadam ecclesia ibi reseruat. ⁊ in tali loco cū papa ibi residet ytit pastorali. q̄zuis ⁊ alia rō spūalis ad hmōi assignetur. Ad lemouicinā inde ꝓfectus marcial' p̄dicās ⁊ vtutibus choruscās a susanna nobili mrona susceptus: cū socijs vbi freneticū sanauit. ꝑgēs aūt marcial' ad theatrū. a pontificib⁹ ydolor captus missus est in carcerē post durā ꝑcussionē ei⁹. Sequenti die e o orante lux immēsa carcerē illustrauit ⁊ fractis cathenis aptisqz hostijs oīs qui aderant baptismū petebāt. Sacdotesqz q̄ eū ꝑcusserant ictu fulminis extinctos ad p̄ces ip̄ius suscitauit. ⁊. xij. milia hoīm baptizarī. Susanna vo moriens valeriā filiā dereliquit q̄ ꝙtinuo suā virginitatē dño deuouit. Audiens aūt ipa q̄ stephanus dñs ꝓuincie a rodano flumine vsqz mare illucueniret. sciēs q̄ molestē votū eius ferret diuitias suas paupibus distribuit. Ille aūt veniens nolētez ei assentire decollari fecit. Carnifex aūt vidit angelos aiam ei⁹ cū laudib⁹ ad celū deferētes. Qō cū stephano nūciasset statim cecidit ante eū mortu⁹. Tūc dux exercit⁹ cū oi comitiua timē cepit ⁊ indutus cilicio rogauit marcialē ad se venire. A quo post armigeri suscitationē cū aliq̄b⁹ baptizatus est. Deinde cū in ytaliā cesaris iussu cū maximo exercitu ꝓfect⁹ eēt cōpletis mandatis cesaris veniēs ad btm̄ petrū nudis pedib⁹ ⁊ cilicio indut⁹ suor ꝑcō veniā postulabat. suā narrās ei cōuersionē ad xp̄m. Beat⁹ vo marcial'. xxvij. anno ep̄atus sui. vite vo sue. lix. post ascēsionē vo dñi anno. xl. reuelatione sibi ꝓpus a dño facta de obitu suo p⁹ exhortationē ad ꝓpm̄ febre corrept⁹ ex hac luce migrauit. ab angelis in aīa deportat⁹ in celū. q̄ multis miracul' claruit. Sex mortuos suscitauit: multos īfirmos sanauit. expulsos demones de corpibus i hūana effigie horribili appere cōpulit. Hic semp nudis pedibus incedebat: licz quartanis febribus vrgeret. in pane ⁊ aqua cōtinue ieiunabat. in vespis tantū cibū capiens sicut a beato petro didicerat.

De quibusdā §.III.

alijs xp̄i discipulis ex nūero. lxxij. ex q̄b⁹ fuerūt: vt refert vincē. in spe. histo. li. x. ca. xlj. Saturnianus. potētian⁹ ⁊ altini⁹. q̄ cū multos sanitati restituerēt infirmos ⁊ nō tā vbo q̄ vtutib⁹ ⁊ signis q̄sqz possent ab errorib⁹ reuocarent: a btō ꝑetro missi sunt in galliā. vt eā ydolatrie dedītā dyabolo auferrent. ⁊ christo mun⁹ acceptabile offerrent. Sauinianū aūt petr⁹ p̄matē gallie cōstituit. Ueniētes ḡ ad vrbē senōis tūc famosissimā ⁊ ꝓfessimā nō cessabāt ꝓpm̄ a cultura demonū ad verū deū reuocare. Sauinian⁹ vo ptātē pontificalem quā a petro acceperat ꝙ incredulos ꝙstant ⁊ strēnue exercebat. Tanta qz spūssancti gr̄a in ei⁹ corde erat diffusa: vt q̄s p̄mone tangēt ad ardorem celestis desiderij vehement' accenderet. Dūqz celestib⁹ sanctionib⁹ insisteret dyabol⁹ q̄sdam secte sue viros ꝙ eū cōcitauit. Qui cū cerneret simulachror suor cultū cessare ⁊ ritū gentilitatis ⁊ sacrificia deor sperni cōtēptū eor sancti viri ludibrijs ⁊ leto sanxerūt vlciscēdū. Hunc ḡ in medio pestilentis cōciliaboli statuentis vna die ⁊ aliquan-

tisp de altercationibus fidei tractantes. sed veritatis assertioni cordis aures obturantes. mox eū capitali sniā feriendū censuerūt. huic aūt mox potentian⁹ in epatu successit. Qui dū p̄dicationi ardenter insisteret: ꝫ hūc q̄z dyabol⁹ icredulox animos excitauit. ꝛ famulū dei quanta potuit celeritate extinxit. Cuius corp⁹ exanime ab infidelibus quib⁹ ꝛ bestijs exponi debuerandū ſz dei ꝓuidentia mansit illesum. A fidelibus postea occulte collectū in suburbio senōis sepeli nec min⁹ carne solut⁹ q̄z in carne viuens virtutib⁹ claruit. Nam demones de obsessis corporib⁹ effugauit. cecos illuminauit. surdis auditū reddidit sanitatē infirmis Denicz bonū pastorē sauinianū vias martyrij p̄euntē: prosecuta est gra amicox clientela. Sctūs scz potentian⁹ ꝛ altini⁹ eodaldus. ꝛ serotinus. Hi p̄ iter magistri gradiētes ꝛ in fide xp̄i cuneos credentiū ꝓpagantes martyrij gloriaz assecuti sunt ꝛ iuxta eiusdē monumentū humati. Anno autez dñi. dccc. xl vij. regnantibus lothario ludouico ꝛ karolo augustis. translata sunt eox corpa ab antistite illius ciuitatis ad basilicā beati Petri vicinā. vbi audite sunt voces angelice vt chori psallentes ꝛ modulationis armonia. nō solū a monachis. sed a multis ex vulgo.

De sancto iu/liano. §. IIII.

Quatuor aūt sancti sub ꝫ noie repiunt fuisse diuersis tpib⁹. Primus fuit cenomanen. eps. Et ꝫ dicit fuisse symō ille leprosus quē xp̄s a lep̄ mūdauerat ꝛ xp̄m ad cōuiuiū inuitarat. q̄ xp̄i discipul⁹ post ascēsionē dñi ab aplis cenomanensis eps est ordinat⁹: ꝛ multis clar⁹ ꝟtutib⁹. tres mortuos resuscitans demū in pace q̄euit. Hic dicit cē ille. ſ. iulianus q̄ ab itinerantibus ꝓ bono hospitio inuocat eo q̄ christū suscepit in hospitō. Sed verius videt q̄ nō iste sed ali⁹ qui vtrūq̄z parentē ignorans occidit. vt infra dicet. Fuit ali⁹ iulianus de aluernia nobil' genere ꝫ nobilio: fide. q̄ desiderio martyrij vltro se p̄secutorib⁹ offerebat. Cū aūt crispinus cōsularis mississet ministruz ad eum occidendū. qō sentiens iulian⁹ sponte foras p̄silijt ꝛ querenti intrepide se obtulit ictū ferenti excipiens. Eius aūt caput leuantes tulerūt eum ad sctm̄ ferreolū sociū suū. ei mortē sīlem cōminātes nisi ydolis imolaret. Quemq̄z assentire nolētem protinus occiderunt. Caput aūt sancti iulia/ni cum corpore sancti Ferreoli in vno tumulo sīl posuerunt. Post multos xo annos sanct⁹ mamertinus vienneñ. epūs inuenit apto sepulcro caput sancti iuliani inter manus sancti ferreoli ita illesū ꝛ integrū ac si eadē hora fuisset sepultum. Fuit ꝛ tercius Julian⁹ frater sancti iulij hi duo frēs zelo fidei ad theodosiū impatorem accedentes p̄ cib⁹ suis ab eo obtinuerunt vt quecūq̄z tēpla ydolox destruere valerent ꝛ ibi christi ecclesias erigē Qui christianissimus impator. nō solū hoc cōcessit sed ꝛ literas mādatorias dedit. vt eis omnes i hoc obedirent ꝛ sub pena capitali eos iuuarent. Cum igit̄ iulian⁹ cū germano suo in q̄dā loco q̄ dicit̄ gaudianū ecclesiā edificarēt ꝛ cūcti transeūtes ꝓpter mandatū impatoris eos iuuarent. cōtigit vt quidā cū curru inde transitū facere vellent Qui dixerunt ad inuicē quā excusationē facē poterimus vt liberi transeam⁹ ꝛ in ope isto nō occupemur. Dixeruntq̄z. Eleuate ꝛ ꝓiciam⁹ vnum ex nobis in plaustrū supinū ꝛ eū pannis cooperiam⁹ dicemusq̄z q̄ hoiem mortuum in vehiculo ꝫ habemus ꝛ sic libere transire poterim⁹. Accipiētes igitur vnū ex eis in plaustrū posuerunt dicētes ei Tu oculos claude ꝛ quisq̄z transierim⁹ q̄si mortuus iace. Cunctz hoiem tanq̄z mortuū coopuissent ꝛ vsq̄z ad famulos dei iulianū ꝛ inlium venissent dixerunt ei fili dei. Filioli parū p̄sistite ꝛ nos i opere hoc modicū adiuuate. q̄ rñderūt. Nō possumus ꝫ stare q̄ hoiem mortuū in plaustro habem⁹ Quib⁹ iulianus. vt q̄d ita mentimini filij. Et illi. Non mentimur sed ita est vt loq̄mur. Quib⁹ Julianus. fm veritatem dicti vri ita ꝓtingat vobis. Qui boues pungentes inde transierūt liberi. cū q̄z ꝓcul essent ceperūt illū excitare vocantes eum ex noie ꝛ dicētes. Surge ammodo ꝛ stimula boues vt celerius transeamus. Cū aūt nullaten⁹ se moueret nec rñderet. discoopientes ꝛ tangentes eum inuenerūt mortuū. tantusq̄z timor ipos ꝛ ceteros inuasit vt nullus deinceps auderet illudē eis. Fuit ꝛ quartus iulianus q̄ vtrunq̄z parentez nesciens occidit. Cū p̄dict⁹ iulian⁹ quadā die venationi insisteret vt iuuenis ꝛ nobilis. ꝛ quendā ceruū reptū insequeret. subito ceruus vertēs se ad eū dixit ei. Tu me sequeris q̄ patris ꝛ matris tue occisor eris. Quod ille audiens obstupuit. et ne hoc ei accideret qō ceruus dixerat relictis omnib⁹ clam discessit ad regionē valde remotā pḡēs ꝛ cuidā p̄incipi ibi adhesit. ꝛ tāstrennue ꝛ in bello ꝛ in palacio se gessit. q̄ p̄inceps ille militē eum fecit. ꝛ quandā castellanā nobilē viduam ei cōiugem tradidit. castellū ꝓ dote accipiens. Interea pentes iuliani ꝓ amore filij nimiū dolentes vagabūdi vbiq̄z pḡebāt eū req̄rētes sollicite. Tādē ad castrū cui iulian⁹ p̄erat puenerūt. Tūc aūt a castru iulian⁹ aberat. Uxor aūt ei⁹ eos vidēs introgauit q̄ nā essent. Cūq̄z illi oīa enarassent q̄ filio accidissent ipmq̄z ad querendū discurrerent. intelligens illa hos cē parentes iuliani. vtpote q̄ a viro suo hoc frequenter audiuerat: honorifice eos recepit. eisq̄z ꝓpriū cubiculū ad q̄escēdū tradidit aliū sibi lectulū parās. Mane aūt facto castellana ad ecclesiā pḡit. pentes iuliani vt fessos i lecto suo q̄escētes dimittēs. Reuertit̄ interea iulianus domū. thalamū aūt ingrediēs excitatur⁹ vxorem inuenit pentes ibi dormientes. ꝫ ignorans pentes esse suspicat⁹ est vxorē suā cū adultero ibi iacere. vnde silenter extracto gladio ambos occidit. Egressus aūt domū obuiauit vxori ab ecclesia reuertenti. Qui interrogauit eā q̄ nā essent q̄s in lectulo suo reperisset. indicauit illa eos esse parentes suos. quos dulcissime eū querentes honeranter suscepit ꝛ i suo thalamo collocauerat. Q̄ō audiens quasi exaīs effectus amarissime flere cepit dicens. Heu mihi q̄ dulcissimos parentes meos occidi. Quid faciā ecce impletū est verbuz cerui.

ꝛ quod euitare curaui de domo ꝛ patria recedẽs in hoc impegi. Jam nunc vale soꝛor mea dulcissima. qꝛ decetero nõ quiescam q̃ꝰq; sciã deũ pro tentiã meam suscepisse. ¶ Cui illa. Absit a me dulcissime frater vt te deseram ꝙ q̃ pticeps fui tecum gaudij: ero ꝛ doloꝛis ꝛ penitẽtie simul. Ergo inꝺ recedentes iuxta quoddã magnũ flumẽ vbi multi pclitabant hospitale magnũ ꝓstruxerũt. vt penutentiã suam ibi agerent ꝛ transire volentes fluuium transueherent ac paupes hospitio recipe= rent. Post multũ tpis cũ quadã nocte iulianꝰ fessus quiesceret ꝛ gelu intensuꝫ esset. audiuit vocẽ lachꝛymabiliter lamentantẽ iulianũq; vocitantẽ vt eũ transueheret. ¶ Qꝺ ille audiẽs ꝓcitꝰ surrerit ꝛ iam cum frigoꝛe deficientẽ inueniẽs in domuꝫ suam poꝛtauit. ipmq; igne accẽso calefacẽ studuit. post qꝺ in lectulũ suũ duxit eũ pannis opiens. Post paululũ q̃ sic infirmꝰ ꝛ q̃si leproſus apparuerat splendidꝰ factꝰ scandit ad ethera. Hospitiq; suo dixit. Juliane dñs me misit ad te ad insinuã dũ q; tuã pniam acceptauit. Erat eñ angelꝰ dñi: et ambo post modicũ in dño quiescetis. sicq; diſparuit. Illi aũt pleni elemosynis ꝛ bonis opibꝰ. nõ multo post aĩas suas dño reddiderũt. Ad hoꝛẽ igit ei ꝺicit pater noster vel alia oratio ab aliquibꝰ itinerantibus. vt scꝫ deꝯ eis bonũ hospitium ꝛ defendat a piculis. ¶ Qꝛ aũt aliqui dicãt pr noster ꝓ aĩabus pentũ sancti iuliani stulta superstitio est. ¶ De quinto sancto Juliano habes infra tpe dyocleciani.

Saturninus au/ .§.v.

dita fama Joh. baptiste de ciuitate patras relict parentibꝰ venit ad videndũ iohem baptistaz. Et visa austeritate vite eiꝰ ꝛ audita p̃dicatiõe de reg celoꝝ ꝛ aduentu messie saluatoꝛis: remansit cũ eo ad tps vt xp̃m videre posset. Et hic fuit ille q̃ cuz andrea apl̃o audisset ab ipso magistro eoꝝ iohãne. Ecce agnus. s. demonstrans iesum inde transeuntẽ: secutus est ihm cuz andrea. ¶ De alio quodã sancto saturnino legit qꝺ factꝰ eps a discipulis xp̃i directus est ad ciuitatẽ Tholosanã in quã cũ esset ingressus demones a responsis cessarũt. Dixit aũt vnꝰ ex gentilibꝰ. Nisi saturninũ occideritis: nil a dijs obtinere poteritis. vñ pl̃s eũ capiẽs cũ sacrificare dijs recusaret. ad pedes thauri eũ ligantes ꝛ stimulantes eũ: a summa arce ꝓ gradus capitolij p̃cipitauerũt. Et sic capite fracto ꝛ cerebꝛo excusso migrauit martyr ad celũ. vtrũ aũt fuerit iste ille saturninus socius andree ignoraf.

¶ Fuit ꝛ alius saturninꝰ rome diu squaloꝛe carceris maceratꝰ ꝛ postea in eculeo leuatꝰ fustibus et scoꝛpionibꝰ cesus. ꝛ ĩ laterib⁹ aduſtꝰ: demũ decollatus ꝓ christi noĩe. ¶ Fuit alter saturninꝰ in affrica. q̃ cũ fratre suo satyro ꝛ ꝓpetua martyrio coronati sunt. ¶ Dicisin⁹ q̃ et nathanael fuisse dicitur frater philippi apl̃i. hic a petro apostolo dicit missus bituricas. ꝛ ibi quieuit. ¶ Cleophas q̃ cũ socio die resurrectionis ibat in castellũ emaus q̃bus dñs vt pegrinus se oñdit. hic ꝑm aliq̃s vt refert ysuardus a iudeis fuit occisus in ꝺomo in q̃ xp̃s suscitatus sibi ꝛ suo socio apparens ꝛ in fractione panis recognitꝰ fuit.

De septem dia/ .§.vi.

conibus ab apl̃is creatꝰ stephanꝰ lapidatꝰ est. vt dictum est supꝛa. Thimon q̃ alibi ꝺꝛ thimotheꝰ ñ tñ q̃ dicit pauli discipulꝰ ꝑm ysuardũ. ꝓmus fuit doctoꝛ fidei apud berona ꝛ p̃dicãdo iuit chozinthum. ꝛ ibi a iudeis ꝛ grecis in flammas iniectꝰ: ꝙ illesus postea crucifixus est. Tercius. s. pchoꝛus apud antiochiam martyrij palmaz suscepit. Parmena quartꝰ philippis martyrio ꝓ xp̃i noĩe susceptο migrauit ad celos. Nichanoꝛ q̃ntus apud cypꝛũ requiescit. Nicolaus aduena antiochenꝰ heresiarcha fuit. et ꝛ quidã eũ excusent: ex apocalypsi errasse ostendit. ¶ Alexander ꝛ rufus fratres ꝛ filij symonis cyrenei q̃ angariatꝰ fuit crucẽ poꝛtare pꝰ christũ fuerunt. de quibꝰ in hysto. ecclasti=ca. ¶ Amaon qui fuit socius cleophe in via in q̃ christus se eis associauit in forma pegrini ille. s. ꝺ q̃ lucas tacet vt testant Ambꝛo. ꝛ aug. ¶ Lazaꝛus eps marsilie fuit. ille. s. quẽ xp̃s a mortuis q̃driduanũ suscitauit: fratrem marie magdalene ꝛ marthe de q̃bꝰ supꝛa dictũ ẽ. ¶ Sunt qui scribũt qꝺ demas cũ chezinto ꝛ hebione ꝛ appolline ꝛ q̃busdam alijs fuerũt ex. lxxij. discipulis xp̃i ab eo electi. sed transgressi viam veritat effecti sũt mali ꝛ heretici qui abierunt retroꝛsum: et de quibus Joh. euangelista in epl̃a ꝓma. Ex nobis exierũt: sed nõ erant ex nobis. Et paulꝰ vocat eos falsos apl̃os ꝛ opaꝛios iniquitat. Dicunt etiã qꝺ sicut apostoli loco iude elegerũt mathiam in apostolatum. ita ꝛ loco predictoꝝ elegerũt alios in numeꝛo. lxxij. s. Eutropium ꝛ Zacheum ꝛ clemẽtẽ. nõ illum q̃ fuit papa sed aliũ ꝛ eunuchum baptizatũ a philippo et alios. ¶ Longinus vt refert Jacobus de voꝛagine in legenda fuit quidam centuꝛio qui iussu pilati cũ alijs militibꝰ cruci xp̃i astãs latꝰ dñi lancea trãffoꝛauit. Sed postea ꝓuersus ẽ ad fidem. ex eo maxime vt quidam dicũt: qꝺ cũ ex ifirmitate vel senettute oculi eiꝰ caligassent ꝛ trãsfixo xp̃i latere lancea sanguinis xp̃i stilla ꝓ lancea decurrens fortuitu oculos eiꝰ tetigisset protinꝰ clare vidit. vñ ĩ enũciãs militie ꝛ ab apl̃is istructus in cesarea capadocie. xxxiij. annis monasticam vitam duxit ꝛ x̂bo ꝛ exẽplo plurios ad xp̃m cõuertit. Cũ aũt a p̃side regiõis captꝰ ꝛ ad sacrificandũ ydol inuitatꝰ recusasset. p̃cepit p̃ses oñes dentes eiꝰ excuti ꝛ linguã p̃cidi. q̃ ex ꝺ ꝓpꝛea loq̃lam nõ amisit ꝙ zelo fidei acceusus securi accepta oĩa ydola ꝓfregit ꝛ cõminuit dicens. videbimꝰ si ꝺij sunt. Exeuntes aũt demões de ydol in p̃sidẽ: ꝛ in eiꝰ socios irruerũt. q̃ insanientes ꝛ se laceantes longini pedibꝰ se ꝓstrauerũt. Dixit aũt longinus ad demones. Cur hitat in ydol. ¶ Qui rñderũt vbi xp̃s nõ noĩat ꝛ eiꝰ signũ nõ est positũ: ibi est hitatio nostra. Cũ aũt p̃ses insaniret ꝛ oculos amisisset dixit ei longinꝰ. Scito qꝺ sanari nõ poteris nisi post̃ꝫ fuero occisus. Tũt aũt ꝓ te oꝛabo: ꝛ sanitatẽ aĩe ꝛ coꝛpis recipies. Fecit ergo p̃ses eũ decollari. ¶ Quo facto idẽ p̃ses ad coꝛpꝰ eiꝰ pꝛo-

stratus cū lachrymis sanitatez recepit t puersus ad xpm in bonis actibus vitam finiuit.

Capitulū .xxvj.

De quibusdaz discipulis petri apostoli. t de clemente papa dicet inferius. Sed fuit ali⁹ discipulus eius clemens etiā vocat⁹. qui cognoiat⁹ē flauius ꝓsul romanoz qui fuit patruus santti clemētis pape hic a beato petro baptizatus missus cuz quibusdam gratia ꝓdicandi ad galliā belgicam. ad ciuitatē mentēlem. puenit. ibiqz officiosissime a quodā hospite receptus est cum socijs. A quo interrogattus qui essent vnde t quare venissent. Rūdit. Serui sumus iesu xpi ex deo patre aū tpa et ex ẏgine maria sub tpe nati ꝓ salute generis humani. Hec t alia pegrinoz suscepto: audiens suspirans. Bona sunt inquit q̄ poratis valde: si que dicitis factis vera eē oīdatis. Fateoz deū vrm vos huc cā nostre salutis transmisisse: vobis etiā aptissimū locū t tps ꝓuidisse. est eīn hec patria t maxime vbs ista robore fortissima. bellis t armis spasueta rerū opulenta ditissima. Quz heu clade pessima sicqz detrita: vt pene iam medietas hoīm et oīm aialiū humano vsui defuientiū hui⁹ pestis immanitate mortua videatur. Est enim hic arenariū ab octauiano impatore nobiliter cōstructū t in amphiteatrū decenter formatū. in q̄ draco indicibilis magnitudinis cū sua ꝓle inhabitat pestifera. quoz flat⁹ ipm aerē circūquaqz coꝛrūpēs etiā aues q̄ supra volitare ꝓtingit ipas ꝓmat. si ergo virtus dei vestri si quaꝛe predicatiōis veritas est: ecce magnū t euideus ostiū ꝓdicandi et paratissimus adit⁹ credēdi in deū vrm. si tā taviss pessime necis extinguat t morbidis ꝓstina sanitas restituat. Ad hec sancti xpi ꝓfessoꝛes leti effecti in lachrymas resoluti sunt. Lucurrit hospes ad primoꝛes ciuitatis t eos ad audiendū q̄ nunq̄ audierant inuitauit. Ad cui⁹ verba omnes nobiles t ignobiles ad videndū viros sanctos ꝓpe rauerūt. quoz plurimos ita vis morbi inualuerat vt vix pedibus inniterent. q̄z doloꝛib⁹ cōpatiens sanct⁹ clemens primū hospitē suum deinde cūctū populū baptizauit de fide edoctū. Qui de sacro fonte incolumes leuati ad ꝓpria redierunt Sequenti aūt die celebratis missarū solennijs de cunctis astantib⁹ sacra cōione refecti ad locū cauerne sequente oi ꝓplo accessit cū psalmis t orationib⁹. ꝑcipienteqz in noīe iesu xpi t adiurante vt draco ille cū omni sua ꝓle mansuesceret. ipmqz psequere. stola sua circūligatū. q̄ vsqz ad flumen deductus vt impauerat sanctus oīno disparuit. Hicqz locus ille ab oi serpentū malicia mūdat⁹ē vt vix puus ẋmicul⁹ ibi repiat. Lepitqz exide beatus pontifex clericos instituere t institutos diuīs gradibus ꝓmouere t ecclesias ꝓstruere.

Fuit et alius be. §.I.

petri discipul⁹ fronto dictus q̄ a prima etate deo deuotus t a pe. apl'o rome oꝛdinatus atqz in vrbē petragoricā in qua nat⁹ est. primus destinat⁹ ē eps q̄. lxx. monachos ibidē ad seruiendū deo ꝓgregauit. Pūqz cū eis habitās in ope dei crescꝛet. a q̄rino ciuitatis illius ꝓside ꝓsecutionē patiebatur. Nā q̄s eps in noīe xpi baptizabat: ille gladio deputabat. Tandem relicta ciuitate cū multis decreuit heremū petere nudus. Cōgregatisqz omnib⁹ ait. Quid nobis cū mūdo quē crucifixim⁹ nobis magnū gerimus aie detrimentū inter hoies habitantes. Cūqz placuisset fratrib⁹. ccc. bis acutis t seminib⁹ olerū acceptis exeuntes de ciuitate xpo duce p deſtū discurrentes veneruut ad quendaz locū sup flumen doꝛdonie vbi draco magn⁹ habitabat cū multitudine serpentū. Quos videntes q̄ sequebant epīm timoꝛe ꝓcussi ceperunt retroceꝛdere. At ille in dño cōfidens oꝛationi se ꝓstrauit: quo facto serpentes nusqz cōpuerunt. Cōuersantibus aūt eis in eodē loco ceperūt murmuraꝛe fratres dicētes. Nunq̄d solum in heremo castitas: t in vbib⁹ nō est. An in heremo solū exaudit oꝛātes quē ferarū delectat solaciū? Cur nō regressi in nostrū locū benedicim⁹ deū. Audiēs aūt sanctus fronto murmuratiōes eoz estuabat t p eis oꝛabat. Nunqz tū inter eos diuinoz canticoz cessauit officiū nec penuria laceſcētes vigilijs defuerunt. Quadā ergo die post vigilias vocauit eos ad se t ait. Filioli mei si regnū dei querim⁹ q̄d de escis coꝛpis sollicitamur? q̄d nos cura carnis toꝛquet morituri post modicū? Curā ergo nrī deo dimittamus t ei⁹ testamentū teneam⁹ dicentis. nō derelinquam te. Oꝛante ĝ p illis indesinenter dās exaudiuit nā p angelū suū presidē quirinum visitauit eidēqz appens in somnis dixit. Tu epularis in diuitijs splendide t fui mei in deserto pereūt fame. Festina ĝ diluculoꝛ de bonis q̄ tibi dedit domin⁹ fuis meis escas mitte. Qđ si distuleris: irā dei ꝑ te ꝓuocabis. Hec ille audiēs ꝓsternatus est aīo t mane ꝓsurgens visionē explicans amicis suis. interrogabat q̄d actur⁹ esset t vbi isti fui dei manerent t q̄s ad eos viam nosset. cunqz omnes rūdissent se ignoꝛare nil fecit. ſ sequēti nocte nō ab angelo sup ꝺ increpat⁹: ſ t flagell'aspeceſus quare nō obedisset. De mane iterū vocatis suis t plagarum signa oīdens cū cōsiliū queret in hoc respondit vnus prudentioꝛ ceteris. Sūt tibi cameli multi onera eos escis q̄b⁹ vtunt heremite t dimitte eos onustos. t si tibi a deo celi visitatio est. ipe eos ad cuneū fuoz suorū deducet t depositis onerib⁹ aialia tua reuocabit illesa. Qđ et fecit mittens. lxx. camelos oneratos reb⁹. Factū est ĝ vt dū hoꝛa. ix. hymnos in vnū oīs celebꝛarent. ecce camel⁹ pm⁹ cū aljs seqntib⁹ ad foꝛes habitationis applicuit. Quē videſ eps let⁹ deū laudauit: dixitqz fratrib⁹. camelis nobis alimoniam ferentib⁹ pedes lauate t eis cibaria date. Qđ feceruut. En inqt recoꝛdat⁹ est nostri oipotēs deus nobisqz alimoniā misit. Nō oia tollam⁹ ſ dimidiam ptē dño eoz remittam⁹. Qđ oīb⁹ placuit. xxxv. samarios ꝓ se in hoꝛrea reponendo. Qui per viam qua venerant sine duce ad dīm suū regressi sunt. Tunc quirinus magna exultatione fretus q̄ camelos recepisset exclamauit. Magnus ē de-

ius christianoꝝ. Rogo te vt ostendas mihi viam q quam ambulem vbi famuli tui habitant: ⁊ mihi gratiã baptismi prebeant. Qui ad viros sctõs ꝓueniens baptismũ postulãs accepit imposito ei nomine Gregorius. et deinde annuatim ea die q̃ receperãt illi heremite victualia totidez transmittebat q camelos dño illos dirigente.

Apollinaris bti .§.II.

petri apostoli discipulus. ab eo ex vrbe rauennã ciuitatem ytalie ad p̃dicandũ est directus. Ibi ãt vxore tribuni ab eo sanata baptismũ xp̃i susceperũt ipa cũ viro suo et familia. Qõ cũ iudici fuissz nunciatũ ab eo ꝓtinus accersit ⁊ ad templũ Jouis duc̃t vt ei immolaret. Quo ꝓueniens cũ diceret aurũ ⁊ argentũ ibi appensum melius pauperibus erogari q̃ ante demones pendere. capit̃ fustib⁹ cedi. semiuiuus relict⁹. ℔ a discipulis collectus. p sex menses in domo cuiusdã vidue refouetur. Exinde ad ciuitatẽ classensem veniens vt quendã nobilem mutũ sanaret. cũ domũ ingredetur puella quedã spũm immũdum habẽs. exclamauit dicens. Recede serue dei. nam faciam teligatis pedibus de ciuitate extrahi. Quẽ apollinaris increpans ꝓtinus exire coegit. Cũq̃ sup mutũ nomen dñi inuocasset ⁊ curat⁹ fuissz: plusq̃ qn genti hoies in eũ crediderunt. Pagani aũt fustibus cesum ꝓhibebant ne nomen iesu noiaret. At ille in terra iacens clamat qm̃ ipse est verus deus Tunc nudis pedib⁹ sup prunas stare fecerũt. sed cũ christũ ꝓstantissime predicaret extra vrbẽ eum ꝓiecerunt. Eo aũt tpe dũ rufus patric⁹ dux rauẽ ne filiã haberet iufirmã ⁊ ad eam sanandũ apollinarez vocari fecisset mox vt ei⁹ domũ ingressus ẽ filia defuncta est. cui rufus dixit. vtinam domum meam nõ fuisses ingressus. Dij em̃ magni irati sũt ⁊ eam sanare noluerunt. Tu vo quid ei facere poteris. ℔ Et apollinaris ad eũ. Noli timere iura mihi vt si puella surrexerit eã saluatorem suum seq̃ non ꝓhibebis. Quod cũ fecisset: oratione p̃missa. puella surrexit: ⁊ nomen christi cõfitens cũ magna voce baptisma cũ matre ⁊ multitudine plurima ⁊ virgo ꝓmansit. Quod cũ audisset cesar sci ꝓsit prefecto pretorij vt aut apollinarẽ sacrificare dijs faceret aut jn exilium mitteret. Prefect⁹ igit̃ nolentem immolare fustib⁹ cedi iussit ⁊ in eculio leuari. Vbi dũ cõstãtissime deũ predicaret aquã feruentẽ in eius vulnerib⁹ recentib⁹ iactari fecit. ⁊ tandẽ graui pondere ferri vinctum in exiliũ mittere voluit. Videntes aũt xp̃iani tãtã impietatẽ accensi aĩo in paganos irruerũt ⁊ plusq̃ ducẽtos ex eis occiderunt. Qõ videns preses abscõdit se ⁊ apollinarẽ in obscurissimũ carcerẽ trudi mãdauit. Deinde cathenatũ in naui posuit: ⁊ cũ tribus clericis eũ sequentibus in exiliũ missit. vbi solũ cũ duob⁹ clericis ⁊ duobus militib⁹ piculũ tẽpestatis euadẽs: ꝓuersos ad fidẽ milites illos baptizauit.

¶ Deinde rauennã veniẽs a paganis capit̃ ⁊ ad templũ apollinis duc̃t. Cui⁹ symulachrũ videns maledixit ⁊ subito corruit. Hoc videntes pontifices ip̃m iudici thauro p̃sentarunt. Qui iudex cum filium suũ cecũ illuminasset: credidit in xp̃m ⁊ ip̃z quatuor annis in suo predio manere fecit. ¶ Pr⁹ ꝺ cũ pontifices eũ apd vespasianũ accusassẽt iussit vespasianus vt quicũq̃ dijs iniuriã faceret: aut satisfaceret aut vrbe pꝛuareꝺ. Non enim ait iustũ est vt deos vindicemus. sed ipsi seipos de inimicis suis se vlcisci poterunt si ꝛasci. Tũc demostenes patricius eũ sacrificare nolentem cuidã cẽturioni iã xp̃iano tradidit. Cuius rogatu ꝓgens in vicũ leꝓrosoꝝ vt ꝓpter furorẽ gentiũ latitaret a paganis insecut⁹ vsq̃ ad mortẽ diutissime cesus vij. dieb⁹ supuiuens. post admonitionẽ discipulorũ spũm deo tradidit sub vespasiano impatore ⁊ honorifice sepelit̃ ⁊ in prefatione ab ambro. multipliciter cõmendat̃.

Sanctus etiã .§.III.

Lucianus pe. apli discipl's a beato clemẽte sãcto Dyonisio in sociũ cũ alijs dat⁹. cũ ad gallias ꝓfectus est beluacũ venit. vbi custodia romanoꝝ et militaris exercit⁹ residebat. q̃ gens beluacensiuz sp bellicosa erat ⁊ ideo ꝓpter insolẽtiã eoꝝ seu ꝓpter custodiã ceteraꝝ ciuitatũ. his in ꝓtib⁹ tũc romanus versabat̃ exercit⁹. Lucian⁹ g̃ a beato dyonisio prasbr fact⁹ ad euangelizandũ xp̃m illuc directus multos ad fidem sua doctrina conuertit. erat aũt vir mire patientie summe abstinentie/ et omniũ copiarũ gratia exornat⁹. nec ei ali⁹ erat cibus q̃ herbarũ virentiũ esus. potũ aque frigide fesso corꝑi tribuebat. Quadragesime tpe bis i hebdamoda comedebat. sustentabat em̃ eũ celestis alimonie virt⁹. cũ aũt Julian⁹ prefect⁹ ex decreto impatoris Domiciani xp̃ianos insequeret. audiens Lucianũ ex vrbe egressum ad ydola cõterenda misit ministros ad eũ inꝺrendũ. q̃ audiẽtes eũ beluaci cõmorantẽ: illuc eũtes predicantẽ inuenerũt ꝓpꝛ'o illi. Cernẽs aũt sanct⁹ dei eos ad se occidendũ aduenisse imꝑterritus a p̃dicatione non desistit: ℔ exhortans fideles ad ꝓmanenduz in fide totis viribus suis cepit deo gratias agere q̃ sancti patris sui dyonisij iã ꝓ christo passi dignaret eũ cõsortẽ efficere. Sãctũ g̃ lucianũ egressũ ꝺ citate cũ duob⁹ puer⁹ maximio ⁊ iuliano. ad mõtem distantẽ a beluaco p tria miliaria. ministri sceleris ꝓsecuti. pueris illis occisis post cõtumelias decapitauerũt sanctũ virũ. luxq̃ immensa super corꝑus exanime emicuit ⁊ vox de celo audita est. Veni euge famule bone Luciane qui ꝓ me sanguinem effudisti ad preparatã tibi mansionem in celis. Recedentibus autem a loco satellitib⁹ corꝑus illud se erigens. caput suum abscisum manibus ꝓꝓꝛijs assumens: quasi viuens iter carpere plantis firmissimis cepit. portansq̃ illud a monte vado transposito ad locum in quo se funeri tradendũ elegerat. Vno ab vrbe miliario requieuit ibiq̃ mira odoris fragrantia redolente. conuersi sunt ad fidem quasi quingenti viri. In vita autẽ sua triginta milia hominum ⁊ vltra eius doctria baptisma perceperunt. exceptis mulieribus ⁊ ꝑuulis.

Sanctus romu/ §.IIII

lus de nobili romanoꝝ ꝓgenie oꝛtus: pentib⁹ o:/batus. cū beat⁹ petr⁹ aplūs rome p̄dicaret ad doctrinā ei⁹ ꝙuersus ꝛ baptizat⁹ est. ¶ Deinde a Justino quodā sctō viro erudit⁹ est. ¶ Cepitq; miraclis clarere. ¶ Quidā aūt Carissim⁹ noie roman⁹: cum hꝫ duos filios vnū demoniacū aliū grauiter infirmū: rogabat btm̄ petrū vt illos sanaret: ꝓmittens se crediturū si sanarenť. ꝙ q̄ misit ꝑ. romulū ad domū illi⁹ ꝛ facta ofone romul⁹ eos lib̄auit. vū credētes baptizati sunt. ¶ Postea romul⁹ cuz iustino a btō ꝑ. missi ad sutrinā ciuita⁹ē: q̄ndaz ꝓgamū noie negantē aliā esse vitā q̄ istā: traxerūt ad fidē. ꝓbantes aliā vitā felicissimā ver⁹ fidelib⁹ reseruatā: ꝛ hoc ꝙ miracula. ¶ Maz iustin⁹ suā tunicam vilem ꝙuertit in regiā ꝛ suū baculū in aureū splendoꝛē. ¶ Romul⁹ aūt vas aq̄ añ positū in gemmaꝝ candoꝛem. ¶ Filiā q̄ Carisie vidue mutā ibidem romul⁹ sanauit: ¶ Unq; multi ꝙuerterenť ad fidem. expulsi sunt de sutrio a gentilibus. ¶ Reuersum igiť ad vrbem romulū petrus misit illum sesulas ep̄m ibi instituens et cum eo Marchicianum ꝛ Carissimuz: ita tamen q̄ ꝓius accederent ad ciuitatem Vulteranam q̄ tūc antonia dicebatur: vt visitarent duos discipl'os suos quos illuc destinauerat petrus ad p̄dicandum. s. crescentiuz ꝛ dulcissimū. ¶ Quod cum fecissent: inuenerunt illos duos in latere montis in spelunca oꝛationib⁹ vacantes. quia ob p̄dicatōnem xp̄i expulsi fuerāt de ciuitate illa. quos salutantes secū duxerunt in ciuitatem vulteranā: vbi romulus quendam puerum iam moꝛientē sanauit: ꝓpter qō multi ꝙuersi sunt ad fidem. ¶ Deinde audiens romulus sesulanos crudeles ꝛ nullū admittere xp̄m p̄dicantem: cupiens deo fructificare: ꝓꝛexit basciam. vbi moꝛtuū filium vidue suscitauit. ex miraculo plurimi baptizati sunt. ¶ Ex ea ciuitate ad bergamū ꝓficiscitur. vbi duos moꝛtuos vite restituēs: ꝛ plures languoꝛes curās multos ad fidē xp̄i pduxit. ¶ Demū angel⁹ dn̄i in somnis apparens admonuit: vt sesulas q̄ petr⁹ miserat accederet. ¶ Qō et fecit. ¶ Socij aūt romuli. s. marchician⁹ ꝛ carissim⁹. q̄ ad tp̄s sepantes se a romulo. ꝓ⁹ p̄dicauerāt sesulis: vū fuerť expulsi a paganis de sesulis ꝛberib⁹ afflicti. ¶ Iterū iūcti romulo intrātes ciuitatē: ceperūt cū eo ꝓstāter p̄dicare xp̄m. ¶ Celsum āt puerꝝ a demonio obsessum cuz liberasset. pentes ei⁹ ꝛ multi alij collū fidei iugo subdideꝛt. ¶ Cū aūt doctrīa ei⁹ ꝛ miraculis ecclīa ibi multiplicareť. ¶ Quidaz nomine repcianus rector ciuitat⁹ simul cū gentilib⁹ mandauit romulo ꝛ socijs: vt aut dijs eoꝝ īmolarent. aut a ciuitate recederēt. ¶ Quib⁹ rn̄dit romulus. Neq; tuis dijs sacrificabo. nec oues q̄s mihi de⁹ dedit dimittā. ¶ At ille p̄cepit eos fustigari ꝛ cesos extra ciuitatē eijci. ¶ Qui expulsi nocte media angel⁹ aperti⁹ porti⁹ ciuitatem virtute diuina introduxit. ¶ Qui ingressi p̄dicatōni insistebāt: ꝛ filium vidue in extremis iacentē romul⁹ sanauit. ¶ Repercian⁹ audiens hui⁹ ꝓdicatōnem. ipm̄ cum socijs incarcerauit cathenis alligatos: sed xp̄c apparēs eos ꝓfortauit. ¶ Et cuz pluribus dieb⁹ ibi mās̄issent sī ne cibo ab homine administrato. deinde grauissime p ciuitatē cesi sunt: ꝛ tandē a q̄dā pfido Romul⁹ multis ictib⁹ pforať ꝛ occidiť. ¶ Socij decollati sunt anno dn̄i. xc. vel circa.

Capitulum. xvij.

Sanctus Nazarius

fuit filius beate ꝑpetue xp̄ianissime femine ꝛ romanoꝝ nobilissime. que a beato ꝑetro baptizata fuerat ꝛ illustrissimi viri nomine Affricani sed iudei. hic Nazarius cum esset. ix. annoꝝ plurimum mirabatur vidēs ꝓfem suū ꝛ matrē tam differentes in obseruantia religionis: ꝛ q̄ mater sua legē baptismi ꝓ xo legē sabbati sequereť. Unde cui magis adherere deberet plurimū dubitabat: cū vterq; ad fidem suā trahere niteretur. ¶ Tandem nutu dei vestigijs mīs adhesit ꝛ a sancto Lino qui nondū erat sed post passionem petri factus papa baptizatus est. ¶ Qō pater intelligens cepit eum a sancto ꝓposito auerte re velle: ꝛ varia toꝛmentoꝝ genera que xp̄ianis īferebanť explicare. ¶ Cum aūt patri minime assentiret: sed xp̄m publice fatereť. ad p̄ces parentuz q̄ ne occideretur timebant ab vrbe recessit. ꝛ septez somarios de diuitijs parentum accipiens oneratos per ciuitates ytalie transiens pauperib⁹ erogauit. ¶ Decimo autem anno egressionis sue ab vrbe. placentiā ꝛ inde mediolanum adueniens. sanctos Geruasiū ꝛ ꝓtothasium ibi in carcere detineri repꝛerit audito aūt ꝙ nazarium ad ꝓstantiam fidei animarenť. cito vinct⁹ ad p̄fectū trahiť: ꝛ in ꝓfessione nominis xp̄i pseuerans. fustib⁹ verberatus extra ciuitatem eijciť. ¶ Dum aūt de loco ad locum pgeret. mater ei⁹ que iam obierat apparuit et ꝙ ad gallias pgeret in somnis admonuit. ¶ Cuz autem genebellis aduenisset ꝛ plures ibi p̄dicando ꝙuertisset: quedam matrona filium suū elegātem puerum noie celsum ei obtulit: rogans vt eū baptizaret ꝛ secū duceret. ¶ Qō audiens p̄fect⁹ gallia⁹ ipm̄ cum puero celso vinctis retro manibus ꝛ collo cathena ꝓstrictū in carcerē reclusit. vt die seq̄nti eū toꝛment⁹ afficēt. ¶ Tunc vxoꝛ sua misit ad eū. dicēs iniustū eē iudiciū: vt innocētes occideret ꝛ deos oīpotētes vidicare ꝓsumēt. ¶ Quib⁹ vbis p̄fect⁹ coꝛrept⁹ sctōs absoluit: ꝑ ne ibi p̄dicaz inꝺixit. ¶ Venit exinde ad ciuitatē treuer⁹. vbi p̄dicās ꝛ multos ꝙuertēs ibi ecclīam edificauit: qō audiēs coꝛneli⁹ vicari⁹ neroni intimauit qui plēs milites ad capiēdū ipm̄ emisit. ¶ Ipm̄ aūt inuentū iuxta dictū oꝛatoꝛū ligarūt dicentes. ¶ Magn⁹ nero te vocat. ¶ Quib⁹ nazari⁹. ¶ Incōposit⁹ rex incōpositos milites hz. ¶ Quare venientes honeste nō dixistis mihi nero te vocat: ꝛ venissem. ¶ Vinctuz igiť ad neronem ducebant: ꝛ celsum puerū ploratem alapis cedentes vt sequereť vꝛgebant. quos cum nero vidisset iussit eos in carcerem mitti: donec excogitat⁹ supplicijs faceret interire. ¶ Interea cum nero venatōni insistens vulneratus fuisset ī pede ꝛ satis doleret. recolens nazariū ꝛ existimās deos sibi iratos q; tamdiu sanctos viuere permi-

sisset et ꝓpterea illud pati iussit nazarium calcib⁹ Tūsum t Celsum puerum verberibus flagellatū in carcere añ eum pūtari. Videns aūt faciem ei⁹. Nero vt sol lucere: putans se arte magica illudi: dixit eis vt artem magicam deponerēt et dijs immolarent. Ductus ergo ad templū Nazari⁹ rogauit vt oēs exirent. Quo facto ipso orante oīa ydola ꝓfracta sunt ꝓpter qō nero mandauit eos in mare ꝑcipitari: t si euaderent igne ꝓburi. Mittentes ḡ eos in nauim in mediū maris ꝑcipitauerūt. Sed in mare ꝓiecti sup aquas illesi steterunt. Magna autē tempestas circa nauem orta est: ita vt piclitarent. Timentes ḡ submersionē suā. penitentes de malis suis se sanctis recōmendabant. At illi vultu hilari ambulantes sup aḡs ascenderunt illam. t subito facta est tranquillitas magna deinde ianuā accedens cū multos sua ꝑdicatōne ꝙuertisset: postmodū mediolanū puenit. Syzanolinus ꝑfectus remanēte celso in domo cuiusdam matrone: nazarium in exilium misit. Qui romaz remeans inuenit patrem suū iam senem sed christianum. Qui inquisitus a filio de modo sue conuersionis insinuauit petrum sibi in visu apparentē admonuisse: vt vxorem et filiū credentes ī xp̄m imitarer. A temploz autem pontificibus mediolanum in exiliū cum multa iniuria est redire compulsus: ibiq; p̄sidi p̄sentatus: iussu eius cum celso puero decollatus est. Acceptis xo corpib⁹ a xp̄ianis t in ortis sepultis. qu idam sanctus vir ipa nocte admonitus a sanctis ipsis vt in domo sua eorum corpa ꝓfundius sepeliret: hoc diligenter effecit. Post multū tpis deus hoz corpa sancto Ambrosio reuelauit. Celsum in suo loco relinqns Nazarium quasi eadem hora sepultū miro odore fragrantē integrum t incorruptum cum capillis et barba reperiens ipm ad ecclesiam apl'orum transtulit: t honorifice sepeliuit. Passi sunt autez circa annū dñi. lvij.

Sanctus quoq; .§.i.

Penni⁹ de nobili genere rome oriundus. cum a sancto Petro apl'o fuisset eps benedictus. ad partes galliaz ab eo fuit directus t euangelizanduz regnum xp̄i cum sancto dyonisio parisius futuro epo. t sancto Euchario treuerensis ciuitatis episcopo t sancto Sauiniano senonis futuro episcopo: t sancto Symiero suessionensi futuro episcopo: t alijs. vij. epis t domiciano subdyacono. qui quasi ex vno vtero fratres in xp̄o esse noscuntur: Cunq; a roma. xviij. miliario diuertissent cōtigit domicianū subdyaconū ex hac luce migrare. quo sepulto sanctus Penni⁹ ē reuersus ad vrbē. beato Petro casum lachrymabiliter exponēs migrationis socij sui. Cui petr⁹: accipe fimbriā vestimēti mei. t reuertere ad locū sepulture domiciani ponensq; eam sup sepulchrū: dices. Impat tibi dñs ihs xp̄c t mgr meus petrus: vt qualiter ore suo tibi mandauit vt pgeres mecū socius ad p̄dicādū verbū dei gentib⁹: ambulare nō tardes. Qō cuz fecisset subito surrexit incolumis: t cū eo iter arripuit. Ad ciuitatem igit cathalanensem ydolatrie

deditam vt cetere gentes puenerūt. Vbi dñs multas vtutes p eos opatus est: cecis restituendo visum. surdis auditū. claudis gressum. t quicunq; infirmitate ꝓstitut⁹ p beati menni pontificis auxilium si fide integra postulasset: ad pristinā reducebatur sospitatē. Cūq; ppter gētilitatis errorē t duriciā cordis eoz pl's ciuitatis cathalanenſ cū recipere noluisset. nec ei⁹ doctrinā: vir sanct⁹ dīna inspiratōne pmot⁹ cū ꝓsilio mistroz in desertū locū distantē a ciuitate p vnū miliare secessit. ubiq; per annū pmānsit die noctuq; oronib⁹ t ieiunijs vacāscū socijs. Contigit aūt q; quidā puer nobilis submersus ē in fluuiolo q̄ erat iuxta portā ciuitatis. Qō cū cognouissent pentes t validissimū planctū sup defuncti corp⁹ excitarēt cognitis xtutibus sancti mennij. ad ei⁹ speluncā accesserūt. lachrymabil'r supplicantes vt filiū suū suscitaret. Qui ad locum vbi cadauer iacebat aduenies oronib⁹ suis vite restituit t saluti: ip̄m baptizās. Ex q̄ miraculo fama xtutis ei⁹ p ciuitatē diffusa: rogauerūt cū pl'i vt ciuitatē ingrederet vt pontifex: t cum magna multitudine honorabil'r associarūt. Perueniens aūt ad portā ciuitatis tres cecos t tres leprosos aḡs in via inuenit in noīe trinitatis t signo crucis exp̄sso ꝓtinuo sanauit. Pontifex ḡ suscept⁹ totā ciuitatem pene ad fidez ꝙuertit. t baptizauit. t diuinis eruditōnib⁹ vt bon⁹ pastor ānis. lxxx. gubnauit. oronib⁹ ieiunijs t elymis insistendo.

Capitulum. xxviij.

De discipulis Pauli

Apl'i. Inter omnes illos p̄capuus fuit t primus doctor ecclesie p⁹ apl'os ex scribentibus beatus dyonisius ariopagita. qui sic denominat a loco vñ oriund⁹ fuit: t scolas philosophie tenuit vt summus phūs. Vnde t dicebat etiam theosephus. ppter eminentiaz sapie. a theos qō est deus t sephus qō est sapiens: quasi de⁹ sapiens. Propterea autem dicebat villa illa natiuitatis sue ariopagus: quia ibi mars colebat p deo Dicit enī ab ario quod est mars t pagus quod ē villa: quasi villa martis. Hic ergo cum esset gentilis: videns eclipsim solis que accidit in passione xp̄i esse innaturalē. q̄ tūc erat in eliopolym egipti ciuitate cū apollo phano astrologo maxio: vt ipsemet refert scribēs ad policarpuz dixit. Hec nox quā nouā miramur: totius mūdi venturā lucem significat. Vbi autem qui erant athenis dixerūt: Deus nature patit: vel fm alios dixerūt. Aut ordo nature puertit: aut elemēta mentiunt: aut deus nature patit et elementa sibi ꝓpatiunt. ppterea cū erat ꝓtra cursum naturalem illa eclipsatio solis in xp̄i passione facta. tū q; luna erat quinta decima. vnde in maxima distantia a sole. tū quia vniuersalis fuit p totū orbē eadē hora. Mā in eliopolym in oriēte fuit vt refert dyonisi⁹: t i occidēte rome vt refert orosi⁹. Tū q; fuit diuturnior nāli. Mā a sexta vsq; ad horā nonā vt scribūt euāgeliste. Vnde p tres horas. Athenienses igit vbi secerūt erigi ppter hoc nouum altare ad honorem illi⁹. cui⁹ cā talis eclipsis acciderat innaturalis ti-

tulum ei imponentes. Ara ignoto deo. ¶ Paul⁹ igit apls cū pfectus esset athenas vbi erāt diuer se secte phoz. s. epichuri ponentes beatitudinem in voluptate: z stoyci asserentes felicitatez in ani/ mi virtute ꝓsistere. ꝑdicabat z disputabat cū eis. Inter quos erat z dyonisiusp hilosophus maxi/ mus. Respiciens ergo paulus aras illoꝝ deo/ rum z earum titulos. cum legisset in vno titulum Ara ignoti dei: dixit paulus ad dyonisiuz. Quis est deus ignotus cui ara hec dedicata est Adhuc inquit dyonisius nō ē nob demonstrat⁹ sed est in/ cognitus z seculo venturo futurus. Ipe est deus qui regnatur⁹ est in celo z in terra z regnū ei⁹ non accipiet finem. Et paulus ait. Quid vob videt. hō erit an spūs deoz. Respondit dyonisi⁹ verus erit deus z verus hō. z ipe renouatur⁹ est mūduz sed adhuc incognit⁹ est hominib⁹: et in celis apō deū ꝓuersatio eius. Tūc paulus ait. Illum deum vobis predico quem apellatis incognitum. Le/ pitq predicare incarnatōnem: passionem cetera/ q mysteria fidei. Cū aūt casu quidā cec⁹ inde trā siret: dixit dyonisi⁹ paulo. Si in nomine hni⁹ quē annuncias z deū asseris hūc illuminaueris: oīno credam. Cui apls: ne dubites hoc arte magica fi/ ri vel virtute alia q̄ ihu xpi: tuipse h ꝓferas. In nomine ihu xpi lumen recipias. Quo dicto illumi/ natus est cecus: z dyonisi⁹ ydolis relictis ꝓuersus ad fidem cū vxore sua damari z familia baptiza/ tus est. Qui a paulo instructus p triennīū cuz eo ꝓuersat⁹. z de celestib⁹ q̄ ipe in raptu viderat mul ta edoct⁹: athenienſiū demū ab eo eps est ordina tus. Ibiq dyonisi⁹ maximā ptem patrie ad fidez ꝓuertit. postea xo epm aliū sibi sbrogans romam pxit. passione apl̄oz pacta: a sctō clemēte papa in franciā direct⁹ cū rustico pbytero z Eleuterio dyacono ad vrbē parisi⁹ ydolis p ceteris deditaz ꝓperauit. Ibiq post multoz ꝓuersionem fabri/ cata ecclesia et clericis diuersi ordinis ampliata. tanta in eo celesti gratia enituit: vt pōtifices ydo loꝝ contra eum sepissime seditōnez pli excitā/ tes z plebes innumeras armatas ad eum comp/ hendendum mittentes. mox eo viso oīni feritate deposita aī euz se ꝓsternebant. aut pauore nimio soluti a p̄sentia eius diffugiebant. Qz dyabolus videns z inuidēs sui culturā tantū euacuari p p̄/ dicatōnez sanctoz. ad tantā psecutōez fideliū do/ mician ū impatorem ꝓmouit: vt edictū daret. xpi anos vbicūq reperirent: aut ad immolandū ydo/ lis cogi: aut diuersis supplicijs occidi. ¶ Prefec/ tus ergo festennin⁹ ab vrbe parisius direct⁹ cōtra xpianos. cū inuenisset dyonisiū pli p̄dicantem. captū cū rustico z eleuterio colaphizatū ꝓsputuz z derisum. lozis durissimis alligatū. p̄sentari coꝝ se demandauit. Cūq coꝝ eo ꝓstanter rūderet: ec ce mulier quedā nobilis lubiū virū suū a magi/ illis seductū: improbe q̄rebat. Qui accitus ad pri/ mam fidei ꝓfessionē occisus est: z sancti a. xij. mili tibus vicissim grauissime flagellati cathenis one/ rati in thetrum carcerem detruduntur. Sequen/ ti xo die dyonisius sup cratem ferream suppositꝰ flamis nudus exponitur. indeq illesus ad besti/ as ferocissimas multo ieiunio excitatas ꝓicitur. Cunq in eum impetuose currerēt: signo crucꝭ op/ posito subito mansuescūt. Iterum iactat⁹ in cliba num: sed extincto statim incendio nil passus: diu/ tius in cruce torquet. indeq deposit⁹ cum multis fidelib⁹ in carcerem detrudit: vbi post longā po/ puli exhortatōnem dum ipse missam ad cōmuni/ candum fideles celebraret. aparuit ei dns cū im/ menso lumine z accipiens panem dedit ei dicēs. Accipe hoc care meus: quia mecum est maxima merces tua. Exinde iudici p̄sentati z nouis supli cijs macerati z ad hoc seinuicem exhortantes. de mum post oratōnem flexis genib⁹ decollat⁹ et ca/ put suū inter brachia portauit. angelo duce. z ce/ lesti lumie p̄cedente. a loco q dicit mons martyꝝ vsq ad eccl̄az sancti dyonisij deportauit. vbi nūc sua electōne z dei ꝓuidētia req̄scit. Tantāq me/ lodiā angeloꝝ societas decantauit. q multi q au/ dierūt crediderūt ꝓuersi ad fidem inter quos fuit z vxoꝝ ꝓfati lubij que clamans se cp̄stianaz ab impijs occisa est in suo sanguine baptizata. ¶ Que dam autem nobilis matrona fidelis timēs ne coꝝ pora sanctoꝝ in flumen vicinū iactarent⁹ ab occi/ soꝝibus sanctorum: inuitauit eos ad solenne ꝓui/ uium. sicq festino epularū gaudio eos detinens occupatos: interea coꝝpora illoꝝ in agro longe se peliri fecit: sed postea cessante rabie. pe:secutōnis honorifice leuari fecit: passi sunt āt āno dñi. xc vj. etatis xo dyonisij. xc ¶ In decret⁹ di. xxxviij. Oēs dicit⁹: suba ofi sacerdotij sunt eloquia diuinit⁹ tra dita quēadmodū magn⁹ phibet dyonisi⁹. Et in/ telligit⁹ suba nō q ꝓsistat sacerdotiū: h q sustentat⁹ z bñ regit⁹ in officio ei⁹. Sicut bona tpalia dicun/ tur suba hominis q: eis nutrit⁹. Hic dyonisi⁹ edi/ dit plures libꝝos in greco: translatos ab alijs i la/ tinum. Libꝝ. s. de celesti hierarchia. z li. de eccle/ siastica hierarchia. z li. de diuinis noib⁹. z librum de mystica theologia.

Hic aūt dyoni §. I.

sius quendā discipulū suū sanctininuz noie epm ordinauit z carnotū ad p̄dicandū misit: ipsumq meldensiū epm designauit cui in sociū z adiutoꝝē antoninū dedit. Dum āt ad ytaliā ꝓperāt: anto/ nin⁹ febꝛe coꝛripit⁹ z die⁹ aliq̄t a sanctinino ei in/ seruit⁹. Placet antonino vt mādatū dyonisij ma/ gistri eoꝝ impleat⁹. Mādauerat cū eis vt passio/ nem ipi⁹ dyonisij diligēter descriptā summo defe/ rent pōtifici. quiz b athenienſib⁹ notū facēt. Suffi/ cienter aūt reliquit sctīnin⁹ hospiti: vñ antoninuz relictū infirmū vel ꝓualescentē foueat vel defun/ ctū honeste sepeliat. Cū xo sanctinin⁹ romanoꝝ fines attigisset. vidit i spū defūctū antoninū soci/ um suū. z hospitē in foueam cathabuli sui eleuati assere. pisere q̄ scercoꝝa z vrina defluebāt. Festi/ nantissime g̃ reuersus sāctinin⁹: de socio petit ho/ spitē. At ille ficta mestitia ait mortuū z honeste se pultū. Mentiris inquit sanctinin⁹ fili dyaboli: in sterquilin iū pieisti. Ille g timore pcussus leua/ uit asserē z sctīnin⁹ ait. Antonine frat in noie dñi nr̄i ihu xpi p cui⁹ amore passus est dyonisius: sur/

ge ⁊ pficiam⁹ obedientiã. ¶Qui resurgens a mortuis cũ sanctinino ꝓfect⁹ est ad ciuitatẽ meldẽsem vbi sanctinin⁹ plenus fide ⁊ opib⁹ bonis ad celeste demum regnũ transiuit. ¶Cui succesit in ep̃atu antonin⁹ q̃ simili fide quieuit.

Laurannus natiõe .§II.

roman⁹ diu cũ beato dyonisio erudit⁹ est. ⁊ post p̃dicatũ in varijs locis euangeliũ. dc. a ¶Larnoto miliario videns filios belial sibi occurrẽtes q⁹ putabãt ip̃m cũ socijs magnã pecuniã deferre: trepidantib⁹ ac fugientib⁹ socijs p⁹ lictores eos p̃sequẽtes: malens sol⁹ q̃ socios cunctos ꝑire. clamauit nolite iunocẽtes ꝓdere. pecuniã quã queritis apud me ẽ. ¶Cõcurrentib⁹ igit̃ oñib⁹ illis latronib⁹ ad eũ solũ. vnũ tñ solidũ quẽ ꝓ viatico reseruauerat inuenerũt: vñ indignati caput ei⁹ absciderũt. ¶Regul⁹ ex greco⁹ nobili ꝓsapia dyonisij socius. audito⁹ iob̃is cuãgeliste ꝓ tpe dimissis magnis diuitijs paupib⁹ erogatis. postea atheis dyonisiũ audiuit ⁊ de roma cũ eo arelatẽsiũ vbẽ ingressus. p⁹ eo⁹ facilẽ ꝓuersionẽ ibidẽ a btõ dyonisio p̃sul ꝓstituit. ¶Hic celebrãs ofone dñica completa ⁊ ap̃lo⁹ noib⁹ recitatis: adiunxit ⁊ btis martyribus tuis dyonisio rustico⁹ eleuterio. ¶Quo dicto stupefact⁹: cur hec p̃ter morẽ dixerit admirãs vidit sup crucẽ altaris tres columbas residẽtes. ¶Hor⁹ martyriũ noia pectorib⁹ suis in scripta habentes vñ intellexit martyriũ illor⁹ celebratũ. put inuenit. ¶Hic ꝑ desiderio martyrij accensus felicissimũ ibi instituit ep̃m. ⁊ visitatis reliquijs sctõrum martyriũ siluanetũ ingredit̃: ⁊ simulachrum mercurij ad qd̃ multi ꝓuenerãt p̃misso eruc⁹ signo baculo suo ꝓcussum dissoluit p̃sim multuz exinde ꝓuertit. puerũ a demonio obsessũ liberauit: ⁊ aselum suũ a demone inuasum demũ in dño reqeuit

¶Jonius de ptib⁹ athenien⁹iũ cum beato dyonisio venit. ⁊ euangeliũ p̃dicans iuxta parasi⁹ p cibo vtebat herbis crudis ⁊ poto aq̃ frigide. ⁊ in quadragesima bis in ebdamoda cibum sumebat Abscissum aũt sibi caput a paganis: p vnum miliare manib⁹ suis portauit post emissam lucem de celo vbi nũc quiescit.

Hic dyonisius .§III.

beati eutropij ꝓsoci⁹ passionem ip̃i⁹ eutropij eo viuente pactã in frantia lr̃is grecis scripsit. ⁊ ipsam scripturã pentib⁹ suis qui iam in x̃pm crediderãt in greciã p man⁹ beati clementis pape mitti ordinauit. ¶Quã calixtus papa scõs ꝓstantinopoli in scola greco⁹ reperiens. in latinuz transferri fecit: vt refert Elin. in specu. hysto. li. xj. ca. xviij.

¶Hic igit̃ eutropi⁹ genere gentili edit⁹ excellentiori ꝓsapia orũndus. quẽ babiloni⁹ admirand⁹ noie xerses ⁊ guma regina genuerũt humanitus qui in puericia lr̃is grecis ⁊ chaldaicis edoct⁹ ad herodem regẽ i galyleã adijt: si forte aliq̃d curiosum discere valeret. ⁊ in ei⁹ curia aliq̃diu manẽs cum audisset miracula saluatoris: multũ desiderabat eum videre. ¶Cum aũt ibs abijt trans mare galylee ꝓtigit eutropiũ se reperire p̃sentem: quando x̃pc ex quinq̃ panib⁹ et duob⁹ piscib⁹ satiauit q̃nq̃ milia hoim multũq̃ desiderabat eũ alloqui ꝑ pedagogũ sibi datũ nichanorẽ quẽdã timebat: offendere. ¶Reuersus exinde ad ꝓpriũ domum cepit patri narrare dicẽs. ¶Vidi hoiem q̃ dr̃ x̃pc. cui in toto mũdo nequit silis inueniri. vitã mortuis: cecis visum. surdis auditũ. claudis gressuz. lepr⁹os mũdatõez. oibusq̃ generib⁹ infirmitatũ sanitatẽ p̃bens. ¶Quid plura. ¶Quinq̃ milia hoim ex q̃nq̃ panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹ me p̃nte satiauit Hec audiens p̃ ei⁹ admund⁹. cogitabat q̃liter vidẽ posset hũc ibm. ¶Nec multo post eutropius impetrata licentia a p̃fe. desiderans iterum videre dñz ibm irlm adijt cũ decenti comitatu cã adorãdi intemplo. qõ ⁊ pl̃es gẽtiles faciebãt: de diuersis ptibus adueniẽtes. ¶Dic aũt palmaꝝ videꝫ dñm ibm maxima turba associatũ: ⁊ pueros clamãtes osanna filio dauid ⁊ flores ⁊ ramos palmaꝝ ⁊ oliuaꝝ plurimos sternẽtes in via cũ intrat⁹ eẽt hierosolymã ⁊ ipe cũ ceteris eũ seq̃bat tristis tñ effectus q⁹ p̃ turba vix eũ posset videre. vñ ⁊ accedẽs ipe cum multis aljs gentilib⁹ ad philipũ ap̃lm dixerunt ei Dñe volum⁹ ibm videre. ¶Qõ cũ eis ꝓcessum fuisset valde letatus ẽ: occulte extũc credens ei. ¶Reuersusq̃ est in patriã suã. ¶Cũ aũt ꝓcepisset eũ ocasuz a iudeis valde doluit: ꝑ audita eius resurrectõe ⁊ in celũ ascensione letificatus. ¶Et zelo dilectõis ad x̃pm p occisionẽ x̃pi factam a iudeis. in vltionem oẽs iudeos qui in babilone reperti sunt occidi fecit. ¶Deinde ap̃lis gloriosis symone ⁊ iuda i babiloniã ad p̃dicandũ x̃pm. pficiscentib⁹: ⁊ doctrinam suã plurimis miraculis ꝓfirmãtib⁹: eutropius gaudio repletus nõ solum ipse pfecte credidit ⁊ baptisma suscepit: ꝫed ⁊ regem babilonie exhortatus est: vt relicta gentilitatis errore ⁊ iudeoruz superstitionib⁹: x̃pianam fidẽ suscipet vt celoꝝ regnum adipisci mererẽ. ¶Qõ ⁊ factũ est. ¶Quibus ꝓsis ap̃li abdiam quẽ de hierosolimis secũ adduxerũt ep̃m creauerũt. ¶Et post nõ multos dies: cũ ap̃li martyrio coronati fuerint. vt dictũ est supra: eutropius coꝝ passionẽ chaldaicis ⁊ grecis literis ꝓmẽdauit. ¶Audita aũt fama miraculoꝝ quib⁹ p̃nceps ap̃lo⁹ chorruscabat rome. relictis parentib⁹ ⁊ patriã: romã ꝓfect⁹ ẽ. ¶Qui cũ a btõ Petro fuisset honorifice receptus. ⁊ cũ eo aliq̃diu cõuersatus ⁊ de mysterijs omnibus plenius edoct⁹ regionez gallicam consilio eius cum aljs fratribus aggreditur. ¶Cunq̃ vrbem que sanctonas dicitur intrasset: p plateas eius ⁊ vicos discurrens verbum dei instanter predicabat. ¶Hor⁹ vt illum ciues barbarum virũ esse cognouerũt. ⁊ inaudita sibi p̃dicantem audierunt: indignantes illũ extra vrbem facibus adustum ⁊ pticis verberatum iecerũt. ¶Ille vo patienter ferẽs iniurias. in q̃dã monte iuxta vrbem tugurium ligneum fecit i eo aliq̃diu habitans. ¶Per diẽ nihilominus ad ciuitatem p̃dicatõnibus erudiendam descendebat. ⁊ noctibus lachrymis ⁊ vigilijs atq̃ oratõnibus intugurio p manebat. ¶Cũq̃ p longissimũ tp̃s nõ nisi raros ad fidẽ traxisset dñi ibu x̃pi. romã denuo adijt. ¶Inuenies aũt petrũ iam in cruce passum. a

btō clemēte ordie tpali suscepto cū dyonisio ⁊ socijs in galliam directus est. Qz lachrymosis amplexib⁹ ⁊ salutatōnis ab inuicē discedentib⁹: dyonisius cū socijs parisi⁹ accessit. Eutropius vō sanctonas reuersus est ⁊ ibi oportune importune instans p̄dicatōni zelo xp̄i plen⁹ mltos puertit ⁊ baptizauit. Et inter ceteros filiā dñi ciuitatis illius noie castella. ꝓpter qō pater eā abominat⁹ eā vibem emisit. Hec puella ꝑ xp̄o eq̄nimiter ferēs iuē tuguriū sancti viri humiliter elegit in quo habitaculo ꝓmorari: q̄z in palatio cum parentib⁹ delicijs affluentē ydolis immolari. Cernēs aūt pater impi⁹ eam nō posse nec blandicijs nec minis a ꝑposito fidei reuocare: furijs inuect⁹ ꝓtra eutropiū iussit carnificib⁹ ciuitatis vt ip̄m sanctū lapidarēt ⁊ fustibus ac corregijs plumbatis cederēt. demuz securi capite illiso ꝓmerūt in dicto tugurio i quo tūc sepult⁹ est: ꝙ postea cessantib⁹ ꝓsecutōnib⁹ contra xp̄ianos ⁊ patria illa ad x̄p̄m ꝓuersa: ingens basilica ibi edificata est in honorem eius: vbi corpus ei⁹ reqescit crebris miraculis chorruscās.

Eugeniuserso/ §.IIII.

cijs beati dyonisij missus ab eo ad p̄dicandū tolletanis: p⁹ ꝓuersionē barbarice illi⁹ gentis desiderio videndū beatū dyonisiū iter arripuit. ⁊ cū eēt ꝑpe parisi⁹ ad q̄tuor miliaria obuiās quibusdaz militib⁹ cum interrogat⁹ fuisset quē deū coleret: et ip̄e rñdisset xp̄m se colere: martyriū capitis obtrū catōne ꝓmeruit. Taurin⁹ ex xp̄iana mr̄e et pfe gentili nat⁹: a clemente papa baptizatus ⁊ dyonisij spūalis fili⁹: ab eo in galliā ductus. ebroicen. ciuitatis tandē ꝑsul efficit. Predicante aūt i domo cuiusdā ciuis noie lutij. filiam illi⁹ dya⁹ inuasit ⁊ i ignē ꝓiecit: quā mortuā cū suscitasset Taurin⁹ nl' lū adustōnis vestigiū in ea remāsit. Et cū mltos baptizasset miraculis plurimis patratis. vna dierum dixit gentilib⁹ intrantib⁹ phanū diane adorandū. Ecce dea vr̄a rogate eā vt adiuuet vos. Sacerdotes aūt diane stabāt ꝑstrati dicētes. sancta diana inuictissima vindica nos ⁊ te de isto malefico viro. Demon aūt qui int⁹ latebat respōdit. Cessate miseri cessate me inuocare. Ex q̄ eūi intrauit huc vir iste seru⁹ dei altissimi. igneis cathenis ligor: nec loqui ausus essem nisi ip̄e iussisset. ⁊ ait taurin⁹ ꝓp̄o. Vultis videre deā vr̄am. Precepit q̄ demoni qui in statua manebat vt exiret ⁊ se oñderet ꝓp̄o. Qui exiens visus ē a cunctis in forma nigerimi ethyopis longā hñs barbā ⁊ scintillas igneas ex ore vomentē. qō videtes oēs ꝑstrauerūt se ad pedes sancti. rogātes vt liberaret eos ab horribili bestia illa. Angel⁹ aūt dñi apparēs vt solligatā bestiā secū duxit. Et inde destructa sē ydola ⁊ ecclie ꝓsecrate.

De sancta tecla .§.V.

discipula pauli ap̄li: cui⁹ hystoriā ponit Clincē. i speculo. hysto. li. x. c. xl vij. Qz q̄ inter apocriphas scripturas ꝓnumerat. di. xv. Sancta romana. iō abreuiabit. Cum paulus ap̄s de antiochia ychonij venisset ⁊ secum demam ⁊ alexandrū crariuz comites: seo simulatos discipulos haberet vt ip̄e refert in epistolis suis. Audiens honesiferus aduentum eius. ei cum familia sua obuiauit: ⁊ ad signa q̄ ei Titus p̄dixerat videns eum inter ceteros statura breui. naso aquilino. vultu angelico: ip̄m solū humiliter salutauit. Et cuz indignarent⁹ p̄re/dicti qui paulū comitabant⁹ cur ⁊ eos nō salutasset: rñdit honesiferus q⁹ in eis fructū iusticie non videret. Cū aūt paulus domū ei⁹ introisset ⁊ semper de cūctis fructib⁹ virtutū p̄dicaret: tecla xpo iam tamiro desponsata sedentes ad fenestrā domui illi ꝓpinquissimā: paulū p̄dicantē audiebat. Et ita ꝑmone ei⁹ quē facie ñ agscebat affecta ⁊ deuicta est. q⁹ ꝑ triduū a fenestra vt audiret non recessit. Qō cernēs mr̄ ei⁹ theodia: misit ad tamirū sponsum tecle. q̄ lugens filiā seductā paulū accusauit. Cūq̄z eā a ꝓposito fidei xp̄i ꝓcepte reuocare mr̄ ⁊ ꝓiunx nō possent. paul⁹ capt⁹ ad carcerem duct⁹ ē. Quē tecla ad carcerez secuta ē: ꝓpter qō videntes eā ad paulū affectam accusarūt vtrūq̄z iudici p̄ntantes: vñ paulus flagellatus de ciuitate expellitur. Tecla aūt igni adiudicata i flamas sponte ꝓsilijt. Qz statim ymber de celo ignē extinxit: ⁊ tant⁹ terremot⁹ secut⁹ ē: vt multi morerētur. Sic igit⁹ tecla euadēs ad domū honesiferi accessit vbi paul⁹ manebat abscondit⁹. Et gaudio repleta ex visione ei⁹ voluit se tondere ⁊ habitū viri assumere vt libere eū seqr̄et⁹ doctrine ei⁹ auidissima: ꝙ paul⁹ nō ꝓmisit. timēs ne aliq̄ temptatiōe subito temptaret⁹. Erat enī pulcerrima. Ꝓfectus est igit⁹ paul⁹ antiochiā ⁊ tecla secuta est cuz Quidā qūt noie alexander antiochenox primus pulchritudine tecle allect⁹. cepit paulo plūra ꝓlliceri: si eā sui traderet voluptati q⁹ oīno recusauit. Ille aūt eā publice amplexat⁹ ē: ꝓcupia rapt⁹ Illa aūt nō ferens iniuriā clamidē ei⁹ dilacerauit de q̄ ille erubescens q̄si sacrilegā iudici p̄ntari fecit. Quod ꝓfessa ad bestias ꝓdemnat⁹ ⁊ quousq̄z eis tradatur deuoranda. cuidam ditissime matrone nomine trifena cuius filia nup defuncta erat ꝑ honestate a iudice custodienda traditur. Mittit⁹ q̄ tecla in caueam añ leenam. q̄ tū amissa oīni feritate pedes tecle lingebat cūcto ꝓp̄o videte ⁊ admirante. Exinde iterū ad seuissimas feras ꝓiciat⁹: ꝙ leena ad pedes ei⁹ recūbens vrsum ꝓtra eū impetū venientē strangulauit. Mittit⁹ ⁊ leo seuissimus ad eam lacerandā: sed leena p̄dicta ei obuians ⁊ diu cum eo ꝓfligens pariter moriunt⁹ Leo⁹ leena. Postea iu foueā ꝓfundam aqua plenam ⁊ marinis beluis submergenda ⁊ deuoranda mittitur nuda sed apparens quedā nebula sup eam texit: vt videri ab hominib⁹ nō posset. nec q̄cq̄z molestie ei belue intulerī. Duos q̄z thauros ferocissimos inde eductā laminas ignitas trahētes ip̄am ligatā in eis impositā exposuerūt ꝓsumādaz. ꝙ in nullo lesa ē. Ex his omnib⁹ igit⁹ liberata paulum mgr̄m suū videt desideras ꝑ eo q̄rendo tonsuraz ⁊ virilē habitū suscepit: ⁊ cū quibusdā ad pauluz accessit. qui timuit ne aliqua temptatio accidisset Qō illa intelligens: vt eū ꝓfortaret baptizataz se esse dixit: ⁊ sic in ei⁹ hospitio introiuit. Demuz de

licentia pauli ychoniū rediens defuncto tamiro sponso eius: cū matrem ad fidē inducere nō valeret: Tecla in seleuciā pgens et multos p̄dicando conuertens tandē in pace quieuit.

Reperiuntur .§.VI.

t alij plures egregij t illustres viri pauli discipuli vt ex martyrologio pz: inter q̄s fuit Timotheus ad quē duas epl̄as scripsit. De eo sic scribit policrates p̄sbyter. Timotheus ciuitate listris lichaonie ortus a paulo apl̄o edoctus est. Et cuz pegrinus eius factus deuenit cū eo ad splendidissimā ephesiorū metropolim a q̄ episcopatū ibidem cōsecutus est p̄m⁹: regnante apud romanos Nerone. vbi in doctrinis t miraculis ac q̄uersatōnibus choruscauit. Non solū aūt pauli: sed t glorioſi theologi Joh̄. euangeliste. visor t auditor factus est. Cum aūt adhuc requie p̄me ydolatrie ephesi remansissent. in die abominabilis festiuitatis eor: sanctus archiep̄s Timothe⁹ transeuntēs in porticus medium: hortabaf eos dicens. Viri ephesi nolite ydolatrie insanire: sed illū qui deus est plane cognoscite t operarij dyaboli indignati palis t lapidib⁹ iustū interfecerūt. Serui v̄o dei repausauerūt adhuc spirantem in monte ciuitati adiacente: t in pace requieuit imperante nerua.

Quarto kl̄. ianuarij apud arelatū celebraf natale sancti trophimi. cui⁹ meminit paul⁹ scribens ad timotheū. qui ab eodez apl̄o ep̄s ordinat⁹ p̄fati vbi primus ob xp̄i euangeliū p̄dicandū est directus ex cui⁹ fonte vt zozimus papa scribit: tota gallia fidei riuulos accepit. Itez pridie nonas ianuarij: natale beati Titi qui ordinatus ab apl̄o cretensiū ep̄s. ac p̄dicatōnis officiū fidelissime cōplens. finem beatū adeptus est: ibiq̄ sepultus ad quē et apl̄s epl̄az scripsit. Itez. xiij. kl̄. marcij natale scti onesimi ō q̄ scribit apl̄s philemōi. quē idē apl̄s ep̄m omnās p̄dicatōisq̄ v̄bū ei p̄mittēs. apō ephesior ciuitatē reliq̄t ⁊ romā demū pductus est atq̄ ibi p fide xp̄i lapidatus. cui⁹ corpus ad locū vbi fuerat ep̄s datus relatum est. Itez iiij. kl̄. iunij. Rome sancte potentiane v̄ginis que post innumeros agones post multor martyrum sepulturas venerabiliter exhibitas: post oīs facultates suas p xp̄o paupib⁹ erogatas: tandē migrauit ad celos. Quo etiā die ad xp̄m transitum fecit. beat⁹ prudens pater dicte v̄ginis q̄ ab apl̄is xp̄i in baptismo vestitus innocentie tunicaz vsq̄ ad coronā vitā imaculatā custodiuit. Praxedisq̄ sacra virgo filia dicti prudentis t sor: potentiane post plurima pia opa t occultatōnem fideliuz in domo sua tpe p̄secutōnis. q̄s verbo paſcabat t cibo. hec demū post multas fideliū sepulturas in dño requieuit: hax fratres fuerūt nouatus t Timotheus. Item quinto kl̄. iulij apud galatiaz sancti crescentis discipuli sancti pauli apl̄i. qui in gallias transitū faciēs. multos v̄bo p̄dicatōis ad fidez conuertit. Rediens v̄o galatiā vbi fuerat episcopus datus. finem vite in bono ope ꝓsumauit. Item natale sancti epafre qui a paulo apl̄o coloſis ep̄s ordinatus clarus virtutib⁹ martyrij pal

mam p ouib⁹ sibi ꝓmendatis virili agone ꝓmeruit. Item pridie ydus decembris apō narbonā natale sancti pauli ꝓfessoris. quē paulus apl̄s ordinatū eidem vbi destinauit ep̄z qui cū ipso apostolo ad hyspaniā p̄dicandi gratia pgens ibi relictus est vbi officio euangelizandi nō segniter impleto clarus miraculis coronat⁹ quieuit. Item Erastus de q̄ paulus scribit. j. ad Corinth. vltio. hunc paulus cū Timotheo misit de assia in macedoniā qui ab ipso paulo philippis ep̄s relict⁹ ibi martyrio coronaf. Item crispus t gayus de q̄bus meminit Paulus. j. ad corinth. j. apud corinthum in dño requieuerūt.

Titulus septimus de imperio Vespasiani.

Capitulum primum.

De imperio vespasiani

Hugo floriacensis. Vespasianus igit illa turbida tyrannor tur/ba discussa imperiū adeptus impauit ānis. ix. mēsibus. xj. t dieb⁹. xxij. Hic cum esset in obsidione hierosolime missus ab impatore. q̄ illa patria se a romanis rebellauerat: multis iam iudeorū opidis captis: audita morte neronis t successorum. hortatu militū exercit⁹ sui impator effect⁹. Titus filiū suū ad p̄ficiendā obsidionē reliquit: romam p̄fectus est. Ut t romanis nō deesset nec iudeis: quem filius eius Titus repugnaret. Imperauit autem Vespasian⁹ impator. vij. vt scribit eusebius in croñ. Anno dñi. lxxj. A creatōne v̄o mundi quater millesimo trigesimo quarto: sed ꝑm aliam visitatiorē opi. quinquies mill̄o. cclxx. Hic vt inquit suetoni⁹ quondā inter comites neronis cum cantāte eo aut discederet sepius aut p̄sens obdormisceret: grauissimā ꝓtraxit offensam. phibituſq̄ nō ꝓtubernio mō sed etiā publica salutatione: secessit in patriam. Judea autem p̄uincia cum exercitu ei oblata ē. q̄ ab impio iugū sibi ectōis excusserat. Suscepta āt cēsura nequā occasionē disciplineꝑmittēt: adolescentulū fragrātē vnguento cū sibi p ipetrata p̄fectura gras agēt: vultu asperna⁹ voce ēt grauissima increpauit. Ifaq̄ reuocauit. Adepto āt impio āplissimos ordies t exhaustos cede varia t ꝓtamiatos veterum negligētia purgauit. supleuitq̄ recēsito senatu. t eq̄te sbmotis etiā indignissimis t honestissimo q̄z allecto vsq̄ ad exitū vite ciuilis t clemēs. mediocritatē generi neq̄ dissimulauit vnq̄: ac etiā freq̄nter alios p̄tulit. Nihilq̄ ornamētor appetiuit. Amicor libertatē ac p̄bor ꝓtumaciā benissime tulit. offensarū q̄z t iniuriar mīme mēor executor: vt suspitio aliq̄ vel met⁹ ad pniciē cuiusq̄ ꝓpelleret tñ abfuit vt moriētib⁹ amicis q̄ndā cauēdū ēe d̄ q̄ vulgo crederet genesim hfe impatoriā. Insup ꝓsulē fecerat spondens qūq̄ būfieri memorē factor: filiā quoq̄ hostis sui vitelli splendidissime maritauit dotauit etiam t instruxit. Sola est q̄ in eo merito culpaf cupiditas pecunie. Nō em̄ ꝓtentus fuit vespasian⁹ hic omissa sub galba vectigalia reuo/